

EPISTOLARUM

A B

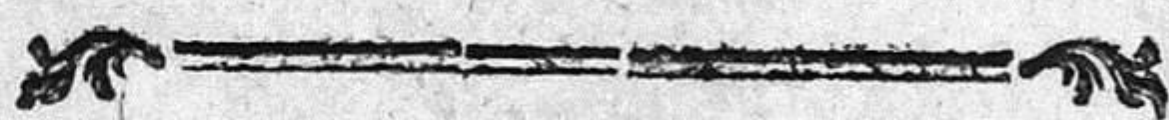
ERUDITIS VIRIS

A D

ALB. HALLERUM

SCRIPTARUM

PARS I.

Latinae.

VOL. II.

EPISTOLÆ 195. ad 404.

SCRIPTÆ AB ANNO MDCCXL.

AD ANNUM MDCCXLVIII.

BERNÆ.

Sumptibus Societatis Typographicae.

1773.

REPORT OF THE

AT

ANNUAL MEETING

OF

THE BOARD OF DIRECTORS

FOR THE YEAR

1911

AND THE

MANAGEMENT

OF THE

PROPERTY

OF THE CITY OF NEW YORK

AND THE

MANAGEMENT

OF THE

PROPERTY

OF THE CITY OF NEW YORK

REPORT

OF THE BOARD OF DIRECTORS

1911

P R Æ F A T I O.

Ecce alterum Epistolarum ad me
datarum Volumen. Severiori cura sum
adnexus, ne vel mera amicorum publice
non utilia officia locum aliquem occu-
parent, vel nova litteraria nunc anti-
qua; neve demum aliquid irreperet,
quod superstitionibus amicis molestum esse
posset. Multæ hic cum sint discipu-
lorum epistolæ, vitari non potuit, quo

subinde elogia, etiam longe supra meritum eloquentia, se grati animi testimoniis admiscerent. Eam culpam si non undique evitavi, hic omnino deprecor. Ut facilius aliquæ epistolæ intelligantur addo, me totis his novem annis Göttingæ vixisse, cæterum anno 1745. in Patria fuisse.

BERNÆ, 18. Aug. 1773.

INDEX

EPISTOLARUM

TOMI II.

Quarum auctores in Imo. Tomo nondum comparent, eos asterisco distinxī.

CHRISTIAN. GOTTL. LUDWIG, *quem nuper amisimus*, Ep. 195. 204. 209. 212. 214. 215. 219. 223. 226. 233. 237. 241. 247. 248. 250. 256. 263. 267. 273. 275. 277. 278. 285. 291. 296. 310. 316. 325. 330. 333. 338. 361. 367. 397.

J. GESNER. Ep. 196. 197. 200. 213. 222. 225. 229. 232. 235. 240. 246. 253. 268. 286. 290. 302. 309. 327. 328. 350. 351. 359. 378. 382. 389. 401.

ADR. V. ROYEN. Ep. 198. 229. 319.

P. H. GERARD MOEHRING. Ep. 199. 205. 210. 230. 239.

BERNH. FELDMANN. Ep. 201. 245.

I N D E X.

CAROLUS LINNÆUS. Ep. 202. 228. 252. 269.
274. 298. 314. 331. 336. 340. 349. 350. 360.
379. 390.

CHRISTIAN FRID. HÆNEL. † Ep. 203. 211. 217.
231. 236. 244. 267.

* TRAUGOTT GERBER, *Botanices in Russia Profes-*
sor. † Ep. 206. 221. 242.

J. FRIDERICUS SCHREIBER. † Ep. 207. 210. 220.
243. 257. 261. 270. 280. 283. 299. 300. 313.
332. 341. 353. 368. 378. 381. 387. 400.

J. JAC. DILLENIIUS. † Ep. 208. 216. 282. 320. 329.
337. 345.

* ANTONIUS RIBEYRO SANCHE'S, *Archiatr Rus-*
sicus. Ep. 227. 255. 288. 297. 307. 312. 323.

* JOH. BURMANNUS, *Profess. Bot. Amst.* Ep. 234.

* FRIDERICUS ZIEGLER, *Professor Rintelienfis.*
Ep. 238.

* J. GEORG SIEGESBECK, † *Botanicus Petropolitæ.*
nus. Ep. 239. 295. 317. 342.

* HIERON. DAVID GAUBIUS. Ep. 245. 391.

J. GEORG GMELIN. † Ep. 251. 257. 258. 261. 262.
265. 266. 271. 276. 281. 284. 289. 299. 305.
311. 315. 318. 339. 347. 356. 362. 363. 366.
369. 370. 374. 376. 377. 384. 388. 395. 396.

* JOSIAS WEITBRECHT †, *Incisor Petropolitanus.*
Ep. 272. 203.

J. CHRISTOPH BOHLIUS. Ep. 279.

* J. FRID.

I N D E X.

- * J. FRID. MECKEL, *celeberrimus Incisor*. Ep. 287.
293. 301. 304. 306. 321. 322. 329. 334. 399.
403.
- * ABRAHAM BÆCK, *Archiater Suec.* Ep. 292.
- * J. B. MORGAGNUS, † *Vir summus*. Ep. 308. 326.
375. 393.
- * NIC. ROSEN, postea v ROSENSTEN, *quem fidum
amicum nuper amisi*. Ep. 335. 344. 355. 365.
385. 397.
- * EBERHARD ROSEN, *Professor Lundensis*. Ep. 343.
358.
- * JOS. EXUPERIUS BERTIN, *Acad. Scient. Par. Sod.*
Ep. 346. 352.
- * J. CHRISTOPH RAMSPECK, *Professor Basileensis*.
Ep. 367. 373. 380. 386. 392. 402.
- * PETRUS TARIN, *Incisor Parisinus*. Ep. 371.
- * HUMPHRED SIBTHORPE, *Professor Oxoniensis*.
Ep. 372.
- * CAR. BORSIERI, *Medicus Episcopi Gurcensis*. Ep.
383.
- * GEORG CHRISTIAN GEBAUER † *I. Antecess. in
Acad. Georg. Aug* Ep. 398.
- * B. WICHMAND, *Danus*. Ep. 404.

I N D E X

• I. IND. ...

• II. IND. ...

• III. IND. ...

• IV. IND. ...

• V. IND. ...

• VI. IND. ...

• VII. IND. ...

• VIII. IND. ...

• IX. IND. ...

• X. IND. ...

• XI. IND. ...

• XII. IND. ...

D. CHRISTIANUS GOTTLIEB
LUDWIG.

Diuturni mei silentii aliam non proferre possum excusationem, quam quod nihil hactenus invenirem attentione tua dignum. Diutius vero responsorias differre nequeo, tum ut aliquale animi deditissimi habeas testimonium, tum ut gratias Tibi reddam pro egregiis speciminibus plantarum alpinarum: colligam inposterum alia, quæ mihi curiosiora visa sunt. Nunc mihi expecto consilium tuum circa plantas compositas, nescio enim cujus auctoris vestigiis insistere debeam, & qui observationibus certissimis suffulta exhibuerit genera. Quæ Linnæus hac in re proposuit, mihi quidem quam maxime placent, exceptis quibusdam generibus, sed nescio an cunctas, quas generibus subjecit, species rite examinaverit. Involucrum, quod Linnæus in umbelliferis tantum fecit, mihi incertius videtur signum, quam semina, disquisivi illud jam olim, jubente ita Walthero, sed nihil commodi inde impetrare potui. Cognosco quidem & figuram seminum fallacem esse in generibus determinandis, aliquo tamen modo prærogativam merentur, quoniam non adeo in individuis ludunt, ut involucra.

Quid de his sentias, explicabit opus tuum botanicum, quod maximo desiderio exopto, nam in his duabus plantarum classibus vagus quam maxime sum & dubius. Morgenbesserus, qui per hoc semestrem mecum vixit, præter alia practica negotia & Herbarium meum & proprium in ordinem redegit: elegimus methodum Rivino Linnaeanam, & ad petala, stamina & stylos quam maxime respeximus, & negotium satis feliciter successit; nescio tamen an in emendatiori definitionum mearum editione hanc methodum recipere potero, Tibique & tempori hoc dijudicandum relinquo. En descriptionem uberiores Corallodendri & non spinosi, quod præterito anno in horto Waltheriano & spinosi, quod hoc anno in horto Bosiano floruit. Mense Februario & nunc quoque floret Corallodendrum spinosum. Caulis octo vel decem circiter cubitos altus, pollicem unum circiter cum dimidio diametri habebat, spinis densis munitus erat, & ramos in summitate dimittebat sex; radix arbori similis fibrosa, vix lignosa, uti & caulis non adeo duræ deprehendebatur substantiæ. In summitate ramorum spicæ florum sex ad decem, forsitan & plures in solo natali habent flores; arbor foliis nuda erat præterquam in uno ramo, ubi flores deficiebant, folia terna in costis leviter spinosa. Flos tetrapetalos irregularis papilionaceus. Quo magis luculentum sit, addam comparisonem floris in planta spinosa & non spinosa. In spinosa vexillum amplum reflexum quodammodo concavum, in non spinosa longum cuspidatum, compressum, ensi-

ensiforme: Alæ & carina multo breviores in spinosa quodammodo superant calicem monophyllum leviter quinquedentatum, in non spinosa similem calicem non superant. Color petalorum in spinosa coccineus, in non spinosa itidem sed fulgidissimus est. Stamina ut in papilionaceis omnibus in spinosa recurva surgebant extra petala, in non spinosa latent erecta intra vexillum ensiforme, & prope ad ejus longitudinem accedunt. Legumen unicum aderat, imperfectum, quod examinari haud potuit. Ad anatomica nonnulla nunc me convertito. Fasciculum, qui a stylopharyngeo musculo ad epiglottidem, ex mente Waltheri, abire debet, in cadavere, quod nuper permissu Hebenstreitii dissectui, invenire non potui; alterum tamen, qui ad tonsillam abit, satis evidentem cognovi; in eodem cadavere testiculi deficiebant, & nonnisi umbra epididymidum aderat, alia plura circa genitalia observavi, quæ statum præternaturalem prorsus singularem ostendebant, insignem præterea tumorem mesenterii, sed hæc fusius exponere nolo, ne Tibi molestus sim. In robustiore subjecto postmodum a me examinato, zygomaticum minorem utrinque invenire non potui, sed fasciculus Santorini, qui ab orbiculari secedit, & cum incisorio excurrit; major deprehendebatur. Porro cognovi, corrugatorem superciliarum peculiarem esse musculum, tum a frontali tum ab orbiculari contextu celluloso sive membrana propria divisum, ita ut questio superflua videatur, an ab orbiculari an a frontali secedat ille musculus. Masseter fasciculis in-

signioribus sub jugo supra temporalem adscendebat, & duplicem quasi temporalem mentiebatur. Quæ Monroo de digastrico scribit, mihi satis certa videntur, judicium tamen meum adhuc suspensum manet, donec altera vice disquisivero. Dum hæc scribo, traditur mihi per D. Hundertmark strena anatomica, quam multo cum oblectamento perlegi, quoniam egregia multa in fasciculo illo observationum reperirem, addam igitur nonnullas meditationes, quæ hac occasione occurrerunt. Peritonæi laminam externam ut plurimum quidem pro contextu celluloso assumi posse credidi, in lectionibus meis vero, tanquam singularem laminam propono, quia processus peritonæi, sive tunica vaginalis testis, inde oritur, & quum mihi de duplicatura peritonæi sermo est, tunc commode distinguo inter viscera, quæ intra duplicem peritonæi laminam posita sunt, & inter illa, quæ intra duplicatam laminam inveniuntur. Quæ de membranis foetus §. V. scribis, in canibus olim ita reperi. Obs. §. IX. anno præterito in theatro nostro anatomico quoque habuimus. In oculo bovino congelato eodem modo cameram posteriorem non quidem, ut ego opinor, majorem, sed ejusdem cum camera anteriori magnitudinis inveni. Credidi semper in statu naturali cameram posteriorem vel minimam esse, & nunc credo, liquor enim aqueus a frigore extenditur, cornea resistit expansioni, vitreus tamen humor cedit, quoniam vel tardius congelascit, vel gelu contrahitur, ut reliqui humores non adeo aquosi. Hac occasione in memoriam

incidunt,

incidunt, quæ Hausenius, Professor Matheseos, nuperrime mecum communicavit, probabile esse asserit, lentem crystallinam antèrius planiorem, postèrius convexiorem fieri, quoniam in incremento ejus humor aqueus minus resistat, quam humor vitreus, inde ubi minor resistantia, ibi minor reactio & minus incrementum, ubi major resistantia, ibi major reactio, & ita majus incrementum; arridet certe sententia, nisi aliquid in contrarium proferatur. Dabam Lipsiæ, d. xv. Mart. 1740.

196.

JOH. GESNERUS.

Dum ego a Te responsorias flagrantissimo desiderio exspecto, certior fio, meas ad Te literas, quas concivibus duobus meis studiosis tradidi, ob mutatum itineris consilium Tibi nondum redditas fuisse, hi enim in Belgium proficiscentes eas secum retinebant: quamobrem hanc diuturnam intermissionem literarum mihi non culpæ vertas etiam atque etiam rogo. D. Mejerus ea tantum adnotavit ex excerptis suis, quæ tuo Commentario Boerhaaveano adhuc deesse sibi videbantur: si usui esse hæc annotata poterunt, lubens perget. Ego vero perlubenter fasciculo plantas addidissẽm, & ut verum fatear, doleo, me tam plane nihil ad Te mittere posse. Per bene multos enim annos Alpes nostras adire impeditus fui, ut vix plantam habeam superfluum,

æ etiam, quas possideo, in magnis voluminibus compactis chartæ affixæ sunt; fefellit etiam spem meam discipulus & S. S. Min. Cand. quem meis impensis in Alpes Rhæticas mittere cogitabam, imperavit enim ei tenuis fortuna, ut præceptoris domestici munus suscipiens ab his studiis & itineribus desisteret. Te vero in elaboranda Historia plantarum Helvetiæ ad finem fere pervenisse, merito Tibi hoc gratulor, qui tot & tantis gravissimis negotiis detentus hoc præclarum & desideratissimum opus absolveris, de quo omnes eruditi plurimos jure fructus præstolantur. Ante aliquot menses tandem accepi Hortum Cliffortianum, opus sane egregium & acerrimi judicii nec minoris eruditionis, quo difficulter Botanicus carebit; mihi perplacet ab eo in nominibus specierum notas earum essentielles exhiberi, quod ante vix quisquam Botanicus recte præstitit. Ex eo tempore ab hæredibus Scheuchzeri coemi Tabulas omnes ligneas operis Fuchsiæ, quarum sane plurimæ (licet nonnullæ erroneæ sint) naturam affabre licet ruditer imitantur, ut existimarim e re Tyronum in Botanicis fore, si hæ Tabulæ cum brevi introductione in rem herbariam & enumeratione stirpium medicatarum cum suis facultatibus ederentur, & fere persuasit mihi typographus, ut simile quid conarer; animus esset Linnæanam methodum & nomina iis adscribere, vel ea quæ Tu in Historia plantarum helveticarum adhibebis, Te enim non latet, has ipsas Tabulas a Cel. Scheuchzero suo in his operi desti-

destinatas fuisse. Tuum vero super his consilium mihi exoptatissimum erit, quod pro perspicientia tua & candore mecum communicare non graveris. Parum abfuit quin Scheuchzerianum Museum mihi comparassem, obtuli ipsis 300. Ducatos aureos, sed recusarunt. Ex eo tempore duo alia mihi comparavi, in quibus non inelegantia Marina & Fossilia, quibus Museum meum augerem, inveni. Florentia etiam Cista 50. lib. tota hisce rebus plena ad me delata est; sed amicus hicce meus D. Targionium nondum excitari potuit, ut quos promisit Tibi destinatos muscos ad me mitteret. Pictorem & satis officiosum hominem concivem Venetiis habeo, qui mihi pisces maris Mediterranei exsiccatos conservat & mittit: neque enim desisto historiæ naturali operam navare. Domi modum aves conservandi & harum aliquas paravi, rariores vero quales imprimis sæva præterita hiems attulit, per pictorem artis peritissimum delineare curavi cum notis caracteristicis. Hoc tempore in faciendis experimentis physicis multum detineor; accepi hac hebdomade Antliam pneumaticam, quam manu periti artificis D. Puschner Cel. D. Doppelmajer parari curavit, & nonnullis accessionibus a se factis auxit; opus quod plane expectationi meæ in omnibus satisfecit.

Adfuit his diebus artifex Mediolanensis A. Testa, qui varia genera instrumentorum physico-
rum ex vitro fundenda parabit; imitatus etiam
est Thermoscopium Fahrenheitianum forma qui-
dem

dem externa, sed methodo parum accurata, nec respondente usibus & accurationi Fahrenheitiani Thermoscopii. Gillerus ad me scribit esse apud eos artificem, qui horologium paravit a perpetuo mobili parum distans, sed non alium huic quam aliis in hoc genere moliminibus eventum ominor. Vale. Scribebam raptim Tiguri 26. Maji 1740.

197.

D. LUDWIG.

Alteram quam diu jam exoptavimus partem Commentarii tui in Prælectiones Boerhaavianas, non tantum publico, sed per D. Vandenhoeck etiam mihi tradidisti. Auctarium, quod accessit primo tomo, optimum quidem est, sed plures & diversæ accessiones animum perlegentis distrahunt; qui & Boerhaavii scriptum & prælectiones, & notas, & additamenta uno quasi intuitu pervolvere debet. Unicum adhuc eo ipso accessit bibliopolis incommodum, quod multi, qui rationem instituti non rite cognoscunt, credant, semper novas accessiones expectandas esse, igitur librum non citius emere cupiunt, quam absolutis omnibus. Peto igitur majorem in modum, quod si novæ quædam adhuc accessiones subnascuntur, velis easdem ad finem operis remittere, ne, dum præjudicium nunc commemoratum in auditoribus debellare tento, mendax inveniar. Licet hac ætate in corrigendis & dilucidandis aphorismis

mis meis botanicis operam meam collocare voluerim, moram tamen injecit inclementia cœli, quæ maximam veris partem perdidit, & insuper anatomicam germanicam in usus Chirurgorum, quibus anatomica prælego, conscribere suscepi, illam tamen publici juris facere nolo, donec largiorem accepero occasionem quasdam partes corporis accuratius examinandi. Vale interim, Fautor optime, & excuses, si diligentia mea tuæ non respondet expectationi, interim me ut soles ama. Dab. Lipsiæ d. XXIII. Maji 1740.

198.

ADRIANUS VAN ROYEN.

Litteras tuas & gratissimum plantarum donum accepi una cum spe videndi propediem itineris tui helvetici, in quo licet, ut ex relatione tua colligo, semel iterumque circa nomina dissentiamus, nihil tamen hoc mutuæ amicitiae officere poterit, immo parum detrimenti, ut puto, inde capiet Botanice.

Plantæ mihi superiore hyeme perierunt haud paucæ, exoticas tamen, quas jam ante obtuli, si desideres, quæso, moneas in tempore & viam modumque, quo tutius ad Te perveniant, significes.

Præter dissertationes anatomicas duas Cl. Albini de colore Æthiopum & de vasis intestinorum, tres alias icones possideo non ab eodem explana-

tas, quarum dux meningum vasa (si bene meministi) & tertia vasa acetabuli ossis femoris concernunt: curabo, si potero, ut omnes vel nunc vel propediem per Wischhofium accipias, qui mihi Tabulam tuam, in qua Cherleria eleganter expressa una cum textu eruditi operis tui communicavit, petiitque, ut Tibi persuaderem ejus impressionem futuram in Quarto, non in Folio: verum si textus suppetat pro modico in Folio volumine, nitidius prodibit opus in Folio, me judice, quam alia forma; hinc mentem tuam super his mihi velim aperias, simulque sequentes ordine descriptiones transmittas, missæ enim nondum uni sufficiebant Folio imprimendo. Non dubito, quin jam videris Dillenii subscriptionis leges, quæ sylvam ejus muscorum concernunt. Specimen fane pulcrum & absolutum satis promittit opus in hoc stirpium genere. Cl. Heisteri filius, qui semel iterumque me invisit, plantas curare velle videtur, at plerasque tamen tantum de facie novit. Cl. Linnæus emendatiora & auctiora molitur genera propediem, ut ex ultimis ejus litteris hausi, prelo committenda. Vale, Vir Celeberrime, & mihi favere perge. Dabam Leydæ ad d. 15. Julii 1740.

199.

P. H. G. MOEHRING.

Novissime quum aliquot dies Embdæ librorum emendorum gratia, quos ibi b. D. D. Meder

der selectos admodum reliquerat, commorarer, accidit, ut cum Lugdunensi bibliopola, Dom. Wishoff, patre, amicitiam inirem. Humani salutem viri adnunciandam Tibi habeo. Is tabulas quasdam, ad Synopsin tuam, sat diu a me desideratam, adtinentes, prelum exiisse perhibens, ipsæ a Te philyræ quam primum ut mitterentur, optabat. Multa de Te, Vir Optume, optuma locuti invicem sumus. Gaubio candidissimo, aliisque nitorem tabularum tuarum perplacuisse adferebat.

Quum iter Embdam facerem, uno alterove lapide abs urbe dicto, prope pagos Banckstede, Ochtelbuhr & Riepe, Frisæ orientalis, latis cespitibus vias & pascua arenosa subhumida, ubi hyemæ aquæ dulces, aqua marina permixtæ, stagnarunt, obtegebat flavo colore plantula, quæ examinata certo adparuit *Cotula* foliis lanceolato-linearibus amplexicaulibus inferne dentatis Linn. Hort. Cliffort. 417. testibus Africanis in vaporario plantis, & adjecta descriptione specifica, quæ simul in flosculis femineis quædam habebit a Linnaeo &c. minus enarrata. Hanc in Europa septentrionali adeo læte crescere, nullum botanicorum meminisse recordor; & haud sine gravibus causis adducor, quin credam, eandem esse cum nostra *Matricariam* maritimam Bauh. pin. 134. & *Chamæmelum* marinum J. Bauh. 3. 122. Lobelianæ namque figuræ videntur primæ; at obscure radiatum florem pingentes, cujus sterilis descriptio a nostra haud absimilis; hinc delinearunt

runt Dalech. hist. & Pancov. herbar. nil Lobelianis addentes. Casp. Bauhinus forte plantam non vidit, sed dictis fidens, ob radiatum florem Matricariam adpellavit. Joh. vero Bauhinus unde suam & iconem & descriptionem hauserit, non liquet, quum nec loci natalis mentionem faciat, nec alium, præter Lobelium, auctorem citet, ut adeo neque hunc plantam cognovisse, sed ex prædictis sua compilasse, fere opiner. Tu, Vir Optime, qui Casp. Bauhini siccum herbarium tractasti, aperias mihi tuam hacce de re sententiam. Radiatus enim flos solus etiamsi in Gallia Narbonensi occurreret, nil in Cotulæ genere facit, nisi in reliquis illa a nostra differat, quæ vel in milenis, & quod excurrit, floribus nec unum radiatum exhibuit. Etiam atque etiam Te rogo, velis quam primum his respondere. Nonne Barrel. aut Magnol. de eadem quid commemorant, qui non ad manus sunt.

Grata fuerunt nova, gratissimum iter helveticum, laboriosissimo studio synonyma historiamque specierum enodans. Brendelium, amicum integerrimum, resalutes quam humanissime, precor; cujus dissertatio, nec Huberi programma, uti scripseras, adjectum fuit, quæ a tuo posthæc favore exspecto.

Browallii apologiam libenter haberem, quod si occasio ejus emendæ adesset.

De methodo tua, omnium, quotquot existunt,

stunt, maxume naturali adparente, aliqualem mihi e litteris tuis fingo probabilem ideam. Erit tamen ad eam penitus evolvendam summa cura opus, qua, nisi fanitas corporis tui majorem desideret operam, utique par es. Sed ex artificialibus, fateor, Linnæi methodus, ceu maxume universalis, omnibus reliquis antecedere videtur.

Gaubium a clandestina invidia prosequi relatum adcepi. Speciebus plantarum bene multis in horto, sævitia hyemis novissimæ atque æstatis sicco ardore, orbatus sum; supererunt tamen quædam proxumo auctumno tuos in usus semina.

Vale, tuoque me porro candore amico amplectere. Scribeb. Jeveræ, a. d. 25. Jul. 1740.

200.

JOH. GESNERUS.

Humanissimæ literæ tuæ mihi ante tres hebdomadas rite traditæ sunt, cum iter in Thermas Badenses molirer in his ipsis tristissimus mihi nuncius de obitu carissimæ tuæ Conjugis affectus, quem fane non absque summa animi commotione & terrore intellexi, cum de Te, Carissime Amice, & justo tuo dolore cogitarem; quæ enim pristini doloris aliquod lenimen afferre videri posset, ea vel initio hujus solatii Tibi erepta, ea
nova

nova & iterata calamitate pristinum vulnus ap-
riit. In his sane casibus, quos humana vis nec
evitare nec facile prævidere potest, sola divina
potentia nos debiles homines erigere valet, quam
novimus benigne & provide adversitates nostras
beato & felicissimo effectui posse secundare. Hæc
ipsa divina providentia, quæ adversa Tibi fata
hæc destinavit, brevi etiam prospera exhibeat,
quibus clementiam ejus in mediis his adversitati-
bus Tecum possimus grato animo suspicere, &
det, ut summis his doloribus Te liberes & om-
nium bonorum voto Te erigas diuque meliori
fortuna fruens ad feros nepotes in Reipublicæ li-
terariæ & medicæ incrementum, & Tuorum at-
que Amicorum solatium supervivas. Et meo
exemplo didici, & in Hofmanniana vita nuper a
Schulzio edita legi, DEUM pro sua omnipoten-
tia & benignitate etiam quæ maxime contraria &
adversa & dura videri possent, in salutem homi-
num posse convertere. Tu ipse, qui aliorum
consilio minime eges, hæc tamen pia pro felici-
tate tua vota mea pro nostra amicitia benevole
interpretaberis.

Paucis nunc respondeo ad literas tuas. Gra-
tus agnosco consilium de Fuchsiæ opere; Tu-
bingam per typographum scriptum est, unde re-
sponsum expecto. D. Trew cogitationes suas &
consilia de hoc meo instituto in proximis literis
mihi aperire promisit. D. Gronovius & Stæheli-
nus urgent editionem operis, quod præmature
edere non possum, maxime cum desint Tabulæ
XVII.

XVII. denuo sculpendæ; contra ultra **XXIV.** novæ adfunt, quarum specimina contracta in opere J. Bauhiniano conspicio, forte harum Tabulæ majores Tubingæ servantur, alteri Fuchsiæ operis tomo destinatæ. Loca plantarum rariorum natalia ex meis collectaneis & Scheuchzeriano opere manuscripto excerpta proxime post reditum meum ad Te mittam. Plantarum descriptiones emendo & novas conficio secundum Linnæanam methodum, quæ sane plurimum lucis in botanicis mihi attulit. Itinera alpina tua cum Prælectionibus Boerhaavianis, quas pro munificentia tua mecum communicatas cupis, nondum accepi.

Nuper Tigurum veniebat D. Schacher, Medicus Lipsiensis, qui per aliquot dies ibi commoratus Museum Scheuchzerianum quoque inspexit, & de eo coemendo consilium aperuit; ultimam voluntatem Lipsia rescripturam esse dixit: pretium statuerunt 1800. florenorum. Catalogos secum sumsit. Multa nova ex Medicina & Historia naturali nobis attulit. Non alia nunc addo nisi pia mea & meorum vota pro felicitate tua & lenimine doloris. Vale prosperis magis fatis fruens & me ut soles ama.

Raptim ex Thermis Badensibus d. 1. August.
1740.

B. FELDMANN.

Binas a Te accepi humanissimas epistolas cum docta itineris tui botanici relatione, ubi criticum inter Botanicos feliciter agis; ad primam ut statim responderem praxis ex inclementia hiemis frequentior perpetuis in provinciam excursionibus obstitit, ad alteram regiminis politici mira hic immutatio attentione omnium hic animos occupante. Ex secunda Prælectionum Boerhaavii editione non sine oblectamento vidi, quam benigne & opportune nomen meum publico prodideris, neque parvi faciendam puto gloriam ex uno discipuli Boerhaaviani non oscitantis titulo colligendam, quam benevolentiae tuae me debere & ad omnia humanitatis erga Te officia me obstringere facile agnosco. Tuam equidem miror laboris fere herculei in opere hoc edendo & concinnando patientiam, ast mirari desisto, quando gloriam aspicio in Te redundantem ex hoc labore ab omnibus declinato propter gravitatem & difficultatem, ubi primus proponere ausus es & explicare feliciter doctrinam illam, qua omnium maxime excelluit Medicinæ ratione subactæ Parens. Codices meos non opus est, ut hoc anno remittas, ast ne nimium differas operis complementum, non deerunt preces philiatorum, ex Belgio enim accepi Tomum secundum jam diu anxie expectatum fuisse; sedulum Boerhaavii ad hujus finem usque auditorem, Lugduni Batav. adhuc hospitantem

tantem valde exhortatus sum, & spero non sine effectu id fore, ut Tibi in supplementum transmittat ea, quæ Præceptor post annum 1732. in explicatione Institutionum addiderit. Doctissimi Suitsenii cura audio jam sub prelo sudare Prælectiones in Aphorismos, neque diffido eum tuo exemplo adductum eas illustraturum esse commentatione. Edenda tandem restant Collegia Boerhaavii publica de Auditu, de Oculorum morbis, de Calculo, de Lue Venerea, de morbis Nervorum, quæ quidem habeo ex communicatione amicorum, & ultimum quidem quinque annorum elaboratissimum & amplissimum, cujus partem ipse excepi ex ipsius ore, priora vero satis contracta. Anno demum 1736. Boerhaavius incepit publice differere de Corde, an vero perfecit hanc doctrinam, valde dubito. Operæ certe pretium foret colligere consilia specialissima Magni Viri, ut doctrinæ genuina applicatio eo melius pateat, unum eorum quidem vidi in Novellis Eruditorum Hamburgensibus atque exscripsi de Dysenteria epidemica exercitus Imperatoris in Hungaria, tria insuper possideo ex Polonia mihi transmissa, sed hisce non præmisit morborum historiam. Oculatissimus Albinus Eustachium suum jam diu expectatum post annum dare promittit, utinam & physiologicas suas Lectiones ederet, quarum codicem habeo subtilissima & perspicacissima doctrina scatentem, præter figuras V. anatomicas coloribus vivis distinctas artificiosissime per l'Admiral æri incisas, minores jam edidit Tabulas duas æneas maximas anatomici sui operis. Batavi certe

fateri debemus maximopere promovent utilissimum Anatomiae studium, aut nonnisi vi pecuniae debent hanc gloriam, Germania progignit ingenia aequae felicia; Salzmann, Heister, Haller, Cassebohm hanc Medicinae partem nobis tradunt faciliorem & inventis locupletatam firmatamque. Accedet tandem Principum Germanorum munificentia in hunc usque diem desiderata. Potentissimus & sapientissimus Borussorum Rex meditatur Academiam Berolini formandam Regiam, & Cassebohmium nostrum jam illuc vocatum esse audio una cum felicissimo ad microscopicas detectiones Lieberkunio; non exiguam de fructu hujus Instituti spem pono ac defigo in voluptate, quam ex physiologiae doctrina capit idem Princeps, per horas enim sollicite inquirere consuevit Regni adhucdum haeres in causas morborum in aula ejus occurrentium proximas, & in differentiam morbosae constitutionis a sana, ex intimiori corporis humani structura ei semper deducendam, id quod non sine animi delectatione saepissime expertus sum, cum hic vel Reinsbergi commorabatur. Quantum ad me attinet, dubito an ad illustrandam artem quicquam conferre possim, nisi id observatione casuum practicorum fiat, quorum historias literis consignare soleo. Hiems praeterlapsus plurimos praebuit spasticos morbos praeter catarrhales, podagram introversam transformatam in quartanam, ex hac rursus in podagram, eandem sub tertianae exquisitae forma latentem, ex eadem retrocedente malum iliacum atrocissimum: in alio ex eodem fonte cephalalgiam acerbissimam,

bissimam ; sæpius eam introcedentem nonnisi eliciendo exanthema purpureum resolvere potui. Ex emplastro arsenicali epigastrio duorum virorum ab empirico contra Quartanam applicato vidi quartanæ subitam fugam, ast ejus loco gangrænam fauces obsedentem, nulli remedio auscultantem & mortem subsequutam ; a mercurio sublimato paucò ingesto vomitus spumosos albos, & dato multo oleo amygdalarum dulcium reconvalescentiam ; in cane autem exinde post ejusmodi vomitus mortem & primarum viarum inflammationem uti & Mead observavit ; ex opii granis tribus rustico asthmate defectivo laboranti oblatis mortem repentinam & ventriculi villosam inflammationem, prouti idem Mead in cane observavit, cet. Vale, Vir Amplissime, & vive diu & me amare perge. Dabam Neo-Ruppini, die 8. August. 1740.

202.

CAROLUS LINNÆUS.

Mortuo Rudbeckio, Botanices Professore Upsaliensi, professionem ambii. Sic frustra laboravi per hanc æstatem, alias Te certissime adiissem. Optabam Upsaliam pervenire, quo praxin medicam omnino abdicarem, & res botanicas unice tractarem, sed noluere fata.

Tandem obtinui Itinera tua, tam Helveticum, quam Hæcynicum, nec non Prælectiones

in Boerhaavium; omnes ita me effascinarunt, ut quem legam prius vix scio ipse. Nunc apud bibliopegam sunt; proxime multa scribam; a Te certe ubique multa addisco. Utinam prodiret tua synopsis; quamprimum eam & Dillenii Muscos videro, meas species typis mandabo; doleo quod tua de Pedicularibus & Veronicis non obtinuerim; an plura in Botanicis edidisti?

Doleo fata Josephi de Jussieu, qui redux e Peru, nave anglica adgressus ictu catapultæ occisus periit, ut Monspelienses mihi attulere. (Mansit in Peruvia.)

Cherleria tua pulcherrimum plantæ est genus; utinam mihi ramulum per literas communicares, ut flores inspicerem; est enim hæc Cherleria, quantum ex tua descriptione capio, media inter Sedum & Lychnides. Nectaria docent manifeste affinitatem cum Sedis congeneribus, sed capsulam s. fructum pingis simplicem, seu non tres distinctas capsulas, sed unicam cum tribus stylis, utinam viderem.

Miror quod non observasti in *Tribuloide* quatuor alia stamina sine antheris, seu nectaria; nescio quid sit in siccis. *Limodorum* vidi, *Salviniam* non. *Blasia* apud nos copiosissime viget. An *Plumieri posthuma* prodire? *Burmanni* decades & *Ammanni Russicas* obtinui.

Per æstatem infecta indagavi, plantas qui non reperi. *Fundamenta mea botanica* iterum edidi.
istas

istas dedicavi Dillenio, Tibi, Royeno, Gronovio, Jussieuis, Burmanno, Ammanno; hoc ordine; ordine quo debeo; hisce summis Botanicis coætaneis.

Descripsi piscem auratum chinensem, Passerem alpinum Lapponiæ; Mures Norwegicos Wormii; Picum tridactylum Dalecarliæ; edidi etiam Systema Naturæ in 8vo, varia emendavi.

Quid in diæteticis colligo, tandem videbis; in his per decem annos laboravi.

Melampyrum istud *hiante rictu corollis parvis* absolute diversam a vulgari speciem putas; quæso, terræ mandes semina. (diversum est).

Mittas etiam, si possis, in epistola *Pyrolam tuam rotundifoliam, staminibus pistillisque erectis*, non vidi.

Doleo quod tam difficile ad Te quid mittere possim; si vixero, comparabo Tibi Rudbeckii campos Elysios, quos Te nunquam vidisse certus sum; opus figuris plenum; vix decem exemplaria supersunt in rerum natura; habeo modo unicum.

Vellem mittere *Browallii examen Epicriseos Siegesbeckii*, sed non possum. Siegesbeckii primitias nunquam videre potui; vellem dare nummum aureum pro libello, modo obtinerem.

Quamprimum a bibliopega recuperavi Itinera tua, ea percurrā, & mea dubia aperte Tecum

communicabo; quo plures errores apud me detegere potes, eo gratior eris, tum possum omnia corrigere vivus, post fata non licet emendare propria opuscula.

Certe adhuc non intelligo *Equisetum*, an ista semina sint vera semina? vel farina staminum? certe structura spicæ *Taxi* staminibus simillima est: an terræ mandata semina excrescant germinantque? si capsulæ feminales, ubi stamina? si stamina, ubi tum semina? me doceas quæso.

In *Blasia*, ut novisti, est tubus truncatus erectus, in *Michelio* pulcherrime delineatus, insidens capsulæ pervius, per quem emergunt plurima semina, quando tubus repletur aqua vel rore per noctes; hæc semina nudis oculis patent; vidi & tubercula intra substantiam folii, quam pro capsulis habet *Michelius*, sed nulla inde semina. Mittas mihi *Salviniam* in epistola. Vale, vivas diu felix, artis nostræ ornamentum. Dabam Stockholm. 1740. Septembr. 15.

203.

CHRISTIAN. FRID. HÆNEL.

Phil. & Med. D.

Noli mirari, si eandem cantilenam canam, atque de diutius servato silentio me Tibi purgatum veniam. Ut enim taceam me Tuas v. Maji ad me exaratas cum adjecto *Dissertationum &c.* fasciculo

fasciculo nonnisi Julio ad finem ruente adcepisse: illud tamen me ab omni crimine liberabit, quod per quatuor integros menses domo abfuerim, per varias terras oberrans, miseris mortalibus rogatus consilium ferens. Interim quo minus dubites, me eadem pietate qua prius, Te prosequi, per sinceri pectoris candorem Te obtestor credas, nil mihi amicitia tua suavius, nil necessitudine tua dulcius aut jucundius accidere posse. Ne autem verba dari credas Tibi, en rem ipsam & rerum testimonia in pignus fidei & perpetuæ erga Te amicitiae! Semina nempe paucula, Dissertationes quasdam batavas lectu omnino dignas, plura enim addere inopia lectu dignorum prohibet. In ære sum tuo alieno invitus, sed credas velim, me non semper esse futurum, cum nil magis curæ habeam, quam nomen meum apud Te expungam. Interim vale & me Tuo utere! Dabam Schnebergæ pridie Calendar. Octobris MDCCXL.

204.

D. LUDWIG.

Gramina accepi per Cunonem & nonnullas Dissertationes, quæ cum gratus accipiam, nonnulla Tibi reddo, quæ in alma nostra hætenus prodire, medica. Mea inprimis benigne, ut folles, dijudices, quæ variis laboribus intentus non tam accurate disquisivi & perfeci, inprimis quæstiones academicas, quarum elaborationem a respondentibus exaratam, brevitatis causa non adeo

B 4

digerere

digerere & polire potui, ut semper cogites hæc non esse specimina eruditionis, sed exercitia, quæ in commilitonum excitamentum suscipere soleo, si tamen circa unam alteramque meditationem aliquid urgere velles, rem faceres mihi gratissimam. Si consilio meo in colendo Horto uti velles, suaderem, ut uno alteroque anno experimentum facias, quæ per semina acquiri possunt commercio amicorum solum conquirenda, & tum demum desideratissimas plantas ex prima classe in Belgio coemeres. Dabunt interim horti vicini nonnulla, & forsitan ex horto Bosiano quædam plantæ minori pretio haberi possunt, sed certe non adeo coluntur, quam in Belgio, ubi inusitata plane hortulanorum cura & diligentia. Sic enim sensim excrescet hortus, inprimis si hortulanus talem plantarum in augendis sarculis curam habeat, ut quædam cum amicis communicari queant. Inprimis vero curam intendas, ut helveticas plantas per amicos accipias, sunt enim quædam in hortis nostris desideratissimæ, e. gr. Gentiana vera & aliæ species, Astragalus alopecuroideus &c. Scio equidem, quantis sumptibus Waltherus plantas suas conquirat, sed rarissima semper ex Belgio magno pretio colligit, & uno quasi impetu cuncta habere allaborat. Minoribus sumptibus certe is hortum augere potest, qui per commercium amicorum pauca hinc inde conquirat, partaque tuetur. Plantæ helveticæ præter eas, quas Tibi debeo, in herbario meo non exstant, disquiram interim an per amicos quædam ex desideratis tuis colligere queam.

Per

Per Cunonem intelligo, Te Rupprii Florani Jenensem in Germanicam transmutare velle, & labor ille quam maxime mihi placet. Quum vero multæ exoticæ in Rupprio deprehendantur, optimum meo quidem iudicio foret, si neglectis omnibus illis, germanicæ tantum & his nexæ helveticæ tantum disponderentur, illæ enim a Rupprio egregie disquisitæ, hæ Tibi satis cognitæ sunt. Si Flora mea Lipsiensis jam perfecta esset, facillime eandem Tecum communicarem, sed prima delineatio rudis illa indigestaque moles nulli usui Tibi esse posset. Vale, Vir Celeberrime, & me ama. Dabam Lipsiæ d. 10. Octobr. 1740.

205.

P. H. G. MOEHRING.

Nulle rebus turbatus sum, ut responsorias in hunc diem differre coactus fuerim. Et sane ut luctum tuum, e morte conjugis dulcissimæ conflatum, tantisper lenirem, medium eligendum fore tempus duxi. Ut enim, Plinio teste, crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque ultro requirit: sic recens animi dolor consolationes rejicit ac refugit, mox desiderat, & clementer admotis adquiescit. Quum tamen sapiens altioribus semper studiis addictus fueris, sola futurorum suavi oblectatione Te summi Numinis placita libenter laturum, pietatisque totum fore, mihi persuades. Erepta mihi eodem temporis intervallo, simili puerperio

B 5

atro-

atrocissimo, consobrina, quam sororis instar germanæ semper habui. Sic miris quandoque fatibus disturbati, ad unum tandem solatium trahimur omnes.

Sed ad quotidiana nostra negotia veniam, quæ & certitudinem laborum nostrorum evincunt, & aliquem forte boni nominis odorem post fata spargunt. Synopsin tuam stirpium helveticarum forsan absolvisti. Incredibili desiderio illam perlustrandi sustineor. Etiam si planta descripta chamæmelum marinum Bauhini non sit, nullibi tamen scio observatum fuisse, hanc Europæ, quid? quod Frisicæ indigenam esse. Est certissime Lancisia.

Siccas tuas, una cum dissertationibus, gratissimus adcepi, desidero adhuc Segneri dissertat. de nupero frigore hyberno. Nondum enim placent thermometra Fahrenheitiana, quæ nimium spatium graduum faciunt exorientis gelu, quod ego ad unicum gradum determino.

Fungorum tuorum distributionem scire aveo, & an methodus aliqua sit, molles siccandi & adservandi in herbariis. Vale, Vir Optume, meisque nugis conniveas quæso. Scribeb. Jeveræ Fris. 1740. a. d. 12. Nov.

TRAUGOTT GERBER.

Illam, quam mihi, Vir Cl. tua humanitas per literas ad Cl. D. D. Schreiberum, amicum meum optimum, missas, salutem attribuit, summa gratiarum actione reddo, & omnem incolumitatem, prosperrimumque tuorum in Alma Goettingensi conatum eventum pia mente apprecor, & voveo. Neque deesse debebam, quin tuo desiderio, semina quædam ex nostris terris mittendo, tantum, quantum per vires licebat, satisfacerem. Si grata acceptaque Tibi habeantur, operæ tulerim pretium: plurima elapso anno, peregrinando Wolgæ ripas collegi, quædam huc nata addidi. Ast veniam precor consignationis, cum eo tempore hortulano opus mandare exigebat mea necessitas. Interim tamen officiosissime rogo, ut quibusdam feminibus, quæ forte censes, nos illis carere, iterum me beare velis, eligere nequeo, quum vestri horti divitias hucusque nondum compotes sciendi evaserimus. Unicum quod nostrum institutum luget, exoptat, æstimatione, & industria attentione auditorum fundatur. Sic quoque scripta, studiaque nostra limites transire regionis vix conceditur. Sentire aut non scribere. Anno 1737. jam Botanices Compendium conscribebam, aut quanta, post illa tempora eheu! sexualis orta fuit methodus? hæc sine præceptore modo perspicillis addisci vix poterit. Flora Moscuensis a) & Horti

a) Hujus codicem MS. misit, qui inter meos est.

Horti Catalogus cum Floræ Wolgensis adpendice sunt in promptu, alii promotores carent, ut soli Academiae, gloriæ brabæum relinquamus, quæ akribia nostra ruminat. Quod superest rogo, ut memor nostri, nostrorum studiorum quæso semper esse velis, & me commendatum habeas. Vale & fave. Moscuæ d. XIII. Nov. st. v. HOR. MDCCXL.

207.

JOH. FREDER. SCHREIBER,
Regiomontanus.

Ecquid, o Optume, tandem senties de illa mea scribendi oscitantia? Quæ adceptissimis tuis litteris, fere ante annum ad me datis, nihil hucusque respondi. Ego adhuc in pristino sum statu, nisi quod, elapso mense Februario, uxorem duxerim hic Moscuæ virginem Frankenbergiam, de nobili stirpe Silesiaca. Ecce Tibi de Gerbero nostro cum litteras, tum semina. Sequentæ æstate herbas siccas per naves est missurus. At, quantum ardeam, scripta tua legendi; exponere non valeo. Per Deum immortalem, & per manes Boerhaavii Te supplico, velis mihi, sumtibus meis, quanti quanti fuerint, quam primum huc transmittere per nuntium publicum (Post) Scripta tua anatomico-medica, una cum tuo Commentario in Institut. Boerhaavii, in quantum prostat. Noli omittere tuum tractatum de *Diaphragmate*, quem mihi in Polonia furati sunt.

Repeto

Repeto preces , illa scripta mihi mittendi per Postam quantocyus Antonius Ribeiro Sanchés , Lusitanus , discipulus Boerhaavii , Medicus secundus personæ Imperatoris Russiarum , & in praxi medica exercenda ut singularis , ita felicissimus , me per litteras Petropoli rogavit toties , velim ipsi procurare tuum in Institut. Med. Boerhaav. Commentarium. Sed quo pacto eidem satisfacerem ? Promisit Tibi ex adverso omne , quod de supellectile Petropolitanorum docta quæsieris. Adeoque, si pro D. D. Sanchés aliqua mites , Commentarii illius exemplar tuis Botanicis ac Poëmatibus germanicis pro me addideris. Si quæ habes mihi hic jubenda , ea omnia fidelissime exsequar. Quamprimum scriptulum meum *de peste* Petroburgi prodierit : illud per nuntium publicum Te tenere illico efficiam. In eo probavi , opinor , sufficienter ; bubonaceam pestem a lue venerea non differre , nisi miasmate solo ; atque in eo convenire mercurium dulcem , cum camphora mistum , concisis dosibus exhibitum sæpius : vel & mercurium alkalizatum &c. quin & docui , morbum pestilentem eo flectere , ut fiat bubonaceus. Pestis carbuncularæ , in qua corticem Peruvianum commendavi , cum variolis convenientiam ostendi. De cetero , si quæ habueris , de statu vestræ Academiæ mihi communicanda ; ea non sine voluptate animi rescivero. Cura , ut cum Tuis semper optume valeas. Dab. Moscuæ , ipsis Kalendis Decembris , A. 1740.

J. JACOBUS DILLENIIUS.

Litteræ tuæ 30. Maji & 9. Oct. 1740. scriptæ cum fasciculo stirpium & Itinere Helvetico anni 1739. rite ad me, nescio cujus beneficio, perlatæ sunt. Ago gratias, quoniam ad palatum sunt, quæ scribis, & semper aliquid ex iis addisco. Interea Catalogus ille stirpium transmissus non est ejusmodi, ut specimina exsiccata, sed semina earum pro Horto nostro desiderem, cui Horto insigne damnum attulit gelu superioris anni insolitum, quod omnes Galliae Narbonensis, Italiae, Hispaniae & Africae citerioris plantas, quæ alias nobiscum aërem liberum ferunt, & in solo læte crescunt, pessumdedit. Doleo vero quod ex Catalogo desideratarum Helvetiæ indigenarum, nil quod mittam, habeam. Ipse Alpes Helvetiæ nunquam vidi, habeo autem non paucas ex rarioribus Angliæ, ex quibus fasciculum paravi data opportunitate ad Te deferendum. Adibo intra mensis spatium Londinum, ubi de occasione mittendi dispiciam. Totus per aliquot annos inter Muscos delitui, nec ex iis adhuc emerxi. Descriptiones jam ab anno absolutæ, omnes etiam Tabularum figurarum lineæ Horti exesæ sunt, 50. cælo absolutæ, restant 30. perficiendæ, quod hac hyeme fiet. Interim opus prelo subjiciam sub initium instantis anni. Muscus ille in Itin. Hercyn. 1738. sculptus, non est ea planta, cujus nomen fert, sed Syn. III. p. 94. n. 13. cujus
Synopsis

Synopseos dum mentio incidit, nolim ejus auctor haberi, cum nihil ad eam præstiterim, præter dispositionem illam plantarum inferioris ordinis, Fungorum, licheum & Muscorum, si mei laboris opus esset, multa mutarem, plura delerem, pauca adderem. In Itin. Helvet. 1739. non possum hariolari, quodnam sit Bryum illud pluribus per caulem capitulis, ni forte sit Syn. p. 97. n. 31. quod sane plura interdum per caulem capitula ostendit, si nempe vetera, quæ pedetentim inferiorem caulium locum occupare solent, restent *a*). Scribis in Itiner. me vidisse & novum pronuntiasse: non recordor, nec invenio inter Muscos a Te transmissos. Bene quidem Bryum illud Syn. n. 31. sub duobus nominibus observo, primo: Bryum Alp. capillaceum majus, capitulis sphaericis, dein: Bryum trichoides virescens, erectum capitulis majusculis maliformibus. Specimina sane, quantum ego videre possum, sunt unius & ejusdem speciei: quodsi vero diversum habeas pro Bryo capillaceo confertis capitulis per caulem exeuntibus Itin. Helv. p. 80. velim mittas, etiam si litteris inclusum fuerit.

Quatuor invenio exemplaria Muscorum inter plantas nuperrime transmissas, quorum unus mihi novus est, nempe Lichen Alp. glaucus, squamis crassis & brevissimis.

Lichen pulmon. Alp. cinereus punctatus mihi vocatur Lichenoides coriaceum nebulosum cinereum punctatum, subtus fulvum Hist. n. 127. quod

a) Planta nova est, & 1802. helv.

quod in Micheli Gen. Tab. 54. Ord. xxxv. f. 1. designari existimo, sed sub alieno nomine. Lichen pulm. minimus, inferne albus &c. Mich. p. 85. Ord. xii. n. 12. Tab. 48. f. 3. est mihi Lichenoides parvum virescens, peltis sessilibus nigricantibus planis Hist. n. 209. Lichen pulmon. Alp. terrestris glauco virescens, receptaculis florum fuscis Mich. mihi vocatur Lichenoides Lichenis facie, peltis acetabulis immersis Hist. n. 121. cujus mira & mihi nondum satis perspecta est natura. Recens & virens planta verum Lichenem simulat, sicca faciem mutat & crassior facta videtur. Lubens quidem credo Muscum pennatum majorem C. B. esse Hypnum 47. Syn. III. sed nunquam me induces ut credam, Muscum filicinum majorem C. B. esse Bryum 15. Syn. Judico hic C. Bauhinum ex icone Tabern. quam citat, quæ certo est Musci filicini & vel 35. vel 36. Syn. species, nunquam cum Bryo illo 15. concilianda. Utinam vero omnes explicasses vel adhuc explicares in libro tuo Plant. Helvet. C. Bauhini Muscos fateor me eos magis, quam reliquos omnes ignorare.

Maxime aveo videre Tabulas tuas & plagulas eo pertinentes, in quibus de Muscis agis; facias rem gratissimam, si harum tabularum & schedarum unum tantum exemplar, quamprimum poteris, ad me mittas, ad illustrandam & perficiendam Historiam meam, multum enim tuo iudicio tribuo. Eam initio sequentis anni prelo subjiciam. Ante sex menses Hamburgum misi specimina plura Hist. Musc. Plagula est dimidia cum quatuor Tabulis.

Tabulis. Eorum unum alterumve ad Te deferendum inscripsi. Si non accepisti, poteris petere a Joh. Seidel, qui impræsentiarum Halberstadii degit, & mittet Tibi, quot exemplaria desideraveris. Vale. Scribebam Oxonii 11. Decemb. 1740.

209.

D. LUDWIG.

Sterbeckium accepi & inclusas literas acceptissimas, & Hænelio suas tradere curavi per fratrem. Accipias nunc semina quædam, & licet non omnia rariora sint, nonnulla tamen placebunt, addidi & schedulam tuam, in qua leviter notavi plantas, quæ vel semina præbent in posterum tuos in usus colligenda, vel quæ semina immatura proferunt, vel flore & semine in nostris hortis destituuntur. Hoc tantum eum in finem feci, quo me excusatum habeas, quod pauciora ex prima classe Horti Walther. Tecum communicare potuerim. Faveat interim Flora horto tuo. Si fieri potest conficias in horto tuo tumulum vel colliculum ex saxis, parcius intersparsa terra, in loco non nihil umbroso, quo periculum facias, annon montanæ plantæ quodammodo conservari possint: tuus enim hortus Waltheriano spatiosior erit. De Flora Lipsiensi nihil certi promittere possum, cum variis negotiis inprimis praxi clinica occupatus, botanica ardentius prosequi haud possim. Perplacent nova anatomica, quæ in literis addidisti, inprimis de arteria sper-

matica ex emulgente oriunda. Vidi nuperrime eandem arteriam ex aorta sub emulgentibus oriundam, ascendentem & circa emulgentes flexam, antequam descenderet. Vidimus nuperrime renem sinistrum in pelvi ferme ut Bellinus Fig. 14. sed sacra non tantum ad renem tendebat, nonnulli etiam ramuli ex iliaca interna in renem ducebantur. Erat hydropica a mensium suppressione, quæ forsitan orta erat ab utero quodammodo in dextrum latus pressa. In eodem cadavere venam azygos duplicem, & ductum thoracicum in dextram venam subclaviam insertum vidimus.

Joh. Bapt. Mazini conjecturas de respiratione foetus Brixiae 1727. 4to. maj. editas, in bibliotheca Platneriana vidi, & fugitivo oculo perlegi, id igitur inveni, Mazinum multis experimentis demonstrare intendere, foetum pro modo incrementi magis magisque respirare posse: sed cum multa experimenta enumeret, pulmones foetus sub antlia non examinavit, suspendam tamen judicium, donec accuratius examinavero.

Andræ Pastæ Bergomatis epistolæ ad Aleophilum duæ, 1) de motu sanguinis post mortem, 2) de cordis polypo in dubium vocato, Bergomi 1737. 4to. Prior epistola brevior est, ita ut, si desiderares, levi negotio excerpi posset. Semper dubitavi an Jacobi Berengarii Carpenfis anatome Edit. Bononiensis de anno 1523. existat, cum Lippenio non semper fides habenda sit, & Lindenius nullam ejus mentionem injiciat, nec in
editione

editione Veneta de anno 1535. ulla editionis præcedentis mentio fiat. Cum vero Tu illam in Auctario Tom. I. Commentar. Boerhaav. citaveris, non amplius dubito. Nova & multo auctior editio Dn. Astruc de morbis venereis Lipsiam accessit. Dissertatio Dn. Külbel de causa fertilitatis terrarum, quæ præmium Acad. Burdegalenensis obtinuit, Dresdæ impressa brevis, omni tamen cura elaborata est. Vale, Vir Celeberrime, & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XII. Jan. 1741.

210.

P. H. G. MOEHRING.

Adcipiens nuperrimas Tuas, de pulcris tuis in anatome detectis gavifus sum. Mihi deest corporum secandorum occasio, quem in laborem alias insigni desiderio feror. Sed notitia muscorum Dillenii præ reliquis novis placuit. Utinam scirem, quo pacto modove hunc nancisci possem!

Sequærii labor omnes amplitudine & copia librorum narratorum superat: germanicos auctores e vitio linguæ suæ sæpius vitiose scripsit. Menstruo spatio in eo supplendo ex suppellectile mea, & corrigendo occupatus fui, & ultra 300. jam addidi, aut emendavi.

Vellem, Vir Optume, rescriberes mihi, an Anthericum nostrum novi sit generis, an vero character Linnæi genericus ampliandus sit. Num

Ruppiæ nostratis submarinæ descriptionem Tibi misi? & hæc vix ad Ruppias pertinebit, in plurimis sane diversa.

Præter hæc de sequentibus iudicium tuum scire aveo. Graminum namque specimina mea sicca distribuenti, hæc dubia observata sunt:

1) Species Bromi, a Linnæo & Royeno tradita, vera erit Festuæ species, quum, teste antopsia & Scheuchzeriana descriptione, aristas ex ipso apice exferat. Econtra Festuca glumis hirsutis & glabris, quam Royenus prodr. Leyd. speciem secundam Festucarum facit cum Linnæo, ad Bromos pertinebit, quoniam arista sinus basi valvulæ bifidæ insidet, adeoque infra apicem valvulæ exoritur. Inde Dillenius Giff. Ægilopem jam fecit.

2) Poa spiculis subulatis, panicula rara contracta Linnæi & Royeni esset Aira, si calyx biflorus essentialem Airæ, & calyx multiflorus essentialem Poæ characterem efficeret. An itaque arista, Airæ floribus adtributa, fecernit has a Pois muticis descriptis a Linnæo? Sed neque hanc essentialem notam generis efficere, colligo ex Royeni specie sexta Airæ, quæ prorsus mutica est. Quis ergo in his character essentialis?

3) Agrostis quintæ Royen. prodr. duplex mihi exemplar est, per omnia sibi simile, excepta arista: in altero enim arista ex ipso apice glumæ alterutrius

alterutrius flosculi exfurgit, ut Scheuchzer. histor. 144. habet; in altero autem arista ex basi seu sinus radice glumæ bifidæ exfurgit: adcederet itaque ad gramen arundinaceum &c. Scheuchzer. hist. 146. sed basis flosculorum in meo non papposa est. An ergo hæc duo gramina varietates sunt, aut diversæ species?

4) Specimen arundinacei graminis habeo, quod vocatur mihi: Arundo panicula laxa, calycibus bifloris, aristis ex utroque *medio dorso* valvulæ exterioris corollæ: valvulis brevioribus. Hæc fane, quoad reliqua, eadem prorsus esset cum Gramine segetum panicula arundinacea Bauh. pin. & Scheuchzer. hist. 244. nisi ille aristarum ortum e dorso glumarum *basi* pingeret ac describeret. Quid ergo de hac arbitraris?

Ad singula hæc ut humanissime respondeas, etiam atque etiam rogatum Te velim. Quodsi omnia gramina maritima nostratia, aut fucos, aut milleporas, ficas nondum habes, futura æstate eadem pro Te colligere possem. Seminum tuorum catalogum promissum exspecto, ut videam, num forte supplendorum tuorum copia mihi supersit. Vale & fave. Scrib. festinanti calamo, Jeveræ 17²³/_I 41.

CHRISTIANUS FRIDERICUS HÆNEL.

uod non ingrata acciderint & semina & dissertationes præterito autumnno ad Te missæ, ex literis humanissimis mense Decembr. ad me exaratis lubens percepi. Acerbe vero dolori dolorem tuum ex morte Conjugis dulcissimæ virtutibusque ornatissimæ perpeßum, qui quæ ratione omnia viscera, ipsamque medullam ossium penetrare queat, olim tristi experientia, domi meæ edoctus fui. Verum nolo refricare vulnus beneficio temporis coalescens, id omnibus precibus a Te contendens, ne homine Philosopho & Christiano indigno modo dolori nimium indulgeas, sicque Te & Tuis, & toti ordini medico, qui tot egregia a Te expectant, præmature furripias. Id vero averruncet Deus!

Quæ de anastomosi vasorum hæmorrhoidaliū ad me perscripta voluisti, gratissima fuerunt. Pace vero dixero tua, ex his Stahlium & Salzmannum neutiquam conciliari posse, quippe semper de venis, nunquam vero de arteriis locutos. Neque video, quomodo illi conciliari queant, cum Stahlius asserat: semper ex V. P. propaginibus quædam vasa ad uterum deferri, Salzmannus autem ore rotundo clamet: nunquam quosdam ex Vena P. ortos ramusculos eo usque progredi. In propositione contraria utraque

que quidem falsa esse potest, uti & hic utraque talis esse videtur, sed nunquam utraque potest esse simul vera, hinc neque propositio Stahlī & Salzmanni simul stare queunt. Ast hæc obiter.

Ad me quod attinet, vix habeo memorabile quid, quod doctis tuis auribus sit dignum. Corticem Peruvianum ter cum fructu a me adhibitum esse in sphacelo a causa in- & externa Te latere nolo. Camphora & nitrum magna ingesta copia pluribus ex febre maligna decumbentibus salutarem locaverunt operam. Fœminam cum hernia inguinali exulcerata ipsiusque intestini ulcere conflictatam sanitati reddidi ope tenuissimæ diætæ, multum adjutus a natura faultrice. Commotionem cerebri absque levissima cranii fractura sanguinisve effusi vel guttula minima, quod sectio me docuit, observavi, post duodecim horas lethalem, adhibitis licet sanguinis missionibus, clysmatibus stimulantibus, topicis, resolventibus internis, externisve. Quæ vero sunt signa diagnostica talis absque sanguinis effusione factæ commotionis? quæ efficax & tuta medela?

Günzius, Lipsiensium Professor, vir solide & eleganter doctus, me valdopere rogavit, pararius essem tuæ amicitiae, commerciique, quod vocant, litterarii Tecum instituendi. Tractatum minatur de viis lacrymalibus earumque morbis, alium etiam de ligamentis ossium, utrique figuras additurus. Dabam Schnebergæ, XVII. Martii 1741.

212.

D. LUDWIG.

Prorfus ex voto accessit Icon Diaphragmatis, adeo ut nihil nunc desiderari possit in delineatione partis difficillimæ, fornicem enim aliquo modo etiam exprimere tentavit artifex. Gratias ago, quod hæc & Huberiana benignissime mecum communicare volueris, quæ remunerare possim nunc non habeo, habebo forsitan nundinis autumnalibus, ubi semina & dissertationes Tecum & cum Hubero Cel. communicare potero. Gesnero Tigurino literas dedi his nundinis, perplacuit enim dissertatio de vegetabilibus, quæ forte in manus incidit, & commodissimam inveni occasionem commercio literarum alendo, si ipsi ita visum fuerit. Meditationes quædam de transitu œsophagi per diaphragma mihi cum Walthero differenti natæ sunt, sed nolo nunc molestus esse rebus adeo agitatis, cum Te occupatum esse rebus majoris momenti sentiam. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. IX. Maji 1741.

213.

JOH. GESNERUS.

Penultimas Tuas mense Octobri præteriti anni accepi cum catalogo stirpium desideratarum; sed ante hoc tempus fasciculum ad me misit Basileensis

fileensis bibliopola Imhof, cui inclusus erat Tomus II. Commentarii tui eruditissimi in Boerhavianas prælectiones. Paravi deinde plantulas nonnullas. Catalogum locorum, in quibus rariores Helvetiæ plantas aliquando reperi, per mercatores nostros Lipsiam misi, cum vero hæ merces renunciarentur, factum est, ut tam longo tempore desideratissimo tuo in literis colloquio caruerim partim mea, partim eorum culpa, per quos nostra admitti cupiebam. Tu vero, Vir Amicissime, non tantum pro humanitate tua literas meas antevertis gratissimis, quas ex nundinis Lipsiensibus attulerunt mercatores nostri, sed iteratis muneribus plantarum, fossilium, librorum, feminum non me modo, sed & amicum meum D. Ottium adeo devincis, ut plane me reddendis his in me meritis imparem agnoscam. Maxime cum jam accedat ad innumera tua in me beneficia, quod immortalibus scriptis tuis nominis mei memoriam immortalitati quoque tradere cupis. Ego quamquam talia & insignia beneficia rependere nunquam possim, efficiam tamen quicquid poterò, ne in me inmerentem tanta benefacta collata dici possit. Ad plantarum synopsis quod attinet, Leida accepi a D. Gronovio eam maximo Eruditorum desiderio exoptari, postquam & nonnullas icones viderint, & summam in his accuratorem tuam & stupendam atque invictam industriam cognoverint. Quæ nobis supersunt plantulæ tuo proposito fervientes, & notitia ad catalogum tuum & indice locorum cum Muralti Paradiso proxima occasione ad Te mittam; quæ

si diutius retardaretur, indicem saltem Tabellario committere vellem. Quod vero ex aliquo tempore Alpes adire non potuerim, non tam negotia mea, quam cura valetudinis impediverunt. Ego enim quamquam ex aliquo tempore non gravioribus morborum accessionibus per Dei gratiam liber fuerim, tamen subinde levioribus veteris morbi reliquiis infestor, ut laborioso & difficili itineri me committere vix possem, efficiam tamen quicquid potero, si firmiorem sanitatem recuperavero: eam his diebus non parum fregit tristissimus & luctuosissimus obitus carissimi Fratris Medicinæ Doctoris & Poliatri, qui d. 10. Jul. placide obdormivit, postquam feбри acuta correptus maligna & contagiosa, qua ultra XXX. qui in pago Albisrieden ejus curæ commissi erant, ægros feliciter restituit, ipse sanatis omnibus in gravissimum hunc morbum incidit, superaccedente comate, & deinde delirio per duos integros dies, in quo se, uxorem gravidam, liberos, millies atque millies Salvatori suo tradidit, multum ingemiscens, clamoribus qui etiam saxum pectus frangere possent: tandem postquam anxietates summæ & jestigationes cessabant, quietus & veluti obdormiscens hora post quietem hancce quinta animam Salvatori suo tradidit. Tristissimum sui desiderium uxori amantissimæ, liberis, parentibus, fratribus, sorori, affinibus & aliquot mille ægris, quos feliciter restituit, relinquens: postquam enim praxi medicæ valedixi, nos omnes ejus auxilio, indefesso labore, salutaribus medicamentis in morbis nostris juvabamur, vivebamus

una

una conjunctissimis animis ; in maximo ætatis vigore & affluentissima benedictionis divinæ copia inopinato nobis ereptus est ; quod quantum nos ejus jactura affecerit , dici non potest. Videtur tamen apud ipsum aliquam mortis præfensionem fuisse , cum vegeto adhuc corpore multa imprimis noctu de morte locutus fuerit , & salutem æternam anxie quæsierit ; sua etiam cuncta ita composuerit , ut cum nunc e vita discesserit , ne quidem vel minimas res inordinatas inveniamus. Nos vero suo exemplo docuit fluxilitatem hujus vitæ , & quam beatum sit etiam sano corpore ea facere , quæ morienter fecisse cupimus. Solatium nobis unicum est in sapientissimo nostro & clementissimo Parente DEO T. O. M. qui etiam dura & vix ferenda ad meliores fines dirigere novit in commodum eorum , qui eum amant. Majori enim vi sentimus in similibus afflictionibus , quam justum dolorem alii sentiant , quibus aut carissima uxor , aut liberi , aut parentes eripiuntur. Scribebam raptim & in luctu , Tiguri , d. 13. Jul. 1741.

214.

D. LUDWIG.

Plantæ Petropoli ad nos perductæ nobis gratissimæ sunt , quoniam aut hyemem ferunt aut semina copiosissima exhibent. Semina plantarum Galliæ meridionalis & Hispaniæ vix ad nos transferuntur , mercatores enim , ad quos scripsimus , nihil ad nos mittere possunt , quoniam nullus medicorum

dicorum est, qui studium amat, & illis manus præbet auxiliatrices. Nec Monspelii, ubi semper summa fuit plantarum cultura, post Nissolium, qui varia Horto Carolsruhano dedit, amicum invenit Flora Germanica. Boccone olim hortis nostris, imprimis Bosiano, & semina dedit & plantas exsiccatas. Multa ex his & ferme omnia perierunt. Et ex illis plantis, quas ex itinere Africano mecum adduxi, plurimæ rariores perierunt. Felicem successum itineris botanici in Buçtrorum montem apprecor, o nos felices, si Tu viridaria nostra salutare, fac quæso, ut proximo anno voti participes reddamur. Quæ nova habebis, proximis nundinis Tibi tradam; interim vale, & me, ut soles, ama. Dabam Lipsiæ d. XXII. Jul. 1741.

215.

D. LUDWIG.

Icones tuæ perfectissimæ sunt, in muscis imprimis & minimis illis stupendam invenio & pictoris & sculptoris diligentiam, & perfectiores erunt, quam in horto Cliffortiano vel alio scripto belgico inveniuntur. Optimum igitur est, ut in Germania prodeat liber, ne exteri de splendore operum tantum gloriantur, tu etiam majorem habebis curam, ut accurate & nitide exprimatur, quam si absens esses. Opus hoc tuum botanicum & alii & ego maxime desideramus, in plantis imperfectis vulgo dictis in minimis illis studii
botanici

botanici capitibus Tu maximus eris, & ego in his quasi hospes, maxima exinde acquiram cognitionis incrementa. Commentarius D. van Zuwiten in Boerhaavii aphorismos, quem his nundinis expectabamus, nondum prodiit, sed accepimus Geofroi materiam medicam, quæ tamen regnum vegetabile & minerale tantum continet. Scriptum illud *die Belustigungen des Verstandes und Witzes* non est opus societatis teutonice, Swabius cum aliis, mihi ignotis, societatem iniit, in qua hæc elaborantur, focii igitur nostri omnes me admonuerunt, ut Te hac de re certiores redderem, & Te rogarem, ut occasione ita se exhibente, amicis in Helvetia idem ostenderes. In confessu societatis nostræ ex Swabio quærivimus, cur ea quæ injuria essent, in socios nostros immisceret, at ille respondit, se esse collectorem & editorem, nec selectum speciminum in suo arbitrio esse positum. Libere etiam defendere volebat, hanc parodiam non injuriam esse, sed strenue contradiximus & contrarium ostendimus. Quicquid sit, credas velim vanis his malevolorum ausibus gloriam tuam non inquinari, cordatiores enim hos infelices ingenii foetus dijudicant, & ex partibus tuis stant. Binas literas Linnæo scripseram, sed nullas responsorias accepi, miror certe, quod Philosophiam suam botanicam non in publicum prodire jubeat, forsitan aqua hæret circa fundamenta pandenda, quibus tamen jam magnum ædificium superstruxit. Bellum inter Siegesbeckium & Gleditschium nunc finitur, hic enim ad vaniloquentiam prioris non respon-

respondebit, ut ex literis amici cognovi. Controversiæ tales, ut ego quidem opinor, parum emolumenti afferunt studio. Ego quidem in nova, quam paro, aphorismorum editione, sine omni controversia mota fundamenta studii enucleare tentabo, controversiæ enim ut plurimum in rixas inextricabiles mutantur. Dabam Lipsiæ d. VII. Octob. 1741.

216.

J. JAC. DILLENII.

Litteræ tuæ 1. Sept. scriptæ, rite ad me perlatæ sunt, cum specimine plag. F. Tabula vero II. & III. in quibus Musci. Verum non est mihi integrum Tua meis adjicere nomina, quoniam Hist. Musc. ad Lichenes veros usque typis exscripta erat tempore eo, quo tuas litteras accepi. Impræsentiarum præter indicem synonymorum schedæ tantum quatuor imprimendæ restant, index vero ille synonymorum satis prolixus est.

Si Tibi nota sit Byssus illa ꝑ. Michel. N. G. p. 210. velim observes, an superficie plana, qua pingere videtur Michelius, vel an per glomerulos nascatur instar speciei 4to. Michel. p. 210. Tab. 89. f. 2. in qua tamen glomeruli non admodum bene expressi sunt. Mihi non constat de illa Hercynica, nostram vero Anglicam probe novi. Velim particulas aliquas Hercynicæ habere. Bruckmannus de ea quædam habet in Epist. ad

ad Luc. Schroeck de lapide violaceo, & in Epist. Itiner. XIII. ad Buchnerum, sed non satisfacit mihi.

Quodsi velis catalogum feminum desideratorum pro Horto vestro mittere, lubens impertiam, quæ nobis sunt, ego vero vicissim desidero montanas vestras & alias Germaniæ indigenas plantas, quæ non habentur in Synops. Stirp. Brit. Raj. Eas indiget Sylloge Stirp. exter. Raj. Vale. Oxonii Octob. 29. 1741.

217.

CHRIST. FRID. HÆNEL.

Gratias decentissimas Tibi iterum persolvo pro missis ad me dissertationibus, atque volumine etiam tertio scholarum tuarum in Boerhaavium recte adlatis, id acturus omni modo, ut aliis quibusdam ad Te curatis animum gratum Tibi reddam testatum. Possideo quasdam observationes anatomicas, maxime angiologicas, a Bertino factas, nondum in lucem missas, quas, ubi ita jusseris, Tecum lubens communicabo. Seeligius, quem probe novi & compatrem honoro, præterito vere sedem mutavit, & in regionem Baruthianam concessit, faciam tamen ut sciat ea, quæ ejus causa nuper ad me scripsisti. Copia plantarum in hortulo meo adhuc nec crevit, nec decrevit, cum sub duro praxeos jugo gemens parum curæ ei impendere possim. Rem tamen facies

cies pergratam, ubi & ejus curam habeas, atque vel plantis vel feminibus quibusdam eum amplificare volueris. Non erit ingratus, sed & de penu suo quædam depromet, Tibi forsan ad palatum futura. Quamprimum horulam a practicis laboribus vacuam lucratus fuero, mittam catalogum earum, quibus abundo, plantarum, inter quas omnino rariores quasdam reperies. Ad locum Morgagni quod attinet, videor Tibi non indicasse eum, quem indicatum volebam, intellexi vero eum, qui habetur advers. Anatom. I. §. 21. pag. mea 24. in quo de vena umbilicali sermo est, atque hæc habentur:

Quo fit porro, ut admodum mirer, ita explicatum esse ab Anatomico, cæteroquin hujusmodi in rebus exercitato, quare sanguis a Vena umbilicali &c.

In tertio volumine Commentar. in Boerhaavium Cassebohmium aliquoties ex Kiesewettero laudatum vidi, cujus scriptum neque vidi, nec novi, nosse vero vellem. In eodem loco pag. 112. & 113. aliquoties scribis Trew vel Heister, Tu vero cur Heistero tribuis, quæ Trewio videntur deberi. Excitatam etiam a Te vidi Dissertat. Loquet de arteria hepatica, hætenus sexcenties, incassum tamen, a me quæsitam, quam ubi possideas, eam in meos usus ut calamo describendam, & ubi icones adjectæ fuerint, eas delineandas cures omnibus a te contendo precibus.

Quotidiana etiam praxis nil ferme notatu dignum suppeditavit. Febres urticatæ Medicorum
vulgo

vulgo dictæ per aliquot menses male mulctarunt infantes puerosve, nunc mitescentes. Quamprimum febris mitior facta erat, in omnibus copiosi sudores erant movendi, sin minus omnes brevissimo temporis spatio hydrops enecavit. Medicus nostras, cui nomen est Zimmermanno, duos filios intra octiduum perdidit. Sectio omnia viscera salva monstravit, sed aderat hydrops interius, abdominis, thoracis potissimum, cum immensi auriculæ dextræ dilatatione venæque cavæ superioris a sanguine infaritu.

Ast nunc vale & a me plurimum salve! Dabam Schnebergæ pridie Calend. Nov. MDCCXLI.

218.

JOH. FREDER. SCHREIBER.

Longè ultra annum est, ex quo exoptatissimas Tuas Gottinga adcepi, Amicorum Optume. Effluxerunt quoque menses, opinor, decem, ex quo non nihil litterarum & seminum, a Botanico nostro, Gerber, adceptorum, per nuntium publicum ad Te misi. Denique hebdomadæ sex præterlapsæ, quum, ope bibliopolæ Regiomontani, Eckart, volumen secundum prælectionum H. Boerhaave in Institutiones proprias medicas, cum adnotationibus tuis doctissimis; novam tuam Tabulam diaphragmatis, & Huberi de medulla spinali Tractat. a Te haud dubie missa, recepi. Quoniam vero illas litteras, una cum seminibus, per-

Tom. II. Comm. Lit.

D

ditas

ditas conjicio : paucis , pace tua , quæ tum scripsi , repetam : iisque , quæ ad Te præterea scribenda puto , adjungam. Gratulabar Tibi honores , quos mereris certe : atque secundum matrimonium. Nuntiabam, me hic similiter, a. 1740. iniisse conjugium cum nobili Virgine Franckenbergia , cujus Parens fuit Baro Silesius , ad hujus Imperii limites jam diu interfectus a Tartaris. Illis nunc addo sequentia. Sum adhuc in antiquo statu constitutus : quumque intelligam, quam eximia hodie in Germania moliuntur Medici : non diffiteor, augeri animum ad recipiunda studia , quæ pæne intermisi : nec , si in Academia quadam cum conjuge honeste vivere possem, officium nullum recusarem ; scilicet medicinæ theoreticæ vel practicæ. Hæc ad Te eo fidentius scribo ; quum cognoverim non uno experimento , & me a Te fieri plurimum , & Te ipsum magnum nomen habere. Quid enim ? Annon me pudeat, qui etiam non omnino nullam operam olim impendi litteris ; hic delitescere , atque æternæ forte oblivioni tradi ; quum studiorum focii Tu & Bohlius, ambo Archiatri, Professores celeberrimi : alterque, ille Bohlius, post paucas hebdomadas jam Rectoratu Academiæ ornabitur. Passi graviora, dabit DEUS his quoque finem. Volumen primum prælectionum in Institutiones editionis secundæ non vidi, uti nec primæ. Hoc, ut & quæ sequentur : quæque a Te sunt edita reliqua, nec non incomparabile tuum Poëma germanicum de Alpibus , videre & legere adeo cupio ; quum impossibile sit, eorum unum vel ullo ære hic redimere.

mere. At adnotationibus tuis ad *Prælect. Boerhaavianas* facile sentio nihil doctius, nihil fere perfectius ab ullo homine dari potuisse: nec satis exprimere possum laudes, quas illis in litteris de eo argumento ad me datis, tribuit Antonius Ribeiro Sanchés, Olyssiponensis, Vir ut experientissimus, ita litteratissimus, Imperatoris Russiarum Augustissimi Personæ Medicus. Sunt hæc apprimè vera: forte tamen in posterum emendabis quædam. Quidni legeris histor. natur. viæ lacteæ D. J. Bohlii? Ibi non, nisi magna, deprehendi: epistolas manuscriptas H. Boerhaave & Ruyschii ad Auctorem; stylum valde sublimem, & sæpe tropicum: methodum propriam detegendi ductum thoracicum supra venam iliacam: villos Lieberkühni internæ intestinorum tunicæ adpenfos: explicationem papillarum Helvetio-Ruyschianarum: Verbo, scripsit, prout decet Archiatrum. Magnis illis hæc parva adpono. Ante annum misi Petropoli in lucem *observationes & cogitata de peste, quæ in Ukraina grassata est*. Cogitata eo redeunt: pestem in bubones finientem convenire cum lue Veneris, in qua serum sanguinis coagulatum. Commendavi mercurium dulcem, cum camphora mixtum, dosibus repetitis. Pestem carbunculofam convenire cum variolis pessimis. Commendavi corticem Peruvianum, præcipue sequutus *J. Arbuthnot*. Exile hoc scriptum, qualecunque testimonium illis, qui me olim noverunt, me non omnino abjecisse litteras; Regiomontem Bor. misi ante menses quinque, quo per Eckartum bibliopolam ad Te deferretur. Nulla mihi

spes, vel Regiomontem pervenisse. Adeoque si de eo scripto aliquando resciveris : absolve me nec crede, me ingratum muneris tui oblitum fore. Haud ita pridem Petropoli prodiit Siegesbeckii vaniloquentiæ botanicæ specimen, contra Gleditschium. Ego vero uti non amo scripta eristica : ita longe minus amo botanica : & minime gentium Siegesbeckiana. Quamquam a. 1731. Societati Petropolit. Scientiarum adscriptus fuerim : attamen demum ante duas hebdomadas diploma, eo nomine, recepi. De cetero ex animo voveo, ut omnia Tibi Tuisque faustissime eveniant ; meque amare semper pergas. Vale. Moscæ, 17¹⁷/₉ 41.

219.

D. C. G. LUDWIG.

Eichmeyeriam charissimam a Te thori sociam electam esse, ex toto pectore gratulor, faxit Deus, ut diu cum illa beatus vivas, ut tristitiæ veteris vestigia prorsus ex animo tuo deleantur, & ut conjugii tranquilli & felicitis specimina etiam in poësi tua decantes. Si quædam sunt ex tuis, quæ collectionibus Societatis germanicæ accedere possunt, fac ut ad me transmittantur ; proxime enim quædam prelo sunt subjicienda. Valde miror, quod auctor *der Belustigungen* &c. ad hunc diem Tibi molestus sit, nondum eum vidi nec cum eo loquutus sum, postquam nuperrime Tui causa acriter cum eo dimicavi, & jejunum ejus judicium, pruritu inclarescendi junctum, perstrinxi.

strinxi. Repeto adhuc societatem nostram, illud opusculum nec approbare nec adjuvare, nam omnia quæ controversiis ansam præbent, maximo-pere evitamus. Seposui nunc tantisper botanica, & anatomica quoque rarius tracto, cum praxis clinica & collegia consueta multum temporis requirant, quod tamen superest chymicis exercitiis consumo, quæ optime procedunt, dum Cramerus, ex Docimasia clarus, per aliquot menses mecum vivat, & suo consilio atque auxilio conatibus meis adsit. Diu jam optavi, ut etiam in hoc studio fundamenta paulo accuratiora struerem, maximi enim usus est in universa medicina, & imprimis materiæ medicæ & Praxi multum lucis accedit. Evolve quæ Geoffroi in materia medica proposuit, pauca vero accuratiora inveni, quam in scriptoribus materiæ medicæ præcedentibus. Copia rerum abundat, studium nullum ferme est, qui pauciora & selectiora disquirat. Ego quidem post aliquot menses labores botanicos iterum suscipiam, & postquam in chymicis quodam modo exercitior ero, ad nonnulla capita materiæ medicæ animum convertam, quo, pro virium modulo, & Historia naturali & Chymia & Praxi adjutus nonnulla vegetabilia ex nostratibus perfectius disquiram. Interim vale, & me, ut soles, ama. Dabam Lipsiæ, d. XXVIII. Dec. 1741.

J. F. SCHREIBER, Regiomont.

Adcepi a Te, Vir Celeberrime, qua erga me
 uti humanitate soles, cum epistolam, tum scrip-
 ta: Tomum secundum prælectionum H. Boer-
 haave in proprias Institutiones: Huberum de me-
 dulla spinali: Tuam novam diaphragmatis tabu-
 lam, bis: observationes de ductu thoracico: &
 denique tomos 3. prælectionum Boerhaaveana-
 rum, Te edente. Sed poemata tua non recepi.
 Legi ipsa, iisque quod comparari queat, a gente
 nostra nunquam editum tunc credidi. Recepit
 sua Amicissimus A. R. Sanchés: atque semina for-
 te Gerberus nostras. Quæ Gerberus rursus mi-
 sit semina, ea Petropolim misi ad Stæhlinum, Pro-
 fessorem, qui ea ad Te curabit. Sanchés meus
 multas Tibi refert gratias pro munere tuo, ut ele-
 gantissimo, ita adceptissimo. Quamprimum vo-
 caveris, ad Te scripturus est. Redhostimenti lo-
 co, pro Te, tradidit illi ipsi Stæhlino thermome-
 trum mercuriale de l'Illianum, les Mémoires phy-
 liques & mathématiques de Mr. de l'Ile: denique
 tom. VII. & VIII. Commentar. Academ. Petro-
 polit. Ego autem nil habeo, quod reddam.
 Scripsi Regiomontem Bor. ut bibliopola, Eckart,
 velit scriptum de peste, Petropoli impressum, in-
 stantibus nundinis vernalibus vestro bibliopolæ
 tradere. Honorem interpretabor, si sincere per-
 scripseris tuum de scriptiuncula iudicium. Quæ
 legi Tua, testantur eruditionem consummatam,
 expe-

experientiam exactam vel minutissimorum in corpore humano ; lectionem stupendam librorum multorum varii generis ; acre iudicium &c. verbo : nil intermisisti eorum , quæ decebant interpretem Magni Boerhaavii. Sed verendum , ut destruant corpus tuum tanti labores : neque leve indicium dedisti nimiae jacturae spirituum , quod nunquam læto Te esse animo scripseris. Multum indoleo. Interim ægre tulerunt plures , quod ad majora natus , tantum temporis tribuas & studii doctrinae botanicæ. Dixerunt , quantus fuisset Boerhaavius , si minus dedisset stirpibus cognoscendis ac disponendis ? Nempe hi ipsi a Te flagitant , ut ipsis largiaris incomparabiles Præceptoris lectiones de morbis nervorum. Quid vero ? An secundum viduus ? Ego quidem per omnia in antiquo sum statu rerum. Vix aliquid nunc meditor : nisi tractationem de aneurismatibus : ut & forte de venenis. Priorem tractationem certe non exhausit Lancisius. Quod reliquum est , cura sollicite , ut valeas : & ne noceas liberis tuis , dum famæ ac gloriæ tui nominis tantum prodes. Meque veterem sodalem ac non fucatum amicum tuum ut semper amare velis , rogo. Dab. Moscuæ, 17¹⁸/₂ 42.

221.

TRAUGOTT GERBER.

Ex feminibus , ad Te missis , propullulasse quasdam plantas , quæ in deliciis desideriisque habebantur , lætor. Insimul de istis feminibus , qui-

bus, grata mente, denuo nostras supellectiles refarcire annisus fuisti, humanissimas reddo gratiarum actiones, quid? quod de eruditis botanices Herciniæ speciminibus; quæ sat ardua tua studia, & profundissimam in re herbaria scientiam testantur. Age, perge, quæso, & nobis historiam stirp. helvet. communices. Mihi in chao ruthenico versanti, majus gaudium vix exoriri potest, quam si cum doctis botanicis (quorum vacat nostrum fidus) rem per litteras habere queam. Quare in grati animi tesseram, fasciculum seminum remitto, qui alias Cl. Ammanno, jam autem beate defuncto, destinatus erat. Operæ tulerim pretium, si grata habeantur (uti certo confido) ista rara munera, quæ optunia elegi. Aestas elapsa, occasionem dedit, ut ex mandato, iter ad 2218 leucas ruthenicas, (5. censentur ad 1. miliare German.) perficerem, ubi ista semina collegi. Amplum & limitibus valde diffitum imperium Russicum, multas plantas & novas nutrit, interim tamen & plurimæ plantæ sunt Germanicæ & confinium terrarum, quibus se semper aliæ orientales T. C. & novæ usque per Sibiriam maritant, & per Tatariam magnam. Quoniam vero gens nostra non curat amœnitates R. H. utilitates *apothecarias* (parce stylo!) quærit, pro lucro, imo si forte aurum possem parare; medici etiam, qui adstipulare debebant, ofores; peregrinationes festivæ, mille impedimentis, rei bene gerendæ, concomitatæ sint, non licet corpore lasso, sine termino, in desertis sub dio, calis ventis fumoque perviis, ullam doctam descriptionem

nem facere plantæ. En ! ista nostra calamitas , multi apud vos optarent , prohibitum vides. Et plurima adjumenta haberemus vilissimis sumtibus , quam apud vos , sed est res scientiæ , quæ contemptui habetur , meras artes volunt Rutheni didicisse. Forte status Russ. post Petri I. obitum , qui eruditorum Mecænas dici poterat , Tibi ex historia innotuit.

Plantarum semina , quæ misisti , plurima posidemus ; attamen gratissima sunt , quoniam æstatis brevitæ per tres annos maturationes prohibuit apud nos. In posterum flagito ut nobis , quæso , communices quicquid sit , & si ex Anglia nova quædam habeas , communices. Vale quam diutissime & fave ! Moscux d. 3. Febr. st. v. A. 1742.

Hinc tuo judicio relinquo an nos felices in novis terris prædices , nec ne ? Dudum habeo collecta Floræ Mosc. it. Itineris ad Wolgam ad Tanain , quæ publicæ lucis reddere vellem , ast timeo , extra mittere , & de Academia nihil sperandum multis annis. Zu rechtem Nutz der Nation habe einen alphabetischen Indicem tetraglotton , latein , russisch , deutsch , französisch geschrieben , cum doctrina Us. Præp. & Vir. med. brevissima ; ast in hoc edendo & Schreiberi dubia vexata injuste culpa fuit.

JOH. GESNERUS.

Mitto ad Te, Vir Excell. quæ ante aliquot menses destinaveram, loca plantarum ex Collectaneis meis excerpta, quæ cum inter plurimas turbas cum prima mihi distracta fuerunt, rursus ex variis meis scriptis & itineribus colligere necesse erat, quod etiam in tam variis & duris factis meis nonnisi raptim perficere potui. Nam post obitum Carissimi Fratris mei immensa negotiorum moles me pressit, quæ inde expedienda restabant. Parentes & amici me impulerunt, ut medendo ipsis aliisque ægris opem ferrem, unde praxis medicæ occupationes me detinuerunt, quæ hic multo magis quam alibi ob dispensationem medicamentorum molesta. Inde vix emerfus, parens optimus feбри continua maligna oppressus, demum quarta hebdomada petechiali correptus, & ex ea in lentam abeunte morbo adhuc decumbit; mater carissima, eo ipso morbo dolore & moerore confecta, ægrotat, & soror; ut jam per aliquot menses multæ vigiliæ, labores, sollicitudines & curæ ita me detineant, ut pauca momenta amicis vel mihi supersint. Occupavi novas ædes Canonicas, in quibus etsi jam commodissima ratione habitem, multas tamen horas perdididi. Orationem dixi de simulacris divorum in lapidibus; & dissertationem habui de principiis Philosophiæ naturalis, quam cum Valsalvæ foliis, quæ in opere deficiunt, curante D. Ottio, (qui
Te

Te humanissime salutat) hisce nundinis proximis accipies. Quæ ad me misisti omnia, literas, libros, & donaria accepi, & continuo tuis beneficiis ita cumulate fruor, ut nec spes mihi supersit, debitam Tibi gratiam referre me unquam posse. Neque enim Tibi sufficiebat, me privatim pluribus ornare beneficiis tuis, doctissimisque tuis & aliorum scriptis, sed etiam publicum aliquod tamque honorificum tui in me amoris monumentum in dedicatione doctissimorum tuorum in Boerhaavianas prælectiones Commentariorum, statuere, ex quo plurimi cognoscere possent nostram amicitiam, qua mihi nihil unquam optabilius nec magis fructuosum fuit. Neque enim memoria mea unquam excidet, qua humanitate primum nos Leidæ exceperis, quomodo consiliis tuis saluberrimis auxiliisque fratris meaque studia adjuveris, quæ inde Lutetiæ, & multo magis Basileæ & itinere Alpino ad augenda studia mea contuleris; quam arcta deinde amicitia similis studiorum & plantarum amor nos junxerit; quantis deinde & continuis beneficiis absentem & præsentem Bernæ multis modis deviceris, ut innumera alia taceam, quæ tuæ in me amicitiae documenta fuerunt. Scias etiam me meosque non exiguam Tibi gratiam debere, quod ultimis literis tuis in justo nostro dolore iis argumentis erigere volueris, quæ efficacissime ad nos consolandos erant comparata, & non parum eum dolorem minuerunt. DEUS Optimus Maximus Te cum Tuis in rei medicæ & literariæ incrementum, totius Helvetiæ ornamentum prosperrime conserveat & tuea-

& tueatur. Id sane innumeri mecum foveant & maximi inter nos Viri, in quibus numero Consulem nostrum Magnific. D. Fischerum, qui præterito anno, cum Bernæ degeret, pluribus ibi testatus est, quanti Te faciat, & quam honorificum Patriæ, sibi que gratum foret, vocatione tuis meritis digna Te in Patriam revocari. Pollicitus etiam est mihi, se impostero literis ab hoc suo proposito non destitutum. Attulit Berna novum Infusum Theeforme, quod Vener. D. Erlach familiam dixit ex fol. Ribesii nigri, quod præter vim aperientem, diureticam, roborantem, quoque ad coitum facit. De obitu D. Wyssii, amici tui, sine dubio Tibi renunciatum est. Hic per aliquot hebdomadas degit D. Meiners, Ophthalmiater, qui magnam sibi famam apud quosdam nostratum comparavit. Theoriæ plane ignarus non nisi peritia deponendi cataractam pollere videtur. Visitur per octo dies apud nos h. 2 ad 4 matutinam stella nova candata, quam pro Cometa, qui viderunt, habent. Ego cum nondum viderim, nil accurati de eo referre possum. Historiæ plantarum Helvetiæ specimine tum quoad dispositionem, quam elaborationem & Iconum præstantiam, nil pulcrius aut præstantius unquam vidi, & nihil magis optandum, quam ut brevi lucem aspiciat; id imprimis in magna felicitatis parte numerandum est Helvetis, quod tantum opus tam dignum in Te authorem invenerit, quo nullus alius fuisset, qui majori diligentia, accuratione, acumine & eruditione tale opus perficeret, & quem omnia impedimenta, quæ alias

hæc

hæc opera habere solent, immensi sumptus & plura alia, nunquam impediverunt. Mihi sat gloriosum erit, si vel exiguam aliquam particulam ei attulero. Duos plantarum Indices, quos accipis, loca memorant plantarum rariorum, in quibus vel ipse eas inveni, vel quæ in Historia sua plantarum adnotavit D. Scheuchzerus, prout ante aliquot annos inde excerpti; videbis enim in appendice, quot cujusque generis species numeret, inter quas tum plurimæ continentur dubiæ aut varietates. Vale, Vir Excellentissime, & pristino tuo amore & favore me porro prosequi dignare.

Scribebam raptim Tiguri d. 24. Febr. 1742.

P. S. Statim cum mense Septembri ultimas tuas literas accepi, plantas quasdam, quas desiderasti, cum Muralti paradiso Helvetiæ & Iconibus ruditer ex Scheuchzeri historia plantarum depictis, misi D. Renier ad Te, quas Te accepisse nullus dubito.

223.

D. CHRISTIANUS GOTTLIEB
LUDWIG.

Accepi semina gratissima, quæ Horto Waltheriano inferenda sunt, & nonnulla reddit nunc Waltherus, inter quæ nonnulla Tibi grata fore spero, gratias simul agit, & in posterum ex messe proximæ æstatis plura colligere promittit, cujus rei

rei curam lubenter suscipiam. Libros jam cum curru publico Tibi transmiseram, cum literas tuas acciperem. Spem nobis fecisti Te hoc anno Lipsiam salutare velle, fac quæso, ut non inanis sit, multi enim Te maximo cum desiderio expectant, inter quos non ultimus ero. Videbis hortos nostros, a quibus varia Tibi grata erunt, & eo melius semina desiderata annotare & Tibi suo tempore mittere poterò, si etiam in Flora Germanica aliqua ex parte Tibi usui esse possim, faciam quam lubentissime, postquam eorum desiderata cognovi. Jam dudum Flora Germanica exoptata a me fuit, poterunt enim, fundamentis positis, varii Botanici hinc inde per Germaniam dispersi, supplere, quæ in prima editione prætermissa sunt, poterit etiam Materia Medica inde perfectissima colligere, maxima enim in his est confusio. Sed de his coram plura. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. VII. Mart. 1742.

224.

ADRIANUS VAN ROYEN.

Gaudeo Historiam tuam stirpium helveticarum hoc anno prodituram, mirorque simul tot indefessos non sine successu labores jam pene exantlatos, aliosque meditabundo semper animo conceptos. Ericarum 30. Tabulæ æri nunc incisæ sunt, restant 10. vel 12. antequam descriptiones earum prelo subicere queam, ita & ego ultra meam vexor patientiam.

Linnæi

Linnæi Characteres plantarum aucti emendatique, ut nostræ curæ fuere commissi, absoluti sunt & brevi prodibunt. Utinam haberemus ejus Philosophiam Botanicam, quam dudum meditatus est, & pro qua jam toties ipsi aures vellicavi propter utilitatem & fructum, quem inde mihi polliceor uberrimum. Ejus antagonista propterea, quod systematicis non sit accensus, tenax propositi, dicam, an pertinax pergit glandibus vesci, post fruges inventas, mihiq; ad tædium usque mille difficultates objicit, sed ex falso principio natas, hinc nullas, quod tamen hætenus ipsi persuadere non potui, licet multoties jam incognita ipsi genera tum ex meis, tum ex aliorum principiis vere systematicis, indicaverim & planissima fecerim.

Siegesbeckius quid agat, ignoro: me enina ab aliquo tempore ut videtur, negligit, licet erga eum me semper gesserim humanissimum & liberalem, sed talis genii hominem temno, maxime cum Gerberum, a quo omnia nova obtinere possum, habeam sine fuce faventem & amicissimum.

Me quod attinet, Tecum in sinu gaudeo, ut & cum omnibus bonis, qui facilem solummodo & simplicem veritatem eruere fatagunt, nec aliorum laboribus uti erubescunt cum grata animi recordatione. Dillenii Historiam Muscorum hodie per Gronovium nuper hujus urbis Senatorem constitutum, accepi necdum evolvi totam; si ex fronte leonem, videtur opus sat absolutum & elaboratissimum.

Tertius

Tertius Tomus Historiæ stirpium Amboinen-
sium Rumphii, ut a Burmanno heri per litteras
accepi, jam prodiit.

Suasu Gronovii meoque heic in linguam bel-
gicam vertitur & splendide imprimitur Dictiona-
rium Anglice a Millero conscriptum, usus non
contemnendi, quantum ad culturam & curam
quorumcunque vegetabilium. Vale meque ama.
Dabam Leydæ ad d. 13. Aprilis 1742.

225.

JOH. GESNERUS.

Me quod attinet dura & tristia fata premunt.
Parens optimus febre petechiali d. 25. April. post
mediam noctem variis vicissitudinibus morbi agi-
tatus, intermixta quandoque alienatione mentis,
plenus tamen divina gratia & in nos affectu pius
& placidus vitam finiit, maximo nostro dolore.
Spem concepimus reconvalescentiæ, cum febris
petechialis symptomata leniter decurrerent, cum
sudore levante & diarrhoea critica quarto decimo
die. Secutus deinde tumor erysipelatodes faciei
cum magno levamine. Brevi vero lachrimæ mul-
tæ, involuntariæ & fletus subinde ob morbum
DEI gratia levatum, subinde ob aliorum infor-
tunia; subito deinde tumor una nocte recessit
cum magnis anxietatibus aut horum loco sudo-
ribus colliquativis, quibus corpus plurium septi-
manarum morbo fractum & debilitatum succu-
buit. In beata Matre idem morbus, & animus
per

per totum ejus decursum præter consuetudinem erectus ; & plena in DEUM spe & desiderio cœlestis gaudii , ut vix morbi vim senserit : per duas septimanas urinæ criticæ & sudores critici , maculæ minus copiose prodeuntes , nec criticæ urinæ oppressionem pectoris asthmaticam quam sensit , penitus tollebant ; tertio ante obitum die subito cessarunt crises , sed simul periit sensatio molestiæ , vox , loquela , perceptio imminuta & tertio die obdormire potius quam mori visa est. Contigit hoc decimo post b. patris mortem die , summo cum nostro luctu & mœrore , qui Parentes pios , fideles , nostri amantissimos & studiosissimos (quod ipse expertus scis) amisimus. Piæ vero admonitiones , benedictiones & consolationes , quas ex ipsis in morbi decursu , & morti jam vicinis audivimus , non parum nos in mediis his doloribus erexerunt. DEUS Opt. Max. sit nobis parentum loco , & ad beatam cum his vitam nos bene præparet. Methodum plantarum a Te elaboratam plurimas Classes naturales continere vel primo conspectu videbam ; Historiam plantarum helveticarum omnes maximo cum desiderio expectant , nec minus laudant tuam , quam Historiæ stirpium Germaniæ promittis operam. D. Stæhelinus fontem Lithontripticum Basileæ detexit , & in peculiari epistola multis experimentis illustratum elegantissime descripsit. Vale, Vir Celeb. & felicissime vive cum amabili tua TEICHMEIERA, quam durabiliorem concedat DEUS Optimus, qui Te diutissime in bonum publicum conservet ; iterum vale & save.

Raptim Tiguri d. 27. Aprilis 1742.

Tom. II. Comm. Lit.

E

226.

226.

D. LUDWIG.

Dohlii scriptum de ductu Thoracico solus Lipsiæ possidet Platnerus, cui auctor misit, Regiomonti prodiit, scripsi per amicum, Regiomontum æque ac Dantiscum, si illud in duplo acquiro, alterum Tibi tradam lubentissime. Bellum illud inter Poëtas Helvetiæ & Saxonix obortum vehementissime agitur, doleo certe, quod ob rixas graviores, scopus primarius, perfectio linguæ patriæ & poëseos cultura ferme negligatur. Sed de his coram plura. Vale, ratione iconum scribas citissime, & me, ut soles, ama. Dabam Lipsiæ d. 31. Maji, 1742.

227.

A. RIBEYRO SANCHES, M. I.

Desiderium rescribendi litteris, quas superiori anno ad me dedisti, Vir Perillustris, dudum me tenuit: sed tam varia tam multiplicia, mihi nata fuere impedimenta, cum valetudinis, frequentissime adversæ, tum itinerum conficiendorum, ut debitum Tecum munus obire haud possem: ideo spero me, apud Te, ut æquissimum judicem, negligentix aut malæ mentis fore ut absolvar.

Commentariorum tomos tres a Te editos in
Magni

Magni Boerhaavii Institutiones simul cum litteris tuis tunc accepi : gratias Tibi agens maximas, non solum pro dono mihi, equidem, gratissimo, tanta scientia, eruditioneque elaborato, sed ob humanitatem, benignitatemque, quibus ad me Tibi penitus ignotum mittere voluisti. Etsi D. Schreiber, qui apud Te ita commode me commendavit, multum debeam, plus Tibi vere obstringor, cum doctrinam, mentisque gaudium, quod ex Commentariorum lectione repetita percepi, a Te tantum acceptum referam. Per D. Stehling in Academia Petropolitana Eloquentiæ Professore postremos ab Illa editos tomos, cum thermometro artificio D. de l'Isle fabricato, ejusque Commentaria physica, & astronomica ad Te misi: Te illa accepisse lætarer, ut intelligeres me ita Tibi liberalitate esse devinctum tua, ut omnes persequar vias, quibus putabo me Tibi posse commendari: ideo doctissimorum opera, quæ hic inveniri potuere, lætus misi, animo magis, quantum Tibi debeam, testificandi, quam Tui obligandi causa.

Illud adhuc a Te, Perillustri Vir, petam, ut sequendos Commentariorum tomos, & reliqua, quæ animo edere paras, Magni Præceptoris opera, tuaque omnia ad me mittas, nec non illa, quæ nostris favere studiis possunt, a Celeberrimo Gesnero (qualem virum potissimum ob Quintilianum suum plurimum colo), inprimis promissum Plinium, edita. Dabo operam, ut mercator Caquot Berolini degens pecunias emendis libris supeditet: sed timco ne gravius flagitem onus,

quam permittent negotia ; ideo saltem ut D. Schreibero quidquid in re medica & litteraria ibi a Te & Celeberrimo Gesnero editum fuerit, notum facias, rogo ; hoc modo omne, quod a Vobis ibi edetur, prenfare affectanti sat erit, ut per mercatores adquirere illud possimus.

Et si in hoc musarum orbo cœlo putas me Tui causa aliquid præstare posse, Tui, qui beneficia gratiori memoria profecuturus sit, fore neminem, ut Tibi suadeas, rogo atque etiam rogo. Vale, Vir Perillustris, & fave ! Dabam Moscæ, 2. Junii 1742.

228.

CAROLUS LINNÆUS.

Quo diutius tuas, Vir Colende, exspecto litteras, eo vehementius has desidero, utinam modo valeres, qui laboriosissimam omnium vitam agis.

Reperi apud nos *Sedli* speciem minus vulgarem, ubique in rupibus, petris & montibus obviam, & vulgatissimo acri similem facie & floribus, a quo differt.

1. quod annua sit, & fere minor reliquis.
2. quod erecta, non procumbens, nec multum ramosa.
3. quod folia maculis inæqualibus rubescentibus adspersa sint.

Stamina

Stamina decem, flos luteus pentapetalus.

Quænam hæc apud authores? an ista Raj. syn. tab. 12. f. 2. Figura bona, sed flos omnino luteus, ut in reliquis.

Alia nobis Sedi species & vulgatissimæ acri simillima tota facie, magnitudine, colore, structura, sed folia propiora & quasi sexfariam imbricata, seu in sex ordines longitudinales digesta.

An Sedum minimum luteum non acre J. B. non reperio authorem, qui vere distinxit.

Ubinam habitat D. Stehelinus? ubi Emanuel Bauhinus? an Botanicus? Quo die obiit Dnus. Ammannus?

Floret in Horto Academico planta, quam præterita æstate ex insula Carolina adduxi, & est

Saponariæ species, quæ

Caryophyllus saxatilis, foliis gramineis, umbellatis corymbeis Bauh. pin.

Symphytum petræum Thal. hancyn. quæ & omnino eadem est cum

Polygonum majus erectum angustifolium, floribus candidis, Menz. pug. 1. 2. f. 2. Vellem scire, qua nota differret a

Lychnide alpina linifolia multiflora perampla radice, quam nomine tenus tetigisti in itin. helv. n. 20. Scheuchz. itin. alp. 137. omnino convenit, non vero notat folia crassiuscula & caules procumbentes, nec petala integra.

Floret etiam hodie ex seminibus ab Ammanno communicatis

Helleborus fumarizæ foliis Amm. ruth. p. 74. 1. 12. Nescio num eandem distinguam ab Aquilegia foliis thalictri, flosculis minutissimis albis Mentz. pug. 1. 8. f. 1. quæ Thalicttrum montanum præcox Tournef. 271. Ranunculus præcox 2. thalictri folio, Clus. hist. 233. sed nostra longe minor Clusiana, figura eadem; flores in nostra virides, in Clusii albi. Si vidisti plantas Clusii, demas scrupulam vel mittas foliolum; nobis enim unica modo planta est. Hoc certissimum, quod nec Aquilegia, nec Helleborus, nec Thalicttrum esse queat.

Crescunt præterea in Horto, licet nondum floruerunt,

Androsace coronopi foliis glabra, flosculis ex verticilli foliosi umbilico Amm. ruth. 13.

Delphinium perenne, aconiti folio ampliori, floribus longioribus pediculis insidentibus, minus villosum, Amm. ruth. 131.

Delphinium elatius subincanum perenne, floribus amplis azureis, Amm. ruth. 132.

Si poteris tuo cum commodo, mihi mittas oro quæsoque aliquot semina; non peto rariora exotica aut indica, sed indigena, præsertim alpina; & ex plantis quas Tecum duxisti ex itineribus alpinis Helveticis aut Hæcynicis, vel etiam ex plantis Germaniæ, quæ in Uplandia non crescunt;

eunt; Uplandiæ enim catalogum a Celsio editum
possides Actis literariis insertum.

An ex sequentibus aliquas possideas plantas;
tum ex his, si placeat, mittas.

Alpine muscosa Dalech. 1235. lineafolia C.
B. 251.

Bellis monanthos autumnalis, iter Hercyn. 5.

Valleriana celtica Spica I. H. 7. Scrophulariæ
folio I. Helvet. 2.

Petasites monanthos.

Dryas.

Silaum flore luteo, I. Helvet. 15.

Oreoselinum minus I. H. 16.

Cacalia aliqua.

Veratrum.

Rapunculus alpinus aliquis.

Carduus mollis I. Helvet. 5. 39.

Androsace alpina perennis angustifolia glabra
I. Helvet. 56.

Daucus creticus I. Helv. pag. 57.

—— angulosi caulis, ibid. p. 64.

Bellis alpina rigido folio.

Phellandrium alpinum.

Cherleria, egregia planta; Burserus habet
duas species diversas.

Stuchys alpina.

Daucus alsaticus.

Dipsacus foliis laciniatis.

Sisymbrium palustre album foliis imis bar-
bareæ Tibi it. Herc.

Trifolium lupulinum minimum.

Doronicum aliquod.

Alfine saxatilis multiflora capillaceo folio,
itin. Hercyn. 35.

Hieracium caule unifolio unifloro, calyce vil-
loso H. 1

Gratiola, Verbena, Centunculus, Kali, Sali-
cornia, Rivini Cervaria, Falcaria, Sefeli prat.
Angelica tenuifolia.

Polygonifolia Dill.

Anagallis lutea nemorum.

Cruciata hirsuta C. B. NB.

Circæa lutetiana.

Passeriana Tragi J. B.

Linofyris Rivini Rupp. NB.

Spergula graminea annua &c. Rupp. Spergula
uncialis Rupp.

Lunaria bulbonac.

Cucubalus.

Caryophyllus arvensis umbellatus, folio gla-
bro C. B.

Veratrum.

Chondrilla cærulea Tabern.

Stachys major germanica.

Ballote.

Cymbalaria.

Gramen murorum duriusculum spica arcta
rigida, Morif.

Gramen miliaceum aquaticum.

- - paniculatum minimum molle. Bot.
Monsp.

- - amoris, J. B.

- - aquaticum paniculatum latifolium.
C. B.

Mittas quodcunque velis semen ex hisce, vix credam, quod omni ope me destitutum dimittas, quem quondam tanto ardore profecutus es.

Introduxi in Hortum 200 plantas spontaneas in Suecia nascentes, & inter has 20. gramina, inclusis caricibus & juncis; quo queam ex nostris, exteris semina dare.

Dabam Upsaliæ 1742. die 26. Julii.

Educabo medicinæ studiosum in Botanicis, & quamprimum capax sit, eum propriis impensis mittam ad Alpes Lapponicas, ut ibi pro horto plantas colligat; eundem hoc anno misi (tentaminis gratia) in Norvegiam proximam.

229.

JOH. GESNERUS.

Nob. Teichmeieram (Socrum) Tibi ereptam doleo, lætor vero Tibi inde natam occasionem Jenæ stirpes Germaniæ investigandi, quibus non exigua ad utilissimum & eruditum opus, quod moliris, accessio fiet. Historiam tuam plantarum Helvetiæ prelo liberatam esse impense gaudeo, cum jam desideratissimum hoc opus in manus Botanophilorum pervenire possit, unde non exiguum rei herbariæ, imprimis helveticæ incrementum jure præstolor, cum jam manu veluti duci possint cultores Herbarum ad cognitionem stirpium helveticarum, ad quas ob penuriam librorum & horum dissensus

impedita admodum erat & difficillima via. Tibi vero gratulor, quod non minori studio, labore & eruditione quam sumptibus tuis & conatibus susceptum absolveris utilissimum hoc Patriæ scriptum. Fit inde, ut cum incredibili desiderio cupiam quamprimum ejus exemplum habere. Nisi instructus sis Criticis poëticis, quæ successive a D. Bodmero & Breitingero eduntur, ea ad Te lubenter mittam, aut quæ alia apud nos prodeunt, si Tibi grata fore intellexero. Quas offers plantas rariores, gratissimæ erunt, præcipue semina aut stirpes exoticæ, quas hortulo meo inferre vellem. Spero enim me plantas alpinas ipsi inferre posse commode, cum affinis meus nuper Præfecturam Knonaviensem a Magistratu acceperit, ex quo loco breve & commodum in Alpes iter. Ex pristino meo morbo exanthematico, qui has septimanas me detinuit, reconvalesco per Dei gratiam, cum ab eo per tres fere annos immunis fuerim. Dabam prid. Kalend. Aug. 1742. Tiguri ex Museo.

230.

P. H. G. MOEHRING.

Adeo me rerum tuarum mearumque oblitum censebis, ut amicitiae omnes regulas neglexisse me, persuasum Tibi habere debeas. Est, fateor, est profecto aliqua mea incuria, quæ humanum Te amicum, pessimoque errori meo ignoscentem, poscit: neque enim promissas stirpes siccas, neque

que Floram Jeveranam misi, neque demum vel litteras excusatorias. Sed ex ipso laborum tuorum acervo optime judicabis, quam arduum in arduis cumulatisque negociis practicis, quæ variabilis hujus anni tempestas plurima fane conflavit, sit, ad aliena animum ferre, aut calamum; quum vix ad debitam corporis nocturnam requiem spatium sit mihi concessum. Adcessere frequentia in vicinos locos itinera, & physici provincialis in terris Jeveranis munus, & illud medici apud Serenissimum nostrum, Joannem Ludovicum, Principem Anhaltinum, & in vicinis præter ea aulis quibusdam; has inter est illa Illustrissimæ Comitissæ Bentinckiae, Kniephusæ sedem habentis, poematum tuorum insignis amatrix.

En, quæ moras adhuc nectant! fient tamen certissime cuncta ad palatum tuum, quamprimum tantillum otii dederit benignus Apollo.

Vidistin nugas meas botanicas in Act. Nat. Cur. Vol. VI. & Illecebri characterem in Comm. Litt. Nor. h. a. initio? quæ in iis desideres, candidè scribas velim. Werlhofius noster forte, uti ab ipso petii, misit epistolam de mytulorum veneno.

Vale, Tuumque porro ama. Scribeb. Auricæ a. d. 31. Aug. 1742. brevi tamen ad patrios lares reversionis. ***.

Jeveræ biduo post redux, ecce inopinato litteræ Linnæi nostri, Upsaliæ a. d. 26. Jul. st. vet. scriptæ, adveniunt, e quibus hæc habe exscripta:
„ Disces-

„ Discessere amici mei inter Germanos om-
 „ nes, & inimici, ne hostes dicam, etiam
 „ horrendi facti sunt omnes. Egregius Hal-
 „ lerus & tu solus superestis : sufficient hæc
 „ lumina mihi, modo constanter luceant. Re-
 „ dux praxi amplissima diu distractus fui ;
 „ tandem bene latere Upsaliæ obtinui ; hic,
 „ remotis curis, totus Floræ redditus sum.
 „ Hortus publicus, qui boum & pecorum pal-
 „ pabatur pedibus, nunc repullulare incipit ;
 „ hypocausta egregia & domus Professoris ma-
 „ gnifice hoc anno exstructa sunt Oc-
 „ cupatus sum colligendo animalia regni Sue-
 „ ciæ cum synonymis omnibus, quæ potero
 „ colligere. Vicissim & species plantarum
 „ conscribo & colligo, quo tandem exhibere
 „ queam species omnes sub suis generibus,
 „ uti quondam in Horto Cliffortiano tentave-
 „ ram. ”

Utinam Vir dexterrimus tuam Floram Hel-
 veticam videret ! sic multum laboris decessurum
 ipsi esset in speciebus & synonymis evolvendis.
 Sed quod ad siccas fatuasque controversias, a Ger-
 manis quibusdam ipsi motas, adtinet, miror fa-
 ne, bonum Heisterum iis nomen suum dedisse,
 quamquam respondentes auctoris nomina adfecta-
 verint : pleraque logomachiis repleta cerno, quæ-
 dam hilo leviora notata, quædam tandem, quæ
 ipse Linnæus probabilia tantum dicit, neque cer-
 ta luce fulgentia, sed neque ab adversariis emen-
 data. Laboraverint modo hi litium amatores
 tantum,

tantum, quantum ille in generibus enucleandis, & observandis differentiis specificis, tumque facile concefferint, facilius esse, aliena carpere ac increpare, quam vera indefesso labore observando detegere. Latere malletm honeste, quam effrenata facie invehere in alios, levissimarum præsertim rerum causa. Unica methodi reformatio ipsis infesta est, sed retineat quilibet suum systema artificiale, donec naturale verum sit inventum. Adeo mortales sola sæpe excitat invidia!

Cæterum addidit Linnæus, crescere in alpi-
bus plantulam, e qua ille genus ad nomen meum
in gen. plant. edit. secunda, jam Leidæ impressa,
effinxisse perhibet. Est illa *Alpine montana* ca-
pillaceo folio C. B. quam siccam mitteres vellem,
aut ejus semina. Essentiam ejus generis in pistil-
lis 2. petalis 4. & staminibus octo consistere scri-
bit; an vero hæc tanti sint, ut a *Saginis* ejusd.
sejungendam hanc opinetur, adhuc dubito. Quæ-
rit simul, an non secundum data hæc *Alfinellæ*
Dill. Giff. adpend. num. 1. 4. 6. 7. & *Alpine ver-*
na glabra Bot. Monsp. ad *Mœhringias*, ut ipsi ta-
les plantulas, me vix consentiente, vocare pla-
cuit, pertineant. Certe *Alfinella muscosa* flore
repens Dill. est *Sagina* Linn. quia 4. pistilla &c.
obtinet. Tu vero, Vir Optume, uti hætenus
abunde comprobasti, amorem tuum, favoremque
in me conerves iterum iterumque rogo. Vale.
Scribeb. Jeveræ, a. d. 3. Sept. 1742.

CHRIST. FRID. HÆNEL.

Tertius, nisi fallor, lapsus est mensis, ex quo literis ad Te datis rationem longius a me per Deum ! invito protracti silentii Tibi exposui, commissique peccati veniam Te oravi. Currui publico, si recte memini, istas commisi ita, ut omnino sperarem, eas bene Tibi traditas esse, nisi id, quod nil responsi ad eas abs Te adhuc tulerim, aliud metuere juberet. Verum quidquid ejus sit, cum pertinax illud tuum silentium diutius æquo animo haud feram : hoc vel furtive de negotiis limatum momentum temporis haud ulli alii rei, quam exarandis ad Te literis impendendum esse censui. Nolo crambem bis coctam addere & prolixius recensere, quæ hætenus id ita jubente, num propitio ? an irato Numine ? nescio, mecum gesta fuerunt, quæ ad Te in ultimis literis me perscribere memini. Unicum addo : me totum ver labentemque ætatem itineribus huc illuc factis ducem militum summum dum secutus sum perdidisse, & in amplissima etiam Dresdensium civitate a consortio eruditorum ita fuisse remotum, ac si inter barbaras gentes in ultimo terrarum angulo animam miseram traherem. His ita se habentibus facile conjicies, quod nihil eorum, quæ in Republica Literaria & Medica gesta sunt, resciverim, præsertim cum tantum non omnes mei amici in scribendis ad me literis suo defuerunt officio. Id unicum mihi super-

superfuit solatium, quod uberiores nactus fu-
rim occasionem artem faciendi salutarem, sicque
lætissimos quosdam fructus decerpserim. Verum
patiaris rogo, Amicissime Hallere, historiam ra-
rioris, ut puto, morbi Tecum communicem,
tuumque de illo mihi consilium exorem. Qui-
dam militum præfectus quinquaginta circiter an-
norum a pluribus annis Gonorrhæa virulenta la-
boravit, a qua tandem liberatus fuit vario medi-
caminum genere & maxime Unguento sequenti:
℞. Axungiae porcinae recentis ℥iij. Balsami Peru-
viani Mercurii dulcis ana ℥i M. D. ad ollam ap-
plicetur ope Cerei. Visus est ægrotus per sex
menses belle valere, post quod temporis spatium
surdum quendam dolorem lenemque tumorem
persentiscit in hasta virili, nempe in corporibus
cavernosis majoribus, maxime sinistro, duorum
transversorum digitorum spatium post glandem.
Non solum vero supra memorata persentiscit, sed
& id simul animadvertit, quod quoties penis oe-
stro venereo percitus se erigere vellet, iste curvus
redderetur eum in modum, ut convexitas peri-
næum & anum respiceret, concavitas abdomen,
simulque glans versus femur dextrum detorquere-
tur. Ægrotus sibi aliisque persuadere voluit de-
torsionem nescio quam, factam fuisse sub coitu
in situ admodum incommodo celebrato, mihi
vero statim ab initio visum fuit malum forsan
originem traxisse a corrosis consolidatisque lacu-
nis urethræ per usum unguenti supra memorati,
unde impedita excretionem humoris excerni fueti
dicta mala nata. Probe quidem novi, nullas in
corpo-

corporibus cavernosis detectas adhuc esse glandulas, quæ humorem illum excernant, sed quid si præsens casus eorum præsentiam evincat? Varia in usum vocata fuerunt remedia, Venæsectio, Cathartica, Decocta, Ptisanæ, potus emollientes, resolventes ejusdemque indolis emplastra, unguenta ex Vgto Dialecthæ Verbasci & oleo Cæræ composita exterius interiusque applicanda eo effectū, ut tumor dolorque disparuerint, superstite sub crectione incurvatione, minore licet. Velim nunc sequentia me edoceas:

a) Unde malum originem traxerit probabiliter?

b) Quomodo phænomena memorata mente distincte concipi & explicari queant?

c) Num unquam simile quid observaveris aut observatum legeris?

Nota: Dessaultum in Libro de Lue Venerea huic haud ab similem casum exhibere, sed rem levi pede transilire, Col. de Villars etiam phænomenum meminisse, sed ejus explicationem mihi haud satisfacere.

d) Quid consilii sit capiendum, ut æger cum sanitate in gratiam redeat?

Unum adhuc, antequam finiam, ex Te quærere liceat, scilicet, quid de Cataractæ maturitate sentias? num sit aliqua Cataractæ maturitas? in quo consistat? & an sit expectanda antequam opera-

operationi Te accingas? Vale cum lectissima tua
Conjuge charisque thori pignoribus, & a me plu-
rimum salve! Dabam Dresdæ 17. Sept. 1742.

232.

JOH. GESNERUS.

Tandem ad humanissimas tuas binas literas
respondere mihi licet. Misi in Alpes veterem
quondam discipulum D. Sulzerum harum rerum
fatis peritum; is vero in itinere febris acuta cor-
reptus, demum in tertianam & tandem in pas-
sionem iliacam incidit, ex qua nunc reconvales-
cens apud me degit, a proposito suo plane impe-
ditus. Sollicitabat quoque apud me alpinas plan-
tas D. Linnæus, cujus petitioni perlibenter quo-
que satisfecissem. Upsaliæ in Professore Bota-
nices electus est; parat historiam omnium plan-
tarum specierum, & synopsis animalium Sueciæ
se absolvisse scribit.

Scribebam raptim ad d. 30. Sept. 1742. Ti-
guri ex Museo.

233.

D. LUDWIG.

Te, diu expectatum, tristi tamen fato impe-
ditum, hac æstate non videre potuerunt Lipsien-
ses, qui Te venerantur & amant; speramus ta-
men omnes, fore ut Lipsiam videndi cupido Te

Tom. II. Comm. Lit.

F

proximis

proximis annis nobis sistat, quod de salute tua & eruditione lætari possimus. Splendidissimum tuum opus botanicum magni laboris est, interim eo ipso etiam de Patria tua, de conditione universa & inprimis de studio Historiæ naturalis, bene promeritus es, quod quidem nunc Tibi gratulor, & debitas gratias ago, quod me munere hoc splendidissimo ornare volueris. Sed quid Tibi, Vir Excellentissime, reddere possum? En tenue munusculum, Institutiones meas historico-physicas regni vegetabilis, quæ tum demum mihi placebunt, si Tibi in studio botanico versatissimo non prorsus displicent. Peto interim majorem in modum, ut id quod a summis Botanicis in præfatione petii, impleas, & me moneas, si quæ minus certa, & minus evidentia sunt. Dabo operam, ut omnia in commodum studiosæ juventutis convertantur. Pauca ex nostris addere possum. Quæ Gleditschius præstitit & præstare in posterum vult, ex Dissertatione videbis, monui ut opus tuum evolvat, antequam Historiam fungorum edat. Gerberus non amplius Moscuæ vivit, sed, ut ex literis Fischeri ad Waltherum datis cognovi, cum exercitu in Finlandia versatur, nescio igitur, an unquam ad Floram redire poterit. Misit ille jam anno 1740. mense Julio plantulas siccas & alia curiosa in itineribus collecta, quæ tamen omnia usque ad hodiernum diem frustra expecto. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XIII. Octobr. 1742.

234.

JOANNES BURMANNUS.

Exotica pro Te parabo semina, quæ data prima occasione Tibi transmittam cum Decadibus plantarum Africanarum, si Tibi non displiceant, nuper a me editis. Rumphii tomus tertius ac quartus jam jam impressus est, ob tabularum vero numerum tantum exegit temporis, antequam paratæ esse potuerunt, multumque ob praxin clinicam frequentissimam mihi subvenit hoc, quod temporis, ac laceffit laboris, sed quod suscepi, subeundum est, quum vires largiatur summum ac benevolum Numen.

Si plantas quasdam siccas solo tuo proprias, ac proinde hic rariores pro Herbario meo augendo & supplendo in posterum transmittere velis, erit mihi quam gratissimum, præsertim si ipsarum semina quædam ad Hortum publicum exornandum addere poteris.

Si autem Tibi aliqua in re, Vir Celeberrime, officia quædam porro præstare possim, erit mihi quam gratissimum, paratumque me semper, quum desideres ista, habebis; cæterum vale, meque tuo commendo favori & amori.

Dabam Amstelæd. xx. Octobr. MDCCXLII.

JOH. GESNERUS.

Incomparabile & immortale opus tuum de plantis Helvetiæ, tandem a Zundelio mihi redditum est, & non modò maximam de eo expectationem meam explevit, sed pluribus modis vicit summâ rerum copiâ & accuratione, quam ubique præ se fert, tum in plantarum numero, tum descriptione, quæ omnia de plantis scitu necessaria continet breviter simul & nervose; ut nihil dicam de generum determinatione, de nominibus specificis, de infinito labore in conquirendis & dijudicandis synonymiis, de ordinibus ad naturæ exemplum excogitatis, ut taceam splendorem externum, quo nulli Botanicorum operi cedit. Felicissimam sane hanc Epocham statuo renatæ in Helvetia Botanices, habent enim cultores rei herbariæ in Helvetia, unde & plantas facili opera dignoscant, & quæ hætenus ab omnibus authoribus de iis vera tradita sunt, cum elegantissimis tuis observationibus legant. Hinc eo majorem Tibi gratiam debeo, quod adeo honorificam in eo mei mentionem feceris, ego sane non intermitam, quantum valetudo mea permittit, in tam caro studio operam ponere, tanto autem lubentius, si ea Tibi grata futura est. Det DEUS, ut una in annum, quem itineri helvetico destinasti, incolumes alpes conscendamus; nihil vero mihi gratius futurum esset, quam Te hospitio meo excipere. Vale & favere perge.

Dabam raptim Tiguri d. 28. Octobr. 1742.

CHRIST. FRID. HÆNEL.

Litteras tuas XIX. Septembr. ad me exaratas recte accepi cum additis Programmatibus & Dissertationibus, pro quibus Tibi gratias persolvo, donec occasionem nactus fuero missis libris quibusdam nomen meum apud Te liberandi. Pro solutione problematis propositi Tibi pariter me obstrictum profiteor. Dubito tamen, num incurvatio illa a relaxatione involucrorum penis, nempe anteriore eorum parte, in hoc subjecto oriatur? cum, quoties hasta erigitur, in superiore ejus parte duarum unciarum a glande distantia, omnia tensa sint ita, ut vel vi adhibita maxima eam in lineam rectam redigere nequeas absque metu rupturæ. Est utique chordæ species sine dubio a tumore in interno penis involucro, nempe in tertio, texto illo celluloso, radices agente orta. Rem gratam faceres, si rem iterum accurata mentis lance expenderes, atque cogitationes tuas mecum communicares. In urethra nunc omnia sana & salva sunt, nullum enim adest puris vel etiam lymphatici saltem liquoris stillicidium, nullus dolor, angustiae nullæ, verbo nihil, quod morbi quid indicet. Puto tamen ab usu mercurii sublimati dulcis orificia lacunarum urethræ esse erosa & clausa, quæ est fundi nostri calamitas. Scilicet accumulatur humores in superiore & corporibus majoribus spongiosis contigua urethræ parte, quæ inde crassior facta non obedit

F 3

motui,

motui, unde hæc chordæ species necessario oritur. Quod penultimas meas literas non acceperis, id vero me male habet. Nescio tamen, quid illis acciderit, cum frater, mercator Lipsiensis, me vel nunc certum esse jubeat, se eas currui publico tradidisse. Verum istam jacturam facile feres! Scripseram saltem, quod spartam Consilarii aulici & Archiatri Ducis Saxo Leucopetræi vel invitatus in me susceperim, meque Tibi de neglecto literarum officio purgaveram. Doctor Grauel, per quem libros Parisiis editos accipere soleo, contra datam fidem diu siluit, nihilque omnino etiam eorum misit, quæ ipsum rogaveram, Tibique mittere decreveram. Promisit autem nuperrime, se proxima quavis occasione varia missurum esse, quæ mecum communia habebis. Quamprimum ista accepero, catalogum eorum ad Te curabo, quo scilicet ut sciam facias, quæ Tibi grata sint futura. Seminibus ferme careo partim ob hortulani incuriam, partim ob injurias tempestatum & præsentis & duorum præteritorum annorum, sed spes est accipiendi plurima, id quod & mihi curæ erit, cum cura horti nostri ex parte mihi sit mandata. Habemus etiam hic speciem dicam? an umbram Theatri Anatomici nascentis, quod a mea tenuitate aliquod sibi incrementum promittit. Magno me Tibi ære obstringeres, si supellectilem meam anatomicam, quæ adhuc exigua est, quibusdam præparatis augere velles. Ossibus abundo omnino, cætera tantum non omnia desidero. Herniotomiam nuper instituendam curavi in duobus subjectis Epiplocele incarcerata laborantibus

rantibus methodo post plures alios a Vogelio Lubecensi tradita. Unum convaluit, alterum altero post operationem die ad plures migravit. Docuit tamen sectio, operationem rite fuisse peractam, ligato nempe & resecto sacco herniæ salvis & incolumibus funiculo vasorum & testiculo, sed gangræna totum omentum corruerat ob dilatam iusto diutius operationem.

Vale, Amicorum Optime, & a me plurimum salve! Dabam Leucopetræ vi. Nov. MDCCXLII.

237.

D. LUDWIG.

Verbis vix exprimere possum, quanto cum oblectamento tuum perlustraverim Opus Botanicum, cum illud desiderium meum multis modis superaret. Invenio enim non tantum insignia diligentiae specimina, sed & iudicii vim in eligendis, definiendis & dijudicandis generibus plantarum. Fateor equidem, methodum tuam mihi non ex omni parte probari, sed forsitan, ad alia magis artificialia attentus naturalem ordinem invenire non possum. Hic quidem in colligendis & ordinandis plantis in Te enatus fuit, dubito vero, an quidam Botanicus, cui non datum est observationes proprias tanta in copia instituire, illum sequi, vel tam felici labore Te imitari poterit. De usu vero hujus libri amplissimo nullus dubito, quippe qui ipsemet in laboribus Mat. Medic. species plantarum inde feliciter extricare potui!

Audio Te recensionem acerbiorē Editionis Germanicæ Baylii in Diario Gallico exhibere velle, peto vero, ut illud intermittas, si ullo modo fieri potest; vereor enim Te eo ipso Bello critico inter Germanos orto immisceri posse, quod Te in laboribus anatomicis & botanicis, quos omnes anxie desideramus, aliqua ex parte impedire posset. Amice hæc scripta sunt, eo etiam nomine excipias velim. (Nunquam de ea censura cogitavi).

Data occasione me certiorē facias an Dissertationes de Circulo sanguinis Joh. Anton von der Linden sint 29. an tantum 27. vix enim credendum puto Almelovcenio, qui prius asserit.

Dabam Lipsiæ d. 9. Novembris, 1742.

238.

FRIDER. ZIEGLER.

Præter voluntatem & non alia ex causa hactenus silentium observare coactus fui, quam quod sperarem, de nundinis ad nundinas quas Mercatores Helvetici in aura Francofurtensi frequentare solent, ex Patria accipere Herbarium meum, quod juxta Tabulam Valentini in suo Tournefortio contracto indicat & loca natalia & menses florentium plantarum, quæ in agro Scaphusiensi proveniunt, forte illi opusculo amicis concredito accident illa fata, favori nimio alias consueta, interim habeo adhuc quædam folia Herbarii Alpini Ann. 24. & 25. in Monte Pilati, Angelo monte & tractu vicino

oino collecti. Si Tibi placent, transmittam una cum supplemento indicis ad Casp. Bauhini catalogum plantarum circa Basileam nascentium, quas cum Cel. Prof. Stehelin tempore commorationis Academicæ ad Natalia perscrutatus fui, & chartæ mandavi, dum otio a Cœlo concesso tandem cogitabam Patriæ meæ utile opus proferre, hinc rarissime Nomenclaturam nunquam locum natalem plantis adjeci, memoriæ nimis confidens, ut eo melius Herbarium tale sancte hætenus custoditum ad mentem Eclecticorum uno quasi halitu describi possit.

Dispone itaque, Amice suavissime, in ea, quæ Tibi offero, & quovis momento parata sunt, desiderio satisfacere.

Non solum de fasciculo pretioso, sed & de humanitate Cel. Prof. Victori larga manu præstita gratias Tibi porrigo maximas, studebo quacunque occasione pari modo amicitiae tesseram dare.

Si quædam in Seminario tuo supersunt species, lubentissime instante vere suscipiam, ut hortus meus & tua monumenta horizonti nostro monstrare possit; pergo in Eremo & descriptionem Fontis novi prelo comittam, ut pro novo anno in Ministerio appareat, implorando, an tempora meliora nec ne, sint speranda? utinam tales mihi essent Mæcenates, ut apud Te uberrime venerantur.

Interim fiat voluntas Domini, qui ex Patria me duxit, & hætenus mirifice conservavit con-

tra omnis generis molimina, etiam heroes quasi
supprimentia. Vale & ama &c. Rintelii, luce
 $\frac{23}{42}$ Novembr.

239.

J. G. SIEGESBECK.

Fasciculus plantarum alpinarum exsiccatarum
prior, quem anno præterito misisti, cujusque in
litteris, die 28. Septembr. 1741. exaratis, men-
tionem facis, bene huc appulit, Cl. Ammanno
adhuc inter vivos existente; alter vero demum
accessit die $\frac{21}{10}$ Sept. anni præsentis 1742. Quum
vero initio mensis Decembris ann. 1741. Bota-
nicus iste Celeberrimus e vita discesserit, & postea
Professio Botanica, cum Horti Academici Præfe-
ctura ad me delata sit, merito non solum illius
nomine pro benevole transmissis, (quæ cum re-
liquis beati decessoris Mstis Botanicis in Academia
nostræ Archivum reponentur,) grates Tibi per-
solvere, sed & Commerçii litterarii botanici pro
Horto nostro Academico ulteriorem efflagitare
continuationem mearum esse partium duxi. Quum-
que in ultimis tuis litteris plantarum indigena-
rum Imperii Rutheni tam semina, quam exem-
pla sicca exoptes, en jam mitto in Horto Acade-
mico hac æstate recenter producta & conlecta se-
mina varia plantarum Sibiricarum, quas B. Dn.
Dr. Ammannus in Tractatu a se evulgato recen-
suit & descripsit. Exemplaria vero plantarum
quarundam exsiccatarum, quæ non tam facile ex
semi-

feminibus progerminare solent, alia occasione, quando nimirum libri hic impressi per mare Lipsiam mittentur, impofterum accipies. Sed jam etiam ex Horti Vestri Academici Sporophylacio, cum primis vero plantarum quarundam in Germania spontanearum, quarum inclusum hic cernis catalogum, quæque adhuc in Horto nostro Academico deficere observo, feminum permutationem a Te nunc expeto; quæ si non omnia simul, attamen per vices a Te impetrari posse confido; quæque cum aliis, quæ forte a nobis reciproce desideres, libenter compensare paratissimus ero futurus. Cæterum persuasum habeas velim, mihi nihil fore jucundius & optabilius, quam si celeberrimorum nostri ævi Botanicorum, quibus Te, Vir Clarissime, jure meritoque hic accensemus, favorem ac familiaritatem per litteras mihi queam conciliare. Cura ut valeas! Petropoli ex Horto Academico, ad diem $\frac{16}{5}$ Octobr. ann. 1742.

P. S. Si responsionem una cum feminibus ad me dare decreveris, probe notandum, inscriptionem epistolæ exteriorem ad Academiam hic Imperialem dirigi debere; addita tamen simul subscriptione, quod mihi reddendæ sint litteræ.

In planta Sibirica, quam Jacobæoidis semen producet, singularem deprehendes circumstantiam quoad florem, quam, quæso, impofterum mecum communices, ut videam, an meæ observationi respondeat? planta ista sub aperto perennat olympo, sicuti omnes reliquæ; excepto solo Phascolo Persico, semine pisiformi, qui planta est annua, & in vaporarium veris initio ferendus.

JOH. GESNERUS.

Reditæ mihi sunt humanissimæ literæ tuæ & brevi post eas intervallo fasciculus duplex feminum alter, alter rariorum plantarum cum non paucis schediasmatibus scriptorum medicorum. In plantis perplures fuere, quas antea nunquam conspexi, & in feminibus multa etiam ex rarissimis. Innovavit apud me veterem studii botanici amorem, sed longe magis desiderium Te in patria videndi, & iter alpinum instituendi, a quo si DEO ita visum fuerit, nil me impediet, si valetudo sit firma, quæ quidem mihi admodum vacillans est, ea nempe quæ nisi diligentissime curetur, me protinus lecti vinculis adstringit. Cæterum beatissime vivo cum carissima mea conjuge, prole licet adhuc destitutus, stipendium professionis meæ satis amplum est, & ædes commodæ, nec hortulus & villa desunt, fruor etiam amicis, paucis verò qui Medica aut Physica ament. Hinc fere sterili & inglorio otio delitescō, si institutiones meas publicas & privatas excipias. Accedit quod valetudo mea diuturnas meditationes longe minus lucubrationes permittat.

Ante sex hebdomadas Horgæ in Villa montana natus est infans duplex, ventribus connatis, vivum utrumque mater enixa est, dum alter flebat, alter quiescebat, facta sic quadam reciproca-
tione

tione, fæces alvinæ una ab utroque egerebantur. Altero die unus ex his mortuus est, alter 8. postea horis inter continuos fletus. In Nosocomium delatus est, & perlubenter ejus sectionem instituissem, ut tua super simile monstrum cogitata confirmarentur; verum D. Landoltus, ad quem delatus fuit, maluit in spiritu vini monstrum hocce asservare. Theatrum Anatomicum nostrum, in quo D. Abeggius profecat, sibi vendicare voluit, sed frustra, ita ut rarissimæ observationis occasio sese subrepperit.

Scribebam raptim Tiguri 21. Decemb. 1742.

241.

D. LUDWIG.

Irregularitatem floris & regularitatem maxime facio in characteribus plurimorum generum. Præter pyrolas, Gerania & umbelliferas, objectiones paucissimæ erunt, hæ tamen plantæ ex caractere essentiali cognoscuntur. Character naturalis, quem Tu adeo amas, nimis difficilis est; & non nisi ab illis discitur, qui longo usu & exercitio rem herbariam didicerunt. Sed in his non tanta necessitas methodi, tyronibus est succurrendum, quo ex characteribus plantas distinguere discant, & ita demum ad naturalem dispositionem accedant.

Dissertationes de circulo sanguinis Hippoc. von der Linden, Platnerus noster habet 27. & putat,
adhuc

adhuc eidem quasdam deesse. Prodiit Petroburgi Weitbrehti Historia Ligamentorum corporis humani, ut ego quidem opinor perfectissima. Varia cum meis præparatis contuli & vera inveni. Iterum est 2. Rthl. quod respectu iconum XXVI. moderatissimum mihi visum fuit.

In sectione epileptici juvenis, plexum choroideum marcidum, contractum & exsanguem inveni, serum in ventriculis anterioribus inventum 2. cochlear. vix æquabat, magis derivabatur versus infundibulum. Vidi vasa lactea in puella septem annorum, quæ glandulas mesenterii scirrhosas habebat, cognovique in quibusdam tantum glandulis non adeo scirrhosis strias lacteas, undiquaque disseminatas. Cum sectiones corporum morbosorum tantum suscipio, anatomica magis repeto quam excolo. Omnis labor nunc positus est in historia simplicium ex regno vegetabili, chymica non intermitto, sed omnia in usus practicos converto, curiosa in meliora tempora differo. Seeligius nondum responsorias dedit. Vale & me ama. Dabam Lipsiæ d. 23. Dec. 1742.

242.

T. GERBER.

De missis tuis ad me feminibus, gratias reddo. Botanice autem hoc ævo ex horto Moscuensi migravit, sic ut officinales modo plantæ colantur,
pro

pro usu pharmacopolii. Hinc factus fui (nulla alia sede constante) medicus castrensis. Elapsa æstate de plantis aut feminibus nihil legi, nec novi quid in Finnia observavi. Vale & fave. Wyburgi d. 1. Febr. 1743.

Conscripsi catalogum plantarum omnium in Russia visarum ab me, cum loco natali & tempore florendi.

243.

J. F. SCHREIBER.

Dum ex scriptis tuis doctissimis, quæ plura a benignitate tua recepi, intellexi, Te, in Germania, communem Medicis Præceptorem fieri, unde nomini tuo tantus honos, ut a Principe, ita a cæteris omnibus: id me affligit, quod diu vixeris, animo non læto. Adtamen spero, curas tuas multum diminutas esse, postquam Elegantissimam Teichmeyeriam in torum recepisti, ut mihi retulit Cl. Kalt Schmidt, qui haud ita diu huc advenit. Illud verendum, ut incredibilis tua diligentia corpus tuum ocyus destruat. Hac in re minus satisfacere videris perspicacitati tuæ & doctrinæ, qua nos imbuis. Hinc suadeo, ut tanto studio temperamentum adhibeas. Enimvero, ne quid simulem, neque ego contentus vivo, nisi solo voto, ut in Academia Tibi conjungi aliquando possem. Perillustri de l'Estocq, Fischeri, qui in patriam urbem, Rigam, concessit, successor, novum officium constituit, cui me,
avoca-

avocatum Moscua, ante annum, admovit, docendi hic publice Anatomen ac Chirurgiam in hisce nosocomiis, stipendio annuo 800. Rublorum, sic, ut in horto Medico ædes publicas, quas Siegesbeck olim habitavit, incolam, & ligna candelasque adcipiam. Dati mihi sunt Professor & Operator van Melln, qui artem injiciendi vasa eleganter callet. Cadavera mihi quotidie, ex voto, suppetunt. Siegesbeckius locum Ammanni in Academia occupavit. Gerberus, castra sequi ante annum jussus Medicus, diem obiit. Reliquit elegans Herbarium, & Floram Moscuensem, manu scriptam. Qui honor Botanicæ hic olim statuebatur, ille nunc ad alias artes migrasse videtur, Anatomen & Chirurgiam, Imperio utiliores. Tabulam tuam novam diaphragmatis conferendo cum cadavere, exactissimam deprehendi, longe præstantiorem Senaciana. Inter demonstrandum partes corporis humani, rariora vix offendi. Arteriam hepaticam vidi solam ex arteria mesenterica superiore prodeuntem. Vena sine pari duplex singulari plane modo se habuit. In eodem cadavere vena feminalis dextra e vena emulgente, ut & cava (*sic*) nascebatur. Utrunque fuerunt ureteres duplices. Repleto ductu thoracico, visum est, hydrargyrum per aliquod vasculum, prope vesiculam, versus renem dextrum transiisse. In mentem venerunt observationes *Pecqueti*. Enimvero van Melln, cui inquisitionem commiseram, retulit, fuisse insulam. Non recordor, legisse, & ibi insulam ductus thoracici quandoque obtinere. In cadavere mulieris junioris

ris vidi ovaria, tubasque scirrhusa, ac tubarum in uterum aperturas abolitas, vel nullas. In alio simili cadavere, integra ovaria in abscessus sanguifluos mutata fuere &c. Quid judicas de Rohlio, Archiatro? Libellum meum *de Peste* Tibi misi, Optume Amicorum, & bibliopola Regiomontanus, me certum fecit, se exemplar, credo vestro bibliopolæ, recte tradidisse. Si Tibi vacat, examina rem, & vel publice, vel privatim, mihi perscribere sententiam. Meretur res aliquam inquisitionem, & haberem aliqua, quæ non infructuose addere possem. Sane, diu optavi, ut publica aliqua epistola impressa Tibi significare possem, atque omnibus, quantum Te reverear, quantum Te colam atque amem; sed mihi deficit argumentum, quod Tibi maxime omnium placere posset. Illud Tu mihi suppeditare poteris. De venenis, ut & de aneurismatibus aliquando scribere constitui. De hisce frigide scripserat *Lancisius*. Ante octo dies ex Sibiria huc rediverunt tandem Gmelinus ac Müllerus: quorum ille, præcipue rei naturalis ac botanicæ opibus, dives, Te multum salutatum voluit. Hermannus Kaaw Boerhaave, Abrahami frater, hic vivit Aulæ Medicus. Scripsit Abrahamus, se, prosequendo experimenta avunculi H. Boerhaavii, quæsisse in cupro remedia contra morbos hereditarios: & invenisse, quæ operæ pretium tulerunt. Idem promisit, se in Anatome aliquid, nescio quid, editurum. Dum enim iidem proposuissent, qui consensus esset inter caput & ventriculum: inter hunc & intestinum rectum: in-

quisivit in rem in juniore cadavere; & negavit, esse inter nervos consensum, sed tantum communis sensorii ope: atque misit scriptum, quod qui legerunt, perpulcrum prædicarunt. Hoc una cum aliis prodibit.

Vidi apud Cl. Sanchés tuum opus botanicum magnificum. Adtamen inter omnia nihil adceptius mihi futurum, quam recipere duos ultimos Tomos prælectionum in Institutiones, una cum tuis notis, Dissertationes tuas cæteras: nec non doctissimi Segneri, quem ignotus homo saluto quam plurimum. Vale & me amare perge.

D. Petropoli 17⁸/_{III} 43.

244.

CHRISTIAN. FRID. HÆNEL.

Si a me postules rationem temporis hac hyeme collocati, en Tibi eam! Maximam ejus partem itineribus non fefelli, sed perdidit. Factum tamen est favore Ducis Weissenfelsensis, ut duo cadavera in Theatro nostro secuerim, variasque partes conservaverim e. gr. caput, in quo arterias cera repleveram, ductum thoracicum, venam sine pari, pariter cera repletas. Renem, hepar quadruplici cera repletum, partes genitales utriusque sexus, pelvim utramque cum musculis ani, penis, vaginæ, vias lacrymales, laryngem, pharyngem cum musculis, & varia alia, de quibus forsan aliquando

aliquando publice agam. Portionem duram paris seprimi diligentius investigavi, & uti figuram pedis anserini vulgo dicti aliam omnino reperi, ac ab auctoribus omnibus depicta habetur, ita etiam plures furculi adfuerunt ad posteriorem auris partem properantes, quidquid etiam Valsalva & Morgagnus clament & Verneyo ogganniant. Arteria maxillaris interna Winslovio dicta cum ejus descriptione non convenit, quod & alio tempore animadverti, & emendatum vellem. Arteriam vidi, ni fallor haud descriptam, palatinam vel pharyngæam posticam dicendam. Venam quoque vidi cum emulgente & ἀζύγου sinistrae ramo dimidio communicantem plane insignem, ne in Tabulis Eustachii quidem depictam, varias licet diversitates tradentibus. Reperi etiam alia quædam vasa Bertino saltem memorata, Walthero etiam per transfennam visa. Ureteres ab utroque latere ab origine usque ad insertionem erant duplices. Epiplocelen insignis magnitudinis, quo vir laboraverat, adhuc dum confervo. Omentum tuæ iconi & descriptioni maximam partem respondit, in utroque tamen cadavere plurimis omnino glandulis abundans, quarum nonnullæ cum liene quod ad colorem omnino conveniebat. Nisi me omnia fallunt, Lieutaud Te prævenit in describenda portione omenti colica, cujus etiam meminisse videtur Winslovius in codice Mspto, in quo sexcenta deprehendi, quæ in libro impresso incassum quæras, maxime si usum partium spectes. CrySTALLINÆ lentis circulum Petito canal goderonné ou goudronné dictum facile reperiundum bis nuper demonstravi.

Ast vale & a me plurimum salve ! Dabam
Weissenfelsi XII. Martii MDCCXLIII.

245.

H. D. GAUBIUS.

Nobilem Juvenem, tuum ΓραμματοΦορον, ut vidi, amavi. Tantum apud me potuit ingenua. Nla modestia, quæ in facie ejus, imo in homine toto elucet. Optabam hinc a quovis alio potius, quam a Te, commendatum fuisse, ut quem non fui, sed Tui solius causa, amare mallet. Sed hoc habet: nec Tu, spero, ægre feres, cum in tanto etiam temporum locorumque intervallo superesse animorum nostrorum consensum, certior inde, quantum apud me valeat tua commendatio. Quam benevolus misisti, Historia Stirpium Helveticarum tam grata & accepta mihi fuit, quam quod maxime. Utinam & huic & aliis, quibus me ad pudorem usque cumulasti, donis par aliquando rependere possem ! Stupeo sane in omnibus diligentiam indefessam, judicio acri & summæ accuratiōni junctam, & dum quæ ego ab eo tempore, quo in publicum productus sum, præstare potui, Tuis comparo, immane discrimen nimis plus animadvertens pudore profecto ac tristitia quadam adficio. Scilicet, ut divus Senex ait, Φυσίος αντιπραττεσης κενεα παντα. Me αλλότρια ad delirium usque delectant, ut, quæ jussus sum, tardissime, nec nisi repugnanter, faciam. Sic tempus tero, soli mihi,
non

non publico, natus, nec infelix tamen, si conditiones, in quibus Providentia me collocavit, circumspicio. Etenim anno 1726. ex itinere per Galliam, Helvetiam partemque Germaniæ redi, Amstelædami per annum commoratus, Daventriam demum me contuli, Praxin medicam, a qua alienissimus eram, facturum: unde tamen sub finem anni 1727. morbo epidemico per Belgium atrociter grassante, revocatus ab amicis, Amstelædamum redi, ac sede ibi locata sanandis ægris, ut potui, operam addixi; donec anno 1731. molestissimæ praxios tædium levaret oblatum Boerhaavii favore Lectoris Chemiæ in hac Academia munus: quo per triennium & quod excurrit functus, exeunte anno 1734. ordini Professorum Medicinæ tandem adscriptus sum. Inde anno sequente uxorem duxi Patruæ, Practici Amstelædamensis, filiam, qua cum suavem ago vitam quatuor liberorum etiamnum superstitum pater. Exoptatissima Reipublicæ libertas, urbis, quam gustasti, amœnitas, Academiae privilegia, annuorum ex munere & praxi reddituum summa, frugali vitæ sufficiens, dulcissima consuetudo paucorum amicorum, inter quos Junckerum, Royerum, Schultensium & Hemsterhusium numero, afflictæ patriæ memoriam fere delent, ut forte mea contento vix reliquum sit, quod desiderem. Quam vellem Tibi, Dulcissime Hallere, meliora etiam merito, haud obtigissent injucundiora! Bohlium Regiomonti Professoris dignitate nuper ornatum esse, dubio procul accepisti. Ex quo is Amstelædamo discessit, nihil mihi cum eo, ut nec cum

Schreibero, commercii fuit: misit tamen anno superiore per Medicum quendam studiorum causa huc profectum salutem & dissertationem de Viis Chyli &c. Rumpfii Operum Tom. 3. & 4. scias nondum prodiisse, hinc negligentiae culpa vacare Wishoffium: monui tamen, ut quam primum editi essent, ad Te mitteret; quod recepit. Denique si qua porro in re mea Tibi opera utilis esse possit, mandes velim liberrime, & fac, quæso, ne, quam inchoasti, literarum inter nos societas mihi exoptatissima posthac dirimatur aut frigescat. Vale, Vir Celeberrime, & me, ut amas, ama. Dedi Leidæ 17 $\frac{23}{3}$ 43.

246.

JOH. GESNERUS.

De Itinere Helvetico Tibi firmiter constitutum esse impense lætor, ut spero valetudo me non impediet, me Tibi comitem per aliquam itineris partem adjungere, si quidem ea mihi, qualis jam per tres continuo annos mihi fuit, porro per DEI gratiam concedatur. Michelius nondum prodiit. Theatrum nostrum Anatomicum pene defecerat sub D. Abeggio, qui demonstratoris vires agebat; quæ postmodum D. D. Lochmanno concreditæ fuerunt, sed diem suum obiit, antequam opus inchoavit. Tandem ad me confugiebant, ut Præsidis officio hicungerer, & bis per septimanas singulas demonstrationes instituerem, stipendium ad 40. Ludovicos aureos extendere volebant.

lebant. Sed valetudo, quæ præcipue hyberno tempore mihi parum firma, negotia, & amici dissuadebant. Tandem Demonstratoris munus D. D. Mejero concreditum fuit.

D. D. Lochmanni hæredes suppellectilem suam medicam vendiderunt. Ego inde amplam collectionem mineralium, petrefactorum, conchyliorum, plantarum, fructuum & seminum redemi, quæ a D. D. Muralto (cujus filia nupserat) colligebatur. Catalogi a D. D. Scheuchzero conscripti sunt & cuncta nitide conservata. Numerus plantarum ad 3000, fossilium ad 1900, marinorum ad 700, fructuum ad 400. surgit. Multa sunt, quibus collectionem meam augere potero, multa quæ ad Scheuchzeriana illustranda mihi servient, cum maxima pars ex Scheuchzerianis fuerit deprompta.

D. Cappeler historiam M. Pilati typis publicis exscribere cupit, multa ibi habentur a se observata, sed multo pars maxima ex variis collecta, quæ opus insigniter augent.

Scribebam Tiguri d. 23. Martii 1743.

247.

D. C. G. LUDWIG.

De restaurata fanitate ex animo Tibi gratulor, gratulantur omnes, qui Te amant Waltherus & Platnerus nostri. Ille morbum nimio tuo studio

studio in rebus anatomicis adscribebat ; & ego Te nunc ejus nomine adhortor , ne in posterum ob nimiam diligentiam in rebus anatomicis sanitati tuæ insidias struas. Jam rumor ad aures nostras pervenerat , Te mortuum esse , sed Treueri vestri obitus hujus forte causa fuerat.

Commentarii Boerhaaviani IV. vol. avide expecto , nec non alia quæ pro tua in me benevolentia promittis. Audio tamen Cel. Weisium , Prof. Altorfinum , novam editionem Commentarii tui in Boerhaavii institutiones parare , quæ textu auctoris addito in quarto imprimitur. An Te concedente illud fiat , scire exopto , & nescio an suas quoque meditationes potius quam observata addere velit , illis enim abundat , his non raro destituitur. Sed hæc inter nos. Albinianum Eustachium Anatomicis exoptatissimum fore nullus dubito , sed an Petrioli Romanus commentatoris vices explere queat , vix crediderim ; audio quidem Morgagnium in adornando novo commentario in Eustachii tabulas occupatum esse , qui labor ut Morgagni reliqua non sine fructu esse poterit.

Garengeotus , ut ego quidem opinor , injuriosus est in Heisterum , licet enim hic in Anatomicis censuram talem mereatur , cum boni Verheyne errores acrius quam par erat , perstrinxerit , tamen Garengeotus , qui sine Winslovio nunquam Anatomicus exstitisset , is non est , qui censuram anatomicam impune exercere queat. Tu solus es inter

ter Germanos, qui audaciam Chirurgi illius refrenare poteris, & si per tempus licet, fac ut tuam sentiat castigationem.

Nuperrime attento oculo foetum quadrimestrem vel potius ejus secundinas examinavi, remota igitur spongiosa chorii lamina, quæ jam quodammodo dilacerata erat, alteram laminam, quæ concavæ placentæ parti respondebat, facile detegebam, quæ cum membrana amnios cohærebat. Contextus interpositus vix cellularis dici poterat, nam cum in alantoidem chorio & amnio interpositam, quam aliis in majoribus & partu perfecto enixis secundinis cognoveram, inquirere vellem, non nisi lamellas quasdam hinc inde deglubere poteram, integram vero separare frustra tentavi; an allantois a quibusdam descripta in..... (sic) amnii præsens esset, non disquirere poteram, liquor enim amnios putridus haud permittebat.

Cum itèr pares Islebiam, fac, quæso, ut Lipsia Te videat, Waltherus & alii maximo cum desiderio Te expectant. Quod si vero hoc impossibile sit, Islebiæ vel Querfurti Te salutabo, nisi forsitan praxis clinica vel alia impedimenta haud prævisa me retinent. Collegia enim per aliquot dies differre possum.

Dabam Lipsiæ d. v. April. 1743.

D. LUDWIG.

 ui Tibi has literas tradit, est Dn. Zopf, Ju-
 venis ornatissimus & Medicinæ cultor per-
 industrius. Annum hic cursum tum in anato-
 micis, tum in botanicis me duce absolvit, &
 ubique diligentiam haud vulgarem ostendit. In
 utroque studio Te duce majores adhuc progres-
 sus facere poterit, igitur patrio nutu ex scholis
 nostris secedens, ejus desideriis deesse non potui,
 sed Tibi eundem maximopere commendo. Ob-
 servavi in eo propensionem quandam ad altiora
 studia, quam, si Pater ejus, Medicus practicus,
 non supprimit, Præceptores facile suscitare & al-
 tius evehere possunt. O quantum distat metho-
 dus addiscendi medicinam a vero studio. Intra
 triennium Medicum formare cupiunt, qui omni-
 bus scientiis imbutus, jam de vita & sanitate
 hominum judicare debet. Sed magis adhuc re-
 cedunt a vera medicinam tractandi methodo, qui
 in Academia nobis vicina intra biennium medi-
 cum formant, praxi exercendæ, ut credunt, ap-
 tum. Ego vero auditoribus meis semper osten-
 do, quod aptissimum quoque ingenium vix in-
 tra quinquennium ad medicinam cum laude fa-
 ciendam admitti possit. Sed furdus narratur fa-
 bula. Ignoscas quæso, quod dum Zopsum no-
 strum Tibi commendem, ad aliud ductus fue-
 rim. Vale & porro me ama. Dabam Lipsiæ
 d. x. Aprilis 1743.

B. FELDMANN.

Benevolentia, qua me publice in Vol. IVto. Prælectionum prosequi non dedignatus es, omnem superat expectationem. Tanti certe non est in Præceptorem fervare pietatis officia, ut in discipulum inde redundare posset nominis aliqualis claritas; tanti vero est laudari publice a viro optimo celebratissimo, ut id Magnatum laudem longe excellat. Meo quidem functus sum officio, non satisfeci, nomini Præceptoris id tantum reddidi, quod ab eo acceperam, nec levius huic discipulus offerre potest munusculum. Tua ergo virtus & gratia magis celebrabitur benevolentia illa mihi publice præstita ac mea pietas. Gaudeo tamen, quod debita Præceptoris pietas & tua gratia ad splendorem Nominis Boerhaaviani & Halleriani meum inopinato aliquantum inclarescere jubeat, idque grata memoria prosequor: ast magis gaudeo, quod Numen supremum Te a morbo novissimo per Celeberr. Werlhofium liberare, & sanitatem tuam reddere voluerit in incrementum artis salutaris, ubi jam scripta tua limatissima omnibus Philiatris sitim accendunt reliquorum. Mox a morte Cassebohmii nostri dolebam invidiosum rei anatomicæ morbum tuum in novellis publicis indicatum, & verebar ne fatum Prælectionum Boerhaavianarum & animadversionum tuarum complimentum addere Tibi interdicat, & Codices perirent. Ast DEUS
ter

ter Optimus Te nobis reddidit, nec illas mancas esse, nec ab alio, qui labori huic impar esset, suppleri voluit. Hæc per Te jam optimam omnium quæ exstant Physiologiæ doctrinam exhibent. Nisi vero Pathologiam cet. addideris, mancum esse hoc tuum opus plurimi notabunt, quod non Prælectionum in Physiologiam, sed in Institutiones rei medicæ titulum præ se fert; nec video quo titulo ea, quæ Præceptor ipse in eodem Institutionum volumine, in eodem Collegio conjunctim tradidit, sejungere potueris; nec deerunt, qui novæ suæ harum Prælectionum editioni illegitimæ prærogativam aliquam acquirere conabuntur addendo illud supplementum, licet judicio, doctrina, diligentia & codicibus careant sufficientibus. Adhæc non diffido Te communicaturum esse cum Publico cogitationes, quæ Tibi dum in sexto Volumine parando versaberis suppeditabunt. Dabam Neo-Ruppinis die 20. Maji 1743.

250.

D. LUDWIG.

Nundinarum strepitus, & negotia non magna, sed multa responsorias ad litteras tuas humanissimas, hæcenus prohibuerunt, expectabam etiam varia nova Tibi forsitan mittenda, sed his ipsis nundinis magnus fuit rerum medicarum defectus, nihil certe habui quam Vol. IV. Commentarii & iconem splendidam Baseos calvariæ, quos gratus accipio, & occasione ita ferente aliqua

qua ex parte remunerari non intermittam. Si areas fimo substructo calefactas hortulanus tuus construere potest ex arte, non differas imposte-
rum semina terræ committere circa finem Martii usque ad medium Aprilis, si enim finem Aprilis vel initium Maji expectas, tenellæ plantæ sæpius sole exuruntur, & aliæ lentius crescentes vix semina exhibent. Weisii Altorfini editio Commentarii tui certe sub prelo est, nil ille mutabit nec nomen suum addet, indicem tamen addet. Vol. I. absolutum est, non tamen in publicum emittetur, quam Vol. II. absoluto; ego jam per amicos ipsum certiores feci, Te non probare ejus consilium, titulus igitur non Altorfium, sed vel Londinum vel aliam celebrem urbem in fronte geret. Botanicam in Moscua negligi valde quidem doleo, illud erat Fischeri & Waltheri consilium, ut Moscuæ cultura plantarum susci-
peretur, quæ certe ex celeberrimis Asiæ Provin-
ciis eo deferri possunt, commodiorem viam nescio, & nunc nescio ullam; sed quomodo de rebus medicis & botanicis in specie judicare poterit chirurgus, licet consiliarii intimi dignitate ornatus? Ante hos tres dies inveni Tithymalum cyparissium vulgarem illum florentem, & simul ex ejus radice propullulantem Esulam sic dictam degenerem Rivini; verissima igitur est observatio tua in plantis Helvetiæ. Vale. Dabam Lipsiæ d. XXIV. Maji 1743.

JOAN. GEORG. GMELIN.

An, Vir Clarissime, litteras meas acceperis, adhuc in Sibiria ex officinis ferri Alapaichensibus ad Te scriptas, nondum intellexi; opto saltem, ut acceperis, inagis opto, ut memoriam veteris amici in Te vel iis vel hisce refricare liceat. Dudum reditum Petropolin Tibi nunciaſsem, niſi certiora tandem de Te ſcire perpetuo optaſsem. Novelliſtæ Hamburgenses bis morbo graviſſimo Te decumbere nunciarant, alii inter mortuos collocarunt, quo certe durius nihil mihi contingere potuiſſet. Animo tamen tali ſum, ut vivus cum vivo loqui amem. Tandem Cel. Sanches ſpem optimam vitæ tuæ fecit, quam faxit Deus, ut ſit longiſſima & ſanitatis inconcuſſæ fructibus perpetuo dives. Salivam movit doctiſſimum tuum opus de ſtirpibus Helvetiæ, quod hoc ipſo die a Cl. Sanches ad perlegendum accepi; ſpero, me illo profuturum, cum totus in eo ſim, ut ſtirpes Sibiricæ in ordinem redigam. Audio de alio opere Botanico, quod prius edidiſti, continente itinera per ſylvam Hercyniam. Paulatim & fere præter opinionem incidi in lucubrationes (labores potius dicerem) botanicas; ut vel ea re, quæ & Tibi tantæ curæ eſt, amicitiae veteris vinculum nullam relaxationem pati poſſit. O quam vellem hic Petropoli tali amico frui. Siegesbeckius nec primis labris Botanicen deguſtavit, nec quid ſcribant alii, nec ſe ipſum intelligit, contentus
ſolis

folis plantarum denominationibus, quas sterile & doctrina orbem ingenium ipsi suggerit. Sic neminem habeo, quem in re dubia consulam. Quin morositas hominis facit, ut me plurimum mecum contineam ejusque colloquia evitem. En primum scopulum, cui allidere iniquitas rerum nostrarum jussit, unde & impedior, ne desiderio tuo, per Cl. Sanches mihi ante aliquot dies significato, satisfacere penitus queam. Semina enim in horto Academico legere aut plantas ad exsicandum decerpere, memoratæ circumstantiæ vetant. Ne tamen, quod penes me est, detrectare Tibi videar, plantarum a me in Sibiria collectarum brevi fasciculum una cum feminibus ibidem lectis ad Te mittam, qua occasione, dubia etiam quædam Tecum communicabo, quæ me de una & altera planta suspensum tenent. Miratus sum opus Ammannianum, clanculum & me incio editum, tot mendis scatens, quot sunt paginæ. Ne talia & mihi accidant, tua amicitia, si assentiris, cavebo. Vale, Amicissime Vir, & tua me porro amicitia dignum judica. Dabam Petropoli d. XVIII. Jun. clō lccc xliii.

252.

CAROLUS LINNÆUS.

Diutius quam par fuit a literis ad Te, Amice colende, dandis abstinui, expectans quotidie librum, quem præterito anno, mihi dono dabas; impatiens moræ jussi Bibliopolas mense Aprili

Aprili quocunque ære mihi librum comparare, sed inde non levatus, exspectabam librum frustra. Tandem tandemque ante triduum accessit splendidissimum & pretiosissimum donum, mihi omni auro magis gratum; gratias pro hocce opere ago habeoque, quas umquam possum devotissimas. Stupeo & vix possum intelligere, quomodo Tu, unicus homo queas scribere & elaborare tot opera propriis observationibus.

Dum video Te, stricto calamo, omnes & singulos Botanicos pro meritis punire, Tibi iterum grates agam, quod in me tam miti animo fuisti, & singulari pro solito favore; video facile, quoties potuisses me castigare, si voluisses. Quod ad opus ipsum attinet, est certe immortale, propriis observationibus utpote totum quantum constans; utinam haberemus plures ejusmodi floras, eodem studio elaboratas.

Liceat tua pace de his aliquid Tecum loqui, & nonnulla quærere.

p. 151. SALIX *stamina* 3. *frequentius quam duo*; quæso notes numeros specierum, in quibus hoc sit; certe in nullis circa Upsaliam nascentibus, excepta pentandra; forte apud vos variat magis quam apud nos; vel forte non nostræ species. (*Triandra, etiam alba & vitellina.*

p. 343. Rosa & Rubus vix differunt structura fructificationis, modo pulpa tegit semina Rubi, non Rosæ; si aperias fructum Rosæ, reperies

ries femina nuda intra calicem carnosum ore contractum & idem omnino in Agrimonia, modo femina pauciora; si demas huic petala, habebis Alchimillam. Ego inferui Alchimillam Potentillis & affinibus ob rationes sequentes:

1. cum calyx quasi duplicatis laciniis gaudeat.
2. cum receptaculum staminum sit ad marginem umbilici.
3. cum stylus oriatur non ex apice, sed latere seu basi germinis.
4. cum folia alterna scabra.

p. 364. *Oxys* associatur Geraniis. Hoc certe omni jure, idque mutabo in meis fragmentis; a Te certe didici, sic cæcutimus mortales; qui viderit umquam Gerania Africana, de hac veritate numquam dubitabit.

p. 388. *Alsine* nona stamina numeras 10. sed pistilla 3ia. quæso adhuc examines; aut erit tua species alia a nostra, aut habebit pistilla 5. nostra numquam variat.

p. 391. *Alsine* 20. stamina quatuor; omnino; hoc mutavi in altera editione.

p. 605. De *Fumaria bulbosa* Ludwig de minuend. spec. plant. & Moehringius comment. Noric. 1740. hebdomada 6.

Lubenter scire vellem, quas rationes adducat posterior, pro stabiliendis duabus speciebus. Video radicem in altera cavam, & folia floralia integra, sed & totius plantæ structura eadem, etiam in minutissimis partibus fructificationis. Quæso examines *Fumariam bulbosam radice non cavam minorem* C. B. quam fecisti varietatem secundam speciei; hæc apud nos in omnibus sylvis, at radix solida, & folia floralia semper integra, numquam divisa; examina hanc, & dein dicas mentem tuam; mihi perinde erit, utrum tres species vel una assumatur, certe ad duas referre omnes has bulbosas non videtur. (*Ipso flore differunt*).

p. 129. *Pilulariam* ejusdem speciei facis cum *Lente palustri quadrifolia*, quod fuere ejusdem generis dudum novi; numquam quod ejusdem speciei; an Stæhelinus in hac observatione omnino tutus; cur numquam *Lenticula quadrifolia* Parisiis, ubi *Pilularia* frequentissima? (*Error Stæhelini fuit*).

In Fungis novum orbem detexisti, demonstrasti viam per hanc sylvam, quam nullus ante intrare potuit certo tramite; & Dillenii & Michellii Fungi nulli sunt; Hallero debemus omnia in his; opus immensi laboris.

Saxifraga petalis latissimis luteis lineatis Tab. 8. hanc habemus in Suecia; pro Breyniana semper habui. (*Recte*).

Astra-

Astragalus Tab. 13. hunc reperi apud nos in Oelandia; omnes tuæ figuræ sunt splendidissimæ.

Betula nana p. 158. mirum est, quod hanc reperiisti in Helvetia. De hac dissertationem academicam me præside & autore habuit Dnus. Klase mense Junii proxime præterlapso. (*Passim in Helvetia provenit*).

Quæso quænam sit *Persicaria acida Jungermanni*? (*Amphibia*).

Quomodo accipiam Stæhelini specimina anatomica Botanica?

Hæc dum scribo, accedit collega meus Dnus. Archiater Rosen, & refert, Te mense Aprili præterito humanis rebus valedixisse; hinc hæreo utrum literas mittam consternatus & maxime anxius. Si pater aut uxor, aut unicus natus moreretur, non magis me afficeret. Si mortuus esses, non capio quomodo hæc mihi laterent ex actis literariis variis publicis. Spero meliora.

Utinam daretur aliqua occasio mittendi libellos quosdam suecicos ad Te, lubenter hoc facerem.

Occupatus hodie sum in transferendo familiam resque domusque in Hortum Academicum, & in ejus nova ædificia.

Nunc ultima pars Hybernaculi ædificatur, ut spero omnia ædificia cum hoc anno fore in Hor-

to absoluta, ut queam proximo anno excurrere ad Gothos occidentales, quod iter diu meditatus sum. Ad umbilicum perduxì animalia Regni Sueciæ, quæ proximo vere, volente Deo, typum subibunt.

Vale & me porro fave. Dabam Upsaliæ 1743.
d. 18. Julii.

A Societate Regia Upsaliensi admonitus sum indicare, quod observatio ista, quam misisti anno 1732. circiter, perierit incuria Secretarii vicarii tum temporis absente Andrea Celsio, & quod Societas nostra maxime exoptaret a Te observationem aliquam pro suis Actis, qui ditior observationibus es, quam ullus alius medicus.

Inclusas, quæso, mittas ad D. Mœhringium, nescio qui sit, ut numquam responsorias ab eo accipiam.

253.

JOH. GESNERUS.

Has responsorias, quas jam ante hos tres menses destinaveram, Hegneri mei iter retardavit; cogitabat enim circa initium Maji Göttingam proficisci, ita ut tuto & cito per eum literas ad Te ferri posse existimarim; verum ejus Tutor plurima ipsi negotia & lites, quibus ipsum ad hanc usque diem detinet, excitavit, ita tandem ut cum parentibus orbus sit, administrationem

nem rerum suarum sua sponte Fratri tradiderit, homini humanissimo, & cum quo fraterno amore intime junctus est. His expeditis iter suum hac ipsa septimana aggredietur, cui & literas tradendas dabo, & fasciculum 100. circiter plantarum, quæ mihi in herbario Muraliano ex rarioribus visæ sunt; tum etiam cistulam lithophytis repletam, in quibus opto, ut aliquid Tibi gratum invenias. Sunt hæ, quas saltem ex aliquot plantarum classibus feligere per tempus licebit, proxima occasione plures additurus.

Nunc accedo ad ipsas literas tuas, in quibus mihi molestum erat intelligere, Te ex morbo exanthematico graviter decubuisse. DEO O. M. sint infinitæ laudes & gratiæ, qui Te ex tanto periculo liberavit, & Tibi ac Tuis & Reipublicæ Literariæ rursus incolumem restituit, is Te porro clementer conservet. Ego quidem per aliquot annos per DEI gratiam sine gravium morborum accessu vixi, sed raro sine incommodis, quæ statim ex mutata tempestate & perspiratione impedita percipio, & quæ potissimum stricturas præcordiorum & vaga exanthemata producant. In utraque epistola tua mentionem facis de recensione stirpium helveticarum, utrum de hac cogitem. Velim Te explices, quid cum hoc velis, & promptissimus respondebo. Ex nundinis Lipsiensibus præter femina pro D. Ottio (qui cum plurima salute Tibi gratias agit) eruditissimi tui commentarii Tom. IV. cum egregiis dissertationibus & Zumbachii planetilabio ex munifi-

gentia tua accepi, quæ tua in me benefacta aliqua ratione reddere vehementer cuperem, verum dum novis perpetuo me beneficiis cumulas, nihil mihi præter gratum animum reliquum est.

Ex alpibus plane nihil novi habeo; præterito anno D. Sulzerus V. D. M. & Botanices ac Philosophiæ admodum peritus ex meo consilio cum D. Hirzelio Med. Studios. in Alpes Lucernenses & Rhæticas profectus est, sed acuta febris in itinere correptus pauca admodum præstitit, neque unica rara planta allata fuit. Siccas quidem sat copiosas habeo, nullas vero quibus non sis instructus, nisi eas pro amicis velis. Proximis diebus Affinem meum D. Escherum Præfectum Kno-naviensem adibo, ibi usus Acidulis, unde, nisi id neget sanitas, in proximum montem Regium & Fractum proficiscar, plantas in hortum meum translaturus, in quo quæ ex tua liberalitate accepi, pulcherrime efflorescunt. Neque enim dissimulare possum veterem Botanices amorem plane apud me reviviscere, postquam ex eruditissima & judicio & experientia tota plena Historia tua nova rei herbariæ lux illuxit. Quanto vero gratius erit & hæc & veteres nostros amores Tecum coram recolere, quando tua in patria exoptatissima præsentia lætabimur! Te plurimum salutat D. Bodmerus, & Tibi commendat Eruditiss. Mathem. D. Sam. König vestratem, qui otiosæ vitæ pertæsus in Academia quadam Mathematica aut Philosophica publice docere cuperet; & certo scio cum cum laude & fructu hoc facturum, cum in
hoc

hoc genere scientiarum sit exercitatissimus. Ipse quidem de ea re nihil ad me scripsit, quamvis literas aliquando ab ipso acceperim. D. Stæhelinus prorsus filet. Vale & me veteri amore prosequi porro perge.

Dabam raptim Tiguri 1743. d. 22. Jul.

254.

J. F. SCHREIBER.

Quamquam d. 8. Martii hujus anni nonnihil literarum ad Te dederim; periisse illas jam puto, dum responsionem ad illas abs Te non tulerim: vel illud silentium tuum adscripserim gravissimo morbo, quem tamen vicisti, auxilio felicissimi atque Illustris Werlhofi. Hic omnes boni, qui Te norunt, luxerunt illam valetudinem tuam, quæ diu non emendari posse videbatur. Tanto luctui nostro successit par gaudium, dum sanitatem Te rursus recepisse, undique confirmamur. Sis diu fospes scientiarum præclarum decus, atque, nimium lucubrando, ne corpus tuum exhaustas ac enerves.

Observationes & cogitata mea de peste, quæ in Ukraina an. 1738. & 1739. grassata est, ad Te diu jam misi. Scriptum hoc multum correxi ac novis argumentis amplificavi, dein auxi observationibus de peste, quæ, iisdem annis, Odzakovium vastavit. Hanc alteram editionem illius scripti perfectam habeo. Legisti, opinor,

H 4

& Tu

& Tu illud : gratissimum foret, si tua vel aliorum, quæ rescire potuisti, dubia, ad me rescriberes, ut inter poliendum, eo mentem meam defigere possim. Experimentum quod hic cepi cum lithontriptico J. Stephens, non successit. Anatomen hominis, figurasque calculi rari, integri & dissecti, forma Diss. epistolæ ad Te mittere decrevi, quod amico tuo non recusabis. Typorum ac chartæ Gottingensis elegantia me moverunt, ut ambo illa scripta apud Vos imprimi optem : fateor tamen, valde displicere chartæ vestræ parvitatem. Scriptum de peste forte decem plagulas explebit. Adeoque responsum ad hæc exspecto, postea conaturus, ut illa manu scripta ad Te certo pervenire queant. Academia Scientiarum hic est in summis angustiis : & studia jacent : ipseque nunc alia cogitatione animum meum demulcere non possum, quam optando, ut alicubi in Academia Theoreticæ ac Medicinæ Professor constitui possim. Deus providebit. Horis subsecivis lego aliorum libros : atque pergo in elaborando Almagesto meo Medico, ubi connecto propositiones, observationibus ac experimentis innixas, fere eum in modum, uti Muschenbrockii elementa Physices conscripta sunt. Denique ut mei semper memor sis, atque aliquas lineas responsionis loco mihi transcribas, oro. Vale ac fave. D. 23. Julii 1743. Petropoli.

255.

A. RIBEYRO SANCHES.

Quia praevideram litteris tuis, quam una cum libris a Bibliopola Hamburgensi ad me missis, non nisi sub initium hujus anni accepi, me tam cito, quam quidem vellem, atque deberem, respondere non posse, a Clarissimis Viris meique Amantissimis Gmelino, & Schreiberio sæpenumero petii, ut quum ad Te, Perillustris Vir, litteras darent, me Tibi commendare, & ob valetudinis gravitatem, negotiaque assidua excusare etiam vellent: quod ob constantem eorum in me propensumque animum inducor credere, prout optaveram factum fuisse: enimvero annus fere est, ex quo ita frequentibus morbi hypochondriaci insultibus corripior, ut vix mihi constantia, vix animi firmitas sit ad paginam unam legendam, ne dum scribendam; & nisi aliunde cognossem tam dirum morbum variis placari lenisque auxiliis posse, de recuperanda valetudine prorsus desperarem. Sed ne querelis hypochondriacorum Te vexem, ad gratias, quas Tibi agendas habeo, opportunius me convertam: ago quidem certe plurimas de opere, quod de Plantis misisti tuum, mehercle multis nominibus egregium. Maximas equidem ob conciliatam mihi a Te eminentis doctrinae Viri Jo. Mathiae Gesneri benevolentiam, quam is mihi per epistolam ad me missam, una cum libris, quos edidit, testatus est. Hoc tam propenso tuo in me

H 5

animo

animo officiosaque Celeberrimi Gesneri humanitate ita afficior, ut in referenda utrique vestrum gratia parem me Vobis præstare vehementer optem. Ideo majorem in modum a Te peto obsecroque, ut mihi aperte indices, simpliciterque significes ea, quæ in hoc Imperio Tibi vel Celeberrimo Gesnero usui esse possint, quo facto intelligetis me vestri oblectandi, devinciendique causa nullam omisurum esse occasionem.

Cognosces aliquando non mea culpa accidere, quod Commentaria Petropolitana & Thermometrum alterum Tibi non citius mittantur. Epistolam cum fasciculo seminum plantarum, quam superiori anno ad me misisti, D. Gerbero, ut traderetur, quam primum curavi; & responsum, quod paucis ante ejus obitum diebus dedit, Celeberrimo Gmelino tradidi, ut Tibi mitteret; & quamvis immaturam ejus mortem doleam, jam minus acerba mihi ejus memoria est, postquam a Celeberr. Gmelino cognovi illa, quæ ex Siberia adportavit ad naturalem historiam spectantia, libenter Tecum communicare velle.

Gratissima mihi fuit notitia, quam mihi dedisti librorum in Anglia editorum. Jam Bibliopola VerBeek Leydenfis IV. Commentariorum tuorum tomum, quem vehementer cupio evolvere, ad me mittere parat, quemadmodum I. tomum Academiæ Chirurgorum Parisiis institutæ.

Quia Lectionum a Magno Boerhaave publice habitarum, præsertim de Lue Venerea, & de
Morbis

Morbis Nervorum, olim auditor fui, vellem adhuc non solum has cognoscere, sed etiam reliquas a Magno Viro eodem modo habitas: quare a Te, Perillustri Vir, peto ut, si (quod vereor) alia majoris momenti negotia non obstant, quamprimum tua opera opus per se jam egregium publici juris facias, & nobis, qui curam morborum pluris ducimus ne invideas.

Non mitterem Tibi litteras tam incomptas, nisi humanitate tua singulari fretum essem; sed malo gratus acceptusque esse, quam facundus Tibi videri.

Vale, Vir Magnifice & Perillustri, & me amare devincereque perge. Dabam Petropoli, d. 2. Augusti 1743.

256.

D. LUDWIG.

Dum responsorias ad priores literas mense Jul. traditas paro, en alias accipio gratissimas litteras, quare nunc ad utrasque respondeo. Poëmata tua ad nos missa & Societati dedi, & alterum bibliothecæ meæ addidi, grates igitur tum Societatis tum meo nomine persolvo. Fimum in hybernacula inferre plantis exitiosum sæpius, habere vero tepidarium, fimo substrato calefactum, omnino necessarium est in plantis quibusdam urgendis, sed accuratam hortulani requirit attentionem; vernali tandem tempore arcis fimo substrato

strato calefactis, immittere plantas exoticas annuas omnino necessarium est, quo mense Aprili satæ, Augusto tandem mense vel Septembri matura semina præbeant. De his multa Tecum coram agere vellem, quæ crebra observatione didici, hic vero non possum. Cum Illebiæ non venias, ego quoque consilium mutavi, & cras Freybergam petam, quo in mineralogia nonnulla disquiram, & postea Dresdam, quo in Regio apparatu rerum naturalium nonnulla ad materiam medicam pertinentia examinem.

Facile concedo Te Cardaminem pinnis laciniatis apetalam invenisse, sed forsitan lusus naturæ fuit. (*Impatiens rarissime petala profert*). Ranunculus folio inferiori subrotundo, per plures annos in horto nostro apetalos floruit, inveni eundem sæpius in pratis uno vel altero tantum petalo præditum, sed luxuriant sæpius stamina; jam per aliquot annos Plantago angustifolia sine staminibus floret, habet tamen stylos & fructum. Virga aurea latifolia ibidem flosculos ex meris squamulis calycinis conglomeratos, sine flosculis, staminibus & pistillis, habuit, videbo an proximo anno hic florendi modus per transplantationem mutetur. Tales & plures alias varietates seu potius naturæ lusus invenio, ita ut vix rationem mutationis hariolari queam. De arteria maxillari tuas expecto observationes & icones, nolo probare Günzii scriptum, nam ex illis est, qui ipsi sapientes aliorum scriptum contemnunt, & si censura tua dignus est, fac ut sentiat, quanta

ta

ta cura in disquirendis corporis humani partibus adhibenda sit, antequam alios perstringere velimus. Talia certe scripta honori tuo & diligentiae continuandae nil detrahunt.

Hac hyeme non nisi chymica tractare volui, sed oblata mihi fuerunt Collectanea de terris sigillatis beati nostri Rivini, quorum editionem parare suscipio, ita tamen ut hoc argumentum de terris amplius pertractem. Si aliqua ex parte consilio tuo mihi adesse posses, vel collectanea quaedam de terris Helvetiae mittere posses, maximum mihi praestares beneficium. Vale meque ut soles ama. Dabam Lipsiae, d. 7. Aug. 1743.

257.

JOH. GEORG. GMELIN.

ccasione per Cel. D. Sanches oblata, non possum non, quin litteras hasce exarem, non ut negotia tua turbem, non ut de re gravi & magni momenti Tecum loquar, sed ne occasionem ullam praetermittam, qua obsequium Tibi meum & cultum & voluntatem tester. Avide tuas hic expectamus litteras Sanches, Schreiberus & ego; nam omnes Tibi addicti sumus. Erravi, quando nuper scripsi, Jacobæoiden Siegesb. flosculis hermaphroditis apetalis totam conflata esse. Parvitas partium errorem generavit. Discus constat flosculis hermaphroditis, tubulosis, supernis in quinque partes fectis, radii flosculis ligulatis femellis.

mellis. Video jam, generi *Erigeri* melius accenseri.

Semina plantarum mittam proxime Dantiscum, ad Te ulterius transmittenda. Suadeo enim, ut sub autumnii tempus terræ mandes, quæ nimirum vere sequente multo lætius germinabunt, ac si vere demum mandares. (*Non successit*). Iter tuum Hercynicum & reliqua botanica scripta, imprimis de *Pedicularibus*, præter jam nominata, videre quam maxime aveo.

Vales, Vir Celeberrime, & porro amore tuo & benevolentia dignare &c. Dabam Petropoli, d. 13. Aug. 1743.

258.

J. G. GMELIN.

Epistolam tuam d. 4. hujus mensis accepi, gratias agens maximas, quod petitionem meam in transmittendo opere botanico prævenisti. Nihil tamen accepi, cujus causa sine dubio in cassâ Academiæ nostræ fide fundata est, propter quam bibliopola Lipsiensis publica Magistratus Lubecensis auctoritate fultus libros Academicos, qui Lubeca huc transmittendi erant, retinuit. Noster bibliopola de tuo libro & de catalogo horti tui nihil omnino referre potest. Igitur rogo, ut transmittenda ad me scripta meo nomini inscribere, & singulariter nautæ tradere jubeas, ut primo vere ad me pervenire possint.

Sieges.

Siegesbeckius de tuo judicio nihil plane compertum habet, adeoque semina ab illo accipies. Etiam ego fasciculum feminum & plantarum Sibiriae ad Te misi. De feminibus id scias, melius ante gelu hiemale terrae mandari, quam vere, sollicitamque Sibiricas plantas culturam non ferre. De plantis tuis alpinis aliquas videre gestio. Acceptissimam heri relationem (quam rogo ut ad aliquod tempus silentio premas) Kamtschatka accepimus, Stellerum propter historiam naturalem cum primo Capitano Beringo in Americam missum, superiori anno Kamtschatkam rediisse. Multa certe ab hoc homine, omnino indefesso & botanices perquam perito, expectanda sunt.

Scripta Gerberi, quo abierint, me latet, nec de scriptis ejus posthumis hic locorum aliquid notum est. A Siegesbeckio accepi, Gerberum aestate superioris anni ad se Floram Moscuensem ad perlustrandum transmississe, seque brevi ante mortem Gerbero reddidisse. (*Ad HALLERUM is codex venit*). In Cancellaria Medica nihil servatur. Vidua Gerberi hic in urbe degit, quam autem videre nondum licuit. Curabo tamen, ut quomodocunque notitiam Tibi comparem.

De bene acta amici mei causa gratias Tibi summas habemus, amicus & ego. Pappelbaum dicitur & Chirurgi munus in Collegio nobilium sustinet. Pecunias desideratas brevi & dissertationem sub medium Octobris mittet. Quæ de ejus profectibus scripsi, verissima esse persuasus sis.

sis. Nullo modo Facultati vestræ dedecori cedit, quando virum scientia pollentem honoribus doctoralibus condecorabitis. Habentur certe Doctores Medici, scientia multum inferiores. Ille tamen amicus meus hic diu adhuc morari non optat, in patriam redire cupiens, quo in proposito ne impediatur (nam discessus abhinc non sine difficultate paratur) rogat, ne ad reliquos tuos amicos, qui hic degunt, præter D. Sanches ea de re scribas, aut imprimendam ejus dissertationem huc transmittas.

Literas D. Schreiberi tradidi. Is jam totus in eo est, ut dissertationem de peste posterioribus lucubrationibus auctam & emendatam sistat.

Benignissima fors diu jam in patriam me revocavit, & patientia opus est.

Adjectam schedam amicus tradidit, celeberrimo Gesnero, cujus eruditionem ille veneratur, per Te exhibendam. Si celeberrimus Vir cogitationes super hæc dubia cum illo communicare dignabitur, sibi ille de hoc quam maxime gratulabitur & plura mittet. Vale, & me porro ama. Dabam Petropoli, d. x. Sept. clō lccc xliii.

259.

P. H. G. MOEHRING.

Tinjurius fane in Te tuamque amicitiam videri possem, si longius responsorias meas differrem. Sed qui antea sine Jeveranarum enumeratione stirpium,

pium, & siccis marinarum exemplaribus comparare coram Te nolui, jam id ipsum facere, molestia conditionis meæ hodiernæ cogor. Redux namque post quadrimestre spatium Servesta, tot heic inveni in re medica, atque domestica labores, ut per omne hocce tempus omne litterarum commercium abrumpendum mihi fuerit. Jamque Serenissima nostra Familia Servestana heic ab integro mense est, homagii suscipiendi causa; quæ res multum mihi impedimenti superaddit, quoniam integras quotidie horas in aula versari debeo.

Sed quod omnes meas curas plane abripuit, fuere & adhuc sunt sponsalia cum virgine Juliana Damm, Jcti Embdani filia, nuperrime celebrata, nuptiis in Octobris finem dilatis. Quoties ego eas lego, quas Doris tua atque Mariana possedit animi dotes, pulcra tua carmina Julianam meam depingere mihi videor. Adeo magnam inter utriusque, corporis & animi, indolem invenio similitudinem. Et summe delectatur sponsa mea pœsi tua germanica, & magno-pere gavisa est, quum ipsi dicerem, favore tuo ac amore me frui, & salutem Tibi officiosissimam suo nomine offerrem, candide voluit.

Vides itaque, quantum quamque diversimode distrahar. Neque tamen credas velim, ideo me longiorem valde moram adhuc exposcere, quia post nuptias confestim ad omnia promissa celeriter expedienda, me certo adcingam.

Litteras tuas una cum Linnæanis adcepi. Urget ille responsum meum, & semina poscit; quæ auctumno hoc forte mittere potero. Sed avide exspecto tuum horti indicem, & semina inde petenda jam auguror. Examinaui curate Hydrocharin atque Stratioten; Atriplicem maritimam, vix cognitam, detexi; & unicum exemplar Dortmannæ Rudb. foliis bilocularibus intus fistulosis heic ante mensem vidi. Sparganio ramoso & non ramoso nulla intercedit specierum adfinitas: quæ omnia dicto tempore latius Tibi mittam.

Herbarii Rumphiani Amboinensis tertius & quartus Tomus adlati sunt, cum Linnæi Oratione inaugurali & Browallii Epicrisi & Gesneri tui dissertationibus pulcris de physiologia plantarum. Rumphii quoque de testaceis opus elapso anno denuo impressum esse, vix ignorabis. Icones in hac editione parum vel nihil obscuriores, quam in prima de A. 1705. cognovi.

Bonas Bourgueti operas dans l'histoire des petrifications rudissimis petrefactorum figuris deformatas dolco.

Amicas tuas responforias exspecto, ut videam, num condonare longæ meæ moræ velis. Sera jam vespera est, & summo mane crastino una cum Principibus Serenissimis Auricam ad aulam Principis Frisæ Orientalis proficisci jubeor. Hinc favori tuo me commendans, rivulos claudo. Vale, Vir Candidissime. Jeveræ, a. d. 16. Sept. 1743.

J. G. GMELIN.

Promissis staturus, quæ in ultimis meis, decimo superioris mensis exaratis, feci, mitto specimen amici mei, quo honores Doctoris ambit. In Te & ille & ego unice fiduciam nostram collocamus, quod res ista brevi peragetur. Si transmissæ pecuniæ expensarum faciendarum calculum superent, expende quæso de tuis pecuniis, & certus sis, amicum meum, quamprimum notitiam mihi impertiveris, promptissime repensurum esse. Quod in ultimis meis litteris nomine amici rogavi, ne de re ista huc Petropolin, nisi forte ad D. Sanches, scribas, repeto. Eadem de causa enixe peto, si quidem fieri potest, ne dissertatio ante Martium mensem sequentis anni bibliopolæ vendenda concedatur, ne qua via ad illud usque tempus huc pervenire possit. Prudentia rebus sic hic stantibus suadet, ut ille meus amicus propositum in patriam redeundi quavis ratione celet. Permissio penitus abhinc exeundi difficulter impetratur, at ad tempus valetudinis curandæ causa conceditur. Viam posteriorem sequi, illi animus est, quo in proposito obex poni posset, si res hæc in vulgus emanaret. Scribo cordate & bona fide totius rei nexum, ne aliquem dolum subesse suspiceris. Dissertationis duo exempla rogo, ut quamprimum impressa erunt, una cum diplomate per cursorem publicum ad me mittas; viginti quatuor autem exempla data oc-

casione cures Dantiscum ad primum reipublicæ Secretarium Kleinium transferri, quo illa Februario mense eo perveniant, cum litteris ad Kleinium, ut ille de fasciculo ad se misso litteris me certiore faciat, nec antea mittat, antequam responsorias de me acceperit.

D. Sanches de tua erga se voluntate aliquantisper dubitat. Ante quatuor dies ad me litteras dedit, in quibus hæc scribit: „Je vous prie de
 „ me donner des nouvelles de Mr. Haller. Je
 „ ne sçais pas, s'il est fâché contre moi; Il a
 „ un peu raison, pendant qu'il ne saura, que je
 „ le venere & que je lui dois envoyer quelque
 „ chose, pour entretenir notre correspondance.
 „ Envoyez-moi dire, je vous prie, s'il vous a
 „ parlé de moi". Responsum dedi, Te litteras
 a se missas eo tempore, dum ad me scriberes, nondum accepisse, nec ergo earum mentionem facere potuisse, sperare autem me de indole tua & moribus, quod eum in pectore geras, licet muneribus nunquam provocatus esses. Ad quod ille: „Je suis bien persuadé du sçavoir de Mr.
 „ Haller, qu'il aura meilleure opinion de moi à
 „ son égard, que je n'en ai pas pensé. Si j'ai
 „ voulu lui (comme je fais intention) faire un
 „ présent, c'est été dans l'intention de lui donner une marque de mon attachement. Je vous
 „ prie, de l'assurer de mes humbles complimens,
 „ priés-le de publier Lectiones publicas habitas a
 „ Boerhaave, potissimum de morbis nervorum
 „ cum notis". Ut in emolumentum & solatium
 publici

publici hoc facias, omnes boni contendunt, quorum ego haud postremus sum. Inclusas litteras ut per primum curforem Berolinum ferre cures, admodum peto. Vale & me amore tuo porro complectere. Dabam Petropoli, d. xv. Octobr. cl^o 1800 XLIII.

261.

J. F. SCHREIBER.

Litteræ tuæ d. 26. Augusti hujus anni scriptæ, multo me adfecerunt gaudio, quod sanitatem receperis. DEUS Tibi illam conservet longissime. Quæ ad me Te misisse memoras, ea omnia non adcepi: nec novi, ubi lateant. Ausus sum, ad Te transmittere epistolam de lithontriptico Anglico, una cum figura calculi exempti, non doctè, sed prout inter familiares decet, scriptam. Si Tibi ibi nihil probabitur, saltem probabitur adfectus singularis, quo animus meus in Te fertur. Nisi Tu illam rejeceris, quod si in sperato es factururus, illam mihi remittes, trades ipsam, meo nomine, Bibliopolæ vestro imprimendam, quod hunc non recusaturum arbitror, atque rogabis ipsum, ut mihi exemplorum aliquem numerum largiatur, quod tu facile perficies. Præcipuum exemplar fumes ipse, Optume Haller, tamquam a Schreiberio tuo oblatum: & meo nomine, facies transmitti exemplaria ad Werlhofium, Trew, Wagnerum Lubecæ, Hahnium & Tralles Uratislaviæ, Menckenium &

Waltherum Lipsiæ; Ellerum, Buddeum, ac Ill. de Vockerodt, a consiliis secretis Regis, Berolinum. Reliqua exemplaria, sed in charta magna impressa, ad me ut mittantur, operam dabit Insignis vester Bibliopola, quem multum saluto. De correctione opusculi, dum imprimeretur, nihil opus est, ut moneam. Forte quoque Tibi occasio aderit nuntiandi, an receperis scriptulum, & quid ipsocum sis acturus. Scriptum meum de Peste nondum dedi exscribendum typis Plures Medici hic loci me rogarunt, ut Tibi exponam summa ipsorum desideria recipiendi ad finem Commentariorum in H. Boerhaave sufficientem indicem Auctorum, & editionum, quibus es usus: nec non rerum, præcipue in notis tuis contentarum, quum ille liber ita infinities futurus sit utilior: nec non videndi a Te edi lectiones publicas Præceptoris, quot & quas habes: quia certe omnis spes videtur amputata, illa ab aliis, vel etiam propinquis, hic impressa videri. Illud non nisi ægre fero, quod ultimo tuo Tomo sis negaturus notas tuas: saltim, precor, ut addas venenorum historiam, quæ certe illis omnium dignissima mihi videtur.

Novi, quod hic perscribere possim, nil habeo. Ex Academia Petropolitana diu jam nihil impressum exiit in publicum. DD. Sanchés Te multum salutat. Vale, meque amare perge. D. Petropoli d. 19. Octobr. 1743.

J. G. GMELIN.

Ante septimanam specimen misi amici mei, qui Tibi se de meliori commendat. Quoniam finem ejus speciminis festinanter admodum tum componendo tum describendo exaravit, aliquot errores irrepperunt, quorum in scheda adjecta syllogen dedit, exoptans, ut corrigantur, antequam specimen imprimendum detur. Ex Te porro quærit, annon diploma ad se mitti possit, antequam dissertatio imprimatur? Secum enim reputans, hoc specimen propter facultatem Medicam Gottingensem tantum exaratum esse, quo illa habeat, quo collatos honores contra plebem vindicet, facile ejusmodi dilationem concedi posse autumat. Atqui hoc sibi maxime ex animo contingeret, qua omnis occasio, qua res cito innotescere posset, hac unica cautela præscinderetur. Quod si ergo impressio speciminis in initium usque Martii mensis retardari posset, rem amico meo gratissimam præstares. Si autem forte typographus, advolantibus hisce litteris, impressionis jam initium fecit, annon ad tempus suspendi potest? Pro hac suspensione amicus typographo æquam restitutionem offert, ab ipso typographo statuendam & exposcendam. Si denique hæc omnia succedere nequeunt, tertium supererit consilium, de quo in superioribus meis litteris scripsi. Interim Tibi omnia relinquimus, dum circumstantiæ Gottingenses Tibi omnium optime

notæ sunt. Nam forte hæc quæcunque postulata legibus vestris repugnant, quo in casu libere facias, uti fieri potest. D. Schreiberus heri mecum fuit, & retulit, se die XIX. hujus mensis dissertationem epistolarem Tibi inscriptam per mare Lubecam ad D. Wagnerum misisse, ad Te ulterius mittendam, si quidem comperierit Wagnerus, Te Gottingæ adhuc morari, retinendam autem & Lubecæ imprimendam, si aliquo discesseris: continere illam dissertationem observationes permultas circa remedium lithontripticum virginis Stevens institutas, ex quibus palam fiat, illud remedium non tantum non utile, sed noxivum esse. Scripto calculum vesicæ raræ conformationis in natura adjecit. Cæterum optat, ne Tibi hæc displiceant, plurimaque Te salute impertit. De Gerberi scriptis nihil adhuc comperio. Certum est, nullum apud viduam reliquum esse. In Cancellaria Medica audio superesse indicem tri an pentaglotton variorum Ruffiæ vegetabilium, de quo autem Excell. ejus Cancellariæ Præsidentem nondum compellare licuit. Faciam tamen, ut saltim ejus videndi copia fiat. Flora Moscuensis nescio quo distracta est. Præter hæc duo manuscripta nullum extitisse a multis audivi. Forte a Chirurgis posterius scriptum repeti poterit, nec ego hac in re operæ parcam. Herbarium vivum apud viduam superest, omnes plantas continens, quas Gerberus in peregrinationibus suis Rufficis & circa Moscuam urbem collegit, cujus herbarii etiam index existat, industria ipsius Gerberi concinnatus. Magnam pecunie

nix vim vidua pro herbario hoc exigit, de quo olim plura scribam, quando facultatem & tempus obtinuero, illud perlustrandi. Vale, Vir Doctissime, & iterum vale. Dabam Petropoli, d. xxii. Octobr. clc lccc xxxxiij.

263.

D. LUDWIG.

 T ante nundinas & ipsis his nundinis varia accepi gratissima, inprimis Catalogum Horti vestri instructissimi. Addidi scriptum Gleditschii de Fuco molli, qui cum Aurantio marino Marsiglii convenit. Et ego nuperis diebus in piscina quadam spongiophytum ramosum inveni, quod magnitudine multum superabat illud, quod a Ruppio describitur, de reliquo vero cum eodem convenire videtur. Aptissimus est locus ad observationem vegetationis successivæ, quam si observavero describam cuncta, ut Gleditschio, cum quo in quibusdam dissentio, respondeam. Addo his liberis partem hujus spongiophyti, ut naturam & structuram perlustrare possis, mittam vero ramulum, si hæc planta in oris maritimis sæpius occurrens in nostris aquis rarior Tibi videatur. Bene omnino fecisti, quod nec Waltherum, nec me inter Benefactores horti vestri recensueris, pauca omnino sint, quæ a nobis accepisti, dabimus tamen semper quædam Tibi non ingrata. Et si forsitan in posterum nomina nostra citare velis, Waltherum nomina, cujus sub auspiciis &

ego rebus botanicis incumbo, & quæ Tibi mitto femina, semper permittente Walthero mittuntur. Quod in Günziano scripto reprehendi meretur, publice indicare poteris; ille enim non majori jure pollet quam Tu, & certe credo Te magis in his declarandis defudasse. Ipse etiam profiteor, illum acerbius scripsisse, quam quidem debebat, & ideo etiam Tibi scriptum ejus de a. max. int. misi, quippe tua censura dignum.

Exoptassem certe quædam de vita Drollingeri, sed pauca sunt quæ scribis, dicunt Te ejus poemata edere velle.

Dabam Lipsiæ d. XXIII. Octobr. 1743.

264.

CHRIST. FRID. HÆNEL.

Quod ad acceptissimas Tuas, easque Majorem cum Tomo quarto Commentariorum in Boerhaavii scholas, Dissertationibus ac seminibus quibusdam recte ad me perlatas, haud responderim, id pro mira tua humanitate & mutua nostra amicitia haud feres ægre. Sancte testor, id neque pigritia, nec supina aliqua in Te negligentia contigisse, qui potius itineribus perpetuis improbisque laboribus distractus vel me invito silentium hucusque protrahere coactus fui. Totam ætatem cum magna veris parte in Thermis Carolinis & Tœplicesibus misere perdidi. Tœplicesio Dresdam me contuli cum Duce meo (Weissenfelsio)

senfelfio), ubi ob absentiam Heucheri denuo unam alteramve septimanam perdidit. Dresda Schnebergam eo fine profectus sum, ut res domesticas disponerem, uxorem liberosque Weissenfelsam comitarer, ubi digestio supellectilis domesticæ, librariæ, minerarum, fossilium, præparatorum anatomicorum, rei herbariæ tantas mihi creavit turbas, tantosque dedit ludos, ut vix libere respiraverim. Nunc omnibus per Dei gratiam in ordinem redactis cum veteribus meis amicis, libris, in gratiam redeo, id simul agens sedulo, ut fautoribus meis de servato pertinaci silentio me purgatum reddam. De cætero nihil memorabile mihi occurrit toto hoc lapso tempore, nisi memoria dignum iudices, quod nuper anastomosin venæ cavæ & venæ Portæ repererim in puero undecim annorum, de qua sequentia in chartam conjeci:

Exemturus intestina cum mesenterio inopinato animadverti quædam filamenta venam cavam trahentia. Istis studiosius consideratis, conspexi esse venas ad mesenterium & intestina profectas. Decursum autem earum penitissime conspexi versus Ileii principium, cum sanguine sic satis essent turgidæ. Sitæ erant ad secundam & tertiam lumborum vertebram, ortæ ex vena cava ea superficie, qua mesenterium respicit. Discidi illas, atque per eas ex V. C. haud exiguam sanguinis vim expuli. Diameter earum illa venarum spermaticarum non multum erat minor. Hæc de ista Anastomosi.

In

In eodem subjecto sequentia visa sunt:

Exemturus renem, maxime dextrum, inveni venam sanguine turgidam, quæ a capsula atrabilaria orta ad partem hepatis concavam abibat. Diameter magnitudine illam supra nominatarum æquabat. In rene sinistro duos similes reperi ramos, musculo quadrato inferendos. In eodem subjecto in rene sinistro cum occuparer, eximendo tres reperi venas spermaticas diversæ magnitudinis, omnes ex emulgente ortas ejusdem lateris. Verum id sæpius repertum esse me haud fugit. Bertinus, quem Tibi in ultima epistola nominaveram, nihil edidit, habeo saltem observationes ejus manuscriptas continentes varia haud ubivis obvia. Mentionem ejus factam esse memini in Hist. Acad. Reg. Scient. occasione anatomoseos vas. epigastric. & mammarior. &c. Summa ejus laudatur *ἀκριβεια* in Angiologicis & Neurologicis. Editurus erat, cum adhuc Parisiis esset, Angiologiam, sed in Turciam (Valachiam) opimo allectus pretio seu salario concessit, quod editionem impedivit. Nuper Constantinopoli scripsit, quod dimissus fuerit, atque reditum in Galliam paret. Promisit, se Lipsiam in transitu esse salutaturum, quo quidem tempore id curabo, ut in ejus amicitiam intimius penetrem. Adhuc unicum restat, ut scilicet pro missis libris & dissertationibus decentes Tibi persolvam gratias, meque Tibi meliorem in modum commendem. Vale! Dabam Weissenfelsæ Calendis Nov. 1743.

P. S. Paro editionem Operum Illustris Archiatri,

chiatrī, Heucheri, eo quidem si non penitus invito, saltem infcio. Sūnt inter illa varia hactenus nondum impressa, quorum copiam mihi olim fecit mira istius humanitas, liberalitasque. Ad-
dam quædam de meis illustrationis gratia. Magnopere me Tibi obstrictum profitebor, si mihi proxime quasdam animadversiones mittas in ea, quæ Tibi lecta sunt, quibus me haud esse abusurum, vel ipse sperabis. Iterum vale!

265.

J. G. GMELIN.

Diu expectata a Te epistola d. 25. tandem huc advolavit. Cl. Sanches inscriptam reddidi ipso illo die, qui de significatione voluntatis tuæ admodum lætatus est. Interim maximopere illum commovit, quod locum honestum & celebrem inter criticos illi concesseritis, quia nulla id sua culpa evenit. Ut veneretur eruditionem Cl. Gesneri, plures boni eadem plane mente sunt. Itaque annotata Gesneriana reddita sunt amico, ad quem spectant, qui magni illa habet & grata mente accepit, nec officio suo hac in parte deerit.

Si quæ scriptorum tuorum huc mittere gestis, fac tantum, ut Hamburgum perferantur ad Banquier Johann Ludwig Dorrien, ad quem scribere iussi, ut accipiat & primo vere huc mittat. Si plantas aliquas siccas pro me adjicere poteris, rem facies gratissimam, quam certissime, quoad
fieri

fieri potest, rependam. Penus adhuc superest plantarum Sibiricarum, quas paulatim mittam. Præterea occasionem nactus sum, ipse hortum construendi, in quo omnes fere plantas colo, quæ in horto Academico habentur. Eam tantum gratiam a Te peto, ut de plantis, quæ forte Tibi notæ occurrunt, horis subsæcivis certiore me reddas.

Quæ de Stelleri in nunciis publicis leguntur, veritati minus congruunt. Rediit ex America Kamtschatkam, ubi adhuc versatur; nec spes est, ante duos annos huc redire posse. Non uno in loco ad littus Americæ adpulerunt, nec repulsam ullibi passi sunt. In reditu autem, triginta circiter leucas Germanicas ab ostio Kamtschatkæ fluv. navis scopulis allisa est, in cujus locum nautæ aliam construxerunt. Hæc Tibi.

De laboribus tuis & indefessis studiis ex animo Tibi gratulor. Optamus Cl. Sanches & ego, ut iis Te paulum subtrahas, ne propriæ valetudinis curam minus quam aliorum habere videaris. Cælum benignius optamus, aut, quoad in frigidis regionibus versaberis, æstates mites, ut suavissima tua flora tædium reliquorum laborum aliquatenus compensare possit. Novus Commentariorum Academiæ nostræ tomus ante aliquot dies prelo egressus est. Ut ad Te ejus exemplum perferatur, curabo. Inclusas litteras rogo Tubingam prima occasione transmittas. Vale & mihi porro fave. Petropoli, d. 29. Novembr. 1743.

Ut novus annus, qui instat, felix & faustus Tibi contingat, enixe opto. Vale.

266.

J. G. GMELIN.

Aliqua Floræ Moscuensis Gerberianæ pars reperta est; spero & reliquam repertum iri. Curo etiam, ut ad Te aliquando perveniat. Index triglottis nihil continet, quo botanicæ juvari posset.

Lætamur hic omnes boni de successu laborum stupenda solertia a Te peractorum. Hic, fere uti in Germania, omnia tepent. Siegesbeckius scriptum paratum habet de heterodoxia botanica, de quo suspicor, esse pro more contentiosum. Neutiquam tamen permittam, ut Academia calculum adjiciat. Ego hac forte hieme tommum I. historię plantarum Sibiricarum absolvam. Rem præstares mihi gratissimam, si de transmissis ad Te plantis aliqua moneres. Nec injurius ero in voluntatem tuam, quoties occasio feret. Schreiberus in nosocomio prælectiones anatomicas multa cum laude habet. Noster Anatomię Professor aliena, & nescio quæ, curat. Weitbrechtus non plane segnis est. D. Sanches perpetuo apud aulam versatur, indigne ferens, quod studiis vix ullum otium destinare possit.

Dabam Petropoli, d. xvii. Decembr. v. st.
 cld lccc xliii.

267.

257.

D. LUDWIG.

Cum ex litteris tuis cognoscam, Te iter in patriam parare, nolo amplius urgere, ut amicis scribas de terris variis, potissimum crudis, nec lotis, nec alio modo præparatis, cum postea ipsemet quædam ex amicorum scriniis compilare possis, si tamen melius Tibi videtur, si terras passim conquistas, in accessu tuo promptas habeant atque paratas, etiam in antecessum scribere poteris. Rem tamen facies gratissimam, si opus meum de Terris, licet hoc studio non delectaris, tuo auxilio aliqua ex parte promovere velis. Nunc chemicis laboribus detineor, & reliquum tempus ad operis elaborationem impendo. Linnæus bis scripsit. Et in Suecia falsa nova de morte tua præmatura habuerunt; dolet mortem tuam Linnæus, ex quo cognosco magni Te facere, quod omnes genuini studiorum æstimatores comprobant. Scripsi in responsoriis, Te post morbum superatum optime valere. Ille postquam a Siegesbeckio & Heistero adeo castigatus fuit, odium habet in omnes ferme Germanos, & me non nisi post perlustratas institutiones Botanicas in numerum amicorum recepit. Sed quid dico castigatus, cum nec Siegesbeckius nec Heisterus tanti sint botanici, in disquisitione vegetabilium ita exercitati, ut Linnæum ubique assequi queant. Sed novum in regno animali invenit Adversarium. Kleinius enim Gedanensis nuperrime mihi misit

misit dubia circa methodum animalium Linnæi, Gedani 1743. impressa. Plurima jure monet, sed nec meliora ubique exhibet; est de reliquo acerbus censor, id quod ipsi Kleinio in responsoriis objeci. Ego quidem, ob iter quod præterito mense Augusti Freybergum & Dresdam susceperam, in colligendis feminibus non omnimodam diligentiam adhibui, quæ tamen collecta sunt, libris proxime mittendis addam. Interim vale, & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ, d. XXVIII. Decembr. 1743.

268.

JOH. GESNERUS.

Leida accepi novam Characterum Linnæanorum editionem & Orationem ejusd. de usu peregrinationum literariarum, cui me inconsulto differtt. de Vegetabilibus adjunxerunt, in quibus multa addenda & mutanda habuissem, si hoc consilium mihi prius quam ederetur liber, innotuisset. Nosti enim has dissertationes in usum studiosorum Theologiæ apud nos conscribi, & pluribus animum ab hoc studio esse alienissimum.

Cæterum Te brevi in Patriam rediturum spero, maxime cum intelligam novis honoribus Ampliss. Senatui Bernensium Te ex meritis tuis aucturum esse. Hoc adventu tuo nihil nobis gratius erit; commodum erit Tiguro excursions in vicinos montes Utliacum, Tigurinum, L. Felinum facere, nec non in M. Fractum Lucernensem.

Tom. II. Comm. Lit.

K

sum.

sum. Gratissimus quoque eris pluribus Ampliss. & Doctissimis Viris, qui Te amant & colunt, & per me plurimum salutant. Det DEUS, ut auspicia novi anni Tibi & Tuis sint salutaria. Idem mecum optat carissima mea Conjux & Frater. Plurimum vale, Vir Amicissime, & me ut soles ama. Scribebam raptim Tiguri d. 8. Jan. 1744.

269.

CAROLUS LINNÆUS.

Te & vivere & bene valere didici ex epistola, quam accepi Stockholmia ante octiduum, una cum Horto Gottingensi; ut vidi literas & nomen tuum, ex toto corde exultavi præ gaudio, quum Te amissum maxime doluimus omnes, ego autem omnium maxime. Mihi injunctum erat a Societate Regia, historiam tuam vitæ describere Actisque inferere, a quo munere nunc Dei gratia liberatus sum.

De Soncho arborescente palustri, quam speciei varietatem facis e Soncho isto vulgari agrorum, in ultimis monui; contuli plantas, & obstupui; recte habes; sed nullus mortalium ante Te hoc vidit.

Do aliquot femina, qualia habeo, alia vice plura; recens enim sum horticola; Tu benigne hæc excipias oro. In altera pagina notavi, quot Tu habeas, quas ego non habeo; ut si habeas femina ex aliqua harum plantarum, & mihi mittere

re velles, mihi summo dono afficeret; si mittas, facias hoc quamprimum poteris, & sub couvert ad Societatem Regiam Scientiarum Upsaliæ.

Dabam Upsal. 1744. d. 12. Jan.

Santolina fol. rosmarin.

an Silphium Royeni.

Bellidifolides.

Doria.

Ranunculus.

Veronica Chia.

Echinopus minor uterque.

Verbena altissima.

Si habeas femina ex aliqua planta e prædictis, & mihi mittas, scias Te, eo, me reddere maxime obstrictum; ego mittam aliquando, dum ego dives evado. Ante habui plantas, non pecunias, nunc quid juvant pecuniæ, ubi non plantæ.

270.

J. F. SCHREIBER.

Cl. Wagnerus recte transmisit litteras tuas, quibus mihi fane nihil fuisset optatius, nisi de dubia valetudine tua referrent iterum. Mihi quidem, comparanti corporis tui habitum cum vitæ

K 2

genere,

genere, quod nunc sectaris, videtur, Te obnoxium esse febribus nervosis, uti eas nunc vocant. Opus est, opinor, ut in posterum muscoli plus agitentur, quam caput. Alias magnam quidem gloriam, sed nimio dispendio Tibi adquires. Moderata durant; transi in prædiolum; uti agere confuevisti in Helvetia. Felicissimum finem gravissimi operis Boerhaaveani ex animo gratulor. Det Tibi DEUS vires, ut cætera similiter exsequaris. Quorsum vero scripta tua, a Te mihi destinata, pervenerint, nulla inquisitione hactenus detegere valui. Miratus es haud dubie, me in meis ultimis repetiisse epistolam meam ad Te edendam, vel saltim rogasse, ne ederetur. Nempe legi interea casum *Jacobi Jurin*, M. D. qui se, calculo vesicæ, (sed, ut adparet, parvo) sanasse perhibet per *lixivium*, ut vocant pro faciundo sapone, primæ fluxionis. Adnexus ille est fini *Jo. Ratty an Account of some new experiments and observations on Joanna Stephens's Medicine for the stone*. Nactus calculosum, ipso loco experimenti hujus initium facere constitui: adeoque mallet, ejus expectares eventum: si id autem impressionis ergo fieri amplius nequit, eundem Tibi alia epistola perscribam. Illud vero ne obliviscare, per Te ad finem epistolæ commonefacere, quæ nunc perscripserim de *Jurin*, & quod in repetundo experimento occupatus sim. Exemplar epistolæ Cl. Gesnero Tigurum ut mittas, oro. Non succurrit, quot exemplaria pro me huc, & quidem in bona charta mittenda, rogarim. Vale, & me ama. Petropoli 1744. d. 22. Febr.

271.

J. G. GMELIN.

uod Asia cum America non cohæreat, quindecim jam anni sunt, quod hoc in Russia certo constat. Sed facies littorum illius Americæ partis, ad quam jam iter fecerunt, nunc demum innotuit. Mirum, distantia Americæ ab Asia cognitionem in ultima hæc tempora reservatam fuisse. Reputatur nimirum Kamtschatcicam regionem a proximæ Americæ loco vix quadraginta milliaria germanica distare. Quo probabilitatis gradu hoc assertum muniri possit, ignoro, quare pro certitudine tradere nolo. Et cum nec hoc in vulgus adhuc notum sit, rogo, ut Tecum retineas.

Rerum Gerberianarum fere jam compos sum & mittam cum navi; sed omnino meum nomen silendum est, uti & alius communis amici nostri, cujus opera in hoc maxima fuit, ne Medicæ Cancellariæ indignationem nobis ipsi imponamus, quæ eadem scripta in scriniis servat, & reddere promisit, nec reddidit.

Observationes tuas circa plantas ut & poëmata avide expecto. In epistola a D. Sanches Moscux 27. Febr. scripta hæc continentur: „ Je
„ vous prie de m'excuser aupres de Mr. Haller,
„ & de lui rendre part de nos voyages, & en
„ même tems, que je souhaiterois d'être recon-
„ noissant avec lui, mais que je souhaiterois

„ comment ”. Addo, quod ex corde hæc scripserit D. Sanches, Tuque gratissimam illi rem præstiturus sis, si occasionem Tibi inserviendi ipse humaniter largieris. Vir enim honestus est & bonus. De Albini Eustachio mira susurras. (*ad nervos.*)

Unam forte & alteram terram adhuc mecum habeo, quam Tecum communicabo, multas ex itinere misi, quæ in gazophylacio Imperatorio continentur, unde jam repetere varias ob causas difficile est. De Fabricio Botanico nihil adhuc compertum habui. De absoluto opere Boerhaaviano Tibi omnes boni mecum gratulantur. Otium præterea commendo, uti jam ante feci, amore Tui ductus. Cl. Schreiberus plurima Te salute impertit, & significare jubet, quod a proposito observationes circa effectum calcis vivæ in calculo adfectis instituendi partim propter malam reliqui corporis calculo adfecti dispositionem, partim propter lixivii rite parati defectum abstinere cogatur. Igitur rogat, ne moreris, dissertationem ejus typis imprimendam concedere, addito tantum in fine monito, si ulterius Schreiberi aliquid de hac re per experimenta innotuerit, quod ille cum publico olim communicaturus sit.

Dabam Petropoli, d. x. Mart. clō lccc xliv.

JOSIAS WEITBRECHT.

Tot præclara jam specimina, Vir Celeberrime, exstant, quibus diligentiam tuam & eruditionem & judicium in rebus ad anatomiam & botanicam imprimis spectantibus probasti, ut, quo plurimi amicorum meorum fruebantur, commercii tui atque favoris participem esse, a multis retro annis optaverim. Accessit mira tua humanitas, quam non solum jam olim Tubingæ 1723. singularem in Te cognovi, sed & quam in omnibus tuis literis ad B. Ammannum & Cl. Gmelinum datis constanter conservas. Ausus igitur sum, suasu & hortatu communis amici nostri, votis meis satisfacere, & partim de studiorum tuorum progressibus eximiis Tibi gratulari, partim tuum mihi favorem atque amicitiam expetere, & meum Tibi obsequium & studia vicissim significare. Ex quo enim tempore Cl. Duvernoi hinc discessit, parca se offert occasio, cum aliis reculas meas anatomicas communicandi. Cl. Schreiberus noster magis delectari videtur problematis & corollariis. Tu vero, Vir Celeberrime, nunc, quantum novi, solus es, in tota Germania, a quo dignum quippiam expectari possit. De notis tuis eruditissimis ad prælectiones Boerhaavianas nonnisi Vol. I. & II. vidi. Sed retulit mihi Cl. Schreiberus, Te in Vol. IV. aliqua attulisse, quæ ad me spectent; viderat ea fugitivis oculis, cum liber Moscuam ab amico quodam

transmitteretur. Doleo commentarios nostros nimis fero publici juris fieri; in Tomo enim IX. qui nunc denique in lucem prodit, multa de musculis laryngis & pharyngis differui, quæ Tibi, etsi non omnia, aliqua tamen, probatum iri spero. Syndesmologiam meam, ubi primum iter maritimum patebit, Tibi transmittam, mediante D. Wagnero, practico Lubecenli. Si vicissim Icones tuas anatomicas, & si quæ alia habes ad anatomiam spectantia, per eandem occasionem mittere placuerit, rem mihi facies omnium gratissimam. Legi quidem novellarum Lipsiensium Num. XI. & legi tuam animadversionem in Göttingensibus; sed spero, vulgandi methodum veritati & paritati figurarum nihil detracturam esse. Occupatus nunc sum in adornandis figuris sinuum & receptaculorum duræ matris. Basin cerebri autem delineandam nova methodo aggressus sum. Si figura Catti in Tractatu de sensibus, de eadem basi cerebri, aliquibus prærogativis gaudet, certiores me, si vacat, facias, vehementissime rogo. Disquisitiones meæ glandulis Meibomii sebaceis, uti vulgo describi solent, e. gr. in Morgagno, (Meibomii enim epistolam de palpebrarum vasis non vidi) interitum minitantur. Angustia chartæ, quam ampliorem amicus noster hodie concedere nequit, hæc sufficere jubet, quæ, si non ingrata Tibi fore cognovero, uberiora suo tempore insequentur. Tibi interim, ad tot labores, quibus infudas, exantlandos, omnem & animi & corporis vigorem apprecor. Ego pauca spondeo, opto alemannicum aërem spirare, si qua

qua se obtulerit occasio. Vale, Vir Celeberrime,
& rerum tuarum admiratori fave. Scribebam
Petropoli, d. 10. Mart. 1744.

273.

D. LUDWIG.

In opere de Terris primo quidem ad terras officinales & sigillatas attendere volebam, sed dum has attentius conquiro, & cum aliis comparo, crescit & terrarum numerus, & observationum copia colligitur, hinc si fieri poterit, cognitionem historico-physicam terrarum methodice & ad normam solidioris cognitionis corporum naturalium disponam. Difficilis est, quem suscepi labor, non tamen impossibilis, sed otium sæpius deficit, & terras considerando non raro in totum regni mineralis ambitum deducor. Animum addit copia librorum, inter quos ferme omnes in Museo Richteriano, qui nuper collectionis suæ specimen edidit, invenio. Kleinii dubia in methodum animalium Linnæi ad nundinas habebis, deficit enim icon, sine qua Tibi mittere nolo.

In angiologicis non sine fructu operam collocare poteris, diu jam desiderantur icones in angiologicis perfectiores, sed omnino difficiles sunt. Credidi omnino Trewium quædam præstare posse, sed is nimium obruitur praxi clinica. Berti-nus, ut audio, in eo est, ut opus aliquod angiologicum edat. (*Non edidit.*)

K 5

Optarem

Optarem certe, ut hac æstate Islebiam venires, nam & ego eo me conferam, ad perlustrandum apparatus mineralogicum, & varia ibidem notatu digna circa terras. Interim vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. x. Martii 1744.

274.

CAROLUS LINNÆUS.

Nuper literas habui ab amico communi D. Royeno, qui Te nec literas habuisse a me, nec responforias a longo tempore refert. Ego vicissim dolui, quod responforias a Te non obtinuerim, sed hoc quotidianis tuis curis adscripsi, quibus omni hora publico infervis.

Quamprimum accepi Botanicen tuam vastissimam de plantis Helvetiæ, gratissimas ut debui, ad minimum uti potui, exaravi literas; cum autem fama omnis resonabat, Te humanis rebus fuisse ereptum, literas misi ad Anatomicum, tuum quondam discipulum, responforias accepi, quod & vivas & bene valeas, simulque Hortum accepi Gottingensem; tum mox ad Te iterum scripsi, feminaque numeravi plurimarum plantarum apparatus, quibus superbit vester Hortus; simulque literas misi ad D. Mœhring sub tuo involucro, ut aliquando ab eo acciperem responforias, a quo literas non habui post reditum in patriam; sed nec a Te, nec ab illo obtinui. Interim omni die tuis scriptis ego proficio, & quo magis evolvo

vo tuum opus Helveticum, eo majori desiderio me quotidie demittit; opus est certe tale, quale non exstitit antea, & quo carere nequit ullus Botanicus; breves enim tuæ descriptiones millies superant Botanicas longissimas historicas; nec non in synonymis multum præstitisti.

Sed dicas mihi quomodo & unde potuisti brevi temporis spatio tot plantas in hortum introducere? Ego in his totus fui annis 1742. 1743. & hoc anno, nec potui dimidiam partem obtinere, quamvis a Gmelino, Ludwigio, Gesnero, Wagnero, Bielkio, Royeno, Gronovio, Sauvages, Dillenio, Jussievio, Millero, aliisque profecerim. Ædificia & palatia omnia Horti cum hybernaculis his duobus cum dimidio anno absoluta sunt.

De Fagopyro recte omnino habes, quod sit diversa species a vulgari & nulla alia.

In ultimis literis petii, quod velles observationem ad Societatem Reg. Upsal. mittere, quæ ejusdem Actis posset inseri. Prodiit tomus pro 1740. & 1741. propediem erit absolutus. Non admittimus post hæc alias observationes, quam genuinas medicas, physicas, mathematicas, similesque dignas, nec post hæc nugas theologicas.

Obitus Andreæ Celsii, Secretarii Societatis, multum obfuit Societati nostræ.

Membra assumpta sunt in hac societate Jussieu, & nonnulli alii Botanici.

Avi.

Avidissime evolvo tua commentaria in Boerhaavium; quæso ne desistas nobis dare sequentes partes de diæta; in his meæ deliciæ; in his plura collegi, quam quod novi alius ullus; & augmenta habebo ex tuo libro in Boerhaavium.

Si quid curiosi de Ficu novisti, mihi quæso scribas, qui de ea arbore mense Augusti dissertationem edam; nec non aliam de coralliis maris Balthici.

Sub prelo fudat iter Oelandicum, sed lingua suecana; in eo libro plurimas habeo observationes de plantis, insectis, avibus, œconomicis.

De Betula nana dissertationem præterito anno habui; nescio quomodo queam ad Te mittere, qui remotus a mari habitas.

Ex horto tuo video, me habere aliquot plantas, quas Tu non habes, eas igitur mittam in feminibus proximo autumno, si liceat tabellarium tuum his præbere.

Absolvi Floram suecanam exceptis modo minimis Byssis, mucore, confervis, quibusdam ex fungis.

Ter vale & me amare perge. Dabam Upsal.
1744. Maj. 29.

D. LUDWIG.

Cum id semper agam, ut amicitiae tuæ & favoris dignus evadam, ego libenter controversiam illam inter Te & Günzium nostrum ita dirigere voluissem, ut in commodo studii anatomici converteretur; sed profecto non possum. Maximo cum scientiarum emolumento fieri solet, si illi, qui commune quoddam studium acrius tractant, amicitiae legibus continentur, sed si e contrario minutiae carpuntur, animi magis magisque exacerbantur. Id quod, licet in vestra controversia jam accadat, omni mea cura impedire nequeo.

Dum hæc scribo, perlegi ulteriorem censuram iconum anatomicarum, quam Günzius pl. XXXVI. novarum litt. Lips. inseruit; Boermannum diu non vidi, interim suspicor, præfationem tuam ad Boerh. Comment. irritasse Günzium. Quod si igitur meo consilio hac in re uti volueris, non amplius respondeas, sed si forte, ut facile prævideo, nonnulla monenda sunt, Cl. Rollino, qui iconis artifex fuit, hoc negotium committas. Tibi semper liberum erit simili censura ea perstringere, quæ Günzius in lucem emittet specimina. Ex amicis enim cognovi, illum delineationem habere portionis duræ nervi acustici & nonnulla alia, quæ tamen nondum vidi. (*nihil edidit.*)

Lipsiæ, d. VI. Maji 1744.

276.

J. G. GMELIN.

In Oxyacantha vulgari auriculas ad petiolos foliorum non memini me observasse, uti in Sibirica.

Melilotus supina Amm. 159. germen pedunculatum non habet, uti Falcata Riv. habere credo.

Gratias summas Tibi habeo pro adnotationibus tuis botanicis, quæ magno mihi usui sunt. Jam vero enixe peto, ut tali favore me & porro digneris. Circa plantas, quas jam transmitto, dubiis quæso me exsolve, & ubi assentiris, indica. Hieracium n. 3. an rite nominatum est? Quid videtur de Draba & Turritide? Hieracium n°. 2. an satis distinctum a cognitis adhuc speciebus? Annon Dodecandria Tibi cognita? Vale optime & me amare perge. Dabam Petropoli, d. VIII. Maji clo MCC XLIV.

Index plantarum transmissarum.

1. Juncus floribus albis. Sibir.
2. Hieracium foliis ovalibus, caule repente, scapo sæpe nudo paucifloro, interdum unifloro. Cum Hieracio tuo n°. 2. maxima adfinitas, sed caule multo brevior & molliore, eoque sæpe unifloro, floribusque, si plures sunt, plerumque vicinis, differt. Ingrica.

3. Hie-

3. Hieracium foliis virentibus pilosis, ovato-lanceolatis, scapo simplici multifloro. Hall. Stirp. Helv. p. 743. n. 3. Ingr.

4. Dodecandria hexagynia. Floris sex laciniae in cylindrum fere dispositae fundo cohaerent. Nectaria uti in Crassula. In horto Pharmacopoeorum viget, & in officinis pro sempervivo adhibetur. Unde accepta sit, ignoratur.

5. Saxifraga petalis oblongis, luteis lineatis. An Saxifraga petalis latissimis, luteis, lineatis Hall. Stirp. Helv. 399. n. 2? Videtur foliis crebrioribus, caulem ad extremum usque stipantibus & petalis angustioribus differre. Sibir.

6. Sedum minus repens, Chamædryos foliis, e singulis foliorum alis radices agens Amm. Stirp. Ruth. 71. n. 93. Sibir.

7. Anacamperos flore flavo Amm. Stirp. Ruth. 73. p. 96. Sibir.

8. Sedum Cotyledonis facie, floribus luteis Amm. Stirp. Ruth. p. 73. n. 95. Sibir.

9. Acer Platanoides Munting. Phytogr. Ingr.

10. Alfine glabra longis gramineis foliis, floribus albis, umbellatis Amm. Stirp. Ruth. p. 67. n. 86. Sibir.

11. Elatine foliis oppositis Linn. Flor. Lapp. Ingr.

12. An Sagina ramis procumbentibus Linn. Flor. 157? Ingr. Si hæc planta est, uti videtur,

tur, multis certe variationibus in partibus fructificationis obnoxia est.

13. *Dianthus* petalis multifidis, foliis subulatis. Sibir.

14. An *Alysson* fruticosum incanum Tourn. Inst. 217? Margo foliorum obsolete dentatus. Partes fructificationis multum differunt. Ruthen.

15. *Draba* caulibus nudis, foliis integerrimis. Etiam foliis petiolo destitutis a *Paronychia* Dod. differre videtur. Ingr.

16. An *Alyssi* segetum foliis auriculatis acutis Tournef. varietas? Hic Petropoli frequens.

17. *Turritis* foliis omnibus hispidis, radicalibus dentatis, caulinis integerrimis, lanceolatis. A *Turritide* majore Plateau foliis basi angustissimis, haud sagittatis, præcipue differre videtur. Ingr.

18. *Nepeta* floribus inversis. Sibir.

19. *Cataria* montana, folio *Veronicæ* pratensis Buxb. Cent. III. 27. ic. mala, uti pleræque.

P. S. Ad D. Sanches proxime scribam, quæ jussisti. Antequam litteræ tuæ advolarent, ab illo accepi, in quibus plurima Te salute impertit & vehementer optat, ut morbos nervorum, quæ ratione a Boerhaavio expositi sunt, quantocyus evulges. Nec desinet Te propter hanc rem urgere, tunc enim beatius se vivere sentiet, quando hanc tractationem typis a Te evulgatam cognoscet.

gnosceret. Iterum rogat, ut expiscer a Te, qualiter Tibi inservire possit. Nec spero, unquam ab hac quaestione destitutum esse. Gerberi Floræ Moscuensis apographum nondum factum est. Curo autem, ne ex negligentia differatur. Dubito, an admodum adprobaturus sis. Audio, Siegesbeckium autographum penes se habere & sollicitum esse, ut hic imprimatur. Ego apographum quoddam habeo, cujus Tu alterum apographum accipies. Vale.

277.

D. LUDWIG.

Optimum omnino fuit, quod non Tu sed Rollinus responsionem dederit, ad Günzii nostri annotationes, sic enim omnis controversia a Te declinatur: sed spero nunc omnia composita fore, litteras enim tuas & Walthero tradidi & Menkenio. Prior, cui jam antea displicebat rigorosior iconum censura, Günzium adhortatus est, ne continuaret hancce controversiam, id quod in literis inclusis, ipse forsitan declarabit: Menkenius vero, cum quo de rebus his ipse agebam, pollicitus est, se similia non amplius novis literariis inferere velle. Responsum quidem & hic dare constituerat, sed iter ad Thermas Carolinas ipsum forsitan impedivit. Interim persuasum habes, me tuam amicitiam semper magni facere, & ideo Günzii odium parum curare aut invidiam. Quod si igitur & in his & in similibus rebus Tibi aliquid inservire potero, moneas quaeso, me enim

Tom. II. Comm. Lit.

L

semper

semper ad quælibet officia præstanda habebis promptissimum. Unicum tamen monendum est, Tu in ea versaris opinione, ac si literæ, quas Günzius citat, meæ essent, sed cum nulla inter nos colatur amicitia intimior, sed ea saltim, quæ decorum exigit, facile cognoscere poteris, me literas tuas eidem haud communicare. Forsitan vero idem vel ex literis ad Hænelium datis, vel ex aliis cognovit. Quantum a Bærmanno cognovi, Günzius negat, se ad hæc omnia per alios instigatum fuisse, sed ille maxime in recensione tua in novis litterariis Göttingensibus *a)* & Hamburgensibus *heimtückische Feindschaft*, incitatus fuit. Quam facile ad aliena deducimur, si in colendis & emendandis scientiis magis gloriolæ, quam scientiæ ipsi studiosi sumus. Tu, Vir illustris, jam in ea dignitate constitutus, ut frivolæ aliorum censuræ facile refellantur, perge quæso in studiorum tuorum perfectione, nec timeas fusurros eorum, qui Tibi impedimento esse volunt. Magnus labor est, quem in disquirendis vasis corporis humani Tibi sumisti, sed talis, in quo nullum habebis parem.

Dabam Lipsiæ d. 6. Jun. 1744.

278.

D. LUDWIG.

Quæ de Günzio & controversia inter vos orta in ultimis Tuis monuisti, ipse quidem eidem

a) Nullæ mihi eo tempore in his schedulis partes fuerunt.

eidem non communicavi, attamen amico quidem dixi, qui eidem mentem tuam optime referre poterit, & ita quidem, ut aperte cognoscat, quanta in his tua sit moderatio. Quod si vero meum sequi velis consilium, impolterum nec Günzio (si quid, forte, quod tamen non opinor, contra Te monuerit) nec aliis, qui forsitan circa Tua aliquid monere velint, respondeas, sed veritatem nudam exponendo in scientiis porro progrediaris. Talia enim Te in rerum scrutinio occupatum remorantur. Levia erunt, quæ monere poterunt, hæc vel silentio premere, vel si necessarium judicas, per discipulum vel amicum defendere poteris. Recensionem latinam ad acta eruditorum ipse elaborabo, expecto tantum Menkenium, qui nunc in thermis Carolinis est.

Petito tuo ratione canonis, ad quem caldarium novum instrui posset, satisfacere non possum, cum nec situm horti, nec viciniam nec locum accurate determinatum inveniam, quo tamen meam in his Tibi inserviendi promptitudinem cognoscas, en pauca quæ de hybernaculis experientia didici.

In horto bene instructo duo ad minimum hybernacula esse debent, unum quod a fine Octobris usque ad initia Martii liberiores aërem non admittit, in hoc collocentur, Euphorbia, Cereni, Minosæ, & similes plantæ, quorum etiam referri debent Ficoïdes maxime succulentæ. Per hyemem vero hæ plantæ parum humectandæ

sunt, nam facile sphacelo corripuntur, inprimis Ficoïdes acaulæ & similes. Alterum vero hybernaculum exigit, ut aër usque ad initium Decembris, nisi frigus intensum citius urgeat, admitti possit, cum aliqua ventilatione, inprimis cœlo sereno, & idem ab initio Februarii iterum observari debet. In hoc plantæ ferme omnes, quæ in Zonæ temperatæ calidioribus regionibus crescunt, conservari possunt, & hæc quidem eam exigunt culturam, quam hortulani in Citrio & Aurantio observant. In hoc quoque hybernaculo plurimæ Ficoïdum & nonnullæ Aloes species optime conservari possunt.

Quod si vero unam vel alteram ex his plantis, quodammodo urgere velis, tunc circa finem Februarii vel initium Martii in prius descriptum hybernaculum transferantur. In hæc vero hybernacula nullus fimus ingeratur, qui humore putrido debiles sæpius plantas enecat. Si igitur plantas quasdam circa finem hyemis fortius, & fimo substructo urgere velis, parvam quandam domum prioribus annectere, & his usibus solum destinare poteris. Hæc domuncula *ein Triebhaus* appellatur, quod vernali tempore magni usus est, & paucis impensis instrui poterit. In hybernaculis vero exstruendis probe attendas ad aliquam fenestrarum declivitatem, & ut tectum bene emineat.

Si vero canonem a me exigis, sciagraphiam Horti vestri quantocyus mihi mitte, & simul dubia plenius exprimas, tunc petito tuo lubenter
satis.

satisfaciam , & si exstructio novi hybernaculi in sequentem annum differri possit , Thranii hortulani Carolsruhani opera hac in re utar.

Ranunculi aquatici & folio capillaceo & subrotundo , & folio capillaceo tantum , & peucedani folio fluitans veræ sunt varietates , id quod hoc anno semel iterumque observavi : si folia superiora subrotunda sub aquis immersa manent , capillacea fiunt , si vero rapido flumine feruntur , ita elongantur , ut peucedani foliis similia sint.

Stellaria a Corispermo omnino differt , & ipsa in floribus ita ludit , ut illos nunc stamineos , nunc pistillatos , nunc perfectos producat , in his pistillum staminis longitudine conspicuum , sæpius stamina bina mentitur.

Apparatum ossium morbosorum ab Hommelio collectorum , nec non alia præparata anatomica optime conservata nuperrime accepi , quæ collectionem meam rerum anatomicarum non parum ornent. Vidi in his , quanta sit varietas arteriarum in variis corporibus , quæ certe omnes superare videtur varietates in aliis corporis partibus. Venæ tamen , ut ego quidem opinor , magis variare solent. Sed ab his omnibus nunc alienus sum , in regno minerali , inprimis in terris occupatus. Vale , Vir illustris , & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. 30. Jun. 1744.

J. CHR. BOHLIUS.

Aternitati sacras, V. I. edito incomparabili
 Tuo Commentario Boerhaavianum nomen, &
 dum Tuum pari jure posteritati commendas,
 dubium rerum gnaris excitas, an concisa Præcep-
 toris placita salutari scientiæ perenniora statuerint
 monumenta, an Commentarius Tuus vivida lu-
 ce physicam corporis humani collustrans. Quo-
 ties enim perlego, quanta industria tetigeris re-
 trusa, acri ingenii vi pervideris occulta, erueris,
 hiatus expleveris, judicii que summa subtilitate
 adapte componenda dispersæ theoriæ membra a-
 nimum adpuleris, toties magnum Præceptorem
 in Te Apollinem veneror, & venerantur boni om-
 nes, qui salutis publicæ servatores bene precan-
 tur. Gratus ad excessum ergo adgnosco hono-
 rem, quo nomen meum Tuis salutaribus tabu-
 lis præponere, & scholæ Boerhaaveanæ olim (quod
 meminisse gloriosum mihi) discipulum, Tui con-
 sortem subsequaturis seculis adfricas. DEUS te,
 V. I. certissimum medicinæ præsidium diu nobis
 præesse, & prodesse velit & jubeat. Ego variis
 jactatus incommodis, per tot discrimina tandem
 eluctatus, ante triennium Berolini præsens Augu-
 sto Regi & Domino meo Clementissimo innotui,
 qui me insigni honorum titulo condecoratum in
 patriam redire jussit: sed sensi hoc anno rheu-
 maticorum dolorum corpus tenerum immaniter
 excruciantium tormenta, quæ quoque animum
 fere

fere contundunt, ut laboribus intento, magnam expoliendis illis moram injiciant.

Si quæris nova, V. I. scias, Academiam nostram hoc anno gaudia sæcularia secunda vice, DEO opem ferente, meditari, in cujus sollemnitatis partem nos Georgiam Augustam debito pietatis officio per litteras invitavimus. Gottschedus, Prof. Lips. celeberr. his diebus nos in-visit cum conjuge, cum quo tamen horas fallere nondum contigit. Litteraria reliqua vix ad-tentionem tuam merentur, & certe doleo fortem, qua Dispp. exoticæ & præprimis Gœttingenses nobis plane non adferuntur, ex Tuo enim penu, V. I. deprompta erudita specimina nulla alia, nisi magna cura acquirere valui e. gr. de vasis cordis propriis, de diaphragmate, de foetu bicorporeo; quæ vero in indice Tom. VI. prælect. Boerhaavian. subjungis, haud videre contigit; vellem, ut tua interpositione medium excogitari posset, quo transmissa a Vestro bibliopola hic loci solvere possem. Ceterum, V. I. tuam virtutem obtestor, ut me amicum serves, quem amore tuo olim dignum judicasti, ego semper te cogito & indefessa prece tuam salutem supremi viventium Conditoris æternæ memoriæ adfricabo. Vale diu & affluentis undique felicitatis copiam felix, plurimumque fave! Dab. Regiomonti Borussorum A. clo MCC XLIV. Albertinæ sæculari die VII. Julii.

Amceniores horas meas tua poesis sæpe perdit, quam impense amo, & cogitabam Te ad condecorandas carmine tædas meas invitare, ni tempus tuum feverioribus studiis occupatum resciverim. Vale iterum.

280.

J. F. SCHREIBER.

Accepi per *Gmelinum* nostrum scripta Tua egregia plurima: Tomos tres ultimos *Commentariorum in Institutiones*: aliaque, quorum primum locum tenere possunt *Poëmata tua Germanica*: *Anatomen foetus, sine cerebro, (sed proh! absque figuris)*: *Fasciculum tabularum anatomicarum*; crediderim, illud pomum *Eridos*. (sed rursum, quod indoleo, solum titulum, absque ulla tabula). Quid contra Tibi rependam pro tot & tantis bonis, optume Haller? Atque si reputo honorem, quo me adfecisti, illo adeo insigni, dum nomen meum illustrium & doctorum Virorum nominibus miscere voluisti; certe rubore suffundor. Quam ob rem & grates Tibi ago, obstrictissimus, & simul gratulor optatissimum finem tædioforum, ac difficillimorum laborum, quibus nullus suffecisset alter. Egredere audivi, lites Tibi moveri a *Günzio*; sed nec minus intellexi, a partibus tuis veritatem militare. Interim ille non est ineptus homo, ut ex aliquibus ipsius scriptis cognovi. B. Boerhaavii *Generum*, *Comitem Thoms*, edere *Consultationes & Epistolas*

las Boerhaavii, atque editurum *XVII* voluminibus *Boerhaavii Commentaria propria in Institutiones med. proprias*: haud dubie novisti; & ego rescivi ab illustri Sanchés per litteras. Talia, spero, Te non adficient. Licet enim Commentarius ille præstare posset eo, quem dedisti: attamen notis tuis nemo umquam carere poterit. Inter mille lectores vix unum arbitror, earum tantum usum fecisse, quantum ego feci. Certum est, Boerhaavium, primis annis, nempe A. 1704 -- 1709 &c. &c. longe ampliores, & magis evolutas, lectiones dedisse, quam quidem postremis. Cl. Bohlius possidet tale exemplar, quod 80. vel 100. florenis Batavis redemit, constans X voluminibus in 4to, ita tamen, ut una folii pagina semper fuerit vacua. In eo scripto memini vidisse figuras multas mathematicas, atque legisse, longe plura, quorum Boerhaavius, inter legendum, numquam mentionem fecit.

Clariss. Wagnero Lubecensi jam diu scripsi, velit quantocyus ad Te remittere epistolium de *calculo &c.* Ast, dum ab ipso nulla mihi data sit responsio, ignoro, an factum sit, nec ne? Ambrosius Haude, bibliopola Berolinensis, cui Mstum auctum remisera, imprimi rursus fecit meam de *peste* scriptiunculam. Opinor ad Te ejus exemplar perlatum esse. Graviter fane adcepi pauperrimam illam scripti magnificentiam. Si possibile esset, optarem, ut illud scriptum Göttingæ splendidius imprimeretur, missurus, ultimis navibus, Mstum aliquanto auctum,

quod lubenter inscriberem Hermannò L'Estocq, rebus medicis summe Præfecto, qui haud ita diu Imperii Comes factus, estque is ipse, cui Weitbrechtus Syndesmologiam inscripsit. Præterquam enim, quod exemplaria aliquot interea vendiderit: poterit ipsi reliquum, demonstratis expensis, ac traditis reliquis exemplaribus, vel a me refundi. Adeoque vel meo nomine posset inferi Novis Litterariis publicis, quamvis Berolinensem impressionem pro meo scripto agnoscam, quum tamen ea oculis meis nimis displiceat, contra voluntatem meam pauperi modo impressa, me dare voluisse editionem aliam, cum aliquanto auctiorem, tum digniorem oculis. Vellem, ut scriptum ederetur in 4to majori, ea dignitate ac excellentia, qua nonnullorum tuorum scriptorum impressa sunt. Adeoque te oro, ut ea de re cum tuo bibliopola convenias. Nihil desidero, præter exemplaria tot, quot, eo consentiente, determinaveris. Posset impressum esse instantibus Michaelis nundinis, si, uti me hercle! amas, epistola nuntiaveris voluntatem, mittendi revivum atque aliquo modo auctum Mstum. . . . Scribis, ubi de lacte commentaris, Helvetos parare serum lactis, sine acido, incoctis ovis. Similia olim legi in Commer. litter. A. 1732. communicato a Gutermanno, sed Camerario, Tubingensi, debita. Semel & prima vice sic paranti serum lactis, successit A. 1739. Sed post id vel centies, & semper frustra, expertus sum. Centena ova, & multos congios, eo experimento, hucusque perdidi. Rogavi *Gmelinum*, qui hæc
igno-

ignorare se fassus est. Rescripsit Tubingam ea de causa: atque ne unus ibidem, cui res hæc sit cognita. Debet ergo in illo opere aliqua desiderari encheiresis, quæ mihi non est perspecta. Hanc a Te mihi revelatum iri confido, quum illud argumentum denuo publico commendaveris. . . . An didicisti artificium Ruyschii, injiciendi & servandi partes animalis? Id aperuit Joa. Christoph. Rieger, qui prius fuit Russiæ Archiater, in introduct. in res naturales & arte factas, titulo: *Balsamum, & Animal*. Tentanti mihi res hæc semper successit. Illustris tui Soceri, Teichmeyerri, obitum admodum lugeo. Fuit enim, dum vivebat, magnus meus Patronus, qui me A. 1729. apud se cupiebat. *Kraft* Physicus, Tubingam, & Heinsius, Astronomus, relicta hac Academia, valde deserta, abiverunt. Vale, meque amare perge, & responde. D. 31. Jul. 1744.

281.

J. G. GMELIN.

Tantum Te in præsentiarum socordem spero in scribendo, ac me ipsum, certo novi. Meum, si quod est, crimen, ignoscas quæso. Quamdiu autem dulcissima Tibi flora Te a scribendo revocat, eousque tantum abest, ut silentium tuum ægre feram, ut potius epithalamicum, si velis, missurus sim, quo nuptiæ plantarum, quas colis, læte celebrentur. Fasciculum, quem D. D. Sanchez, Schreiber & mihi destinasti, rite accepimus.

mus. Ego accepi historiam plantarum Helvetiæ, Catal. horti Gottingensis, oryctographiam Calenbergensem, diss. de purpura retrograda per vesicæ ulcus soluta, & aliam de frigore, pro quibus omnibus gratias habeo maximas, prima occasione relaturus. Promiseras etiam semina & plantas siccas; rogo, ut alio tempore mittas. D. Sanchez retulit, quod & quæ ad se spectabant, rite acceperit, meque rogavit, ut suo nomine gratias agam, donec tantum temporis lucrari poterit, ut ipse hoc scripto faciat. Ego misi fasciculum minerarum & terrarum, quas a me olim expetiisti, una cum flora Moscuensi b. Gerberi, & plantis aliquot siccis, & tractatu de Cometa hic impresso. Hæc omnia tradidi Cl. Prof. Kraftio, qui 22. hujus mensis Cronstadio navi abivit. Misi etiam antehac fasciculum cum 19. herbis, de quo mihi jam relatatum est, Berolino ad Te transmissum fuisse. Plures plantas subinde mittam. In primo fasciculo plantas sub Alyssi fruticosi & Drabæ nomine transmissi, de quibus jam non amplius dubito, ne vulgares sint. Turritis mihi jam videtur esse Turritis vulgaris ramosa T. sed quare Tu cum Linnæo ad Arabin retuleris, nondum perspicio. Nec glandulas nec squamas distinguere valeo. Filices jam plures observavi, missurus proxime una cum IX. Comment. tomo, qui jam demum prelum reliquit. Ptarmica Millefolii foliis tomentosis &c. Gerb. Ind. Gott. 83. commode ad Pyrethrum tuum refertur. Ego jam 1739. descripsi & delineari curavi. Cirsium Hist. Alp. 15. p. 683. Tab. XXI.

an

an idem est cum illo, quod transmissi? Cum multis & cum paucis capitulis occurrit. Est & alia species Gerberiana Cat. tui, foliis inferioribus laciniatis, superioribus integris, subtus incanis, in omni Russia & Sibiria frequens, cum qua an Amman. n. 183. eadem sit, mihi latet; ego enim plantam nondum vidi, quæ Ammannianæ prædicato foliorum utrinque viridium congrueret. Antequam tua scripta viderem, Cirsium tuum 15. habui pro secunda specie Cardui Roy. pr. & Gerberianum pro spec. 15. ejusd. Roy. Hac occasione rogo, ut explices, sub quibus nominibus plantas Tab. XXIV. Tu recenseas. Videntur esse Taraxaci species, an forte Hieracium dentis leonis folio Taxacum 3. & Hieracium alpinum Taraxacum 6? Mitte quæso femina Turritidis latifoliæ hirsutæ siliquis pendulis Amm. 79. Arnice Schr. & Hedyfari alpini filiqua lævi flore purpureo-cæruleo Tournef.

Miror, Te spiritus ardentis præparationem ex lacte fabulis accensere. Tatari, Buræti & Jacuti, quorum in hoc præparationis genere manipulationes sæpissime meis oculis usurpavi, quas & unica vice imitatus sum, nihil certe præter lac adhibent, quod in faccis e corio factis fermentationi exponunt, & cum embolo his aut ter in die agitant, & quamprimum vinosum odorem spirat, destillationi sine ullius rei additamento committunt. Equarum lac plus præbet spiritus, ac vaccarum, deinde vix alio tempore quam verno operatio cum fructu instituitur. Lac ego purissimum

rissimum vaccæ in vase purissimo fermentationi exposui, hoc fermentatum debilissimum stillabat spiritum, qui Tataria lingua Araka audit. Sed rectificatus omnes proprietates spiritus ardentis obtinet. Nullis omnino frumentis hi populi utuntur, & panis adeo apud ipsos peregrinus est, ut a peregrinantibus aut vicinis Russis eum in finem expetant, ut infantibus suis exhibeant, loco sacchari, quod aliis gentibus in usu est. Ipsi autem vel pueri adhuc eo abstinent. Forte Mongoli & Chalmucci frumentum fermentato lacti addunt, hocque eo minus in dubium voco, quod mays, tritici & milii cultura ipsis familiaris sit. Tam amplas supra nominatæ gentes alunt pecuarias, ut multa lactis copia sine usu periret, nisi spiritum ex illo destillarent, quo & ipsos ducit religionis quædam species, cum privum ver illud unicum tempus sit, quod putatitiis suis Diis dapes libent, quæ consistunt in lacte fermentato & spiritu ex illo parato.

Dabam Petropoli, d. xxxi. Jul. clō lōcc XLIV.

282.

J. JACOBUS DILLENII.

Pervenere ad me favore Seidelii litteræ tuæ 28. Mart. & 7. Octobr. 1742. scriptæ, quibus ego responsum nondum dedisse maxime erubescerem, nisi excusationem haberem valde gravem. Nempe ante scsq̄uannum per aliquot dies hic de-
gens

gens Gmelinus junior, narrabat se a Hugone filio litteras habuisse, quibus Te graviter ægrotare, immo de morte nunciabatur. Ita ego per longum tempus dolui, & propria etiam valetudine afflictus langui. Nunc melius & de Te tum ab aliis, tum a Breynio nuper intellexi, Te bene valere, de quo gratulor. Scribis Te misisse ad Seidelium librum tuum de Stirp. Helv. & idem ab ipso præterita hieme, qua demum appulit, intellexi, licet librum in Germania cum aliis rebus reliquerit, nec dum acceperit. Interim ego gratias ago maximas. Ceterum non inhio ejusmodi muneribus, ut quidam solent, & mallem soluto pretio comparare omnes libros, qui defunt, si possem: sed maxima hic loci difficultas est adipiscendi libros minores in Germania & aliis transmarinis regionibus impressos. Liber tuus a Bibliopolis Londinensibus venditur duobus Guineis, causam pretii dicunt, quod 200. tantum exemplaria impressa sint. Ego semper in Tabula habeo & multa ex eo disco, pauci autem sunt libri botanici, ex quibus doctior redeo. Descriptiones sunt nervosæ & accuratæ, placent characteres & præfero aliis. In synonymis, ut libere dicam, a sententia tua interdum recedo. P. 521. n. 2. dicis non placere figuram Fuchsii: cur eo retulisti, cum sit Echii, eaque non admodum bona! Ad plantulam illam, quam Portulam olim non necessario & minus bene dixi, refert Glaucoidem maritimam &c. Rupp. & Portulacam spuriam ejusd. An vero methodice scribens & admirabili memoria præditus poterat eandem plantam

tam sub diversis classibus bis ponere? Verum Rupp. per Glaucoidem intellexisse videtur Glau-
cem Tournef. quam ita dixit, ut distingueret a
Glauce Riv. Utrum planta hic crescens specie
diversa a maritima, inquirendum. Vix credo.
Sub Hydrocotyle notas recte C. Bauhini Ranun-
culum aquaticum umbilicato folio Col. cum Hy-
drocotyle confudisse, sed dum Ranunculi ve-
ram speciem pronuntias, erras, a Ruppio for-
te & Vaillantio seductus. Recte vero Hydro-
cotyle dicitur a Michelio in H. Pis. novi plan-
tam bene, & vidi femina ejus. Quam plan-
tam, si diversa a Columna, intelligat Rupp. Fl.
Jen. p. 82. Vaill. Comm. des R. Sc. 1719. p. 37.
n. 2. me latet. Centaurium minus ad Gentia-
nam referre nequeo, ob diversam floris & calycis
formam, stamina etiam & antheræ diversæ, quic-
quid sit de vasculo. Centaurium quidem luteum
perfoliatum bicapsulare est. Posset forte meliori
jure Menianthes eo referri, cum & Sweertiam,
cui Linnaeus tubam simplicem tribuit, Gentianis
reliqueris. Quamvis ego mallet distincta esse,
quæ distincta sunt, & plus apud me valeat habitus
& facies plantæ diversus, quam minutarum qua-
rundam convenientia. Quænam vero est simili-
tudo Gentianæ cujusvis, vel cum Centaurio vel
cum Menianthe aut Nymphoide. Et sunt alia
quidem, quæ epistolæ modus non capit.

Plukenetii opera posthuma nulla novi, nec
edita, nec edenda. Sunt Tabulæ 454. variis
temporibus publicatæ, quarum nomina in Alm.
Man-

Mantissa & Amultheo traduntur. Bibliopola Innys coemit & novum fecit titulum 1720. L. Pluk. opera omnia botanica, in 6 tomos divisa, &c.

De methodo & novis nominibus disputare non vis; nec ego. Saltem Onomatopoeiam Linnæi, cui nimis tribuis, admirari nequeo. Quid vero sunt verba illa ex Smolandia delata: terminatrix, folia binata, ternata, quinata, triloba, quinqueloba, amplexicaulia &c. Didici, ni fallor, ex Gesneri horto olim, plantas amplexicaules esse, quæ caulibus scandunt, illa vero nondum legi nec apud latinum, nec botanicum auctorem. Cur, qui non nisi græca & latina vult nomina, americana & barbara adhibet, Anona, Datura, Moluca &c. Sed ego a longo tempore nihil a Linnæo habui litterarum. Vereor, ne offenderim, quod desideravi, ne farciret literas fragmentis plantarum, de quibus certior reddi vult. Is multa fecit nova genera, a veteribus non diversa. Cum esset Oxonii, vidit leguminosam (quæ nunc perit nobis) dictam Melilotus filiqua membranacea & compressa Act. Petrop. Tom. VIII. p. 209. quam Trigonellam salutavit gener. 880. A me monitus, quod Fœnugræci species sit, primo obstitit, sed re melius pensitata in epistola eo pertinere cognovit: verum ut se & opinionem suam salvaret, in nova generum editione n. 724. Fœnugræcum inauspicato Trigonellam vocavit. Diodia ipsius & Gronov. est species Spermacocis. De Clusia & Dill. (sic) ipsius multum cum ipso certaminis, me ejusdem, illo diversi

Tom. II. Comm. Lit. M gens.

verba addiderat, se hæc Leida adcepisse &c. &c. Portio intestini, quam mihi benevole misisti, est egregie repleta: verum multa evasata mihi ibi vidisse sum visus. Ais, Te legisse methodum *Ruysschii* (scilicet in Riegeri introductione, &c.); adtamen fateris, multa deesse, præcipue in cera injiciunda. Verum omne illud artificium consistit in sebo. Ita primum meum opus fuit injectio brachii, sed elegans: ubi præcipue 2 magnæ arteriæ radiales vifebantur. Replendo caput per arterias carotides, nec ligatis per incuriam vertebralibus, textum vasculosum retinæ, vasa verticosa choroidis, adeo eleganter replevi, ut mihi artifici, omnium certe minimo, diffiderem. Repletionis nostræ specimen puto me Tibi missurum, oculis tuis dignum summus replendi artifex. Operator Van Melln, organon auditus, eleganter parat, ut omnes partes in situ, ope plurimum cochlearum argentearum, quas ipse parat, ostendi possint. Indicem partium corporis humani, qui hic prodiit cum tabulis, haud ita diu per naves ad Wagnerum misi, qui illum ad Te ferri curabit. Ultimo novos honores ex animo Tibi gratulor. Vale, meque amare perge! Petropoli 17²⁵/₉ 44.

284.

J. G. GMELIN.

Si quæ olim circa Floram Moscuensem animadvertes aut totam cum tuis notis edes, rogo quam
maxime

maxime, ne scribas, qua ratione acceperis. Siegesbeckianam editionem forte frustra expectabis; saltem brevi expectare non licet. Nam res Academiae nostrae adhuc in pejus ruunt. Deinde publicum plus ex tua quam Siegesb. editione proficiet. De *Lactuca Salicis folio* Amm. quæ certissime *Sonchi* species est, scire vellem, an Tu distinguas a vestro & *Lapponico Soncho cæruleo*; nam folia interdum illi similia habet. *Scabiosa* flore ochroleoco diversa a *Clusiana* forte ex *Gerberianis* feminibus prodiit, quam & ego hac ætate primum vidi. *Valeriana lutea humilis* Amm. n. 25. certissime quinque stamina perpetuo producit, uti sequens procerior perpetuo quatuor. Cæterum non diffiteor, ad *Valerianam* referri posse, licet scuto singulis feminibus apposito, & cum semine incrementum capiente a reliquis *Valerianis* aliquantum differat. *Corispermum* nostrum, quotquot ego in *Sibiria* exempla lustravi, uno plura stamina proferre non vidi. De itinere superiori ætate feliciter peracto & fertili, Tibi & orbi gratulor. Fac, ut fructus etiam ad nos gelidos homines perveniant. De novo in *Boerhaavium* commentario multa ad ostentationem usque protulisse dicunt *Kaauw Boerhaave*, proditum esse in XVI tomis, & commentarium continere propria *Boerhaavii* manu exaratum. Semina quædam, ut ante ver accipias, curabo. Inclusæ a *Schreibero* litteræ jam per septimanam apud me jacent. Nimium laboribus distractus sum, ut scripturæ epistolarum pari cum aliis diligentia incumbere possim. Vale, optime amice,

& me amare perge. Dabam Petropoli, 6. Octob.
clo 1000 XLIV.

Inclusas Tubingam litteras rogo, ne includas
litteris ad D. Duvernoi exarandis, quia animad-
verti.

285.

D. LUDWIG.

Recensio T. V. & VI. operis tui Boerhaaviani
in novis nostris literariis jam exhibita fuit, bre-
vis quidem.

Nondum adhuc in sententiam tuam abire
possum; ranunculum verticilliformi radice mutari
in repentem hirsutum, hic amat loca palustria, il-
lum vero nonnunquam in palustribus locis vidi,
sed characterem servabat, imprimis in reflexis
calicis laminis. Sed examinabo proximo vere.

Maximas Tibi gratias habeo, quod terras
Sibericas mecum communicare volueris, nec non
alia curiosa ad materiam medicam pertinentia.
Remunerare vellem, si quid ad manus esset,
quod tibi placeret; dedi igitur femina nonnulla,
inter quæ nonnulla nova invenies.

Waltherus, qui gratias tibi agit, quod varia
eidem mittere volueris, cum magno morbo con-
flictatur. Scirrhusa intestini recti tubercula in
altiori intestini recti sede posita illum male ha-
bent, inde oriuntur varia symptomata, quibus
pene

pene conficitur. Ego nunc horti curam habeo & semina collegi bene multa, quæ nondum in ordinem redegi; quæ enim tibi mitto, carptim tantum congeffi, plura dabo ante tempus ver-nale proximi anni, ubi nostra in ordinem re-digo.

Si Waltherus moritur, nescio fata nostri studii botanici Lipsiensis, licet enim in variis hortis multa sparsim colliguntur, Waltherus tamen omnia in unum coegit.

Heinsius Professor Matheseos in Academia nostra renunciatus fuit, maximo omnium applau-su. Schulzius vero Halensis obiit pauperrimam, relinquens viduam & liberos.

Gerberus Floram Moscuam mihi mittere vo-luit, sed cum in tuas manus pervenerit, per-gratum mihi est.

Cel. Hardy Anglus Lipsiam salutavit, dixit ille, Dillenium mortuum esse.

Linnæus diu non scripsit, licet multa pro-miserit; misi ei libros & semina, ille nihil pro-misit. Varietates paucas ex experientia cognovit, multas ex analogia determinavit, inde error. Dillenius ejus censor esse posset, minime vero Heisterus & Siegesbeckius, qui, ut ipse scis, mediocri cognitione botanica imbuti sunt. Lin-næus vero, ut ego quidem opinor, pauca præ-

stabit in botanicis, nunc enim hortum habet amplissimum Upsalix, sed paucas plantas, & clima non favet. Apparatus etiam librorum minor est quam Cliffortianus.

Dabam Lipsiæ, d. XVIII. Octobr. 1744.

286.

JOH. GESNERUS.

uæ ex eo tempore, quo priorem epistolam tuam accepi, mihi acciderint, forte ex D. Hegnero jam olim intellexisti. Peripneumonia admodum gravis, quæ tempore verno hinc inde apud nos grassata est, me adeo prostravit, ut post aliquot septimanas demum muneribus meis obeundis par fuero. Firmandæ sanitatis gratia fero lactis medicato usus sum apud Affinem meum in præfectura Knonaviensi, unde Lucernam petii, ut adirem M. Fractum, neminem vero inveni, qui comitaretur. Cel. Langii filius Med. D. potissimum aureæ praxi incumbit, ita vero, ut patrios thesauros lapideos vendere in animo habeat. Cæterum humanissimus vir parente adhuc vivo totum Museum lapideum magno temporis dispendio in tabulis pictis repræsentavit. Vix tamen hodie multum huic studio incumbere videtur; neque catalogus plantarum Lucernensium unquam ab eo conscriptus, multo minus editus est, quamvis titulus operis a parente fuerit

rit distributus. Tandem circa finem æstatis thermas petii Badenses, ut ad rheumatismos & congestiones circa pectus & præcordia dispositum corpus firmarem. Equidem optaveram æstatis magnam partem in suavissimo tuo consortio transigere, cum nullus dubitarim, Te in patriam rediturum esse, maxime cum de honorifica tua promotione in Senatum frequentiore fere certus fuerim, postquam ex magnificentissimo D. Eschero, Consule nostræ Reipublicæ, intellexissem, magnif. D. Steigerum, cum Te in literis ipsi commendasset, non indubiam de ejus in Te voluntate fidem dedisse. Opto saltem, ut dilatio, quæ in proximum annum facta est, Reipublicæ vestræ tibi sit salutaris. Dolebam fane eruditissimorum Königiorum fata, ea occasione exorta, eos nunc audio optima in Belgio fortuna frui, qua fane dignissimi sunt, cum eximia in Mathesi sublimiori scientia eos ornet. Dici non potest, quanti te faciant. Eodem tempore dum hic Tiguri commorati sunt apud amicum meum D. Ottium mihi suavissimo consortio Cel. Stæhelini & Schœpfini per aliquot dies frui licuit, tam jucunda mihi fuit hæc conversatio, ut nihil magis, frequentissima autem Tui mentio facta est, ut ad nostra gaudia sola tua præsentia adhuc desiderari videretur, opto autem & obsecro, ut id quam proxime fiat, ut spero ab amicissimo Stæhelino facile impetrabo, ut Te Tigurum comitetur. Communis quoque amicus noster D. Gillerus, qui Te plurimum salutat, nil magis optat, quam ut Te aliquando in patria salutare possit.

Quod ad plantas attinet, paucas rariores inveni, scilicet Cytisum ex monte Irchel inter Tigurum & Scaphusiam, cujus jam olim meminit Gesnerus, Lapathum flore pulchro, tum & Pezizam ochraceam cylindricam intus cavam, quæ mihi in horto ex Sabina enata est. Alpinas ad Te per D. Ehrhardum mitti audio, eas procurat D. Walser pastor in Speicher apud Abbatiszellenfes, homo eruditus & in perscrutandis montibus Abbatiscellanis & Rhæticiis admodum curiosus, quamvis scientia botanica aut historiæ naturalis parum sit instructus, singulari tamen amore in hæc studia fertur. De emendo herbario Scheuchzeriano vix spes superest, dum in manibus viduæ D. Johannis Scheuchzeri adhuc fervatur, quæ adeo est suspiciosa, ut ne inspectionem aut curam ejus ulli amicorum velit concedere. Bauhinianum facilius obtinebis, uti audio ex D. Witmero, Medico Norimbergensi, qui ex ore Bauhini Medici id mihi retulit; obtinuissent Basilienses Medici, nisi pretium reformidarent.

Commentarii Msc. in Boerhaavium rite mihi præteritis nundinis redditi sunt una cum egregiis nonnullis dissertationibus, tum etiam opusculis tuis, pro quibus plurimas habeo gratias.

Præterito Julio D. Micheli, qui in bello civili Genevensi adeo inclaruit, & eam ob causam hic nomine D. de Corsigny latere maluit, per ali-

aliquot septimanas Tiguri commoratus est, & mihi non modo liberaliter quædam sua Thermoscopia donavit, sed pluribus experimentis ostendit, qua ratione & construenda sint, & quam multis modis hætenus cognita omnia superent, dum plures modos proponit caloris gradus determinatos exhibendi. Constructa ea sunt ad scalam 100 partium a temperie cryptæ in observatorio regio Parisiensi ad aquam ebullientem, Barometro ad 27' 9''' constituto & Thermometro integre aquæ fortiter bullienti immisso. Parantur ex spiritu vini, qui pulverem pyrium incendit; quamvis eadem quoque ex mercurio & oleo lini construat. Sux vero scalæ ad latera adpositæ sunt scalæ Thermometri Fahrenheitiani, Newtoniani, Delisleani, Amontoniani, veteris in observatorio regio suspensi, & Reaumuriani, ita ut hocce Thermometro omnis generis observationes facillime comparari possint, plures enim observationes ipsi Tabulæ inscribuntur. Magnam harum copiam per universam Europam, Asiam, Africam & Americam gratuito distribuit, ut tanto certiores caloris observationes institui possint; plura colligere poteris ex ejus tractatu de Thermometro universali Lutetiæ a. 1741. impresso in 8vo.

Reliquiæ operis botanici Gesneriani ex Volkamerianis scriniis tandem ad D. Trew pervenerunt, qui nuper elegantem & specialem operis conspectum ad me dedit: maxima pars in figuris

ris pictis consistit, quæ pleræque apud Camera-
rium in epitome inferuntur. Idem Cel. D. Trew-
rariores plantas sui Musæi in Iconibus pictis ede-
re cogitat. Dabam Tiguri d. 16. Nov. 1744.

287.

JOANN. FRID. MECKELIUS.

Ad me quod attinet, decimo quarto Novem-
bris, quæ Dei est gratia, salvus ac incolumis huc
pervenî, neque in itinere versatus jussa tua, Mag-
deburgi, ad Honoratissimum virum Sulzerum
data, exsequi intermisi, qui vero jamjam libro
isto, quem illi benigne promisisti, Ruppîi nempe
flora Jenensi, id quod valde miratus eram, diu
instructus, gratias tibi pro tuo hoc favore agit
humillimas; in libro autem ceterum elegantissi-
mo, id tantum desiderat, quod doctissima illa,
quibus Tu uteris nomina plantarum specifica de-
sint. Monstravit ille Reverendus Sulzerus mihi
plantam, quam ibi loci invenit, flores in capi-
tulo scabiosæ simili gerentem, in stirpibus hel-
veticis tuis, uti ille putavit, non annotatam,
quam vero siccam, radice foliisque destitutam,
cognoscere non poteram, viderimne illam, nec
ne.

Ceterum formosas quasdam adhuc plantas &
inter eas, nisi fallor, Asterocephalum illum Sibe-
ricum flore flavescente abunde Magdeburgi inve-
ni, ita ut non dubitem multis formosis plantis
hanc

hanc regionem obsitam esse, id quod etiam ex herbario doctissimi Sulzeri satis mihi eluxit, qui tamen, uti ipse confessus mihi est, valde negligens in plantis colligendis fuit, ac vallum tantummodo hortosque obambulando, eas, quibus instructus erat, plantas collegit.

Quales hic loci, in quo jam dego, sint Professores, quemque lectionum suarum ordinem observent, ex illo, quem apposui, lectionum catalogo abunde Tibi apparebit. Inter hos vero Scharfchmidtus munere suo ac Professoris dignitate a Rege privatus est, quibus vero ex causis, meipsum adhuc latet. Restat tamen admirando proponendi dono ornatus Practicus Sprœgelius, qui vero ob nimiam ægrotorum, qui illi visitandi sunt, copiam, parum temporis lectionibus privatis dare potest, Scharfchmidtus autem lectiones privatas practicas domi adhuc format. Anatomia cadaveribus ita abundat, ut unius septimanæ spatio tredecim eorum allata fuerint, quare non equidem difficile est proprio cadavere ad dissectandum potiri, quippe omnes illi chirurgorum, qui sumtibus Regiis anatomiae ac chirurgiae student, abhinc cum exercitu in Bohemiam delati sunt; sed proh dolor imperiti ac stupidi, qui cadavera discindunt, barbitonfores, tam frivole cadaveribus abutuntur, ut certe non sine animi dolore adspici possit. Infantem ego adeptus sum anni unius, in quo, cera repletis vasis, angiologiam præparare, constitutum mihi est; sed proh dolor Tu, Vir Illustris, jam mihi dees, Præceptor

tor ac studiorum meorum Instaurator sapientissimus, cujus tamen doctissimis præceptis calamo ac memoriæ meæ mandatis, jam non sine summa voluptate summoque fructu utor, & licet pro ingenii mei debilitate parum certe sciam, me tamen ea omnia, quæ tum in anatomicis, tum physiologicis, chirurgicis aliisque medicinæ partibus teneo, Tibi soli debere, ingenue fateor nihilque unquam majori mihi gloriæ ducam, quam quod tuorum doctissimorum præceptorum auditorem favore tuo insigni, me per tantum tempus esse licuerit. Det Deus, ut mox redienti mihi hic honos porro contingat.

Regem in Bohemia adhuc degentem nondum videre mihi licuit, nec spes est, eum hac hyeme huc esse rediturum. Ceterum splendorem ac magnitudinem hujus urbis satis admirari nequeo, quæ majorem palatiorum quam domuum multitudinem continet.

Dabam Berolini, die xx. Nov. clc lccc xliv.

288.

A. RIBEYRO SANCHES.

SI annum fere integrum in itineribus faciendis non consumpsissem, jam dudum cognitum, perspectumque haberes animum, quo Te, Perillustri Vir, prosequor, devinctissimum; cum ob ultima tria commentariorum ad Institutiones Magni Præceptoris volumina, utique ob scripta
de

de cerebro monstri, de nervoque intercostali, tum ob singularem, quam de me fervas, memoriam, quoties ad optimum virum nostrique integerrimum amicum D. Gmelin scribis: Multa præterea me Tibi propensissimum, beneficiisque obstrictum quotidie impediunt: sub carnificina illa hypochondriacorum torqueor; quod, nisi expertus, vix credes, si intellexeris, remedia, quæ aliis salutaria, mihi funesta accidisse. Nam motus sub longis itineribus susceptus, campestrisque aër corpus tenerum jam ita delassarunt, ut ad minimum motum fatiscerem: tunc enim temporis curis assiduis sollicitudineque mens in conservatione carissimorum capitum tota distracta, tota intenta erat, ut gaudio illo, quo viatores refici solent, penitus carerem. Tamen Commentariis tuis, viaticum, quod mihi de industria sub itinere Kiovensi assumpsi, aliquando solabar. Tam docte, tam recondite opus de Generatione tractasti, ut venturis omnem ademeris laborem: reliqua pari doctrina elaborata, concinnataque impellunt me lectiones, quas de *morbis oculorum, nervorumque* a Magno Præceptore habitas paras edere, quamprimum prenare; præsertim si Commentaria, qualia sis solitus adjungere a Te elaborata, adjunxeris. Solum similibus cedro dignis chartis, vitæ tædium, mœroremque, qui sub insomniis omnium fere noctium mihi nascitur, tantum solari possem: hoc modo compensabis jacturam, quam ægre fero, Actorum Edimburgensium, quæ in ultimo volumine declaratur: neque minus Commentariorum cari doctique amici

VAN

van Swieten ; ita intelligo antiquis moribus virum precibus Reginae Hungariae denique victum provinciam Archiatri accepisse.

Tantam voluptatem recensitionem legens Historiae Plantarum Helvetiae in Actis Regiae Societatis Londinensis percepi , ac si meae res ibi agerentur : in tali loco , a tantis Viris laudari , pluris facio , majus duco , quam Principibus & Regibus placere. Gratulor equidem , & ex animo Tibi gratulor ; quia si magni sunt suscipiendi propter gloriam labores multi monumentum nominis , quamvis Tibi dudum sit debitum , sine ambitu jam retulisti.

Dabam Moscuæ ad 4. Decembr. 1744.

289.

J. G. GMELIN.

Diu profecto files , & silentio tuo metum infligis amicis tuis , quorum hic permulti sunt , metum , ne sinistri quid Tibi acciderit. Solus Schreiberus nobis est solatio , qui putat , Te lares helveticos visitatum ivisse. Ut Deus omne malum a Te avertat , serio exopto , & ut nobis notum facias , quod averterit , enixe peto. Ex novellis publicis vidi , Floram Ruppil tuis accessionibus auctam prodiisse. Cura , quaeso , ut primo vere accipiam. Litteras inclusas ante aliquot dies accepi , quas solas mittere nefas duxi. De iis Autor ad me sequentia scribit : „ Je sçai , que cette lettre est bien
„ retar-

„ retardée, & si vous n'y m'auriés pas invité,
„ je ne prendrois pas la plume à la main. &c.
&c. a).

Vale & me amare perge. Dabam Petropoli d.
xv. Decembr. 1744.

P. S. Instans annus ut faustus Tibi contingat,
ex toto animo precor. Inclusarum Tubingam
litterarum curam ut in Te suscipias, eamque in
bonam partem interpreteris, rogo.

a) Quæ hic desunt, superstiti viro displicitura malui
delere.

JOH. GESNERUS.

Mineræ Russicæ gratissimæ erunt, cum plane ex Russia nil fossilium aut stirpium habeam. Accepi etiam, quæ Berna tuo nomine ad me missa sunt fossilia, & gratias plurimas ago. Si amici tui (Te enim fossilibus non delectari scio) ex Helvetia quædam desiderent, omni animi promptitudine respondebo, ex Scheuchzeri operibus, præsertim Museo, quæ sit nostra supellex, intelligere poterunt. Quantum vero vellem plantulis meis thesauros tuos botanicos augere! Ex inspectione herbarii aut catalogi nostri, quando Te præsentem lætabimur, indicare poteris, quæ tibi gratæ sint futuræ. Ruppium nondum vidi, sed Boerhavianas Consultationes & epistolam Schreiberi. Varia physica, præsertim quæ historiam Cometæ & miranda electricitatis phænomena concernunt, cum Schreiberi meditt. de peste nuper ex Germania accepi, tum etiam cistulam elegantissimis infectis Germaniæ nitidissime conservatis plenam, ultra 200. continentem species. D. Bazin misit elegantissimum opusculum de Apibus, & alia de plantis, animalibus & chalybe; tum etiam D. Grauel, Prof. Physices Argentoratensis, quædam opuscula physica, & fossilia.

D. Trew plantas rariores in lingulis tabulis figuris pictis Augustanorum more promittit, addet specimina operis Gesneriani, de quo amplam
ad

ad me dedit descriptionem, cum vero ad manus hoc tempore non sit, specialiora scribere non possum. Si desideras apographon, mittam. Quæ de Herbario Bauhiniano scripsi, habui ex ore D. Wittweri, Medici Norimberg. Bauhino Medico admodum familiaris.

Michelius Capitaneus, ille ipse est, qui adeo in bello civili Genevensi ann. 1737. innotuit, qui cum patria sua in gratiam non potuisset redire, Lutetiæ ex eo tempore degens potissimum se studio geometrico & philosophiæ experimentalis dedit. Nunc denuo suam & civium Genevensium causam agere cupiens Tigurum venit, & suæ ac civium causæ momenta in libello tradidit Magn. Consuli, inde Scafusiam iter faciens Bernam petiit, ibique Magn. Consuli d'Erlach eundem libellum novis rationibus auctum exhibuit. Berna vero Senatus Consultu intra 24. horas abire jussus fuit. Nunc Tiguri degit, & suam causam urget, quam defendere cupit, aut jussus abire. Emendationes quas Thermometris attulit, sane non exigui sunt momenti. Spiritu vini utitur, qui pulverem pyrium incendit. Terminos fixos caloris habet 1. aquam ferventem sub data gravitate athmosphæræ sive altitudine Barometri, Thermometro integre in aquam immerso. 2. Aquam intra glaciem (sive quæ ex resoluta glacie habetur). Terminum hypotheticum medium ubi initium numerandi sursum vel deorsum desumitur, est temperatura cavæ observatorii Parisiensis, qualem fere temperiem pleraque loca subterranea

N 2

habent,

habent, nisi externis causis vel accessu ignium aut vaporum calidorum mutantur. Moles spiritus vini in aqua fervente sub data altitudine Barom. 27". 9^{'''}. est ad eam in temperie aeris ut 1009 : 909. & ad gradum frigoris in aqua intra glaciem ut 1009 : 898, $\frac{1}{4}$. In suis & quæ ego parabam Thermometris, temperies aeris ad eam in aqua fervente dabat in nostro aëre, dum Mercurii altitudo erat 26". 8^{'''}. rationem molis ut 909 : 1007 $\frac{1}{8}$. Quod cum ejus æstimatione satis accurate convenit. Cæterum demonstrat, Mercurium oleum lini & alia liquida pro Thermometris adhibita plane dissimiles habere a variis gradibus frigoris & caloris rarefactiones, & ex his observationibus varias Tabulas construxit, quas manuscriptas mecum communicavit, quarum ope cujuscunque generis Thermometra cujuscunque molis parare novit. Quædam & generaliora ex ejus tractatu Lutetiæ edito de Thermometro universali habentur. Multa plura vero ex posterioribus observationibus suis collegit, maxime circa formationem glaciei & alia huc spectantia. Præcipuas observationes, quas suis inserit Thermoscopiis, in scheda hic adjicio. Si specialiora desideras, mone.

Tu vero vale; novi anni auspicia cum lectissima conjuge Tuisque omnibus lætus ingredi, meque ut soles amare perge. Te salutant amici.

Scribebam raptim Tiguri d. 17. Decembr. 1744.

Degrés

Degrés de Chaleur & de Froid dans le Thermomètre du Sr. Micheli du Crêt.

				degrés.
L'Eau bouillante	-	-	-	100.
L'Esprit du vin bouillant	-	-	-	73 $\frac{1}{2}$
Fonte de la Cire vierge	-	-	-	51.
à Sénégal, ann. 1738.	-	-	-	29 $\frac{1}{4}$
à Marra a. 1736.	-	-	-	25 $\frac{7}{8}$
à Pondichéri a. 1737.	-	-	-	23 $\frac{1}{4}$
à Paris a. 1738.	-	-	-	20 $\frac{1}{2}$
Tempéré	-	-	-	0
L'Eau dans la glace	-	-	-	10 $\frac{2}{3}$
Congélation	-	-	-	12 $\frac{3}{4}$
à Paris 1740.	-	-	-	21 $\frac{1}{4}$
- - 1742.	-	-	-	23 $\frac{1}{4}$
Congélation forcée avec le Sel ammoniac	-	-	-	25 $\frac{1}{4}$
à Paris 1709.	-	-	-	26 $\frac{1}{4}$
Congélation forcée avec sel marin	-	-	-	29 $\frac{1}{8}$
à Tornea an. 1737.	-	-	-	43 $\frac{1}{2}$
à Kamtschatka	-	-	-	46 $\frac{3}{4}$

291.

D. LUDWIG.

Waltherus noster se Tibi quam optime commendat, vitam agit imbecillem & miseram, & unicum quod paucæ horæ concedunt solatium, in lectione librorum positum est, licet de reliquo & collegium publicum & praxin quandam medicam non prorsus negligat. Antagonistas medicos Te

N 3

non

non habere præter Günzium asseris, sed ecce novum Tibi ostendam. Hambergerus enim Jenensis in ultimis literis meminit, se in quibusdam programmatibus Tibi opponere velle, cum in Commentario Boerhaaviano Dissertationem ejus de Respiratione quodammodo castigaveris. Sed ego ipse in responsoriis hæc dedi: „me nescire
„ Te alia indicasse, quam quæ vel minus recte ex
„ anatomicis adducuntur, vel inde eliciuntur,
„ se literis privatis hæc committere posse, si
„ quædam essent in contrarium monenda, dixi
„ enim Te esse veritatis amantissimum. Quod
„ si vero scripto publico sua defendere vellet,
„ ego illum adhortatus sum, ut vel accurate perlegat ea, quæ Winslowius de musculis intercostalibus in Hist. Reg. Soc. exhibuit, & quæ
„ a Te citata sunt, vel anatomen horum musculorum in proximo cadavere repeteret. Libere
„ quoque professus sum, me quoque ab ejus sententia longe alienum esse”. His igitur factis nescio certe, an litem Tibi sit moturus nec ne. Günzium noster semper laboriosissimus nunc libellum de Herniis edidit, quem Tibi hac occasione offero. Præter nova nomina, quæ sæpius præter necessitatem invenit, quasdam etiam varietates in his partibus nimis agitat, alias vero certe magis necessarias silentio prætermittit. De his in auditorio publice cum illo differui, (erat enim prima pars forma dissertationis proposita). Nihil vero inveni, quod Te læderet. Proxime accipiam manuseripta quædam botanica, quæ Gerberus ante quatuor annos ad me misit, quæ vero
ob

ob negligentiam mercatoris cujusdam, hoc toto tempore Lubecæ retenta fuerunt, una cum aliis quæ Gerberus misit. Si quæ invenio, quæ ad ornamentum Floræ Moscuensis aliquid conferre possunt, Tecum communicabo. Dillenium mortuum esse Dn. D. Hardy retulit, sed nuperrime vidi amicum ex Anglia redeuntem, qui illum vivere adferebat. Linnæus scripsit, & mea libenter accepit, sed nullas misit terras, quas tamen promiserat. Excusationis ergo attulit, se oportunitate destitui, qua aliquid ad me transferri posset. Sed cum tres mercatores Hamburgi & aliquot alios Gedani habeam, & ipsi olim nominaverim, nescio an excusationi locum dare queam. Quantum ego quidem video, ille non ob avaritiam hæc negligit, sed forsitan quoniam ægre fert, si ab alio ejus eruditæ meditationes præripiuntur. Sed ego certe nunquam mores sequar corvi Æsopiani, nec peregrinis plumis mea exornabo scripta, sed si quid amicorum est, quod in meos usus convertere possim, candide indicabo auctoris nomen. Tu vero vale, proximo & multis secuturis annis res tuas agas feliciter & in incrementum scientiarum, meque ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XXII. Decembr. 1744.

292.

ABRAHAM BÆCK, M. D. *Reg. Coll.
Med. Stockh. Membrum.*

Doleo certe, Vir Illustris, quod nequeam inclusam ipse Tibi porrigere epistolam, & honore
N 4 frui

frui Te videndi loquendique. Neque enim ob aliam causam literas ab egregio atque doctissimo Dno. Hugo efflagitavi ad Te perferendas, quam ut ipsius testimonio de ea, qua Te prosequor veneratione constaret, & quod Tui inprimis videndi audiendique causa Gottingam irem. Fecit vero viarum hac tempestate difficultas, quod jam coactus sim, transactis Lipsiæ Halæque mense uno aut altero, Berolinum & inde patriam repetere.

Te omnino, Vir Illustris, dignus est Dnus. Hugo discipulus. Gaudeo certe, quod Parisiis, ipsius mihi acquisiverim amicitiam. Tanta enim ipsi est morum suavitas, tanta ingenii perspicacia atque optimarum artium scientia, ut omnes sibi devincat. Tua vero & Excellentissimi Avunculi commendatio, qua munitus erat, ei apud Dominos Professores Jussieu adeo proficua erat, ut in primo accessu & eorum familiaritas & hortus Regius ipsi pateret.

Audivisti novam editionem generum Linnæi hoc anno Parisiis adornatam fuisse. In ea nihil quidem novi. Recentissime prodiit ibidem Systema Naturæ mea cura, ab Auctore ubique correctum & auctum, adjecitque nomina gallica Dominus Bern. Jussieu. Vidi nuper Parisiis florentem *Penæam* Pl. Rajaniam L. & arborem Draco dictam, de quibus Dn. Jussieu commentabitur. Multa cum voluptate vidi egregias tuas Icones anatomicas. Ut utilissimum opus continuare velis, mecum optat Orbis anatomicus. Inveni nuper

per Parisiis in cadavere Mauri renes connatos medixque dorsi spinæ incumbentes, vasaque miro distributa modo, fere ut Bartholinus in femina observavit *V. Centur.* Si hoc a re tua esset, delineatos lubens transmitterem. Celeb. Dnus. Professor Ludwig Te meis verbis salvere jubet. Vale, Vir Illustris, diuque vive & flore in scientiæ nostræ decus atque ornamentum eximium.

293.

J. F. MECKEL.

TE litteras incomtas meas responsione tua dignas habuisse, non solum summo honori summoque gaudio mihi est; sed & me, Tibi jam jam pro innumeris tuis in me immeritum collatis beneficiis devinctissimum, eo redigit, ut vix verba ad gratissimum Tibi animum declarandum valeant. Quanta enim cum voluptate atque gaudio ex illis tuam exoptatissimam mihi valetudinem perceperim, tuosque indefessos ac non satis laudibus extollendos ad orbis litterariæ emolumentum labores, quos & me cognitos habere voluisti, quanto cum oblectamento legerim, verbis testari non sufficio, gaudium quippe meum, eas iterum iterumque perlegendo, semper increvit, sed non sine dolore, qui inde mihi enascitur, quod doctissimis tuis laboribus ac præceptis absens interesse nequeo, ac satis superque scio, me laudibus, quibus me benevole exornasti, indignum plane esse, nihilque magis gratum accep-

N 5

tumque

tumque mihi foret, quam & hic loci Te sapiente Duce ac Præceptore in anatomicis pariter ac aliis medicinæ partibus uti posse, quem honorem maximo cum fructu Goettingæ mihi contigisse gloriator æternumque gloriabor.

Pro insigni tua in me benevolentia, quod literis tuis honoratissimis memet Clariss. Gleditschio commendare volueris, gratias Tibi, quas possum, ago maximas, isque, quem paullo ante visitavi, Tibi sese summopere commendat. Non equidem credo quemquam instituta regia in medicinæ ac chirurgiæ incrementum vituperasse. In anatomicis enim cadavera plurima semper ad manus sunt, ut itaque illum, qui theoreticam, ut ita dicam, anatomiam, compertam habens, cadavera propria manu secando, scientiam suam augere ac perficere studet, nulla fugiant subsidia: sed id facillime fateor, eum ab hinc exulare debere, quem principia anatomix amorque in cadaveribus caute ipse inquirendi, fugiunt, id quod barbitonorum exempla me satis superque docere & quotidie docent, qui cadavera sine fructu magis dilacerant, quam dissecant, plane ignari, in quid inquirere dissecando velint. In praxi medica doctissimos hic habemus viros; alterum Sprægelium in chirurgia ac praxi medica incomparabilis scientiæ virum, Boerhaavii fidelem discipulum, cujus dicta pariter ac scripta satis laudare ac commendare nequit, id quod etiam ipse satis intelligo. Operationes chirurgicas, postquam studia medica absolverat Hamburgi ac in Gallia felicissime

eissime per plurimos perfecit annos, Douglassio in Anglia valde familiaris fuit, & nunc hic loci in praxi medica omnes reliquos antecellit. Nunquam tam egregium in praxi medica vidi virum, quam hunc, optimeque illum cum Illustri comparo Werlhoffio. Eum sequitur Ill. Scharfchmidtus theoreticus certe eximius, neque in praxi medica ac chirurgica dedignandus, ornatus dono proponendi jucundissimo. Chirurgiæ Professor Pallas ad docendum verbis quidem non sufficit, attamen operationes non solum cum summa agilitate, sed etiam prudentissime ac cautissime perficit, ita ut non tam verba, quam potius praxis ejus chirurgica, attendenda sint, & non sine fructu lectionibus chirurgicis privatis ejus intersum, in quibus omnes, secundum ordinem, operationes, præeunte illo, in cadaveribus perficere licet, nec minus ejus benevolentia operationibus, quas in vivis hominibus facit, interero.

Ad me quod attinet, huc usque dies noctesque anatomiae me tradidi, omnemque operam in angiologiam impendi, tractum hinc etiam arteriarum ac venarum ex infante exemptum asservo; jam vero partes genitales viriles cum vasis suis præparavi, & quidem vasa ex pelvi prodeuntia eleganter conspicienda fuerunt cum illis in pelve. Inter venas, ea quæ ex vena hypogastrica orta, cum arteria pudenda ex pelvi exiens, per ligamenta sacro ischiatica transit, & sub cute perinæi descendit, quæ cum alio venæ hypogastricæ ramo, in pelvi decurrente, plexum venosum prostatae incum-

cumbentem constituit, ex quo vena per dorsum penis decurrens oritur; quæ cum vena iliaca externa, ubi in saphænam abit, communicat, reliquas pulchritudine superavit; nec minus arteria pudenda magna ex pelvi prodiens in corpora cavernosa penis & urethræ desinens, cum hæmorrhoidali externa, glutæa magna & iliaca externa minori gratum præbet spectaculum; quatuor arteriæ præterea in hoc subjecto spermaticæ adfuerunt, duæ ex aorta loco consueto ortæ, reliquarum vero sinistra ex aorta, statim supra mesentericam inferiorem, altera dextra vero ex aorta infra emulgentem dextram orta, sub vena cava transiens, in funiculum spermaticum abiit. Sed jucundissimum mihi spectaculum exhibuit epididymis tota, ad ultimam usque capitis ejus partem, mercurio vivo repleta, cujus capillaria, gyrosa, in capite ejus vasa, in ductus plus quam duodecim satis amplos abeunt, quorum aliquot lineæ mathematicæ dimidiæ diametrum habent. Hæc vascula non statim in testis substantiam abeunt, sed plexum admirandum in dorso testis faciunt, inter duo epididymidis strata, & sub illis secundum testiculi longitudinem; hic plexus dat ramos laterales, circiter quartam partem lineæ mathematicæ æquantes, qui statim in substantiam testis desinunt, plurima autem hujus plexus vascula colliguntur in duos truncos majores, quorum alter sub epididymidis strato, quod ex crassioribus vasculis constans in ductum deferentem desinit, incedit, secundum hujus longitudinem, deinde duas lineas mathematicas a curvatura

vatura epididymidis curvatur & transversim supra testem incedens, in alterum truncum majorem inferitur, qui duarum linearum mathematicarum distantia a curvatura epididymidis ex vasculis plexus illius dicti colligitur, sub epididymidis strato quod ex subtilioribus vasis constat, varie inflexus descendit & unius & dimidiæ lineæ distantia a curvatura epididymidis, sub epididymide, in latere illo, ubi caput epididymidis situm est, in testis substantiam abit, testisque per hæc vascula mercurio turget, ita, ut compressione testis vasa omnia plexus istius mercurio repleri queant. Ulterius, si possum, hæc vascula in testem prosequar, & in aliis, si occurrunt, repetam. Sed satis de his, ne Tibi molestus sim illis rebus, quæ Te plane non fugiunt, tantummodo Te, cui omnia, quæcunque in anatomicis scio, soli debeo, certiores horum facere volui, ut videas, me & hic pro viribus meis studiis incumbere. Si fieri potest, plexum illum cum epididymide depictum curabo, antequam ulterius inquirendo illum destruere cogor. Ceterum in sexagenaria muliere vesiculam felleam quindecim calculis repletam inveni, qui omnes conos triangulares resectos repræsentant, triangula vero conorum a. a. b. b. sibi invicem apposita fuerunt in vesicula. Color omnibus est nigricans, lineis sulphurei coloris interruptus; omnesque inflammabiles sunt; magnitudo eorum est quatuor & quinque linearum mathematicarum. Alius quidam hic sex cubicos calculos inflammabiles pariter in vesicula fellea invenit, quorum quodlibet
latus

latus octo linearum mathematicarum magnitudi-
ne gaudet. Nunquam tantæ magnitudinis calcu-
los vesicæ felleæ vidi.

Dabam Berolini, die XXVII. Decembris,
MDCCXLIV.

J. F. SCHREIBER.

Ne omnem occasionem, hoc anno per mare
Tibi aliquid mittendi, elabi paterer: hunc sylla-
bum Anatomicum, quem forte nondum possides,
hic confectum, ad Te mitto. Ex Præfatione &
Auctores, & scopum ipsius cognoscere poteris.
Illustris Sanchés cum Aula adhuc moratur Kio-
viæ; & nuperrime titulum adeptus est, *a Consi-
liis status* (Conseiller d'Etat actuel). Bona tua
valetudo mihi innotuit ex litteris tuis, quas ul-
timo per Cl. Wagnerum adcepi, licet mense
Aprili scriptas: de ea & gratulor, & lætor. Faxit
Deus, ut gravissimos labores, quos felicissime
hucusque superasti, in incrementum scientiarum
& sempiternam Incluti tui nominis gloriam con-
tinuare possis. Vale; mihiq; ut soles, fave.
D. Petropoli, D. XII. Septembris 1744.

P. S. Ægre aliquantum tuli, legens in Vestris
Novis Publicis Litterariis, quæ Amicus mihi for-
te attulit, recensione Scriptiunculæ meæ de Pe-
stilentia. Etenim æquum arbitratus sum, ut, si
de ea referendum quid esset, referens scopum
scribentis

scribentis candide enarraret, & media, quibus usus est, ad illum consequendum. Præter observationes, distincte adductas, propositio, quam probare annisum sum, ante omnium oculos ibi clare est posita, sicque a recensente erat ponenda. Experientias notabiles ex recentissimis scriptoribus, si quæ ibi sunt, adduxi, ad confirmandum meam sententiam: uti in rebus physicis probabiliter probandis omnes facere solent, & debent. Ceteroquin adtuli & proprias, & inter has unam, Censori nec legendo, nec medicinam faciundo, si hanc facit, umquam cognitam. Maximas eidem spondeo gratias, si a recensendis meis in posterum abstinere voluerit. Magnam famam numquam captavi; & quo pacto illam captare potuissem per ꝑ. plagularum scriptulum? Quin immo; quis intelligentium credat laudibus, si in tali superficiali scripto, in Novis Publicis, quam maxumæ decretæ fuissent? Solamen mihi fuit, audivisse, Te mihi simili in re focium fuisse apud Censores Lipsienses; Te, de cujus solidissimis lucubrationibus convicti sumus omnes. Iterum vale, Vir Amicissime & Celeberrime. (*Censor a medicina alienus erat.*)

295.

J. G. SIEGESBECK.

Litteras tuas, cum inclusis feminibus, die 15. Aprilis a. c. ad me datas, & postea quoque Enumerationem Stirpium Horti Gottingensis obtinui: dignas,

dignas, pro quibus non solum ingentes agam gratias; sed & alia tam scripta, quam semina, unaque plantas nonnullas exsiccatas, hic locorum obvias, reddam. Id quod eo libentius nunc ago, quum opportuna se mihi obtulerit occasio, ut per amicum Lubeckam usque Fasciculum gratis procurare queam. Semina jam mitto talia, quorum plantas nondum in Catalogo Horti Göttingensis deprehendi. Sed simul denuo ex Enumeratione Vestra adjeci excerptam desideratorum seriem, quam impofterum per vices sibi expetis Hortus noster. Semina a Te transmissa mox terræ quidem commisi, sed ex eis non nisi Abutilon Americanum hastato folio, flore cæruleo, (quod per plures jam annos possidemus) & Cicuta major, ut & Horminum pratense, Onobrychis fructu echinato, Sideritis vulgaris erecta, prodire; reliqua semina forte fuerunt paullo vetustiora, vel non satis matura; hinc eadem adhuc semel, si ad manus forent, efflagitarem. Valeas interim, & Floræ nostræ Academicæ favere pergas! Petropoli, d. $\frac{15}{4}$ Aug. 1744.

296.

D. LUDWIG.

Obiit Hænelius amicus noster communis, & certe præmaturo fato obiit, vir longiori vita dignus. Is enim cum Duce Weissenfelsensi, cujus Archiater erat, iter in Bohemiam suscepit, & post varios superatos labores cum jam redux esset

set Litomeri (Leutmeritz) in Bohemia febre maligna putrida correptus, cum hoc morbo per 28. dies conflictatus, tandem d. xxvi. Jan. obiit. Hæc a fratre habeo, qui illi in morbo adstitit. Tristissima fors medicorum, qui cum aliis consulant, sibi ipsis consulere nequeunt. Et nos Lipsiæ de dubia celeberrimorum Medicorum sanitate solliciti sumus. Waltheri quidem morbus a primo impetu non nihil remisit, angustia intestinorum & scirrhus, nec non vitia hepatis, non adeo dura excitant symptomata; sed languet adhuc, & nos non sine fundamento recrudescentis mali impetum extimescimus. Sed & Platnerus noster ægrotat; febris catharralis, qua correptus fuit ob podagram vel inordinatam vel retrocessam, eum in præsentaneum vitæ periculum coniecerat, impetus mali quidem nunc imminuti sunt, sed spes sanitatis perfectæ nondum plenior est. Conserve Deus hos Viros longos adhuc in annos, sunt enim & Theoria & Praxi medica clarissimi, qui judicio valent atque consilio, & quos Tu quoque amas. Iter in Patriam faustissimum esse jubeat summum Numen, sed revertaris quæso in Germaniam, quæ illos quos Tibi contulit honores & applausum, in posterum non denegabit. Suspicio est inter nostros, Te non reversurum esse. Linnæi fidem mihi multoties suspectam fuisse, Tibi amico dixi, ægre tamen fero, quod & nunc terras recuset, vel ad minimum detineat, sed publice dicam, me nihil ab eo accipere potuisse. Gleditschius scribit, se nunc adornare Berolini hortum Botanicum Societatis Regiæ; laboriosissi-

me omnia disquirat, & multa ab eo expecto, si tempore foveatur & Regis gratia, quæ continuo armorum strepitu interrumpitur. Vale interim, & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ, d. XVIII. Febr. 1745.

ANT. RIBEIRO SANCHES.

Litteras, quas ad me, Perillustris Vir, 18. Februarii dedisti, cum illis ad D. D. Gmelin & Schreiber, quibus tradi curavi, simulque cum primo Commentariorum tuorum tomi edendi, folio, non sine aliqua perturbatione lætus legi, quia nunquam putaram existimationem, quam de me concipere voluisti, tantum apud Te ponderis fore, ut nomen meum in libro ab omnibus prensando posteritati committere velles, quo magis in hoc sum, eo ardentius, lubentiusque Tibi gratias ago maximas. Conscius enim veræ virtutis, qua vel ob temporum iniquitatem, vel vitæ, vel soli, careo; tamen celare non potero gratum dum dabatur alloqui coram, vel per epistolas, in Magnum Præceptorem animum; & quæ post cineres a me factum, ne me laudem, dicant alii.

De Lectionibus de morbis nervorum altum silentium! Non vellem honoratissimam, qua cooptatus dignus vir Vanswieten, provinciam integra ab illo promissa Commentaria nobis eripere: sed omnia mente cassâ ab aulis expectari possunt?

A docto

A docto viro Anglo Collinson per epistolas modo fui certus factus, moschum cum cinnabari bona multa in morbis contagiosis, delirio, singultu, rabie facere: & quod in Actis Regalis Societatis mentio luculenta illius remedii intra breve tempus facienda erit. Hæc tumultuario modo scripsi: aulicis altioris ordinis ægrotis, quorum nomina in nunciis publicis leges forsan, sum occupatissimus; tamen vel ut amori, quo me prosequeris, non deessem, neque mihi Tibi devinctissimo nolui differre, ut intelligeres me Tui causa omnia in se suscepturum. Celeberrimo Gesnero a me salutem dicito, quanti illum ducam verbis non capiam; opus erat, ut dicere scirem ac ille. Vale & me amare favereque perge. Dabam Petropoli 5. die Martii, stilo Juliano, 1745.

298.

CAROLUS LINNÆUS.

Vereor quod hæc epistola nimia mole Tibi pretiosa evadat; hoc tamen hac vice excuses, qui me amas & dives es, uti nuper audiui a peregrino juvene. Rogo hanc dissertatiunculam recenseas in Commerciis vestris Norimbergicis, quod si feceris, proxima æstate hujus semina pro Te colligam. Ne credas rogo aliam esse plantam, & quæ e Linaria orta non sit; novi Linariam. Hæc tamen se propagat proprio semine; ergo nova species, quæ ab initio non erat; novum genus, quod antea non fuit: species hybrida regni

vegetabilis se propagans; transmutatione plantarum ex una in alteram; fructificatione diversissimæ plantæ eadem; duplex character in una specie eademque.

E tuo horto & thesauro quæso aliquot femina pro me colligas; & inter hæc Dracocephalum
5. *Hort. Cliff.*

Nostri socii a Te avide expectant observationem, quam promisisti, sive hanc velis nobis dare cum icone vel absque icone.

Vale & fave; nondum appulit Flora tua Jenensis, quam avide expectamus.

Dabam Upsaliæ 1745. d. 8. Martii.

299.

J. G. GMELIN.

Binas a Te paucorum dierum intervallo epistolas accepi, unam per D. Schreiberum, alteram per D. Sanches. Pro transmissis rebus, quas avide expecto, gratias ago in antecessum, relaturus illas proxima æstate, quando navibus iter fieri potest. Communicationem tamen præcipuarum rerum differo in reditum meum in Germaniam, quem futurum spero, quamprimum Floræ Sibiricæ finem imponam. Ei jam totus & unice infudo. Sonchus ille Sibiricus femina habet omnino, uti reliquæ Sonchi species, nullo pappo & semini interposito filo. Calyx autem, licet una
plures

plures squamarum series obtineat, non tamen eo modo squamosus est, uti in Lactuca.

Quod valeas, summa me adficit lætitia, Tibi & orbi erudito diuturnam prosperæ valetudinis continuationem ex toto animo vovens. D. Sanchez honorem, quo Tu illum, dicendo ejus nomini secundum tomum Boerhaavianum, adfecisti, optime accepit, vir certe solidæ doctrinæ & honestus. Valetudo ejus satis vacillat, asperæ harum regionum auræ nondum adfuefacta. Audio, etiam illum aeris mutandi causâ dimissionem in patriam sollicitare. Miror acre tuum studium, quo botanice augere tentas, nondum Tibi metuens ab alpibus, in quibus toties jam Te delassasti. Sed facile est tentare, quod de prospero eventu certus es. Adi alpes tuas, & redi & orbem suavissimis tuis spoliis erudi. Ego quidem per aliquod tempus valetudinarius esse incipio, non jam admodum pronus in nova itinera, doctrinæ causâ suscipienda, nec vel in excursions botanicas Petropolitanas; quare paucos hujus anni muscos promitto, habebis autem superioribus annis collectos. Gramina etiam quædam Ingrica mittere potero. Sed dic mihi, annon Antoxanthon eodem jure ad Avenam quam ad festucam referri possit? Omnino mihi videtur, duplicem aristam in uno flore sufficere ad stabiliendum genus singulare.

Male sibi & suæ famæ consulit Heisterus, dum in Linnæum acerbe scribit, virum, qui meliori fato dignus esse videtur. Ipsa Cydonia ejus

degustare nondum licuit, nam Tu primus me de
 iis certiores fecisti. Quid autem.... quid Crame-
 rus in botanicis? Compilatores, si qui alii, doctrina
 sufficiente destituti, fabularum unus Jesuiticarum
 faber aut promulgator, alter nominum ridiculo-
 rum cufor, ineptiarumque observator, tam simi-
 lis in botanicis Sieg. ut ovum ovo, in-
 digni omnes, ut a viro honesto & vere docto
 responsum ad convitia sua accipiant, quod eo
 acriori & acerbiori modo extorquere velle viden-
 tur, ut majorem sibi in botanicis auctoritatem
 disputatione cum celebribus botanicis, utut futi-
 li, aucupentur. Sed sapiens non oblatrat, famæ
 suæ melius consulens silentio, quo & inimico-
 rum profana verba magis confundit, quam mille-
 nis sapientissimis dictis.

Stramonium ferox Bocc. plant. rar. an varie-
 tas est Stramonii fructu erecto, calyce pentago-
 no Helv. 489? Flos minor est, ex albo flaves-
 cens, cætera conveniunt. Deinde Stramonium
 fructu spinoso oblongo, flore violaceo T. Inst.
 an etiam idem? Fructus ovati quidem, sed ad
 rotunditatem vergentes seu oblongo-rotundi.
 Porro, an Stramonium folio Hyoscyami flore toto
 candido, fructu propendente, rotundo, spinis
 innoxiis ornato Boerh. Ind. alt. I. 262. idem cum
 Stramonio Malabarico, fructu glabro, flore sim-
 plici violaceo T. Inst.? Calyx in utroque cam-
 panulatus. In primo fructus penduli spinosi, ro-
 tundi, in altero erecti, ovati, glabri. Flos in
 primo fætidus, in altero suaveolens. Alterum
 delicatæ

delicatæ admodum naturæ fervorem hypocauſtorum requirit , cum reliquæ ſpecies diu facile ſerant.

Hæc pro complendo ſpatio. Si adhuc anatomicis immerſus es, noli reſpondere. Vale & me pro antiquo tuo more ama. Dabam Petropoli, d. IX. Mart. clō IſcccxlV.

300.

J. F. SCHREIBER.

Conſtitui , hiſce litteris , Tibi , Amiciſſime Vir , reſpondere ad tuas litteras , d. 16. Novemb. A. 1744. & d. 15. Febr. ad me datas. Recepi exemplar de lithontriptico : eoque nomine maximas gratias reſero. Scriptiuncula eſt ſat vitioſe impreſſa : ſed icon eſt elegans. Averem ſcire, an bibliopola forte hoc ipſo patietur. Sum enim paratiſſimus ad reſarciendum , quod mea culpa factum. Spem feciſti lectori de aliis circa id experimentis. Adeoque Tibi declaro , duos adoleſcentes , veriſſime calculoſos , per aliquot menſes, uti medicamento de ſapone alicantico & aqua calcis ex præſcripto Cl. *Whytt* in *Medic. Eſſ.* T. II. Vol. V. uti haſtenus ſine emolumento , potius dixerim cum detrimento. Adeoque per meam exiguam in hac re experientiam , nullatenus poſſum comprehendere , quæ *Geoffroy* , *Morand* , *Rutty* , *Hartley* & *Whytt* inde publicarunt. *Monro* , cui , inter ſaltandum , nuper tendo Achillis diſruptus eſt , edet explicationem *Tabb. Em.*

Stachii, prout ipsam reliquit B. *Georgius Martinius*. Noster *van Melln*, cujus mentionem feci in præfatione, addita *Syllabo C. H.* quem Te recepisse cognovi, ostendit, præter organon auditus (quod ad ultima insigniter præparatum habet) omnia piæ matris vasa injecta, firma, quorum compages se sola sustinet; adeo, ut encephalon vasculorum, hemisphæria cerebri & cerebelli, vasa corporis callosi, sola adpareant, eleganti satis spectaculo, pro vero decursu vasorum cerebri addiscendo. Gratus agnosco benevolum Bibliopolæ erga me animum; sed concedat moram, ut perfectius de *Peste* opusculum ipsi offerre queam. In China nuper viguit contra quosvis morbos contagiosos remedium ex moscho cum cinnabari, vel & cum camphora. Illust. *Sanche's* modeste petiit abitum: nondum liquet, quidnam sit evenitum. Mihi videtur, Cl. *Winslow* in Actis Parisinis A. 1740. amicum bellum Tibi indixisse, propter elegantem tuam historiam monstri bicipitis. Est quoque valde infensus eis, qui voluerunt persuadere, quod maxima pars inventorum *Winslowi* jam antiquis nota fuerit. Sane quæ de corde publicavit A. 1715. ea eleganter jam elapso sæculo in vulgus edidit præclarissimus *Pechlinus*, in *Dissert. de fabrica & usu cordis*. Si quæris quænam ego agam? Respondeo paucis: me in eo occupari, ut propositiones Medicinæ, quantum licet, determinatas, connectam, veraque a falsis sejungam. Hollmannum cum Coniuge, data occasione, meis verbis salutabis. Fave, ama & vale. D. X. Martii 1745. Petropoli.

J. F. MECKELIUS.

Ad me quod attinet, ex eo, quo ad Te litteras dedi, tempore, angiologia tota bis absoluta, præter partiales arteriarum venarumque injectiones, neurologiam in uno cadavere aptissimo, phthifico quippe & admodum emaciato, totam fere perfeci, ut præter nervos extremitatum, pedis nempe ac manus, nulli mihi defint, in quibus nunc occupatus sum. Et quidem solus ego, inter omnes, qui hic anatomiae student, hanc partem anatomiae inquirō, cum reliqui vix ac ne vix quidem nervos brachii percurrant, ne minima eorum theoretica scientia instructi. Gloriarī de his possum, quippe omnia tua sunt, quaecunque in anatomicis teneo, itaque Te laudibus omnique observantia & hic prosequi non desino nec unquam desinam. Duos, qui Jenam adire constituerant medicinae studiosos, profectibus meis in anatomia ac reliqua medicina ex Göttinga, Te sapientissimo duce, relatis, ad Te Göttingam properare persuasi, diligentes & discendi cupidos juvenes, qui tuam per hanc ætatem absentiam maximopere dolent, & cum sermo hic sit, Te plane non Göttingam esse rediturum: vix propositi sui tenaces eos reddere potui, quippe in Te solum eorum spes sita est, ne falluntur. In mammis ex lactante muliere ductus lactiferos eodem modo ac priori hyeme apud Te dispositos inveni, adscendentes nempe ex glandulis colle-

ctos truncos ad papillam quindecim, 12. foraminulis papillam perforantes. In testiculo repetii injectionem cum mercurio totaque epididymide repleta, testis mercurio turgebat, at rete in anteriori testiculo exsiccatum adhuc satis bene appa-rens, in hoc non inveni, sed ductus illos ex ultimæ epididymidis capitis conis plicatis ortos, testiculum statim perforantes, ita ut in aliis rete illud adesse credam, in aliis vero minus. In infante septem annorum steatoma circa cor observavi, quod totum replebat pericardium, & vasa majora omnia ad collum usque ita obducebat, ut in vivo & cordis & arteriarum motum plane impediverit.

In neurologia præter reliqua, pedis ita dicti anserini ex nervo duro orti truncus, statim post exitum ex nervo duro in duos dividebatur ramos, qui anastomosi convenientes arcum faciebant, ex quo deinde rami pedis anserini ad tempora, & faciem abierunt. Brachialem arteriam, ubi axillaris esse desit, duplicem vidi, quarum minor in arteriam radialem inferebatur, docetque hoc, quare aliquando & supra cubiti flexuram aneurysmatis operatio locum invenerit, sine brachii corruptione.

Berolini, xvta Martii MDCCXLV.

JOH. GESNERUS.

Dici vix potest, quanta cum voluptate ex humanissimis literis tuis & felicissimum in Patriam adventum, & Tui unanimem in Senatum Bernensem receptionem intellexerim, quæ ut Tibi ex meritis tuis jure facta est, ita animatus opto, ut Tibi & honoratissimæ familiæ tuæ atque Reipublicæ Patriæ sit maxime salutaris. Mihi vero & amicis maxima inde lætitia nata est, quum non vana spes nos alat, Te Patriæ & nobis redditum iri, & veteri more amicitiam nostram frequentiori literarum commercio & colloctionibus amicis posse diligentius excoli. Hos Tibi honores Cl. Bodmerus & Breitingerus cum pluribus Tigurinis ex animo gratulantur. Vota sua jungunt mea conjux & frater meus, & optamus brevi hæc coram facere, quando tua præsentia nos exhilarabit, qua sane gratus nihil mihi meisque accidere poterit, si tempus præscivero, curabo, ut obviam Tibi factus in nostras ædes Te adducam. Stæhelinus communis noster amicus itemque optimus Gillerus mihi spem fecerunt, una tuo consortio in meis ædibus fruendi, gratissimus itaque expectatissimusque venies. Nunc in philosophia experimentalis totus fere sum, machinas varias fieri curo, pro viribus centralibus, pro electricis, quæ proximis diebus perfecta erit; hætenus nonnisi quæ tubo institui solent experimenta satis commode feci, nunquam tamen frictione

ctione per tubum excitata liquorem incendere potui. Ex frictione cylindri aut globi machinæ ope agitati id aliquanto promptius ut spero succedet. Mitto Differtat. de finibus & usibus rerum in auditorum meorum gratiam conscriptam.

Scribebam raptim Tiguri, d. 20. Aprilis 1745.

303.

JOSIAS WEITBRECHT.

Si quidem a Te negligentiae alicujus accuser, Vir Celeberrime, quod ad humanissimas tuas superiori anno ad me datas mihi gratissimas literas non æquali promptitudine responderim, Te non adeo injurium in me esse, concedam; quamvis si me purgare liceat, non tam in me ipsum, quam in circumstantias quasdam externas a mea voluntate neutiquam dependentes, culpa redundet. Expectaveram primo Tabulas tuas, de quibus avide perspectis non possum quin fatear, illas mihi perplacuisse, imprimis, quæ ad medullam spinalem, diaphragma & basin cranii pertinent, & omnes singularem nitorem & stupendam tam pictoris quam sculptoris diligentiam præ se ferunt, ut de præparatore taceam. Cum deinde exemplar Syndesmologiæ meæ, quod nonnisi sub initium Augusti ex bibliopolio nostro obtinere poteram, mittere vellem: illud quidem una cum literis nautæ alicui Lubecensi tradideram, qui vero adversa tempestate portum Cronstadiensem repetere,

petere, ibique hybernari coactus est. Doleo, lites Tibi motas esse a Lipsiensibus, quippe in istiusmodi disceptationibus, quarum originem altius natam esse suspicor, difficile est, ut non utraque pars subinde aliquid humani patiatur; quod ne fieret, optandum esset. Ego quidem huic rei me immiscere nolo, interim ita rem concipio, scopum figuræ tuæ baseos cranii potissimum fuisse, ut vasa & nervos ad oculum pertinentes exhiberet; id quod etiam satis feliciter præstitum est. Reliqua, cum ad scopum non pertineant, non adeo rigoroſe examinari debere putaverim. Sufficit, nos meliori icone non gaudere. Ego toto hoc anno plurimum, imo fere unice circa scrutandos sinus duræ matris occupatus fui, sed pauca detexi, quæ non ab aliis dicta sunt. Erant tamen aliqua, quæ omnino attentionem merentur. Certum est, nec tertium, nec quartum, nec quintum par nervorum in sinus cavernosos ad fellæ latera positos immergi, sed suis propriis vaginis spongiosis, queis involvuntur, gaudere, solamque carotidem cum nervo sexto, in illorum sinuum sanguine lavari. Figura autem sinuum mire variat, & semper aliæ cavernæ emergunt, si absque injectione, aliæ, si facta injectione investigantur, aliæ, si arterias solas, aliæ, si venas solas, aliæ, si ambo vasa materia ceracea repleveris, unde etiam variatio in sinum circulaſem Ridleyi redundat, qui negari nequit. Ceterum semper in ea sum opinione, cavendum esse, ne in una eademque figura nimius observationum cumulus congeratur, & melius esse, ut
partitis

partitis iconibus & simplicioribus objecta proponere studeamus. Ego de solis his sellæ sinubus & adjacentibus nervis jam tres figuras delineari curavi, & quidem ita, ut objecta a latere, non vero anticitus aut posticitus aspectentur, qui situs mihi omnium maxime commodus videtur. Quodnam autem visionis punctum in tua icone concipi debeat, fateor me non perfecte intelligere, suspicor autem, basin cranii, quasi ex alto, oculo super medietatem posito, respici debere. Vascula Graafii numquam vidi, neque etiamnum, postquam occasione literarum tuarum denuo in illa inquisiverim, donec enim eo pervenias, omnia ita mollescent, ut sub manibus diffuant. Qua methodo autem injectionem mercurialem perfeceris, quibusque viis, an figura eadem sit ac Graafiana? scire averem.

Misit mihi nuper Cl. Jurinus Londino Chelfeldenii Osteographiam, superbum revera opus, sed nimis pretiosum ratione materiæ, certe vix tanti valere ossa putaverim. Inveni in illa icones quasdam ligamentorum femoris & patellæ, quas antehac nescivisse doleo.

Accepi etiam Krugeri Physiologiam, Phys. P. II. & legi eine schöne Cavalliers-physiologie! Miror sane, non dari in Germania aliquem, qui enormem hominis audaciam in fingendis & jactandis demonstrationibus reprimat. Hoc si licet, ego demonstrabo, numerum binarium bis sumtum facere quinarium, & alia magis absurda.

Istius.

Istiusmodi libris medicina mathematica ludibrio magis exponitur, quam promovetur.

Legi etiam in novellis vestris recensionem tabularum anatomicarum petropolitanarum, sed longe aliam & magis completam illarum genealogiam possem communicare, si res tanti momenti esset. Mentionem illarum feci jam olim in Commercio litterario Norico.

Pervenire etiam ad manus meas Morandi observationes, & experimenta de lithontriptico D. Steffens, gallice scriptæ. Quam vellem! ut Cl. Schreiberus noster talibus exemplaribus pro scribendi norma usus fuisset. Commonstraveram illi principalem paralogismum, cui tota ejus hypothesis de cura pestis per mercurium innititur; sed video, illum in editione nova nihilominus retinuisse. Mavult ille errorem fovere, & unum partum bis edere, quam pro spurio agnoscere.

Qui Tibi, Vir Cl. has literas cum libro reddet, est homo, omni commendatione dignus, & sine dubio a charissimo Gmelino nostro ita laudatus, ut meis verbis opus non habeat.

Vale, Vir Celeberrime, & fave Tui studio-
ssimo. Scripsi Kal. Majis, 1745. Petropoli.

J. F. MECKELIUS.

Nec minus alius quispiam medicinæ Studio-
sus Mecklenburgensis, Trendelenburg nomina-
tus *a)*, abhinc Göttingam veniet, ad medicinam
ibi excolendam, qui mathesi ac anatomix sese
hic jam tradidit, earumque scientiarum minime
expers est; hic fratrem suum secum ducit, juris-
prudentiæ studiosum, pariterque tuam valde cu-
pit benevolentiam ac licentiam tuis eruditissimis
utendi præceptis. Hi itaque sunt, quos favore tuo
dignari velis oro rogoque.

Ad nos hic quod attinet, finis jamjam ana-
tomix, invitis illis qui ei studuerunt, impositus
est. In fine ejus curiosam valde venæ & arteriæ
renalis varietatem vidi, præparavi ac conservavi.
Vena nempe ac arteria emulgens sinistra, diame-
trum solitum aliquo modo superantes, pollicis
distantia ab earum ex cava & aorta ortu, divide-
bantur in duos ramos: alter horum & quidem
inferior, in renem sese ordinario modo inferuit,
alter vero, ex quo tum ex venoso tum arterioso
prope renem spermatica vasa sinistri lateris orie-
bantur, postquam aliquot ramulos in renem de-
derat, per superficiem renis sinistri anteriorem
convexam, in proprio sulco pergebat, vena qui-
dem & arteria, deinde super musciculum psoam
ince-

a) Eximius incisor, nunc gratus Lubecæ medi-
cus.

incedentes descenderunt, ac denique vena trunco venæ iliacæ, in angulum ejus ubi hypogastrica & iliaca externa magna ex ea exoriuntur, inserta est; arteriæ autem, cum vena vario modo flexa, descendens, in hypogastricæ arteriæ truncum insertio erat, statim ubi hæc ex trunco arteriæ iliacæ exit. Venæ hujus diameter erat quinque linearum mathematicarum, arteria vero tres lineas amplitudine sua emetita est. Hæc observatio, quia mihi, anatomiae tyrõni, nondum visa est, digna videbatur, Te ejus participem facere, minime dubitans, Tibi ejusmodi varietatem sese jam jam obtulisse, sed tantum de ea abs Te erudiri cupiens. Ceterum sæpe duas arterias renales hic observavi in uno latere, quarum altera loco consueto ex aorta, altera vero statim supra mesentericam inferiorem ex illa orta fuit. Reliquas minoris momenti observationes silentio prætereo, ne molestus Tibi sim garrulitate mea. Per æstatem, quæ instat, plantas studiose hic colligere earumque quas in horto vestro botanico deesse scio, si desideras, vel semen vel ipsas plantulas Tibi mittere studebo. Nondum enim meus in scientiam botanices amor occubuit, sed anatomia finita, ardeo desiderio excursions botanicas per æstatem faciendi. Hoc jam observare licuit, acorum summa copia hic in paludibus nasci; ut & nymphæam flore luteo, quæ solum alba Göttingæ nascitur, quamvis nondum floret.

Gleditschius nunc in plantis, in horto botanico, methodice disponendis & consignandis est

occupatus, Teque valde salutat. Methodo hic Ludolfius in demonstrandis plantis utitur Tournefortiana, mihi valde exosa, ob specierum a se invicem impossibilem distinctionem.

Dabam Berolini, die xxx. Aprilis, MDCCXLV.

305.

J. G. GMELIN.

Ex corde gratulor de collata in Te supremi Senatus dignitate; maluissem, ut amicis frui & studiis simul prodesse licuisset. Spero tamen, naturam usque recursuram. Legi de Peloria Linnæi, dissertationem nondum vidi. Novellæ Holmenses de rebus eruditis, Suecica lingua exarata, innuunt, etiam per femina Peloriam propagatam esse, quod vester recensor non animadvertisse videtur. Duo tantum agnosco Delphinia Sibirica, sed quinque & sex jam habemus distinctas primo intuitu species, quæ & monstrositatem suam per femina propagant.

Trembley & Bonnetus de animalibus docuerunt, quæ paulo ante incredibilia visa sunt. Cogimur fere credere, naturam legibus generalibus, quas homines fingunt, non delectari. Quare illud monstrum sit, quod ex commixtione diversarum specierum oritur? Et si monstrum est, quare a propagatione exemptum sit? Nihil amplius analogiam. Non memini, quid olim ad
Te

Te de Anthoxantho scripserim. Calycem multiplicem ego non vidi, nisi valvulas, quas Linnæus sub nectariorum nomine comprehendit, etiam pro calycinis habeas. Aristarum tantum ortum alium vidi, quam Linnæus describit, nimirum altera arista fere in basi, altera mox sub apice egreditur. Alia vice plura. Vale, Optime amice, & me amare perge. Dabam Petropoli, d. XIII. Jul. cło lccc XLV.

306.

J. F. MECKELIUS.

Cleditschius annis præteritis sumtibus Societatis Berolinensis Bohemiam, Thuringiam, Hungariæ aliquam & Herciniæ plurimam partem peragravit, atque ex his terris multas raras collegit plantas; est quippe ille, cum quo familiariter uti mihi contingit, vir in eruendis plantis solertissimus ac doctissimus. In horto botanico rarissimis indigenis exoticisque plantis repleto, nunc plantas methodice disponere studet; Linnæum in ple-risque sequitur; atque Rajum; facultate Tecum aliquando iter botanicum faciendi, nil magis in votis habet.

Inter plantas exoticas florentem hic videre nunc licet Cereum peruvianum angulosum maximum, qui Cactorum in Catalogo tuo Göttingensi est secundus; in quo observo, cactorum notam ab angulis suis desumi non posse, quippe ille ipse

truncus in inferiori parte sex, in superiori vero octo immo novem angulis gaudet. Florem speciosissimum in spiritu vini juniperato confervo, & depictum quam proxime Tibi mittam. In novellis Te legisse credo, ejus altitudinem æquare 32. pedes, eumque floribus 34. ornatum esse; horum duo aut tres simul vesperi post solis occasum florent, iique ab hora vespertina octava ad matutinam usque quartam perdurant, sole tunc oriente collabuntur atque flaccescunt. Florum habitus hic est: ex angulis illis Cerei, soli meridionali oppositis, prodit caulis floris pollicis crassitie, cujus inferior pars ex Cereo prodiens est ipsum ovarium ovatum sive fructus, intus ovali excavatione gaudens, cujus superficiei in filamentis albis semina alba adhærent: ex hoc ovario superne clauso longissima prodit tuba unica, lineæ mathematicæ crassitiem habens, tres pollices longa, hæc per calicem tubulosum, crassum, sature viridem, infundibuliformem transit, ac superne in septendecim fissa partes inter stamina media eminet, a quibus innumeris circumdatur, quæ omnia ex tubulosi calicis interna superficie enascuntur. Flos fit calice sature viridi, cujus segmentorum ordo primus connascitur, & tantum eminentiæ & depressiones segmenta a se invicem separant; horum segmentorum erant duodecim; secundus ordo jam calicem imitatur, alius floris, cujus segmenta 12. inferne connata, calicis partem superiorem, ex quo stamina enascuntur, constituunt, superne vero segmenta hæc a se invicem separata, ovalia, externe rubentia, interne

terne magis viridia sunt. Petala sunt numero triginta, alba, gryseis lineis parallelis pulcherrime picta sese exhibent. Brevissimam hanc descriptionem Tibi ex flore qui defloruerat dissecto, dare audeo, melius apparebit in iconc, quam brevi mittam.

Chirurgicarum operationum aliquot hoc verno tempore videre mihi contigit, alteram nempe amputationem brachii in muliere triginta annorum, alteram vero calculi sectionem, ad apparatus magnum, in puero quindecim annorum felicissime a Professore chirurgiæ Pallas institutam, præter cataractæ depositiones quasdam.

Hæc sunt quorum Te certiores facere volui, ut animus Tibi deditissimus meus exinde elucere queat, qui tua in me benevolentia nil magis æstimo, nihilque enixius rogo, quam ut ea imposterum dignari velis &c.

Berolini, die XII. Julii MDCCXLV.

Plantæ circa Berolinum repertæ

Oxycoccus.

Galium quadrifolium latifolium.

Stoechas citrina.

Triglochin.

Juncus femine lithospermi.

Tunica petalis profundissime laciniatis.

Chærefolium femine hispido.

Sagittaria folio latiori & angustiori.

Ophioglossum.

- Gallopsis secunda Helv.
 Caryophyllus barbatus.
 Pedicularis major.
 Orchis militaris major.
 Scirpus maximus aphyllus.
 Hottonia Boerhaavii.
 Pinguicula.
 Stratiotes mas & femina, sive Aloes aquatica.
 Hydrocharis.
 Asperugo.
 Comarum.
 Veronica Helv. § 27. prima.
 Potentilla flore albo Helv. quarta.
 Otites.
 Papaver capitulo long. hispido.
 Iris nostras flore luteo sive pseudo acorus.
 Ros folis foliis rotundioribus.
 - - foliis ellipticis.
 Genista hyperici folio.
 Genista spartium.
 Pulsatilla flore rubro.
 Sclarea.
 Potamogeton Helv. primum 199.
 - - - quartum Helv.
 - - - tertium Helv.
 Typha parte masculina ovata clavæ a feminina
 distante.
 Ranunculus palustris foliis longissimis, flore ma-
 ximo sive flammula maxima.
 Juncus floridus.
 Osmunda lunato folio.
 - - - matricariæ folio.

Genista tinctoria Germanorum.

Filipendula.

Orchis palmata calcaribus oblongis.

- - *maculata montana.*

- - *palmata foliis angustioribus, flore albo.*

Rubeola quadrifolia.

Herminium Linnæi.

Orchis duodecima Helv.

Anthericum.

Scheuchzeria.

Lysimachia globoso flore.

Viola trachelii folio.

Herniaria.

Lentibularia.

307.

A. RIBEYRO SANCHES.

Optatas litteras, quas ad me, Perillustris Vir, dedisti 28. Junii accepi: insuper librorum fasciculum, quod D. Gmelin mihi tradidit. Gratias Tibi ago maximas, non solum propter aliena opera a Te edita & illustrata, sed inprimis ob dissertationem de Imperio nervorum in arterias: Tibi gratulor de invento ad rei medicæ egregium incrementum. Multis abhinc annis mirabar illas subitas mutationes in corpore humano fieri solitas, non tantum post vehementes animi perturbationes, sed mentis in objecta abstracta improbos labores: & quia a prima juventute in hypochondriacum incideram morbum, cogebar de

his frequentissime meditari : exhinc mihi natum horreum, & ex variis, quos legeram, auctoribus, observationum ea intentione, ut illud impetum, faciens Hippocraticum, & effectus exinde natos in corpore animato facilius dignoscerem, & perspicerem : neque mihi defuit cum amicis, qui his delectabantur per litteras commercium, præsertim cum D. Kaau quatuor & ultra abhinc annis ; dum totus in illis eram, ecce fortunato obtulit sese mihi tom. III. Commentar. Magni Præceptoris a Te illustratorum & editorum, & locum ibi Tibi notum de laqueis ad arterias carotidem, axillarem & aliarum legens, quamprimum ad D. Kaau certiolem feci, & ab illo impense rogavi, ut in hæc pro ea qua præditus est dexteritate & perspicacitate vellet cultro anatomico inquirere annuit : mihi multa & optima communicavit, & de miro illo impetu faciente, cujus vim, vel luci esse similem vel Electricitati conjiciebam : dum his detinebar paratum jam ut a prelo exiret, habebat D. Kaau tractatum, cui titulus brevi edetur (puto nunc editum) *Impetum faciens Hipp. dictum.*

Hoc invento Tibi asserendo (nescio alium, qui hac de re antea cogitaverat & ad praxin medicam intenderat) ruunt perbella illa theorematata ex hydraulicis petita, ad sanguinem ex vena detrahendum. Jam celebres in arte viri in hæmoptyli observarunt, mentem ex morbo perturbatam opio placandam iri, neque liberali tantum sanguinis detractioe innitendum. Tibi apprime nota quæ fere frustra congerere poteram ; sed longiori

giori calamo hæc referre libuit, ut intelligeres, quanti hoc inventum pendam, cum innumera exinde putem fore ut redundant arti medicæ commoda.

Quando postremo ad Te litteras dedi, procul dubio rebar fore ut ad Agrisgranum sub hac tempestate me conferrem: sed nimium mei amantes, & altiore opinione de me alentes putant, me posse hic per medicam suppellectilem curari: annui & experimentum usque, fere infaultum, cepi: nam ante mensem colico dolore ita atroci, spasmodico fui correptus, ut putarem fore ut intra paucas horas non dolerem unquam; fortunato larga dosis opii, quam scribere non audeo, a carnificina illa me liberavit; spadanæ hic adlatas bibere incepti: sed merum cadaver, ventriculus renuit: unde cum *his luctor fessus, nec emergo*, meliora sperans. Vale, Perillustris Vir, & me amare favereque perge.

Petropoli 15. Julii 1745.

308.

JO. B. MORGAGNUS.

Ex quo egregiæ quædam Dissertationes tuæ ad meas olim pervenerunt manus, suspicere in Te cœpi conjuncta, quæ vel disjuncta in Anatomicis semper laudavi, diligentiam in observando, & eruditionem in scribendo, quarum altera vera a falsis, altera nova a vetustis distinguimus:

P 5

& quo-

& quoniam fieri non potest, ut quem ex animo laudamus, eundem non amemus; amabam Te antea quam tuis & officiis humanissimis, & muneribus gratissimis ad amandum provocares. Quo magis cumulas pro utrisque gratias ago, habiturus quoad vivam, & quoad potero, relaturus, ut in iis quæ hinc ferre optaveris, procurandis experieris. Quod vero istinc pariter pro me facturum benigne polliceris, noli credere, me quidquam libentius accepturum, quam tua, sive deinceps edenda, sive ad hunc diem edita. Ex quibus præter ea, quæ nunc misisti, & Adnotationes ad Boerhaavium nostrum, quarum partim apud me sunt, partim in itinere; jam habeo Historiam dissectionis foeminae gravidæ, Descriptionem Foetus bicipitis, Dissertationem de Monstris secundam, iteratas de Vasis cordis Observationes, Programma de Uracho, & Allantoide, & Dissertationem de Musculis Diaphragmatis: quæ significare volui, ut quæ mihi desint optenturque, cognoscas. Faxit Deus, ut multo pluribus communia studia augere, quod strenue hætenus fecisti, in posterum pergas, pro certo habens, ut plurimi sint, quibus pergratæ esse possint vigiliæ, & laudes tuæ, nemini gratiores futuras, quam mihi, qui a puero ad hanc ætatem nihil, secundum Deum, plus unquam amavi, quam Verum, & qui me ad hoc magis magisque perspicendum suis scriptis juvarent, solertes, industrios, doctos, Tui similes, Viros; ignotos quoque; tanto magis Amicos, in quorum numero Te, quæ tua est humanitas, habere summopere gaudeo,

gaudeo, & semper gaudebo, omni officio reverenter profecuturus. Vale. D. Patavii postridie quam tuas accepi litteras, VII. Kalend. Octobr. clo lccc xxxv.

309.

JOH. GESNERUS.

Meam valetudinem multum debilitatam sentio, cum ex eo tempore bis gravioribus accessibus febrilibus laboraverim, qui me per aliquot hebdomadas lecto affigebant & ab exoptatissimis in Botanicis laboribus impediverunt. Prior magna cum febre & capitis dolore & vomitu accedebat, & decimo quinto die suppuratorio faucium tumore remitteret. Posterior exanthematicam produxit febrim purpuraceam, cujus adhuc vestigia sentio, ut mihi metuum, morbum in purpuram chronicam mutatum iri valde molestam. Effecerunt hæc, ut Thermas petierim Badenses, a quibus redux hunc fasciculum cum Linnæi opusculo, quod humaniter mutuo concessisti, & Boerhaavii tractatu de Auditu a D. Gillerio misso, D. Spœrio tradendum curavi, ut cum iis rebus, quas a D. Engel acceperat, Lipsiam transmittendas conjungeret. Polypi primam speciem tandem in nostris quoque aquis inveni, colore quidem pallide-fusco a Trembleyano differentem. A D. Brander Augustano Mechanico accepi litteras & schedam, in quibus quæ parat instrumenta optica cum pretiis significat. Admodum
com-

commendantur ejus Telescopia reflectentia & Microscopia, quibus etiam machinam Lieberkühniam Microscopii solaris addidit, sed pretium Instrumentorum parum ab Anglicano differt: proximis diebus utramque expecto machinam. Leida accepi, Cel. Albinum demonstrationes anatomicas fratri suo tradidisse, dum ipse nonnisi physiologiam docet. Thesaurum botanicum Magni Conr. Gesneri in Volkameriano Museo Norimbergæ in Manuscripto inventum fuisse procul dubio a D. Beurero intellexisti, tum etiam quod Herbarium Schwenkfeldianum in manus D. Trew pervenerit, unde fortasse quædam pro locupletanda Historia tua Plantarum Germaniæ erunt expectanda. Vale, Celeberrime Vir, cum Tuis omnibus. Te salutant amici, quos Tiguri habes cum fratre meo & uxore, firmamque mecum Tibi optant valetudinem. Iterum vale & favere perge.

Scripsi Tiguri, d. 1. Octobr. 1745.

310.

D. LUDWIG.

Cum incertus essem, an ex itinere redux factus fueris, de die in diem responsorias ad literas tuas vanales distuli, ita ut certe taxandus sim, quod citius ad Te non scripserim; de benevolentia vero tua convictus, hanc ipsam excusationis ergo apponam. Omnes meæ curæ hactenus in terris positæ fuerunt, & multa negotia
has

has ipsas disturbarunt, ita ut ad opus edendum intra annum vix pervenero. Walthero nostro de die in diem magis languente, flora tamen ejus multis modis aucta fuit, in his enim delicias vitæ posuit, floruit Sesban. Prosp. Alp. Bonduc ramosum sive lobus echinatus Clusii, & Echino-melocactus major, nostris collectionibus addita fuerunt. Semina plura ferotina fiunt & imperfecta, nonnulla tamen addidi, inter quæ si pauca tantum grata sunt, sufficit, cum nova ex Russia paucis abhinc annis allata jam in vestris viridariis vigeant. Gmelinus Floram Sibiricam promittit, ut ex literis ad Heuchereum datis cognovi. Ex plantis ficcis a Gerbero olim communicatis pauca exemplaria addidi, forsitan unum alterumque placebit, cum in locis natalibus collecta sint. Sæpius dubitavi an Horticultura plus damni quam emolumenti adduxerit rei botanicæ. Fateor equidem plantas ex diversis orbis partibus in unum coactas & admirationem spectatorum, & attentionem Botanicorum excitare, sed si perpendo, quod plantæ multum recedant ab indole naturali, si in hortis colantur, fictas sæpius species offerunt, & ad genera quoque quod attinet, nihil ferme commodi in exoticis, cum rarius floreat, rarissime vel nunquam fructus gerant: sed in plantis ficcis in locis natalibus collectis multa quoque non adeo nitide exprimi possunt.

Ungues nuperrime a me examinati fuerunt, in his, licet bubillos ex pinguedine sive celluloso contextu sub cute progerminare non cognoverim,

rim, tamen similem cum pilis ortum & naturam adscribo. Tendo extensoris digitorum vel ut Albinus vult, extensoris ultimæ phalangæ ex interosseis natus in primam phalangam quidem inseritur, sed alia membranacea expansione lunulæ ad instar ungui imponitur, & a latere utrinque producitur. Vidi lufum insignem renalis venæ, quæ ramum sat crassum dimittebat cum iliaca sui lateris communicantem. Dabam Lipsiæ d. 15. Octobr. 1745.

Catalogum Bibliothecæ Weidmannianæ nunc mitto, pauciora continet medica, quam olim credidi, mittere tamen debui, ut vel Tu vel amici desiderata sua consignent. Platnerus Tibi quoque mittit Chirurgiam suam, citius hoc factum fuisset, nisi commoda defuisset occasio.

Prodiit altera pars opusculorum Heucheri, fac quæso, ut, si recensio quædam in novis literariis Goettingensibus occurrat, famæ ejus parcatur; occurrunt in recensione tomi primi nonnulla, quæ paulo acerbiora sunt. Fateor in operibus collectis non omnia laudanda esse, sed non irritandus est vir, qui quum ipse nunc non scribat, alios tamen maxime beneficiis suis sublevat.

311.

J. G. GMELIN.

Semina & plantas siccas a me postulas, eximie Hallere. Nihil omittam, quod Tibi gratum esse

esse non possit. Rogo autem aliquam saltem veniam, quod differre teneor, quod Tibi toto ex animo devovi. Vivimus in Russia, ubi res minimi momenti interdum magnæ fiunt, modo accedat seseque immiscens homo malevolus. Spero me Russia proximo anno exiturum, tunc omnia, quæ cupis, vel ad nutum tuum parata erunt. Nisi bellicis perturbationibus impeditus fuero, transibo Göttingam, tum ut amicissimo tuo confortio frui possim, tum ut a Te plenius comperiam, qua in re Tibi gratus & utilis esse queam. Cyanum tuum deformatum in transactionibus vidi. Floram Suecicam Linnæi ante aliquot dies accepi. Magni habeo & majoris haberem, si propriis & solis Linnæi observationibus superstructa esset. Miror etiam, quod suæ plantæ iconem dederit, quæ non mala jam habetur, cum alius adhuc ignotæ dare magis e re botanica fuisset. Sed vix obiter intuitus sum opus, ut plura de eo referre nefandum foret. Vale, Vir amantissime, & me porro ama. Dabam Petropoli, d. III. Decembr. c10 lccc XLV.

312.

ANT. RIBEIRO SANCHES.

Nisi morbo quam diuturno fuisset usque præpeditus, Illustris Vir, jam dudum tuis rescripsissem: nunc cum spes mihi adfulgeat, fore ut suavius vitam traducam, mea referre putavi, non tantum ut Tibi gratias agam pro gratissima tua
epistola

epistola 31. Augusti data, sed ut Tibi notum facerem Anatomicum nostrum van Melen meis precibus fuisse adductum, ut internæ auris partes arte illa, qua pollet, ita præpararet, ut & ad Te mitti & tuam mereri laudem possent: venturaque æstate per naves curabo, ut obtineas. Semina ex Siberia, & reliqua ad naturalem historiam spectantia ita inquirendo usque non fui felix: dabo tamen operam, ut cum auris internæ præparatis aliquid de hujusmodi suppellectile accipias: forsan ex Imperio etiam Sinarum, aliquid venturo anno a Societatis P. P. Pekini degentibus expecto accepturus.

Jam vellem lætiora solito nuntia de nostra Academia ad Te mittere. D. Gmelin, puto hac de re aliquid ad Te scribere. D. Schreiber valet, & quia totus in anatomicis edocendis est, raro illum video: tempori omnium malorum consultissimo medico omnia tradimus, & confidimus. Res medicæ vel ob Magistratum supinam negligentiam, vel ob auctissimum jam Academiarum numerum ita in dies labescunt, ut perditas iri credam: jam fatale vulnus est confossum: editum fuit lexicon, quod Galli ambabus ulnis amplexi quamprimum edere parant: catervas Medicorum videbis brevi: ideo precor, flagitoque, ut hunc insanum impetum per tua Commentaria & reliqua, quæ paras, scripta sufflamines: forsan decipiar! Sed Tu vide fatum amœnioribus litteris perverse illatum ex illis domibus Socraticis, *Dictionnaires* vulgo dictis.

Mira-

Miraberis forsan, Vir Perillustris, me extra virorum laude florentium consortium, extra Musarum dulce solum tantum capere mœrorem ob miserrimum, quo jacet Medicina, statum. Tenuit nos a prima juventute hic divus ardor recte sciendi, & si adsequi non potuimus, indignamur suspicienda despici. Incolumem & vegetum in feros Te servet Supremum Numen annos, ut studia medica in pristinum & egregium nitorem reducas. Vale & diu felix vive, & me ut soles ama.

Dabam Petropoli, 8. Decembris 1745.

313.

J. F. SCHREIBER.

Hac in re monendum habeo, quod catalogum horti Moscuenfis, a Gerbero confectum, & in quo nonnullæ, sed paucæ, a B. viro descriptæ simul habebantur, Gmelino describendum concesserim, quem mihi adquisivi, quum, Gerbero iter faciente, plantas illius horti invitus demonstrarem. Meministi, Ill. Teichmeierum idem mecum sensisse circa curam Pestis, per hydrargyrum. Probe novi, meritissimum illum Virum multos labores practicos volvisse, circa illud corpus naturale. Quare mihi gratum feceris, si mecum communicaveris, quæ rem hanc explanare possint. Certe si Haude Bibliopola Berolinensis difficilis fuerit, in reimprimendo scriptulo de Peste, alium mihi quæram; quam sententiam meam

Tom. II. Comm. Lit.

Q

fat

fat confirmatam, adhuc uberius probare possim. Vel pertinacissimi jam mihi concedunt, in hydrargyro quæri posse remedium Pestis, nisi quod malint mercurio dulci efficacius: forte sublimatum corrosivum, rite exhibitum. Vivit valde senex Vir Illustris, qui, credo, ante 40. annos a lue liberatus est Madriti, dum corpus mercuriale in palma per aliquot dies trivit, unde in profusum sudorem lapsus est. Audivi aliqua de specie quadam belli litterarii, quod Tibi a Boerhaavianis indicetur, occasione recensionis Tuorum in Instit. Commentar. in Biblioth. raison. factæ, sed belligerantes nondum novi. Relatum adcepi, Vos in vestris novis publicis litterariis multa laude prosequutos esse eximium scriptum A. Kaau Boerhaave de impetum faciente, Hippocrati dicto. Ego inde plurima in usus meos converti. Vereor vero, ut intelligatur Hippocrates, flatuum theoriæ addictus, vel legatur interpretes Helmontius, &c. Quæ pluribus annis collegi, rem medicam spectantia, ea nunc colligo, & inter se connecto, forte non in usus publicos, saltem in meos. Jam in medio, ut sic dicam, Physiologiæ occupor. Promiseram Tibi eventum aliorum calculosorum perscripturum me, si quæ circa eos experimenta cepero. Duorum diaria adcurate fero. En paucis rem: Ex præscripto D. Roberti Whytt in Medic. Eff. Vol. V. Art. LXIX. alteri adolescenti, alteri viro, ordinaveram quotidie saponis Alicantici $\frac{3}{4}$ soluti in aqua calcis ex ulstreis factæ \mathfrak{lb} . β . Per trimestre fere quotidie usi sunt medicamento. Et, septem mensibus examinati,

fassi

fassi sunt, se nunquam adeo recte in vita habuisse, ac se adhuc nunc habent. Si perquires; aliquando curatius ad Te hæc daturus sum. Ill. Sanchés, aliquamdiu morbo conflictatus, quam primum ad Te scribet; voluitque ut Tibi omnia bona de se nuntiarem. Fac ut valeas, mihi que semper, ut solitus es, fave. D. x. Decembris, 1745. Petropoli.

314.

CAROLUS LINNÆUS.

Litteras accepi tuas, Amice æternum colende, die 10. Junii scriptas, suo tempore.

Floram Jenensem, quam misisti, non accepi, sed tamen comparavi.

Pulcherrimam figuram dedisti Saponariæ, & longe præstantiorem ista Menzelii in pugillo; hanc copiose reperi in Insula Carolina, uti colligere poteris e Flor. Suec. 346. & Itin. Gotland. 282. egregie crescit in Horto academico.

Accepi tuum libellum de Alliis, stupendi laboris collectio synonymorum; si novissem antea, potuissem aliquot species communicasse.

Nunc video Te magnum opus parare, scilicet Floram totius Germaniæ; non dubito quin herbarium Burserianum magni foret utilitatis, qui tam multas provincias Germaniæ obambulavit, & singulis speciminibus loca adposuit.

Q 2

Ego

Ego laboro cum Flora Zeylanica; accepi enim Herbarium ipsius Hermannii, quod in Zeylana collegerat; species plerasque ad sua genera referam, genera multa nova obtineo.

Socii Societatis nostræ Te salutant, & per me petunt, velis aliqua tua observatione Acta nostra ornare, uti aliquoties promissisti.

Ante aliquot hebdomadas habui litteras Parisiis, ubi dicunt Te Helvetiam tuam petiisse, & ibi Senatoris munus accepisse; ego vero hoc non credo.

Si habeas femina Chenopodii villosi lini folio Hort. Gotting. 5. Amaranthi frutescentis p. 6. Amaranthi siculi p. 6. Chamæleæ 8. Commelinæ luteæ 14. Filipendulæ foliis ternis 19. Hellebori fætidii 20. Sison 1. 2. p. 39. Solani spinosi 47. Borraginoidis 51. Verbesinæ p. 82. mittas.

Tu valeas & uti soles semper faveas. Dabam Upsaliæ 1746. d. 7. Jan.

315.

J. G. GMELIN.

Hæc mentem subierunt occasione pulchræ cujusdam feminum collectionis, a Stöllero haud ita pridem ex Sibiria acceptæ, quam ille in America & Kamtschatca acquisivit. Hucusque omnes ejus res ex voto successerunt. Speramus, proxima hieme Petropoli futurum; jam enim Irkutiam usque

que rediit. Vereor autem, ut me hic inveniat, spem enim maximam jam concepi, fore, ut dimittar. Curabo autem folicite, ut & ego collectarum ab ipso plantarum particeps evadam, quarum dimidia pars tua erit. Dices, me multa promittere, at parum promissis stare. Aliquantulum quæso adhuc expecta.

Hæc omnia occasione oblata, qua datum mihi est, litteras ad Te mittere sine solutione portorii. Et quoniam integra plagula concessa est, alias includere ad Parentes commodum visum. Tu curam ulterius ablegandarum quæso suscipe, quia opto, ut tuto in locum perveniant. Vale, optime amice, & me Tibi totum crede. Dabam Petropoli, d. xxv. Januar. cdo lccc XLVI.

P. S. Si aliquam notitiam habes cujusdam Professoris Giessensis, Gersten, quibus ex causis ille professionem suam dereliquerit, enixe rogo, ut impertias, qua haud abutar.

316.

D. LUDWIG.

Aceptissimæ tuæ die 7. Nov. a. p. scriptæ hoc ipso anno mihi traditæ fuerunt, nunc cum ante hos tres dies, pulchræ terræ & fasciculus, quem hic Tibi trado, a nostro Gesnero mihi traditæ fuerint, in prima data occasione per currum publicum, cum responsoriis Tibi mitto. Allia vidi, nec facile contradicam Botanico, qui

Q 3

genera

genera contrahit, ut species augeat, doleo tamen, quod limites certos generum & specierum, non uniformi modo in omni ambitu studii ponere queamus. Arduum thema in Angiologia elegisti, varietas cadaverum & iconum impossibilitas Tibi sæpius incommoda erunt. Pergas tamen, quantum reliqua studia tua permittunt, nam omnes plura expectant. Nova editio Proventuum Heucherianorum non quidem placere potest, sed perpendas faciem studii botanici eo tempore, cum Heucherus libellum conscriberet, & facile condonare poteris Autori, qui tum temporis studium methodicum introducere conabatur. Qui Rajanis principiis insistant, non ferre possunt Rivinianos. Dillenius Te amat & Tibi semina mittit, quoniam tua ad Rajum propius accedunt. Dillenius ob controversiam cum Rivino omnes odit ex Saxonia oriundos. Hænelius vero ita quidem versari voluit circa editionem Heucheri, ut sua inspergeret, sed quantum præstiterit ipse nosti, id enim certe persuasum habeo, talem editionem operum Heucherum nunquam desiderasse, sed satis de his.

Si peregrinatores omnes tam studiose descripsissent plantas ut Tournefortius, ex plantis in horto cultis systema non condendum esset; evolvas exercitatissimum Dillenium in Horto Elthamensi invenies certe nonnulla in generibus, plurima in speciebus mutanda esse non culpa auctoris, sed quod plantas in horto crescentes descripserit. Aloe Americana, quæ in nostris hybernaculis

culis in stupendam sæpius magnitudinem excrescit, longe aliter a me visa fuit in Africa, flores lutei, scapus non adeo altus, & reliqua. Intercentum icones, quæ ad vivum delineantur in hortis, non decem sunt, quæ naturalem plantæ indolem ostendunt. Experientia edoctus loquor, qui plantas in Africa crescentes vidi, & postea ex feminibus in horto productas cognovi. Origani nostras, monspessulanum & creticum quantum differunt inter se, sed mihi videntur unam speciem constituere, varietas a loco. Si forsitan quædam femina habes ab amicis missa, quibus commode carere possis, mittas quæso, nam nec in horto nostro adeo feminibus abundamus. Spero ex Italia quædam.

Lipsiæ d. 22. Jan. 1746.

317.

J. G. SIEGESBECK.

Nullam aliam novi viam vel modum, quo feminum fasciculus, Horto nostro Academico destinatus, transmitti possit, quam per cursores publicos ordinarios Lubecam usque, & quidem ad Dn. Dn. Jo. Gerardum Wagnerum, Celeberrimum apud Lubecenses Medicinæ practicum, ad quem etiam fasciculum, Tibi ultimo missum dederam. Sed necessum erit, soluto (ne ægre ferat) ad hanc ipsam stationem postarum pretio, ut quam primum fieri possit, ablegetur fasciculus, quo cum primis navibus eum impetrare, & fe-

mina mox terræ amandare queam. Mitto denuo semina nonnulla, præterita æstate in Horto nostro ad maturitatem perducta. Sed cur ad Gmelinum scripsisti, quod Tibi communicaverim *Ame-thystinam*, cujus in Ammanni descriptionibus nominotenus solum mentio facta? Sic enim prohibeor & impediior, ne unicum amplius Plantarum Sibiricarum, quarum Descriptiones in Ammanni Tractatu non leguntur, quarumque plures adhuc restant, semen Tecum communicem. Reservavit sibi Gmelinus post reditum suum ex Sibiria, harum Descriptiones; sed quando tandem hæ lucem videbunt publicam? Ipse jam elaboravi Floram Petropolitanam campestem & spontaneam; possideo quoque Floræ Moscuenfis Msc. B. Gerberi, juxta Tournefortii methodum dispositum, sed varia hucusque hic se obtulerunt impedimenta, quo minus hæc scripta prelo subjici potuerint. Si Tibi supersit exemplar Dissertationum de Veronicis Alpina, enixe illud efflagitarem. Cura ut valeas. Dabam festinanter ex Horto Academico Petropolitano, ad diem $\frac{1}{12}$ Januar. 1746.

318.

J. G. GMELIN.

Epistolam tuam, Dorriens concreditam rite ad me pervenisse post acceptas a Sanchetio litteras, quibus meas inclusi, non amplius dubitabis. Est vero Tibi omnino causa, de tarditate mea conquirendi. Distractus ab aliquo tempore perpetuis negotiis

negotiis & curis etiam obtinendæ dimissionis, non tam frequenter cum amicis versari possum, ac adhuc mihi mos fuit. Nudius tertius epistolam tuam 6. Jan. scriptam accepi. Cum D. Sanchez ipsa illa vespere, qua epistolam tuam obtinui, communicavi, quæ illum scire intererat. Ille etiam mox scripto regeffit: „ Je vous remercie pour la communication de la lettre de Mr. Haller, que je venere & estime avec distinction: mais son adversaire surement n'est pas Mr. Kaau; demain je vous dirai les circonstances ". Dixit itaque altera die, diu jam hæc sibi nota esse, nec C. Thomsum esse, qui critica in Te scripta urgeat, sed esse illum, qui van Sviten opera Leidæ suis impensis imprimat, propter eam rationem, quod in illa opera aliquanto vehementius invecus sit, qui tuos commentarios in Bibliothèque raisonnée recensuit. Hunc Bibliopolam nactum esse hominem juvenem, genuinum Boerhaavii discipulum, doctum & fervidi ingenii, qui calamus contra Te stringat (*Nortwyck*). Kaauwium extra omnem culpam esse, ipsum ejus fratrem germanum, qui alter est Imperatricis Medicus, de tota ista re nihil plane scire. Id quod & ego satis confidenter testari possum. Nam sæpe cum illo sum, nec raro colloquia miscemus de rebus eruditis, quæ apud externos gerantur. Sanchez asseverat, quamprimum de hac re audiverit, se dedisse literas ad bibliopolam illum, in quibus maxime dehortatus illum sit de suo proposito, nondum autem tulisse responsum; quantocyus adhuc scripturum esse & si

in sua potestate sit, impediturum; vereri tamen se, ut aliquid efficiat. Hoc in casu se suadere Tibi, ut omnia patientissime perferas, donec editurus sis Commentarios tuos majores in quarto, ubi liceat Tibi in præfatione commemorare scriptorum eristicorum in tuos Commentarios & simul declarare, Te ephemeridum scriptores non adeo magni habere. Et hoc consilium mihi quidem omnium æquissimum videtur. Bilis enim, si illud sequeris, non admodum commovebitur, nec tempus inique perdes, nec orbis eruditus proventibus tuis, quos sine fuce adhuc suspexit, & quos in dies ferre majores potes, defraudabitur. Flora Linnæi placet. Est enim stupendæ ejus diligentiae novum argumentum. Vereor id unicum, ne nomina specifica recentiorum olim plura futura sint, quam antiquiorum, unde moli librorum botanicorum novum augmentum accedet. De Junco 284. dubito, an Vaillantianum Rajum synonyma conveniant; ego certe illum, quem intellectum vult Autor, ut alia fileam, nunquam pede inferiorem inveni, sæpissime autem duos cubitos excedit. Vale & me porro ama. Dabam Petropoli d. XVIII. Jan. clc lccc XLVI.

319.

ADRIANUS VAN ROYEN.

Si vales, bene est, ego valeo, multumque me tuæ debere liberalitati humanitatieque lubens & gratus agnosco; præter enim eruditam Helveti-
carum

carum Stirpium Historiam, in qua non inutiles trivimus horas, doctissima quoque habemus tua in Institutiones Boerhaavii Commentaria: gratulor, Vir eximie, utrosque aliosque jam exantlatos labores toti emunctæ naris Medicorum Botanicorumque ordini. Quod vero calidorum quorundam hominum minas attinet, nosti, virtuti comitem ire invidiam. Negotium ipsum ita gestum & audio, & non sine ratione suspicor. Nimirum in libello, ni fallor, quem Galli Bibliothecæ raisonnée appellitant, facta comparatione inter tua in Institutiones, & Gerardi van Swieten in Aphorismos, Boerhaavii Commentaria, concludunt, Dominum van Swieten (utpote verbo tenus dictata Magistri secutum) commentatum fuisse *en bon Catholique*; Te vero, Amicorum optime, (utpote qui nonnulla hinc inde emendare, obscuriora illustrare, & novis inventis augere sategeras) *en bon Protestant*.

Spectatum admissi risum teneatis amici?

Id vero cum ægerrime tulerit, Teque simul facti hujus auctorem suaforemque crediderit Swietenius, (ultrices armans in tua fata manus) calamos conduxisse dicitur D. van Noordtwyck, & Hovii; quorum alter, ei per affinitatem conjunctus, Leidæ, alter Amstelodami medicinam exercet. Hi, & si qui plures, ordinis Jesuitici commilitones Tibi, vivoque Leoni, quem nemo impune laceffat, insultare velle traduntur. Tu his prudenter utere. Semina missa accepi, Ruppiumque tuumque de Allio Tractatum avide exspecto.

Tu

Tu vero, vel una cum his, vel deinceps (opportuno tamen tempore) 60. circiter semina accipies, quorum tertia pars ex Cap. Bon. Spei recenter advecta haud dubie germinabunt, modo quantocyus ea, ut ipse fieri curavi, terræ commendes in hybernaculo non nimis calido: mihi saltem maximam partem prodierunt. Floram Suecicam misit Linnæus una cum Dissertationibus de Coralliis Balthicis, & Peloria, monstro sane insolenti, sed quandoque bonus dormitat Homerus.

Simultatis illius, quam cum nullo mortalium exerces, nisi monuisses, prorsus fuisset ignarus; sed mittamus hominem impium & ingratum, fungum noxium, &, omnium in his terris testimonio, bipedum nequissimum.

Magni Boerhaavii Vidua nuperrime e vita excessit intestata, sortem vero suam sub dira tyrannide gembunda, sed fero, dolet Filia. Hinc fide, sed cui, vide. Tu interim vale, Vir optime, mihiq; ut soles, favere perge.

Dabam Leidæ Batavorum ad d. 10. Febr. 1746.

320.

J. JAC. DILLENII.

Quum in seligendis & compingendis pro Te feminibus occupatus essem, allatus ad me, non equidem per M. Alberti, quem nominas, sed

sed procul dubio ejus cura, quodam ex nostris curribus publicis fasciculus, quo continebatur Ruppianus tuus & lib. de Alliis, licet absque iconibus, pro quibus gratias ago.

Ea occasione breves a Te habeo litteras, 9. Octobr. 1745. scriptas, ex quibus intelligo, quæ ad bibliopolam Changuionum pro Te miseram, Te nondum recepisse. Miseram autem April. initio 1745. fasciculum Muscorum, & Oct. 9. ad eundem dedi fasciculum seminum. Præterea Maji initio, cum essem Londini, nactus eram Plotii Histor. Nat. Oxon. & eam ad eundem, Tibi mittendam, deferri curavi. Desideras in dictis litteris, si quæ haberem semina, ea ut ad D. Reich Roy. Scient. mitterem. Sed cum fasciculus sit major, quam ut per veredarios publicos mitti possit, misi eum hac die Londinum ad Mercatorem Kruger, cognatum amici mei veteris, J. H. de Sprehelsen, ut Hamburgum prima navi ad eum deferri curaret, a quo non dubito, quin prima occasione recepturus sis; & ego quidem opto, ut mature & antequam sationis tempus præterierit, accipias, cum multum temporis in colligendis impenderim. Semina sunt circiter 175. inter quæ forte quædam erunt, quæ jam habes, sed spero multorum aliorum Tibi copiam non esse. Paucis demptis, omnes sunt soli liberi plantæ: Legum 45. Miscell. 32. Misc. biennia 40. Miscell. perennia 53.

Helvetii & Hassi bene concordant; nam ut olim de Cordo Gesnerus, sic Tu de Ruppio bene
meritus

meritus fuisti. Ruppium tamen multo minor fuit Cordo, venator licet egregius. Ceterum si res mei fuisset arbitrii, expunxissem omnes non tantum exoticas, sed & hortenses plantas, quin & reliquas locis remotis nascentes. Saltem sufficere poterant, quæ in vicinis Academiis Saxoniae nascuntur. Ubi quidem miror nec Ruppium, nec Tibi in mentem venisse, quæ observavit Val. Cordus tum Jenæ, tum Witembergæ, tum alibi, v. gr. inter alia Daucum cyanopum L. 2. c. 122. Witembergæ copiose nascentem, quem canis ille non odoratus est, ob quem scomma in Rivinum invita Minerva (mal à propos) projectum retorqueri posset, nempe occasione Marrubii illius Cardiacæ folio Rocc. quam plantam omissam observo in tua edit. forte, quod credas ex horto ad fossas Witemb. pervenisse; sed hoc non verosimile de Pimpinella illa. Ejus semina inter cetera misi; tu cognosce an eadem omnino sit species, quæ Witembergæ nascitur. In Anglia nondum vidi. Habui semina e Gallia. Radices primo anno albæ, altero & tertio extus nigrae fiunt, intus semper albæ, quæ præcisæ post aliquam moram plorant succum subcæruleum, parce tamen. Sunt minus, quam aliarum specierum acres.

Addidi his feminibus libellos aliquot, nempe Deeringii & Sloane Catal. Jam. it. Cat. Oxon. Utrum desideraveris, recordari non possum, amici autem notam vel catalogum librorum Bot. a Te desideratorum. Cum parvi sint & rarius occurrant, credebam eos Tibi deesse.

Ame.

Amethystina mihi nondum visa. Habemus Caraguanam alteram quotannis florentem & femina ferentem, ex quibus ad Orobum refero; Jacea a Te descripta in Act. Phil. est Jacea calyculis argenteis major T. Lactuca folio saligno R. non differt a 4. syn. Raj. p. 162. nec ceteræ ejus plantæ novæ sunt. Vale & quotiescunque libuerit ac vacaverit per cursores publicos scribe.

Oxonii Febr. 17. 1746.

321.

J. F. MECKELIUS.

E, uti soles, per hoc hybernium tempus, indefessis tuis doctissimis ac solertissimis laboribus, rarioribus observationibus, ac accuratissimis indagationibus ad anatomiae incrementum plurimum contulisse, tam certus sum ut nequeam esse certior, nihilque magis, quam iisdem pariter interesse optarem; sed me per hanc hyemem, Professoris, quod ita dicunt, officio, in theatro quod hic est anatomico regio, fungi, Professoris anatomiae hic degentis Buddæi ac reliquorum coegit benevolentia, qui illud oblatum recusavi quidem, tantum abest ut illud ambiverim, attamen antecedente Professore Dno. Schaarschmidtio, illud accipere debui, atque per hoc præterlapsum tempus, summo, quod venia tua dicere liceat, cum honore omniumque approbatione perfeci. Tua sunt, Vir Illustris Excellentissime, quæ glori-
Tua

Tua quippe doctissima præcepta me aptum reddiderunt ad illud suscipiendum Tuique ac Tuorum in me collatorum insignium beneficiorum, immortalem mens mea gratissima ac devotissima aservabit memoriam. Varia curiosiora, quæ sese, in plurimorum quæ nobis hic sunt cadaverum dissectionibus, mihi obtulerunt, brevibus attingere liceat: Primum quod dicam, est vesicæ prolapsu laborantis puellæ viginti annorum cadaver; hac ratione se habuit: sub nymphis, eo in loco ubi urethræ solet esse exitus, in vaginam prominebat conicum triangulare solidum ac durum corpusculum, lobuli Spigelii hepatis figuram referens; hujus basis insistebat aperturæ urethræ, apex vero coni in vaginam descendebat. Aperto abdomine vesicæ inversæ corpus hoc pyramidale esse apparuit, quæ cum peritonæo, ejus superficiem posteriorem ac superiorem obducente per sphincterem vesicæ relaxatum, ex urethra prolapsa erat, atque in durum, solidum carneum intus peritonæo extus vero nigricante ab aëre, rugosa membrana obductum corpus commutata erat; in abdomen hiabat sphincter, a peritonæo simul cum vesica protruso, clausus: insertio ureterum adhuc aderat, in vesicæ corpus, constricta tamen atque clausa, quippe cum sinibus vesicæ per sphincterem pariter abdomine egressa erat aliqua ureterum portio. Extus in vaginam vesicæ prolapsum corpus nullo orificio apertum hiabat, multo minus in abdomen, ubi a peritonæo plane clausum erat. Renes duplo naturali majores, erant sacci purulenta, mucilaginosi materia plenissimi,

nissimi, quæ totam repleverat pelvis, in ligamentosam fere duritiem transmutatæ, cavitatem, atque ureteres utrinque ad pollicis diametrum a renibus adusque insertionem suam in vesicæ corpus dilataverat. Nulla aderat fistula in intestinum rectum, multo minus exitus urinæ in abdomen; annulum in vagina uteri ceraceum gessit, quem forte puellæ isti imprudentes applicarunt chirurgi, qui prolapsum vaginæ vel uteri hunc vesicæ esse putarunt. Puellæ ipsius corpus reliquum obesum, robustum minimeque emaciatum erat, sed floridum, quod certe tum ob puris in renibus collectionem, tum etiam urinæ impeditam secretionem mirandum erat; & cum prolapsum hunc diu durasse pateat, difficile judicatu est, ubinam urina tam longum permanferit tempus, an resorbta in intestina? Secunda observatio erat renum, quorum quilibet duobus, pollicis diametrum adæquantibus, ureteribus in vesicam urinariam hiabat, quorum alter ex pelvi renum solito modo, alter vero eorum supra hunc, ex renum exulcerato sacco ortus, ab utrisque lateribus duæ vesicæ sinubus inserti erant.

Ceterum calculos in ureteribus infantum mire dilatatis varios inveni. Quæ adhuc affervo. In angiologia præter venarum & arteriarum renalium plurimas varietates, notabilis erat ramorum ex arcu aortæ prodeuntium varietas. Ex aortæ nempe trunco adscendente vulgo dicto, ubi sese in arcum flectit, ejusque facie quidem anteriori, orta conspiciebatur arteriola impar, lineæ

diametro, postquam cum aorta cera repleta erat, in pectoris cavitationem descendens; & ex arcu ejusdem aortæ inter carotidem sinistram & subclaviam sinistram immediate oriebatur arteria vertebralis; ex trunco carotidis autem thyreoidea inferior.

In cerebro aliquot ante dies in usum tyronum anatomicorum, qui præparantium nomine veniunt, & quorum instructio jam mihi incumbit, dissecto ac demonstrato, ventriculorum cavitates omnes, tum superiorum sive anteriorum, tertii & quarti albo spisso pure repletas reperi, nervosque opticos, ubi in sella tunica confluunt, cum infertione infundibuli, in glandulam pituitariam, ut & basin cerebelli totam crusta purulenta, tenaciter, instar pelliculæ, cohærente, obductam reperi. Septum vero lucidum lineæ mathematicæ crassitie, ad usque partem fornicis posteriorem, ubi sese in crura dividit, protensum.

Ceterum, quod Boerhaavius in physiologia negat, Tu vero comprobas, aliquoties jam in robustissimis corporibus ventriculum sive stomachum cibus plane vacuum reperi.

Rostochii nuper aliquis pro gradu de ductu glandulæ inguinalis in urethram hiantem disputavit, atque hinc bubones ex inflammatione urethræ in gonorrhœa & lue venerea deducere conatus est. Sed Professor Detharding, qui hæc ipse scripserat, adhuc valde dubius de rei hujus veritate fuit; ego nil potui invenire, & certe nimis longus foret ex his glandulis ad urethram ductus, qui

qui tamdiu latere non potuisset, videtur mihi vasculum arteriosum pro ductu assumpsisse; iconem cum dissertatione accipiam, simulac prodierit; Tibique illam, si licebit, statim transmittam.

Berolini, d. 1. Febr. MDCCXLVI.

P. S. Cum hodie ante meridiem ad situm partium abdominalium auditoribus demonstrandum, cadaver masculinum inciderem, vesicam urinariam duobus calculis, ovo gallinaceo paullo minoribus, ovalibus, compressis, levi altero, altero vero aliquantulum aspero, repletam inveni. Vesica urinaria circa hos calculos constricta crassitiem duarum linearum mathematicarum tunicarum suarum habebat; renes vero cum ureteribus naturali magnitudine præditi erant. Præterea arteriæ mesentericæ superioris in eodem subjecto cavum, plane fere coalitum, vix ac ne vix quidem acum trans mittebat, instar arteriarum umbilicalium; & quidem statim ubi ex aorta prodibat in tale solidum degeneraverat ligamentosum corpus. Infantilis vero cera repleti cadaveris abdomen apertum puris enormem exhibebat copiam, intestina vero omnia crusta purulenta tenaci plusquam lineæ crassitie, exterius obducta, atque hujus ope coalita. Inflammatio & hinc orta suppuratio hæc pro fundamento habebat intestini recti procidentiam, quod inflammatum ac mire turgidum a sphinctere constrictum, extra anum prominuit, circuloque sanguinis impedito, causam inflammationi ac suppurationi dedit.

J. F. MECKELIUS.

Rariora a Te, anatomica subtilissime ac doctissime perlustrante, inventa, ut ut utilissima, ita etiam sunt rarissima; qui nunquam me de arteria omphalomesenterica aliquid legisse memini, tantum abest ut viderim. Inter illa quæ mihi sese hic obtulerunt, calculus est vesicæ urinariæ, ex sexagenarii cadavere exemptus insignis magnitudinis, totam vesicam replens ac distendens; ovo gallinaceo quatruplo major, quatuor pollices latus, quinque vero & ultra altus, crassitie duorum & dimidii pollicis, superficiem totam plane asperam exhibens, ad vesicæ figuram ovalis, basi latiori, in medio compressior; vesica urinaria plane erat relaxata, & sese expandi ac dilatari ulterius flatu immisso facillime permittebat; cum in aliis calculosis tunicæ vesicæ crassissimæ ad calculum constrictæ sint, ulterius non multum dilatabiles, quod forte magnitudo calculi hujus fecit. Vesicula felle in eodem cadavere plenissima calculis erat sulphurei coloris, variæ figuræ; in renibus autem nullum calculi erat vestigium, sed hi cum reliquis urinariis partibus plurima sicca pinguedine erant obducti. Calculum hunc in vesica urinaria adhuc latentem cum renibus asservo, ac occasione data, Tibi monstrare potero. Præter vulgarem autem opinionem in rene dextro invenio calculos renales jam secunda vice alterum in pelvi renali renis dextri

dextri triangularem , complanatum , alius vero sexagenariæ cadaveris renem dextrum plane membranaceum , omni corticali ac tubulosa substantia destructa , calculis repletum angulosus reperi ; vasa vero in interna sacci membranacei hujus , in quem ren abierat , superficie repentia , observavi , ureterem vero dilatatum calculis pariter plenum. Vesiculam præterea felleam erosam plus quam duodecim foraminibus in abdomen hiantem , omnemque bilem in cavum abdominis effusam , in puellæ viginti annorum plethoricæ , ac obesæ cadavere vidi.

In utero puerperæ , adhuc satis amplo , disse- cando ac demonstrando jam jam occupor , ductusque lactiferos mammarum cera a mercurio replevi , vasa vero uterina spermaticaque , imprimis venosa mire dilatata reperi , & utrasque arterias spermaticas ex renalibus , dextram ac sinistram , sinistram autem diametrum lineæ mathematicæ servantem , inter venas ad ovarium & uterum pergentem observo , duasque venas spermaticas in sinistro pariter ac dextro latere , quamlibet triplo arteria ampliorem , in renales venas sese utrinque inferentes. Renales arterias in uno latere sæpe tres ex aorta prodeuntes observo ; & quæ sunt alia in angiologia plura notabiliora , quibus recitandis nunc supersedeo , ne molestus Tibi sim

Consilium tuum , quod mihi roganti dedisti doctissimum ac sincerum , novum mihi est insi-

gnis benevolentiae tuae signum, quod gratissima mente agnosco; ex illis vero descriptionem nervi quinti elegi, quamvis pauca supersint, a Te in commentario ad Boerhaavium doctissimo, non exhausta.

Dissertatio de ductibus glandulae inguinalis nondum edita, sed adhuc sub iudice lis est; an vera sit observatio. Dethardingius enim adhuc de vera ejus dubitat existentia, & a me rogavit, ut inquirerem; misit ipse candidatus mihi, hanc quam addo, suam aeri insculptam figuram, quam ipse delineavit; sed usque adhuc nullus sese mihi studiose inquirenti obtulit ductus, nec figura haec respondet figurae satis irregulari & in omnibus fere cadaveribus diversae glandularum inguinalium; nec numerus, quippe multo copiosiores has invenio glandulas; mercurio replevi vas quoddam, ex omnibus glandulis inguinalibus tum in inguine, tum pelvi jacentibus collectum, ex pelvi sub ligamento Fallopii adscendentem, suspicatus initio fore ductum; at cum ulterius perscrutarer dissecando, venam ex his glandulis collectam, in cruralem venam, supra ortum saphenae internae insertam esse, reperi; quod valde probabile mihi videtur illum pro ductu habuisse, cujus insertionem ipse ille nondum habuit compertam, sed tantum vascula mercurio repleta pro ductu habuit, & Ellerum jam multos glandularum harum ductus descripsisse ait, quos quidem in his glandulis, sed minime excretorios, sed venosos sive venas ac arterias reperi; quid de his & incongrua hac

Auctoris

Auctoris figura sentias, vellem me certiolem fieri posse; ad me quod attinet, huic invento parum tribuo, commotus factis experimentis. Nova hic nulla memoria digna geruntur, quorum Te certiolem facere possem; quare favori tuo me summopere commendans in his subsisto; qui nunquam esse desinam &c.

Berolini die 12. Martii MDCCXLVI.

323.

A. RIBEYRO SANCHES.

Tuis ad me datis 16. Januarii, Illustris Vir, jam dudum respondissem, si ægrotis ex munere invisendis & curandis, subinde febre catarrhali per hebdomadas duas impeditus usque non fuissim; & quamvis DD. Gmelino & Schreiber, quid cogitabam circa scripta in Te parata significaverim, & rogaverim, ut Tibi notum fecerint, dum ego per litteras apertius Tecum agerem, calamum, quem adhuc manus tremula vix regere possum, ausus sum assumere, ut scires, quæ Tui causæ suscepi, & quomodo cum detractoribus Te gerere debere.

Quamquam ipse consilio abundas, tamen cum multum Tibi debeam, & ob merita, quibus polles Te ardenter amem, quid mihi nunc videatur Tibi agendum his in adversis temporibus, audeo communicare. Interim Tibi persuadeas,

R 4

quæso,

quæso, flagitoque, ne libertatem, & animum Tibi addictissimum, neque minus candidum petulantiae arguas: potius ego quid facerem, si similia pati cogerer, vellem ut intelligas, quam eo infanæ pervenirem, ut Te ridiculo supercilio, virgave censoria in tramitem salebrosum ducere conatus essem: quapropter spero confidentiæ ut ignoscas, quando intelliges, me potius tuam tranquillitatem statuere, quam prudentiam meam ostentare velle.

Ad amicos meos, qui conatibus meis favere possunt, jam scripsi & scribam adhuc, immo ad bibliopolam mihi familiarem, qui multum auctoritatis, ut plerique ejus sodales, apud hos mercenarios scriptores habet, ut illos cogant ab hac scribendi famosa scripta, scabie, in eruditos viros discedere, neque in posterum desinam omni studio illos in meas adducere partes.

Jam per D. D. Gmelin & Schreiber Tibi notum feci, me fidem pro Abrahamo Kaau, qui nullam in scriptis a Te lectis, & in Te paratis partem habet, dedisse; insuper me suspicari esse obscurum quemdam hominem, qui a male feriatis, vel lucro inhiantibus compulsus fuerit, ut illa ederet scripta, & viam, quæ mihi foret tenenda hoc in negotio; silentium tantum mihi premendum; & commentaria, quæ scribere incepisti secundis curis polienda, & augenda, ita elaborare & conficere, ut lucem quamprimum videant, & ea præfari, quæ putas necessaria ad retundendam horum mercenariorum petulantiam.

Dicis

Dicis facillime hæc dici, ast exsequi & ferre non facile: nam memores iræ ita de sede sua mentem depellunt ad colendas musas, ut omnem mentis aciem, omnemque vigorem penitus convellant. Ita fieri cognovi; nam recta ingenia injuria debilitantur, sicut perversa audacia confirmantur. Sed cum in excelsis positus, propter ea, quæ cum laude edidisti, loco, illum fervare, & ad summum, quod jam jam attingis gloriæ culmen pervenire non poteris, si curriculum, quod incepisti ad metam non perduces victor, vel in ejus medio sistere, vel stare decreveris: cum dedecore Te revertisse clamabunt tui detractores: ideo calamos pro Boerhaavii nomine ut frangas auctor Tibi non essem; quod si feceris, monumentum obitreperis cicadis gratissimum, & amicis, & Te colentibus acerbissimum erit.

Doleo animum acrem tuum, qui tanta cum laude ab æqui æstimatoribus tantos pro vera Medicina suscepit labores, ita factum esse, ut cogaris ad me scribere „ me hac iniqua Boerhaaviana-
„ norum conjuratione omnino inutilem reddi,
„ qui porro aliqua in eum scribam ” Dii boni non ne a teneris imbutus es Heroas

Dum terras, hominumque colunt genus, as-
pera bella

Componunt, agros adsignant, oppida condunt:
Ploravere suis non respondere favorem.
Speratum meritis &c.

Si his Te imbutum scio, quare ad exequendum non compelleris? nonne Te movent tot illustrium virorum exempla, simili calamitati, dum vivebant obnoxiorum, ut eandem, quamvis asperam, viam, sicut illi cicadas illas detractorias flocci pendentes, invicto animo teneas? & ut in memoriam revocem ea, quæ Tu melius & plenius obtines, tamen quæ in curriculo vitæ meæ experiri fui coactus & tacite ferre, hic ex Alciati Embl. 154. adducere non desinam:

Audent flagriferi matulæ, stupidique magistri
bilem in me impuri pectoris evomere:

Quid faciam, reddamne vices? Sed nonne cicadam.

ala una obstreperam corripuisse ferar?

Quid prodest muscas operosis pellere flabris?

Negligere est satius, perdere quod nequeas.

Non hæc, sed præstantia animi tui Te movebit, ut secundam (neque ego dimittam in rogando pudorem meum) editionem Institutionum Boerhaave secundis curis altera parte, videlicet, universam, quam Pathologiam appellabo, auctam, ut librum absolutissimum de theoria corporis humani sani & ægroti haberemus: & jure meritoque a Te tantum hoc opus Respublica Medica sperare poterit: moveat Te operis præstantia, moveat Te necessitas: erit Tibi labor facillimus, quia per decem & ultra annos in his tanta cum laude sis versatus. Jam copiosissima adversaria ex Actis Academiæ Europæ, observatoribus, viate-

viatoribus, Anatomicis collecta in universam Philosophiam Medicam possides. Si ad alia studia Te convertes, mille premeres difficultatibus; difficilior via, neque tam egregia, in medio operis deficies. Non me latet quam perbella in Botanicis & Anatomicis perficere poteris; sed has ut scis puto esse illas Virgilii *artes mutas*: Horrea possidemus multa historiæ naturalis; sed ad hominum utilitatem & uberrimum usum valde remotissima; hæc relinquenda censeo illis, qui nihil aliud nisi colligere, & describere possunt: sed jam ostendisti in Physiologicis & Pathologicis Te majora & fructuosiora in commune bonum posse consequi & explere: perinde si ab inceptis tantulum deflexeris, inimici quamvis abjecti alas fument, & in maledictis acriori rabie lacerare pergent, & omnes boni, inviti quamvis, depressum, quem geres animum, accusabunt.

Ideo a Te precor & ardentissime flagito, ut calumniis editis, vel non editis in Te, obsurdeas, & ut opus quod suscepisti, ad umbilicum perducas, & si Burmanni Te movet exemplum, quando opus præfaberis, sale & aceto corium illorum calumniatorum læte & tute perfricare poteris: opus ipsum medicinæ stimulos addet, & illorum rabiem obtundes, & vim maledictorum in tuto locatus prosterne.

Hæc sunt, quæ Tibi addictissimus & devotissimus, & si vis amicus integer, candido pectore Tibi significare audet: expertus meo malo didici,

didici, & quis vitam ita tranquillam, dum literas colit, tranſegit, quin multa invitus non didicerit? hæc quæ rudi calamo ad Te ſcribo, dum caninis dentibus rodebar, mihi fuere non tantum juvamentum, ſed etiam unica ſalus evaſi, & actæ ita vitæ non penituit: ita ut boni conſulas rogo, & ut me amare pergas & fovere iterum rogo. Vale Præſtantiffime, bene memor dabit Deus his quoque finem. Iterum vale!

Dabam Petropoli Kalend. Martias, ſtil. Juliano, 1746.

324.

J. JAC. DILLENII.

Litteræ tuæ 7. Octobr. 1745. ſcriptæ cum ſeminibus (inter quæ erant aliquot rara) cum tuo catalogo & Fabricii Flora, gratus accepi. Noſtine Hippopodium illius? an Muſcus ille Buxb. de quo in Hiſt. Muſc. p. 477. n. 5.?

Scribis Te mittere ſpecimen Byſſi vel Lichenis Germanici odorati: ego vero nil potui invenire, nec inter ſemina, nec inter ſchedas vel Catalogi vel Floræ Fabric. quare velim alia occaſione mittas. Januario menſe fasciculum parvum miſi ſeminum ad D. Hampe, ad Te deferendum, quod ſpero ipſum per publicos curſores, quorum, cum inter aulicos degat, opportunitatem habet, curaffe & ad Te mature ea perveniffe. Potuiſſem addere plura, ſed fateor incommodum, quod Catalogus tuus non ſit ſcriptus

ptus nominibus usitatis, iisque alphabetico ordine, numero currente dispositis, memoriæ, facilioris evolutionis & compendii transfretationis causa.

Misi hac occasione per bibliopolam Changuionum, quotquot penes me fuerunt Musci & Desideratis a Te. Tuum nunc erit conferre cum Tuis, adjicere & judicare synonyma, & si quos habes, qui non sunt in Hist. Muscorum, ad me mittere. Desideratur præ aliis Bryum tuum 46. 47. Quodsi vero Bryum tuum 29. & 45. non sint Mnia; nullum dabitur Mnium. Novi bene & mature cognovi rosulas Bryorum & Polytrichonum, lentas omnino & diu durantes, a fugacibus & pulverulentis Mniorum capitulis longe diversas, in quibus proprius Mnii character consistit.

Addidi Catalogum duplicem, nempe & seminum & speciminum desideratorum. Vale.

Oxonii, April. 1. 1746.

325.

D. LUDWIG.

In plantis in hortis cultis quidem fructificatio non mutatur, sed illæ partes, quæ speciebus definiendis aptæ sunt, mirum in modum variant, hinc facile demonstrare possem, per culturam in hortis multas species spurias in catalogos plantarum introductas fuisse. Perpendas quæso, quantum

tum plantæ indigenæ in hortis mutantur, Pimpinellam, f. Tragoselinum minimum sæpius in hortum reposui, sed semper per trium annorum decursum in maiorem officinalem speciem inutata fuit.

Methodus naturalis plantarum, ut ego quidem opinor, in intellectu exercitatissimorum versatur. Is vero eam tenet, qui planta quadam producta eandem cum omnibus congeneribus conferre, & ita omnibus verum locum præbere valet. Igitur non nisi exercitatus characteres inter se conferre potest, cui omnis ambitus studii cognitus, & qui omnes plantas ex characteribus impressis dijudicare didicit.

Dabam Lipsiæ d. 2. Aprilis, 1746.

326.

JO. B. MORGAGNUS.

Litteris tuis humanissimis respondere poteram ante menses propemodum duos, statim videlicet atque accepi, nisi respondere simul voluisssem, ex parte saltem aliqua, liberalitati erga me tuæ. Itaque dum per amicos diligentiores in pluribus civitatibus frustra Carcanum, & Cananum quaero, & vix Cortesii Miscellanea tandem nanciscor; ad hunc diem ventum est, quo Miscellanea modo dicta Bergomum mitto, tradenda ibi Orelliis mercatoribus, amicis DD. Ottiorum, quibus fasciculus, tuo inscriptus nomini, est commendatus.

tus. Addidi Molinellii de Aneurysmate Differtationem, cujus triginta, haud amplius, exempla impressa sunt. Ægre autem tuli, duos illos reliquos libros inveniri omnino non potuisse, neque hoc quidem anno quidquam in Italia, quod ad Anatomen spectet, prodiisse, si pauca quædam excipias, quæ in volumine altero edita sunt Commentariorum Academiæ Bononiensis, quod proxime volumina duo alia excipient Opusculorum ad Commentaria illa attinentium: quæ omnia partim in Germania jam prostare, partim mox esse prostantura, non dubito. In qua quæ prodierint, tuis ex litteris libenter didici; sed de Waltheri obitu graviter tuli.

Quæ misisti, omnia, Tua præsertim, merito suo fuerunt mihi multo gratissima, magnasque pro ipsis gratias ago, ut etiam pro iis, quæ per epistolam significasti ad fabricam feminalium vesicularum, & testium attinentia. Gaudeo, sic magis illustrata esse, quæ ad Boerhaavii Prælectiones n. 644. adnotaveras: multoque magis gaudeo, harum a Te majorem, & Iconibus ornata editionem apparari. Quæ ut ex animi tui sententia, & sine valetudinis incommodo perficiatur, primum a Deo precor Tibi firmissimas vires, tum deinde nullam iterum a typographo nimis festinante atque urgente molestiam. Et si enim in editione prima tot & tanta præstitisti, ut admirari nunquam desinam, tamen secundum Præfationes tuas haud dubito, quin loca per Te ipse animadverteris quædam, in quibus modo
plus

plus temporis datum esset, paulo aliter; si diligentiam, & æquitatem tuam recte novi; fuisses scripturus. Non censoris animo, ita me Deus amet; sed amici hoc dico gratulantis, dari Tibi facultatem nova ista editione plenius satisfaciendi magnæ accurationi, & sincero ac considerato judicio tuo. Idem precor, ut simul Angiologica, & cætera quæ habes in manibus, feliciter absolvas: quanquam vel postquam in Patria eris, credere vix possum, Te nostris studiis valedicturum; tametsi longe melius; si quidem e re tua fuisset; nobis quidem erat futurum, ut quod mihi datum est, Tibi quoque concessum esset. Nam & ego Senatui patrio ante hos annos quindecim adscriptus, docere tamen hic perrexì, & pergo, salvo eo honore, propterea quod id precibus hujus Universitatis mei Principes tribuerunt, ne hanc defererem.

Et quoniam de me loqui cœpi, si forte quæris, quid scriptitem his mensibus, quibus propter æstum plerisque anatomicis observationibus in Italia non est locus, laborare me dicam in longo opere, anatomico quidem, sed non tam ea continente, quæ vidi secundum naturam, quam quæ præter naturam. Si Deo placuerit, ut hæc absolvam, tunc redibo totus ad illa priora, quæ tamen etiam in hoc opere subinde attingo. Fortasse haud inutile aliquando mihi esset libros quosdam inspicere, quibus careo, ut puta Salomonis Alberti Orationes tres cum annexis, editas, ut nosti, A. 1585. in 8. Schneideri Disputationem
de

de ossibus temporum, Wepferi cicutæ aquaticæ Historiam, & ne forte putes, nihil, nisi non hujus temporis, quærere; Nicolai quoque Observationes, & Huberi Commentationem de vagina uteri, & hymene. Quorum si quos poteris alias mittere; pergratum erit, & siue aliis libris, siue pretio, ut malueris, respondebo. Sed multo illi gratiores erunt, si Tua quæ deinceps edes, adjunxeris, & me, quod facis, amore, ac favore tuo ornare perrexeris. Vale.

D. Patavii x. Kal. Jun. clc Idcc xxxxvi.

327.

JOH. GESNERUS.

Optandum fane ut amplissimam & inordinatam Orchidum familiam doctissimis tuis scriptis illustrares, ut præclarum specimen in tractatu de Alliis dedisti, & de ipsis hisce Orchidibus in Historia Plantarum Helvetiæ. Lubentissime picturam mitterem, nec deessent mihi idonei Pictores, sed vix sunt, qui plantas subministrent alpinas, meæ vero sanitati non satis tuto fidere possum, ut itinera ipse perficiam. Tentabo utrum amici Glaronenses mittere velint.

Pro humanitate qua Bosii administrationem experimentorum electricorum communicasti, gratias maximas ago. Ego commodissime hæc omnia unico Tubo perficere soleo, quo & incendere possum liquores, & Electricitatem ad quamcun-

Tom. II. Comm. Lit.

S

que

que distantiam vel tot homines, quot velim communicare possum: & æquali fere promptitudine atque cum cylindris aut sphaëris hæc cum tubo perficio. Imprimis elegantia sunt experimenta lucis electricæ in tubis aëre vacuis. Proxime accedet D. Pfeifferus Norimbergensis, qui in nundinis nostratibus hujusmodi experimenta exhibere cogitat, prout S. Galli aliisque Helvetiæ locis id fecit. Machinam quæ adhibet, commode mensuræ adrectitur per cochleas, & ope catenæ ferreæ quaquaversum propagatur. Tales parat D. Brander Augustanus Mechanicus, vir in perficiendis instrumentis mechanicis & opticis expertissimus, cujus instrumenta Anglicis nitore, elegantia & perfectione minime cedunt. Mihi paravit Telescopium reflectens 26." cum Micrometro. Microscopium compositum cum Micrometro, quo rationem amplificationis commodissime æstimo, & reciproco ex hac data & magnitudine apparente minutissimorum corpusculorum magnitudines veras æstimo. Idem Machinam Lieberkühnianam solarem multum emendatam & egregii effectus, qua objectorum magnitudinem ad 125,000,000. augere & satis distincte repræsentare possum, atque etiam per specula quacunque velim reflectere.

Scripsi Tiguri d. 21. Maji 1746.

JOH. GESNERUS.

Instruxi Rhizotomum Uriensem Gotthardo vicinum, ut rari generis Alpinas stirpes mihi adferat. Si firmior essem valetudine, ipse lubens montes adirem: saltem hac æstate ex Utiaco & Albio nonnullas in hortum transferam. Quod adeo humaniter femina pro horto nostro medico offers, gratissimus accipio. Virginica femina quotquot miserit D. Gronovius, cum Scheuchzeriano opere proximis nundinis accipies. Rislerum, cujus mentionem facis, non novi. Conjectura de eo, qui impedimentum in negotio herbarii Bauhiniani attulit, Te plane non fefellit.

Linnæi opera impatiens quotidie exspecto. Kühnii elegans scriptum accepi cum variis aliis, potissimum scriptoribus de Electricitate. Heri nitidissimam & commodissimam machinam electricam cum apparatu vario instructam a D. Brandero Augustano accepi. Vendit hic Microscopium Lieberkühnianum pro 24. fl. pretium vecturæ Augusta Tigurum est 1. fl. 15. xer. Machina elegantia, accuratione & effectū Anglicis minime cedit, & confidenter asserere possum, quod quoad nitorem, distinctam & claram repræsentationem ac amplificationem plurimum superet eam, quam Nob. D. Blaarerus ex Anglia accepit. Constat 1. Machina cum speculo & lente & necessario apparatu pro dirigendis radiis solaribus ad illuminan-

S 2

dum

dum objectum, quæ etiam vicem Machinæ Heliostaticæ in experimentis opticis præbere potest. 2. Tubo duplici ductitio. 3. Microscopico apparatu æneo perfectissimo ad tubum ope cochleæ firmando; huic apparatusi additæ sunt 3. lentes æneis capsulis insertæ 8.^{'''} 4.^{'''} 2.^{'''} circiter pro foci distantia exhibentes, quæ objecta ad 6. vel 8. aut 12. pedum distantiam distincte & in gigantea magnitudine repræsentant, ut per minimam lentem ad 125. millionum vices amplificata sistantur. 4to. additæ sunt 12. laminæ ex ligno Indico vel buxino pro objectis liquidis & animalculis vivis, forcipula; capsula pro laminis talci, penicillum. Omnia autem hæc nitidæ cistulæ ligneæ cum claustris & juncturis ex cupro flavo instructæ includuntur. Cæterum ipsum hoc Microscopium Microscopii simplicis vicem commodissime subit. D. Steinerus, qui easdem machinas imitatus est, pro 22. fl. vendit: cistam vero non addit. Idem Branderus Microscopium Wilsonianum cum apparatu pro Microscopio solari & tertio Microscopio cum speculis argenteis pro objectis opacis cum cista vendit pro 40. fl. Microscopium vero compositum cum speculo reflectente pro objectis illuminandis, & Micrometro pro 24. fl. vendit. Si pretium aliarum, quas vendit Machinarum physicarum scire cupis, alia occasione perscribam. Vale a nobis omnibus plurimum salutatus, & favere perge.

Scribebam Tiguri d. 28. Jun. 1746.

J. F. MECKEL.

Meis, quod in bonam accipias partem, literis, plantulas illas solo huic indigenas, Göttingæ non obvias a me collectas addidi, exæque sunt *Lyfimachia* globoso flore, *Stratiotes*, *Lentibularia*, *Comarum*, *Gratiola*, *Hottonia Boerhaavii*, cum *Potentilla foliorum nervis argenteo villo splendentibus* flore albo, quarum priores humecta, ultima vero siccum amat fabulosum solum. Exoticas plures addidissem, si Te illis destitui compertum haberem; quare si Tibi, quod me fugit, desiderantur *Ornithogalum coeruleum*, *Ornithogalum latifolium maximum* flore albo, *Lilio narcissus indicus* saturato colore purpurascens, *Liliastrum*, *Hæmanthus*, *Eryngium Juccæ folio*, *Melianthus*, scribas velim, qui eorum plantas aut cepas instante autumno, aut ipse adferam aut mittam certissime; qui Tibi de plantis, Bütneri ope, ex Krausii horto desideratis, gratulor feliciter acceptis.

In quatuor capitibus humanis historiam nervi quinti paris, pro viribus meis absolutam, literis mandatam habeo, neque ramum istum a secundo quinti, ubi per foramen infra orbitale exit, per os maxillæ superioris ad dentes ejusdem descendentem neglexi: sed desunt hic mihi necessarii ad evolvendum libri Autorum, qui de hoc nervo scripserunt, quos si aliquando apud Te,

qui nullo eorum destitueris, cum tuis accuratissimis observationibus de eodem nervo, perlegere, atque cum meis conferre licitum fuerit: & haberem quod mihi valde gratuler, meque pro tua hac tanta benevolentia Tibi redderes devinctissimum. Labores meos anatomicos, aliorum institutioni per hybernium tempus destinatos, collegio finii osteologico, quod secundum tua, quæ hauseram avidus, doctissima præcepta, ad Albinum de ossibus corporis humani, tradidi, laudem atque applausum omnium meritis, qui ad audiendum confluxerant, & initio præterlapsi hyemis eandem jam Buddæum tradentem audiverant, cujus vero uti in anatomicis, ita & in osteologicis demonstrationibus.

Berolini die 11. Julii MDCCXLVI.

P. S. Stratiotes cum Lentibularia ac Hottonia non terræ sed vasi aqua & limo pleno, optime injicitur, aut aquæ in terra stagnanti, quippe radices longissimæ, ad duo pedes & ultra inhaerent limo, ipsa planta aquæ innatat; reliquæ terræ commissæ humidæ, facile propagantur.

330.

D. LUDWIG.

Inter multos labores, quæ Collegia & Praxis clinica exigunt, vires gravi morbo exhaustas vix sensim sensimque recupero, Providentiam divinam

nam supplex veneror, quæ me ferme succumbentem ex faucibus mortis quasi eripuit, & amatæ & amicis reddidit.

Res botanica nostra languet; Waltheri morbus semper gravior eum impedit, quo minus horti sui curam habeat convenientem, ego vero aliis laboribus detineor, & æstuanis nimis cœlum facit, ut multæ excrescant plantæ, antequam flores & semina exhibeant, feliciorum Tibi successum apprecor.

Otium omne in terris meis ordinandis consumo, quo tandem typis committi possit opus illud, quod me a multis deterruit laboribus, quos studio botanico consecrassem. Gratias Tibi persolvo, quo Te instigatore, mihi etiam ignoti homines, aliquid ad opus meum conferant. Pharmacopæus Beurer Norimbergensis terras ex Pennsylvania acceptas mecum communicavit; si & in posterum similis se offerat occasio, fac ut amicos, meis studiis faventes, inveniam.

Inter nova literaria hujus anni nihil magis mihi ingratum fuit, quam controversia tua cum Hambergero; laudo Te, quod mitius scribendi genus elegeris quam ille, qui passim acerba immiscet verba. Sed non permittas, Vir illustris, ut tuam commoveat bilem, sed veritatem defendendo, studia promoveas. Ego vero ut sæpius jam feci, in posterum quoque Hambergero dicam, ut silentio tegat omnia, nam accuratam anatomen

men requirit hæc controversia, ad quam exercendam aut tempus ei deficit, aut cadavera, aut amor hujus studii. Anatome enim in Jenensi Academia non adeo colitur, & sæpius monui, ut Hambergerus filium ad externos mittere deberet, is vero ut intelligo, jam in erudiendis aliis occupatus est. Certe dum meam inscitiam & tenue studium considero, sæpius miror, quomodo alii tam facile officium Doctoris in se suscipiant.

Plantas signis suis, ut ais, pathognomonicis distinguere, & methodum instruere, bina sunt & quam maxime diversa; non semper, ut in Geranio fructus rostriformis, vel in Ranunculis nectarium ad unguem petali signum pathognomonicum sive, ut in institutionibus characterem essentialem singularem unico vocabulo vel caractere exprimere possum: varia signa concurrentia fere characterem singularem quorundam generum efficiunt, & hæc sæpius maxime incerta. Quem characterem Valerianis adscribis, quo ordine collocas? Et si tandem plantas cunctas variis characteribus insignitas haberes, inde tamen nullus ordo vel maxime confusus, dum is ab omnibus ferme plantæ partibus dependeret; mox in corolla, mox in staminibus, vel in aliis partibus esset positus. Vide Malvaceos flores, quos Linnæus conjunxit, quanta in fructibus differentia, qua in omni hætenus cognita methodo disjunguntur; sed non plures ad Malvaceos poni possent ex indole naturali, e. gr. Hermannia &c. quæ licet nec tot stamina habeant, nec filamentis coalita, tamen

tamen reliquo habitu ad Malvaceos accedunt. Sed fatis de his, ne Tibi prolixiori scribendi genere molestus sim.

Dabam Lipsiæ d. 23. Jul. 1746.

331.

CAROLUS LINNÆUS.

Redux ex itinere quod hac æstate institui per 250. milliaria suecica ad montes & loca maritima Westrogothiæ, suaves tuas literas accipio, pro his & amicitia tua grates reddo maximas. Flora Zeylanica absoluta erit & impressa proximo mense Martii, in qua publice ostendam, qua veneratione Te prosequar, & quanti Te faciam.

Aparine femine coriandri diversissima est species ab Aparine vulgari, & cum Valantia f. Cruciatâ convenit floribus masculis ab hermaphroditis distinctis.

Annon posses in tuo specimine videre stamina & pistillum Juncaricæ? si poteris, quæso me doceas.

Quadraginta nova plantarum genera habeo, pleraque ex Indiis.

Præterita æstate tantum duas dissertationes emisi, alteram de Sponsaliis plantarum, alteram de Museo Adolpho-Fridericiano; mittam has & reliquas, quas habeo.

S 5

In

In itinere multas pisces & insecta nova legi, & integram historiam cantharidis illius, quæ maximum damnum adfert ligno quercino apud navium fabricatores.

Algæ vitriariorum flores & fructus vidi, quæ novum constituit genus, & cum Aro ordine naturali convenit.

Peloriam in Suecia duo juvenes diversis aliis locis observarunt, & herbariis suis inseruerunt.

Anandria hac æstate singularem florem unicum produxit, reliquis vero omnibus ut in dissertatione descriptis; prædictus flos radiatus erat, radii petalis tripartitis, quod valde miratus sum.

Faunam suecicam si non acceperis, mittam.

Quæ e Noveboraco ad me missæ fuere plantæ, omnes in Hispanorum manus inciderunt, una cum Mitchelii per plures annos collectanea in Virginia: ille tamen salvus, sed nudus rediit in Angliam.

Polygonatum caule anguloso diversum esse a vulgari caule tereti, hoc vere observavi.

Pulchra erant, quæ observasti in Orchidibus; apud nos hæ species rariores sunt, nec nisi in remotis provinciis nascentes.

Vidisti procul dubio dudum Seguierii Floram Veronensem, ad me eandem misit, nondum vero accepi.

Limnia

Limnia Rufforum est vera *Claytoniæ* species
sive *Claytonia* foliis ovatis, diversissima a *Clay-*
tonia (Gron. virg. 125.) foliis linearibus; prio-
rem descripsi in Actis Stockholmensibus mense
Junii.

Nomine Societatis nostræ iterum quæso mit-
tas observatiunculam pro Actis Upsaliensibus.

Varias Conchas legi, inter quas una mariti-
ma, sed simul subterranea, duobus poris per-
pendicularibus investiganda.

Alfine polygonoides Pluck. phyl. 75. f. 3. est
novi generis planta diandra digyna.

Tu diu valeas & faveas. Dabam Upsaliæ
1746. Aug. 23.

332.

J. F. SCHREIBER.

Dedi ad Te, Vir Amicissime, litteras ante
plures menses. Postquam vero tamdiu in exspe-
ctatione Tuarum fui, & judicavi, intercidisse
meas: & continere me ultra haud potui, quin
ad Te nunc scriberem. Etenim vix habeo ami-
cum, quem Tecum conferre queam; certe habeo
neminem, quem Tibi præferam, sive eruditionem
tuam adeo singularem, sive sincerum tuum in me
adfectum, sive amicitiae nostræ vetustatem, sive,
quæ ipse volueris alia, considerem. Id de Te læ-
tissimo animo audiui, Te adhuc sospitem Got-
tingæ vivere, & disputationem cum Ill. Hamber-
gero

gero circum actus respirationis nuper felicissime multa Tua cum gloria finivisse. Adeoque quum salus tua atque amicitia tua mihi adeo cara sit: fac, Amicissime Vir, ne solita favoris tui testimonia, quibus ægre carui hætenus, mihi in posterum detrahantur. Nova a me vix expectes. Illustr. Amicus Sanchés bene valet, atque æque ac ego, epistolam sibi optat. Cl. Gmelinus abitum parat, quamvis nondum sit ex voto dimissus. Cl. Abrah. Kaau Boerhaave, Vir Juvenis elegantissimæ doctrinæ, sed proh! totus surdus, adeo, ut omnia scripta ipsi exhibenda sint, ante aliquot hebdomadas huc advenit, Nosocomio Marino Petropolitano, uti dicunt, Medicus præponendus. Quum adhuc Hagæ Comitum moraretur, Academia Scientiarum Petropolitana ipsum adscivit Membrum honorarium. Illa, per sexennium Præsede orba, hunc denique munificentia Serenissimæ recepit, Illust. & Generosiss. Comitem & Cubicularium, & Equitem, Gregorium de Rasumofski, qui, duce Eulero, Berolini studia sua coluit. Celeberr. van Swieten Vindobonæ quovis die per horam prælegit in Boerhaave Institutiones; nec non, de modo studendi Medicinam. D. Sanchés recepit Londino *magnetem artificialem*, quem componit, vili pretio, D. Knight. Retulerunt mihi, exstare in Diario Eruditorum (Journ. des Savans) Brixiae prodiisse scriptum, cujus titulus: *Observationes de usu mercurii crudi in febribus pestilentibus*. Rogo, ut mihi hujus copiam facias, si levidense scriptum: saltem, ut me bees aliqua recensione; quum facile talia Tibi

bi adquirere valeas. Si de me quæris, quid agam? decurro in veteri studio, atque quotannis Anatomen, Chirurgiam ac Praxin morborum virorum adulatorum explico. Compendium Chirurgiæ ac Medicinæ practicæ a me in chartam conjectum, quod auditoribus in calamum dictare feci, & quod quater emendavi, quando poterò, ad Te transmittam, ut si dignum censueris, edendum cures. Quamvis id re vera nihil novi contineat, adtamen mihi videtur satis perfectum Compendium, id est, brevi complexum omnia, quæ in Chirurgia vel Praxi medica interna innotuerunt, & satis concatenata. Amicissime Hallere fac, ut cito, saltem mihi, respondeas; certus, me, quæcunque fuerint, si videris, omnino celaturum. Abrah. Kaauw multum, saltem verbis, testatus est, quod Te veneretur. Vale, meque ama. Petropoli, 17²⁶ 46.

Libellus Boerhaavii de morbis oculorum Göttingæ prodiit, sed cujus auxilio?

333.

D. LUDWIG.

Accceptis per nuncium publicum pecuniis tum tuis tum Richteri vestri, die 26. Aug. libros optime involutos Seidenstrickero rhedario Northufano dedi, qui Tibi eosdem aut jam reddidit, aut brevi reddet. Quod plantas noviter collectas in hortum inferueris, gratulor, sed ex iis quas nominasti, vix unam vel alteram conservabis, tales

tales enim plantæ sylvestria amant & culturam respuunt. Quocunque enim modo varietatem naturæ in solo diverso imitari studemus, raro tamen succedit negotium, sed plantæ pereunt; possum Tibi catalogum centum plantarum communicare, quæ decies in hortum illatæ semper pereunt. Aquaticas non in omnibus aquis, arenosas non in qualibet arena crescere, multiplici experientia cognovi; fateor tamen, Gleditschium Berolinensem in cultura plura præstitisse, quam nos unquam præstare potuimus. Hortulani nostri præter culturam arborum & olerum, rarius Aurantiorum similiumque plantarum culturam didicerunt. Cum igitur a me exigas hortulanum expertum & bonorum morum, ego vix cognosco hominem, quem Tibi commendare possem. Suadeo igitur, ut in vicinia nostra hominem quæras, nonne in hortis Hannoveranis, Salzdahlen, Schwebber, vel in cujusdam principis horto famulus est, quem ab hortulano commendatum reciperes. Si enim Lipsiensem Tibi mitto, ille in cultura plantarum exoticarum parum versatus erit, cum præstantiores jam in hortis præstantioribus nostris sedem fixam obtinuerint. Noli tamen credere, me rem commissam in posterum negligere velle, quod si enim hortulanum aptum vestro horto invenerim, Te mox certiore reddam, ut si nullum alium obtinere potueris, eundem suscipias. Ante aliquot annos scriptum de cultura plantarum exoticarum meditabar, & cum optimo, ut mihi videtur, hortulano Germaniæ Thranio Carlsruhano, qui nobiscum

hiscum in Africa fuit, multa hac de re egi, sed aliis negotiis distractus imperfecta reliqui. Scripsi quidem Thranio, ut germanico idiomate aliquid conscriberet, sed & ille rerum physicarum ignarus, nihil perficere potuit.

Perversus in Academiis nostris docendi modus ex eo pendet, quod multi præceptorum intra biennium vel triennium cursum sic dictum medicum absolvere tentent. Absolvunt equidem, sed auditores omnino ex omnibus aliquid, ex toto nihil addiscunt. Fateor equidem dissolutam studioforum vitam multos a vera scientia remove, sed præceptorum est illos solida instructione allicere, & propria diligentia illis exemplo esse. Objiciunt nobis Lipsiensibus in vicinis Academiis, nos annuo tandem spatio ob multas ferias, disciplinas absolvere: sed licet ferias præscindam omni modo, licet nimias subtilitates fugiam, tamen nec Anatomicam, nec aliam disciplinam semestri spatio absolvere possum.

Dabam Lipsiæ d. XXVI. Aug. 1746.

334.

J. F. MECKELIUS.

Plantas Tibi fuisse gratas, quid est quod majori mihi possit esse gaudio, Aloiden vero & si quæ sunt aliæ putredine consumptæ aquaticæ, cum reliquis quæ Tibi desiderantur mittam, sin exemptioni ceparum justum tempus fuerit, easque adferet

feret Juvenis quidam, qui cum aliis hoc autumno ad vos, me persuadente transibit, Medicinæ addictus. Catalogum Ludolfi addere ideo dubitavi, quod ipse Clar. Ludolfus mecum collocutus, se eum per Büttnerum filium suum Tibi tradidurasse dixit; nec meo judicio, liceat veritatem profiteri, multum interest, est quippe confusa alphabetico ordine, plantarum relatio, atque valde imperfecta, quippe & multæ plantæ, quas hortus alit hic loci botanicus, & plurimæ in agris Berolinensibus & circa hanc urbem occurrentes plane defunt, e. g. *Pyrola uniflora*, *Scheuchzeria*, *Oxycoccus*, *Linagrostis uniflora* &c. ut taceam plures alias, quas hic & ego & mecum Gleditschius reperit, gramina cyperoidea, muscos &c. tanquam existentes vero ac in horto botanico inveniendæ plurimæ relatæ legantur in eodem catalogo plantæ, quæ plane desiderantur. Sed Gleditschius catalogum plantarum omnium, quæ in horto botanico nunc aluntur, & circa Berolinum nascuntur, sese exornaturum, & licet conscriptum tantummodo, mecum communicaturum fore mihi promisit, ut Tibi illum perlegenti patere queat, quæ sint quæ Tibi ex his & vice versa, quæ Gleditschio ex tuis desiderantur plantis.

Ab illustri Professore Dethardingio Rostockii degente dissertationem accepi de corticis chinæ in gangræna & spacelo, adhuc dubia efficacia, quam eo præside aliquis nomine Schæffer, qui per semestre hybernium in anatomicis meis usus fuit institutionibus hic Berolini, defendit, ac pro gradu
Doctoris

Doctoris habuit; nec minus hic Berolini in publicum prodiit tractatus germanicus: *Vernünftige Gedanken von den Ursachen des Blitzes und dessen wunderbaren Wirkungen*, autore Süppriano Doctore Hallensi, qui duas dissertationes alteram de Physiognomiæ in medicina utilitate, alteram vero habuit, qua medicum philosophum esse debere ex mirifica cerebri structura demonstravit; hic est, qui ante aliquot dies Professor Medicinæ extraordinarius Halæ constitutus, proximo mense Octobris ad hoc officium suscipiendum Halam profecturus erit; vir in philosophicis perquam gnarus; in medicina practica non ignarus, ceterum theoreticam ut vulgo solet anatomiam tenet, & cursum suum anatomicum hieme præterita me adjuvante, in theatro, quod hic est, anatomico habuit, ego vero has publicas lectiones, quas dicunt cursorias, finivi demonstratione cerebri, præsentibus omnibus Medicinæ Professoribus, qui hic loci sunt, per tres & dimidiam horam una serie locutus, qua omnium applausum satis facile merui.

Felicem Te in itinere fuisse, quod paraveras botanico, in inveniendis plantis, Teque saluum ac incolumem ex illo rediisse summo opere gaudeo, dolui absentiam meam; ego vero hic nuperrime inter plantas rariores speciem Damasonii foliis cordatis longissime petiolatis sature virentibus, ac superne nymphææ foliorum instar splendentibus atque aquæ innatantibus inveni, cujus nullam mentionem & in tuis & aliis operibus repe-

rire potui; hinc addere plantam non dubitavi siccam, rariorem Tibi non fore ingratham ratus. Gramina præterea multa cyperoidea helvetica hic collegi, quæ omnia omissa in Ludolfiano Catalogo sunt, eumque plane fugiunt, aliis nimis distractum laboribus; addo etiam duas species graminum, quarum altera abortiva mihi videtur, junci foliis articulatis, brevioribus saltem, donata; altera caricis species; utræque ad paludem nascuntur cum illa Damasonii specie, ac rore folis. Itaque excursionibus quas feci sæpe repetitis numerus plantarum exsiccatarum ad duo millia excrevit, & quod excedit, quas omnes ordine Tibi usitato, optimo omnino, in classes distributas conscripto inferui catalogo.

Berolini die XIX. Septembr. MDCCXLVI.

335.

NICOLAUS ROSEN.

Ex reduce Fratre meo dilectissimo intellexi, quanta in eum tua sint, non dico officia, sed merita. Eum enim, quæ summa tua est humanitas, non tantum benigne excepisti, sed ea etiam, quæ ad dirigenda studia ejus pertinere Tibi videbantur, tanta fide curasti, ut doctior jam mihi sit redditus. Quæ omnia, uti pergrata mihi sunt perque jucunda, ita facere non possum, quin in singulas res meritaque tua Tibi gratias agam immortales. Is quidem certiore Te fecit, non posse aliquid accedere ad eum amorem,

rem, quem erga Te habeo, sed multum jam accessit, nec aliter fieri potuit, homo enim non esset, qui non responderet in amore illi, a quo tantis beneficiis, tantaque liberalitate provocatus est. Præter enim ea, quæ pro fratre, quem diligo, fecisti, opera etiam, quæ vel ipse elaborasti, vel tua cura typis exscripta sunt, misisti, quo quidem munere id effecisti, ut in dies jam in studio medico & anatomico proficiam, meusque in id, & in Te, sit animus, quem Tu esse vis, & qui esse debet. Sed & alio adhuc nomine me Tibi obstrictum reddidisti. Cum enim, nuper nato nostro Principe Gustavo, ob adversam ejus valetudinem in summa essem sollicitudine, reque probe perpenſa, omnibusque frustra adhibitis remediis, ut nutricem mutarent suavissem, hocque consilio, nescio quomodo, plurimorum in me odia concitassem, tuo & magnorum virorum Richteri atque Brendelii judicio firmatus, me ipse collegi, animoque forti magnoque, tantorum virorum auctoritate addita, in sententia perſtinax, de Collegio Medico, aliisque victoriam reportavi, victoriam dico, nam cum increviſſet mirum quantum quotidie vis morbi, & meo perpetuo ſuaſu tandem, mandato Regis, Principis hæreditarii ac Senatorum Regni mutaretur, die 56. a nato Principe, nutrix, non laxabatur tantum vis morbi, ſed ita ſtatim depellebatur, ut ab illo temporis momento optime valuerit Princeps forma excellens, & adhuc, quæ Dei eſt gratia, perbelle valeat. Et hæc quidem res Medicinæ fuit ſummo honori atque laudi, eaque, quo

plures habui adversarios, eo major ad existimationem meam facta fuit accessio. Ab eo tempore honoribus Archiatri ornatus sum (unicus vero in toto Regno esse solet), & præter redditus, quos ex medica Professione habeo, stipendia etiam annua 500. thalerorum mihi decrevit Princeps optimus, nec me, nisi largissime remuneratum, a se dimisit. Ab eo etiam tempore Stockholmiæ vocatus sum, dum alicui ex Regia domo incommoda fuit valetudo. Ita innocentissimis conatibus supremum benedicit Numen, dum artem saluberrimam ex optimæ mentis conscientia facimus. Ex hisce omnibus vides, maxima ac plurima me Tibi debere. Quare benevolentiam tuam lubentissime imitari vellem, licet merita assequi non possim. Velim interim existimes, me, quæcunque dignitati tuæ conducere arbitrabor, sanctissime semper esse observaturum. Omnia enim pro Te facere amor meus in Te tuaque officia cogunt.

Quæ ad Regiam Societatem Upsaliensem misisti commentaria, eadem ipse statim Secretario Societatis Dno. Linnæo tradidi, qui iisdem proximum Actorum volumen exornabit. Tibi de invento singulari gratulor, & ut sempiternæ laudi Tibi sit exopto. Ipse, dum legi, incredibili lætitia affectus fui, quod idem non accidit Linnæo, quippe, lecta descriptione Amethystinæ, dixit, se eandem etiam descripsisse.

Inter illos, quos anno præterlapso misi libros,

broſ, erat etiam compendium meum anatomicum, quod quidem voluiſſem Te nunquam viſiſſe. Novi enim me imprudentem ſæpius erraſſe, & in plurimis deſeciſſe, ſed nec aliter fieri potuit. Summa enim heic eſt cadaverum inopia, nullus diſſectioni aptus, licet demonſtrationi aptiſſimus, locus, nulla instrumenta, imo gens noſtra uſque adeo abhorruit ab anatome, quam poſt ſata Rudbeckii, patris, vix unam vidit, ut cum anno 1731. publice heic primum cadaver femininum diſſecarem, conſpectus meus plebi diu eſſet inviſus. Tunc etiam temporis bibliotheca mea non ſatis erat inſtructa. Non itaque multum operæ ſtudiique in libello componendo conſumere potui. Interim tamen, licet opera mihi princeps, & prope omnis ab illo etiam tempore in medica praxi ſumta ſit, poſtquam aurea tua ſcripta manibus terere licuit, ſpondere poſſum, me meliora medicinæ ſtudioſis daturum, ſi novam ejus editionem foras dare meæ rationes aliquando permiferint. Alios etiam, pro eo ac occaſio tulit, miſi libros. Comes de la Gardie, qui æſtate præterita in Galliam ſe contulit, Faunam Suecicam Linnæi ſecum portavit, ut Tibi, meo nomine, daretur. Cum Dno. Magiſtro Heſſelgren, qui nuper Germaniam adiit, binas Linnæi diſſertationes, quarum altera ſponſalia Plantarum, altera Muſeum Adolpho Fridericianum exponit; continuationem Actorum Societatis Reg. Stockholmenſis & orationem, quam, cum Præſidium mihi ab illuſtriſſimo Comite Teſſin collatum in generoſiſſ. Dn. Horleman transferrem, habui, miſi. Lube-

eam per mare ea jam mitto, quæ ex Actis Upsalienfibus obtinere potui, aliaque Tibi non ingrata futura, ut cura Dni. Doctoris Wagneri Tibi tradantur. Plura, dum obtinuero, habebis. De Actis Stockholmenfibus multa habeo, quæ monere possem. Dicam tantum de commentariis Dni. T . . . , quod metuum

Ne, si forte fuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula rifum,
Furtivis nudata coloribus.

Quæ de ulcere cancrofo œfophagi & ventriculi narrat Dn. R . . . , manca admodum funt. Laborabat is, cujus morbi mortisque hiftoriam dedit venerea lue. Sed Tibi foli hoc dictum fit. Illuftri enim loco natus erat ægrotus. Celfii omnia bona funt & fide digna. Veriffima etiam eft hiftoria vitæ ejus, quam cultiffimo fermone fa- cundiffimus expofuit liber Baro a Höpken, ut noctes duceret Celfius noster infomnes potum coffeæ quovis vefperi hora IX. aut X. per feptennium haufit, qua re effecit, ut exiguum admodum, & nimis breve fuerit vitæ ejus curriculum. Dni. Strömmer, Nic. Wallerii, Elwii & horum Præceptoris Dni. Klingenftierna vera fide traditæ funt obfervationes. Quod & idem dictum fit de illis Dn. Polhem, (qui 86. ætatis annum agit,) Brandt, de Geer, Tilas & Ehrenfwerd. Frater meus, qui, ut oblatam medicam Profeflionem accipiat, iter Lundam jam parat, plurimam Tibi falutem dicit, ad Te fcribet, cum plus otii nactus fuerit. Doleo feculi calamitatem. Ea enim quorundam

rundam est gloriæ cupido, id hypothefibus inhiandi ftudium, ut nunquam requiefcens ingenium hiftorias fæpe vel fingat, vel veras ita cogat, ut fystemati faveant. Sed mitto hoc. Utinam vero, tuo exemplo, excitati medici, a feftarum ftudio alieni, vifa candide enarrarent, cautique inde deducerent confeftaria! Spes non omnis fublata eft, quamdiu Tu ftudium medicum excolis, & amicos tuos ad Praxin perficiendam incitas.

Sed modum & finem epiftolæ facio. Reliquum eft, ut Te orem & obfecrem, velis diligentius omnia, quæ putaris me fcire opus effe, perfcribere, meque certiozem facere quid agas, quidque tui meditentur amici. Faciam, eorum quæ heic aguntur, ut ne quid ignores. Richterrum, Werlhofium & Brendelium, excellentis doctrinæ viros, falvere velim jubeas plurimum. Tu vero, eam, quam ad omnes res adhibes, inprimis ad valetudinem tuam confervandam adhibe prudentiam, meque, ut facis, ama, qui ero dum ero &c.

Upfal. die ft. v. 12. Septembr. an. 1746.

336.

CAROLUS LINNÆUS.

Juffu Regiæ Societatis fcientiarum Tibi, Vir Illuftris, fummas ago gratias pro binis tuis obfervationibus, quas præfatæ Societati nuper ob-

T 4

tulifti

tulisti per D. Eb. Rosen. Pulcherrima ista observatio de *tunica oculi* in nuper natis omnes in admirationem rapuit. *Amethystina* planta opus habet descriptione, figuram quam paravi si ipse non addere velis, ego adponam; si vero optimus tuus pictor propriam habeat, melius esset, nam noster pictor minus valet. Corollam ego aliter in meis vidi, sed forte hallucinatus sum, licet copiose floruerit. Verbenas ad Distemonas refero, cum nolum lacerare genus naturale; Sherardiæ Valantii omnes Distemonas sunt, & tres aliæ quas exsiccatas possideo. Proprii generis planta est *Amethystina*, uti ex viva vidi, *Lycopi* speciem ex sicca judicavi.

Occupatissimus quotidie sum in colligendo generum species & synonyma; Tu mihi multum sublevasti in germanicis vel Europæis: nisi synonyma omnia colligantur numquam specierum certitudo expectanda, tertiam partem generum quoad suas species absolvi, sed crescit numerus in infinitum; studiose differentias quæro, si absolvere umquam valeam, lætabor.

Hisce diebus adfuit Dnus. Eb. Rosen, dixit se accepisse a Te *tuam imaginem* æri incisam, & libro, cui eruditorum imagines inferuntur, annexam esse, iste liber non occurrit in hac patria; oro itaque quæsoque, pro antiqua tua amicitia, mihi mittas imaginem hancce tuam cum primo tabellario, quem avidissime expecto; possideo antea præstantissimorum plerorumque imagines,
inter

inter quas tua desiderari nequit; si hic mercede prostacket, quovis pretio emerem; nunc autem nequeo.

D. Eberhardo tradidi pro Te duas dissertationes, quarum altera de Museo Adolpho Fridericiano, altera, de Sponsaliis plantarum, promissit se eas ad Te deferendas prima occasione; Museum istud minus Tibi arridebit, qui animalia vix, ut puto, curas; de altera vero dissertatione, & quidem de generatione seu foecundatione ipsa iudicium tuum expeto.

Tu diu vivas, floreas & valeas. Dabam Upsalix 1746. d. 24. Septembris.

Accepi Seguerii Floras Veronenses; utinam tuo modo plantas descripsisset, longe plura tum præstitisset.

Rediit Dnus. Mitchel e Virginia, ubi sedulo per sex annos plantas collegit, sed in itinere a piratis Hispanorum omnibus spoliatus, non sine summo damno Botanices.

Ego in eadem navi amisi plantas & descriptiones plurimas, quas misit illustris Colledenius e Noveboraco.

Pro tua imagine restituam meum nummum, cum autem pendeat circiter 3j quæro non liceat eundem per tabellarium mittere, nec ne?

337.

J. JAC. DILLENII.

Litteræ tuæ 28. Febr. & April. 28. scriptæ cum Tab. libelli de Allii genere & feminibus adjunctis rite pervenerunt ad me. Semina erant circiter 12. nempe Anthericum, Hyssopifolia, Veronica spicata longifolia, Gallium Rufficum, Lychnis Sept. Allium bicornis angustifolium, flore purpurascens, Hieracium alpinum Succisæ folio, Hier. fax. præm. rad. Veron. spic. latif. alb. Saponaria Rupp. Scorzonera caule ramoso, foliis planis, quæ pleræque germinaverunt, & pro iis ago referoque gratias. Ea vero quæ Te Hamburgum ad Sprekelsenium misisse in litt. 28. Apr. scriptis memoras, quæque nimis multa esse, quam quæ cum regiis litteris deferri queunt, hætenus ad me non delata sunt, nec ab eo tempore quicquam litterarum ab amico meo veteri Hamburgensi habui. Cum hisce alia (numero 41.) ad Dn. de Reich misi, inter quæ spero quædam fore Tibi non ingrata.

Creverat mecum e Sibiricis feminibus *Jacca* calyculis argenteis major T. a Te nomine *Jaccæ* fol. lacin. tenuioribus, calycibus argenteis splendentibus missa, quam ego *Jaceam* calyc. arg. T. esse dixi & adhuc dico, sed non satis caute pro tua in Act. Phil. descripta & depicta habui. Eam plantam hoc anno mihi natam diversam omnino concedo ab illa. Ceterum sevi olim *Jaceam* nigram

gram pratensem latif. C. B. & per multos annos calycis squamas integras servavit, nunc vero cilia acquirit in aëre Angliæ.

Unicum saltem mihi est specimen Orchidis sabuletorum Zeelandiæ, quo carere nequeo, nec præter vulgares Angl. alias habeo. Inter Sheppardinas plures Orchidis species sunt, Tibi forte non visæ; sed agglutinatæ, nec, licet tales non essent, mihi licet earum numerum imminuere. Quodsi, ut olim innuisti, Angliam adire licuerit, non tantum hæc, sed & quascunque alias plantas perspicere, & in tuos usus observare licebit.

Linnaei Iter Oehland & Floram Suecicam nondum vidi. Non est unius hominis conscribere Floram universi regni. Canis festinans &c. Promisit mittere cum peregrinatore quodam studioso. Ego possum expectare, sed tamen diu emissem, modo libri minores apud transmarinos excusi prostant apud nostros bibliopolas. Vidisti procul dubio Orchides illius in Actis Suecicis, partum egregium, quem facile pessumdabis. Vereor tamen, ne nihil agas, est enim homo ne quid gravius dicam. Scribit ad me quotannis fere semel, nil nisi semina efflagitans, licet ipse nulla mittat. Misi plurima, sed an fecerim opere pretium, hæreo, inhiat tantum generibus novis & multa petit, quæ nunquam apud nos semina, immo nec flores ferunt, ignarus rei hortensis. Specierum ipsi parca cognitio, novi tamen bene merita & amorem in plantas, ob quæ ipsi bene cupio.

Tu

Tu vero eximii quid in ericetis Cellensibus videris perscribere, & vale faveque Tui studiosissimo D.

Scrib. Oxonii 13. Octob. 1746.

338.

D. LUDWIG.

Obiit tandem Waltherus d. 12. Octobr. & testamento suo commonstravit, cum me maxime amasse. Non tantum enim hortum suum & libros botanicos, sed & 2000. Imperiales, & alia plura ex suppellectile sua mihi testamento legavit; qua de causa maxime excitatus fui ad studium Botanicum acrius excolendum. Nunc totus in eo sum, ut novam definitionum plantarum editionem exponam, quo facto ad opus de terris regrediar, & hoc edito alia Botanica, si Deus vitam largitur, suscipiam. Hortulanus, quem Tibi nuper commendavi, proxime Göttingam veniet, ut videat, an e re sua sit Horti vestri culturam suscipere. Hambergerum vidi his ipsis nundinis, ille quidem ægre tulit, quod in vestris novis litterariis contra eum scripseris, cum, si aliquid monendum esset, potius in Programme Academico expectaret, controversiæ hujus ulteriorem excussionem.

Experimentum quod instituis circa semina hycme ferenda maximam partem frustraneum erit, & hoc olim tentavimus sine successu, nam
terra

terra culta ut in hortis est, & sylvestris maxime differunt, biennes melius se habent, nam semina dispersa semper in autumnno jam novas plantas exhibent, quæ proximo anno florent; nunc jam habeo plantulas Blattariæ albæ Lchnitis dictæ, Cynoglossæ Creticæ &c. sed si semina nunc spargerem, forte non haberem plantulas proximo anno. Aliud experimentum institui, vidi nimirum Harmalam in desertis Africæ crescentem, hanc sæpius ex semine crescentem vidimus in vasis, nunquam florentem; copia efficit, ut unam alteramque plantam inter perennes reponeremus & in hoc anno optime floruit, & licet semina non matura dederit, forte radix, quæ adhuc viva est, majora capiet incrementa; inde nunc omnes plantas ex hybernaculo, quibus commode carere poteram, & quæ radice replante gaudebunt, e. gr. Convolvulum spicæ folio, Absinthium Lavendulæ folio, & varias alias, in terram transplantavi, ut musco contegi, & forte per hyemem conservari queant. Circa culturam plantarum in hortis Gleditschius optime versatus est, sed nihil scribit, & Fungos quos ante aliquot annos promisit, nondum exhibuit. Cum interim nunc in horto, quem quidem colo, sed ex singulari gratitudine erga Patronum semper Waltherianum dicam, omnia ex mea voluntate disponi possint, plantas in classes conjiciam non ex methodi legibus, sed ex natura plantarum, quo illæ quæ cultura conveniunt, conjunctim plantentur, & postea & mitionem terræ & loca feligam apta unicuique classis convenientia. *Schedula addita*

hæc.

hæc magis explicabit; licet enim sola sit sciagraphia, tamen aliquam ideam instituti mei Tibi dabit, ad quod si quædam monenda habes in scheda ipsa ad marginem adjicias. Nulla nova habemus præter has Dissertationes, quæ forte levioris momenti erunt; en tractatum de Venenis. Vale, & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. 19. Octobr. 1746.

339.

J. G. GMELIN.

Ad Siegesbeckium propero. Nihil scripsi de illo, nisi quæ ipse blatteravit. Et hic ejus mos est, ut quæ ipse desiderat, postea vituperet oblitus præteritorum. Tu, amice optime, quicquid velis, de illo sentias. Cum illum non admodum amem, nimis ego partium studium tueri viderer, si contra illum declamarem. Homo feniculus Te nunquam amabit. Ergo certum est, tædio omnia futurum esse plena, si commercium continuaveris. Nullum dubium est, quin ego totus sim tuus, qualis fui ex ipso illo tempore, ex quo te novi. Itaque habebis a me omnia, quæcunque desiderabis, modo e Russia exierim. Noli unquam credere, me invidia agitatum aut amore proprio incensum frigidum fore erga Te, qui Te novi. Nullus hominum cogitationes, quas de Te habeo, habere poterit, nimium confusus forte, si id faceret, tentabit sibi ipsi. Si aliquis homo rixatur, qui librum tuum vidit,

vidit, crede mihi, quod non rixetur propter librum tuum, sed rixatur ideo, quia rixari amat. Profecto, non poteras a priori scire, Wagnerum practicotatum hominem, cum Siegesbeckio arcto junctum esse commercio; ab illo enim praxis medica abhorret. Sic nulla est tua culpa, quod femina non affixeris viro, de te quidem forte bene merito. Debebat ille femina ista transferre. Si transtulisset, homo iste, in quem transferenda forent, cum illo esset rixatus. Ergo tu ad avertendas rixas femina tecum retinere debuisti. Quid igitur? finis esto commercii tui cum ejusmodi hominibus, qui male sentiunt & qui rixantur. Doleo, quod Amethystina alicui de me querimoniarum occasionem dederit. Male egit Siegesbeckius, dum illa, quæ in conventibus academicis aguntur, cum exteris communicavit. Verum est, me per occasionem dixisse, Siegesbeckium in culpa esse, quod multa de Sibiricis plantis propalentur, quæ fatius esset, hic primum propalare. Hæc dixi ideo, quia malevoli fuerunt homines, qui crimini id mihi vertere voluerunt, quod multæ jam plantæ Sibiricæ ab exteris descriptæ sint. Facile tibi persuadere poteris, quamdiu adhuc in Russia vitam agere oportet, optare me, ne ulli malevolorum hominum ad me persequendum ansam præbeam, inprimis, cum Flora Sibirica prelum jam subierit. Si itaque aliquid de Te precibus contendere licet, hoc est, ut ne icones plantarum Sibiricarum jam factas divulges ante meum abhinc discessum. Spero autem, hunc brevi mihi contingere posse. Ne
autem

autem invidiam ullam in me suspiceris, a qua alienissimus sum, ad fratrem scripsi, ut semina plantarum sibiricarum ad Te mittat. Vale. Dabam Petropoli, d. XXI. Octob. 1800 MDCCLXVI.

P. S. Heri epistolam Schreiberio inscriptam ad me adtulit cursor, sciscitans ex me; annon nossem ejusmodi hominem. Mox habitaculum ejus ipsi indicavi. Ille mox & ipse novit, dicens, se propterea nescivisse, quia Archiatri dignitas titulo adjecta esset. Et profecto nunquam Archiatri munus gessit vir, mihi cætera amicissimus. Nullus cætera dubito, quin acceptissima ipsi fuerit epistola tua, mire se longo ex tempore excrucianti, quid Te ad tam diuturnum erga se silentium commoverit. Caryophyllum Sibiricum Ensius, novus hic advena, pro non novo habet. Cepa Buxbaumii etiam in Flora sibirica recensita est. Puto a Porro sectili differre foliis scapo plerumque longioribus, & floribus multum patentioribus. Linnæus tamen pro una eademque planta habet. Crescit in omni Russia & Sibiria. Linnæus, certissimus mihi amicus, quem magni habeo, aliquantum pertinax est sententiæ semel receptæ. Ex hac ejus indole deduco omne, quidquid contra Te duriuscule interdum scribere videtur. Novi interim, quod Te & magni faciat. Si Tu, Vir optime, veritati litabis soli, nunquam puto, faciet Linnæus, ut animo duro sit erga Te. Homines sumus, nati ad condonandum, non ad lædendum. Tua certe fama ex illius scriptis nunquam periclitabitur. Iter Gothlandicum Lin-

næus

næus non misit, quia Suecica lingua scriptum est. Belgarum erga te calumnias diu cessasse me certiore reddidit D. Sanchez. Et mortem comitis Thombsen plures adhuc rescidisse autumo. Nihil itaque causæ est, cur codicem de auditu edere differas. Quod autem in tuis poliendis laborare malis, non male agere videris, qui ingenio polles, quod alieno opus non habet. Elegantissimum est inventum membranæ valvulosæ, iridi continuæ, quæ pupillæ ostium in foetu claudit. Sed maxime adhuc necessaria inquisitio restat, quo abeat. Nam destrui posse vix verisimile est. Iterum vale.

Winklerus sponte obtulit, se epistolam ad Te commode transmissurum esse. Dedi tunc temporis unam & per Schreiberum alteram. An nondum accepisti?

340.

CAROLUS LINNÆUS.

Gratissimam mihi tuam imaginem hac hora accepi & exosculatus sum; docet pictura quod numquam descriptio licet perfectissima valeat, tamquam viventes per multa secula ad minimum umbras hominum ostendit feris nepotibus & remotissimis.

In collectione specierum omnia quæ umquam possum synonyma colligo. Dilleniana in Muscis & horto Elthamensi, ut & tua ex opere

Tom. II. Comm. Lit.

V

Hel-

Helvetico gratis assumo absque examine, utpote satis tutus, hinc valde mihi labor minuitur.

Gentianas istas tuas etiam ego conjunxi; video ambas distinctissimas, easdem tamen esse species adhuc distinctas dubito.

Nisi varietates ad species reducantur, iterum numerus specierum adhuc magis augebitur & novæ species quotidie prodibunt; omnis enim varietas habebit vel admittet aliquam notam.

Rubeolam miratus apud nos semper dari floribus albis, numquam purpureis; examinabo ulterius.

Noli quæso in singula epistola me exculpate; ego doleo magis quam Tu ipse velles (si modo scires), quod Te offenderim; ego hoc publice ita exponam, ut numquam Tu ipse hoc idem melius præstares; ubinam Te culpem, quod Granadillas cum cucurbitaceis junxeris? ego certe non memini, neque hoc in epistola, fugi enim omnia argumenta; nulla proposui; esto mitis, & amabilis, ut soles; ego Tuus ero, uti jubes ipse.

Accepi hisce diebus Sternam Faun. Suec. 129. & delineare curavi, quam numquam antea inter manus habui; rectrices intermediæ 2. solæ longissimæ; cujus historiam propediem dabo.

Similiter e Norlandia accepi *Muscum Norwegia*, umbraculo latissimo purpureo Gel. quem in appendice habet Dillenius de Muscis, natus 20 millia.

milliaribus supra Tornoam ; pileus est receptaculum istud , cui insidet capitulum (exempli gratia polytrichi) quod dilatatum est in membranam latissimam fere planam , in nostro specimine flavam ; hanc antea numquam vidi , & puto Sphagni speciem esse.

Alfine ternifolia tua Hall. Helv. t. 7. an eadem cum planta synonyma Seguierii t. 6. f. 2. & cum Alfinoide Raj. syn. edit. 3 ? an tua instruat staminibus duobus & totidem pistillis ? facies plantæ siccæ , quam ex Magnolianis possideo , videtur mihi alia , sed unicum specimen ; plura stamina pingit Seguier ; Monspeliensis planta magis polygonum refert ; hæc interrogo non ut obijciam , sed ut instruar ipse.

Nummum mitto , Tu uti ipse velis , facias.

Carolus Tessin est Senator Regis Regni Sueciæ.

Clar. Horleman est supremus ædificiorum regionum & hortorum præfectus , in sua arte excellentissimus.

Claud. Ekeblad est comes inter ditissimos nostrates.

And. Höpken est eximii ingenii juvenis vel vir , unus ex fundatoribus Reg. Acad. Scient. Stokholmens.

Negotia interrumpunt publice habenda ; nolui deesse hac hora cum tabellario literas mittere , ut testarer , quanti facerem imaginem tuam. Tu vive & valeas & numquam obtineas me pejorem

inimicum. Dabam Upsaliæ 1746, die 21. Octobris.

Publicis impensis pro Academia nostra habebimus Acta f. Commercialia Norimbergica, & Bibliothèque raisonnée. Quomodo obtineamus pro proxime insequenti anno, Tu forte dicere posses.

Thalictrum minimum foetidissimum non habemus, nec habuimus.

Rhea ista duo ex facie distinctissima sunt, sed differentia specifica difficile eruitur alia, quam ex proportionem desumta.

Acetosa montana lato folio T. an Avi est floribus staminiferis & pistilliferis simul, seu mihi hermaphroditis?

In proximis fac ut sciam, utrum acceperis has literas, ut si abstulerint, alias reddam.

Semina ferenda sunt hoc autumno, loco minus calido, nec nimis gelido. Oryza recentissima est, illa autem non ante proximum vernale tempus loco apto. Thapsiæ duæ. Cyperus odoratus, & aliæ 3.

341.

J. F. SCHREIBER.

Spem mihi olim fecisti certam, amicissime Haller, bibliopolam vestram scriptiunculam meam
de

de peste impressurum. Illam revidi, adeoque auxi, ut duplo major sit, saltemque nunc, quum tot recogitavi, non indigna, quæ aliis de peste libellis adjungatur: quare, si id effeceris, mihi-que promiseris, eam tibi transmittam, sed futura ætate, si Deus vitam concesserit: quoniam ante necessum est, legisse prius scriptum italicum, quo denuper mentionem tibi feci, semper adhuc dubius, unde & quo pacto illud sim recepturus. En quoque plagulam primam aphorismorum, quos hic quotannis explicui, cum titulo: eorum causa, qui Chirurgiæ hic aptantur. Quamvis fatear, nihil novi in ipsis contineri, adtamen vel recentissima hic in connexionem proposui, ut putem, huic scopo nempe Chirurgis convenientem libellum in lingua germanica non haberi hætenus.

Judicabis, an e re bibliopolæ futurum esset; ut conjicio, si charta majore id imprimi faceret. Tales plagulæ cum dedicatione ad illustriss. L'Estock sunt xxv. Numerus ordinarius auditorum meorum adsurgit usque ad 70, ut satis constet, vel huc multa exemplaria impendi posse. Vel quo pretio constabit impressio talis operis, charta majore, si 600 exemplaria excuderentur? Hæc duo sunt, quæ mihi determinate in proximis tuis significabis.

Cl. Ens, insignis Botanicus, denique huc advenit in solamen parentis sui, senis, primarii Chirurgi. Ajunt, ipsum ocyus officio admotum iri. Magnus ille Poeta Germanorum, Gottl.

Frid. Guilielm. Junker, amicus meus, d. 10. Novemb. st. vet. post apoplexiam irrefolubilem 36 horarum, hic mortuus est, annos 42 natus. Pridie ante fatalem insultum vesperi adhuc me inviserat. Secundus annus est, quo me Medico usus est: videbatur laborare asthmate convulsivo; quum & ante annum sputa cruenta dedisset. Morbus ipsius videbatur hysterico simillimus, & per paroxysmos adoriebatur. Cadaver apertum nobis ostendit polypum in cavitate dextra cordis, alium in arteria pulmonali. Corpus callosum fuit solito altius. Inter piam & arachnoidem multum substantiæ gelatinosæ fuit; nec non in interna superficie aortæ usque ad exitum e pectore. Illius membrana interior erat hinc inde obsita steatomatibus exiguis, quæ angustabant orificia arteriarum intercostalium &c. Nuperrime monui, ut, quæ in posterum ad me daturus es, velis includere fasciculo ad Dom. D'Asch, Directorem postarum Petropolitanum signato; tunc enim nostræ litteræ sine nostro sumtu, hoc iter emetiri possunt. Ut hunc annum feliciter finias, & instantem non minus fauste incipias, ex animo Tibi voveo, Tibi Tuisque addictissimus. Vale & fave. Petropoli 17²⁵/_{II} 46.

342.

J. G. SIEGESBECK.

Fasciculum feminum veris initio a. c. a Te transmissum, fero accepi, die nimirum 27. Jun. st. n.

ft. n. & tandem quoque die 15. Octobr. ft. n. Tractat. de Allio cum feminibus nonnullis, ex Antigoa Insula allatis. Digna ista singula, pro quibus gratias agam. Etsi vero verissima sint contingentia, quæ Tibi de Amethystina scripsi: attamen re paullo penitius ponderata, me non deterrebunt, quin tam assiduo botanices promotori rariora semina Sibirica adhuc porro communem: peto tamen simul, ut ante publicatas Gmelini descriptiones, nemini vel dicas, quod miserim, vel alios illorum participes reddas. Utque disquisitionibus tuis eo magis prosum, en! jam mitto inter reliqua; quatuor semina, ad Tr. de Allio omnino pertinentia, nempe 1) Allium campestre juncifolium, floribus umbellatis albis Gerb. 2) Cepam palustrem altissimam Buxb. Centur. IV. Tab. XLV. 3) Porrum montanum Asphodeli folio, floribus in capitulo majori rubris, Amm. Descript. p. 107. 4) Porrum Sibiricum Narcissinis foliis latioribus. Poteris sic ex cultura facile perspicere, an plantæ hæc in Tr. de Allio jam sint recensitæ, vel an addi debeant? Ego jam diu eandem fovi opinionem, quod Allia, Porra, cum Cepæ & Moly speciebus, in unicum genus conflare possint. Semina plantarum Helveticarum, Valerianæ Scrophulariæ folio, Violæ lutæ, Cacialiæ, Cirsii Lappæ capitulis &c. si ad maturitatem pervenerint, pro Horto nostro Academico libenter obtinerem. Scripsisti in litteris die 11. Nov. 1745. ad me datis, quod in fasciculo ultimo, transmissis feminibus adjeceris semina quarundam plantarum Hercyniæ, a me non deside-

rata, nempe *Symphytum petraeum* Thalii, *Sonchum coeruleum*, *Campanulam Echii* foliis, *Veronicam supinam Teucris* folio &c. Sed hæc femina non interfuerunt reliquis, sicque sine dubio ex oblivione prætervifa; hinc si adhuc quædam illorum supersint, & ista efflagitarem. Imprimatur jam *Flora Sibirica* Dn. Dn. Gmelini, quæ si ad finem perducta fuerit, curabo, ut tam *Flora mea Petropolitana* campestris, quam *B. Gerberi Flora Moscuensis* prelo subjiciatur. Sponte jam observavi, quod Linnæus sinistre Tecum egerit in *Flora Suecica*, sed nihil novi id est, quum & cum aliis Botanicis sic agat. Post decessum B. Ammanni, correspondentia ejusdem cum exteris Botanicis in manus meas pervenit, inter quam & inveni litteras Linnæi, ad Ammannum exaratas, in quibus me & scripta mea unaque Heisterum fugillare & scoptice traducere non est veritus. Sed solatium est, quod jam octo sciam Auctores, qui varia in scriptis Linnæanis contenta carpant & derideant. Sed transeant hæc. Tu vero cura ut valeas, & res botanicas adhuc porro strenue promovere non intermittas. Dabam festinanter Petropoli ex Horto Academico, ad diem $\frac{26}{15}$ Octobris 1746.

P. S. Si *Polygonatum* foliis verticillatis in Horto vestro baccas maturas exhibuerit, quæso transmittas quasdam, vel saltem femina in illis contenta.

343.

EBERHARD. ROSEN.

Tandem ergo, Vir Illustris, literas ad Te dare incipio; id autem spero & quidem nimium a me sero factum esse, & pudet & poenitet. Quod inde a discessu meo Gottinga facto, vix sedem aliquam firmam fixerim, sed alias Londini Gothorum, alias Holmiæ, Upsaliæ vero & ruri alias instabilem hucusque pedem posuerim; id quidem apud alios speciem aliquam non nimis in scribendo negligentiae præbere posset; apud Te, cui tam multa debeam, justæ excusationis locum tenere non poterit. Ex quo autem circa tempora Michaelis domum redux factus, Professionem, qua fungor, Medicinæ Practicæ exercere coepi, indies de literis cogitavi, quas quidem affectus in Te mei gratissimique animi indices, jam molior. Etenim omni illo tempore, quo caram mihi Tui gratia Germaniam vestram vidi, tuæ in me benevolentiae expertus sum indicia, ut utilis non minus quam jucunda commoratio mihi Gottingæ fuerit. Quoties igitur cogito Te studiosorum agmine stipatum, in hortum, colles & prata late Gottingam ambientia, exspatiantem; aut in Theatro Anatomico Scholisve privatis, eadem circumfusus juvenum corona mirabili artificis mæandros humani corporis explicantem; (cogito autem indies,) toties valde lætor, quod in eorum numero & ipse fuerim, subitque animum gratissima nominis tui commemoratio, quod Collegis

juxta ac Discipulis meis, ut ante semper, ita jam nunc celebratissimum esse coepit.

Ut autem aliqua eorum, quæ jam ago, ratio Tibi constet, indicare volui, Vir Illustris, quod eorum aliqua, quæ a Te didici, in Auditores jam meos diffundam. Ergo quidem Institutiones Medicas Boerhaav. tuis illustratas commentariis, privatim discipulis meis propono, & ex Anatomia comparata, tabulisque anatomicis, cum humana cadavera nondum suppetant, illustrare tento; dum publice Aphorismos Boerh. & materiem medicam, junctim Auditoribus meis trado. Quod reliquum est temporis, faciendæ ægrotantibus Medicinæ impendo, cum id Medicinæ Professori necessitas apud nos quodammodo suadeat. Ceterum, hic in mitiori, quam Upsaliæ est, cœlo vivimus, & Hafniam quidem e fenestris nostris, dum sudum est & serenum cœlum, prospicimus. Distat autem Londinum nostrum Upsalia 70. miliaribus Suecicis, hoc est 95. miliaribus Germanicis. Atque hoc quidem iter sub festum natalitiorum Domini nostri, suscipere necessum habeo; nuptias, si Deo placuerit, celebraturus, cum sponsa per biennium mea, sorore vero minima natu uxoris Fratris mei, Ulrica von Hermanisson.

Evocatus fui ad Gubernatorem Generalem Pomeraniæ Suecicæ, Comitem de Meyerfeld, in prædio suo Scanensi Sösdeborg Erysipelate cum delirio aliquo decumbentem. Ibi quidem usque dum sanitati restitueretur nonagenarius fere senex
& uni-

& unicus fere discipulus superstes B. m. Regis Caroli XII. non nisi morte, ut videtur, sine morbo occubiturus; morari necessum habui.

Dabam Londini Gothorum, die 30. Novemb.
ft. vet. 1746.

344.

NICOLAUS ROSEN.

Herba Britannica seu Rumex Hort. Clif-
fort. 138. Flor. Suecic. 292. magnum dicitur
secretum Coldinghamensibus ad ulcera phadagæ-
nica. Ulcus palati, in quo os palati peresum erat,
cum successu inopinato curatum vidit Dn. Cad-
walader Colden, lavando solummodo ulcus deco-
cto radices & haustulo ejusdem quotidie exhibito.
An valet quoque in Phthisi? *Collinsonia* est specifi-
cum in doloribus post partum. Colden. *Actæa* ra-
cemis longissimis Gronov. Virg. 57. radix est speci-
ficum in Althenia, seu languore virginico (morbo
Virginiae endemio) sed moderata dosi, cum tinctu-
ra radices copiosius assumpta ægritudinem & sudo-
rem frigidum efficiat. Idem. *Camphorosma* foliis
hirsutis linearibus seu Camphorata hirsuta Bauhin.
Pin. 486. eximium est in fluore albo medicamen-
tum. *Hæc e dissert. proximo intervallo ventilanda
sub presidio Linnæi.* Hedyotis foliis lanceolato-
ovatis, floribus verticillatis, seu Valerianella pa-
lustris, foliis nervosis &c. Burmanni Zeyl. 227.
t. 108. f. 1. est Auricularia Dal. Pharm. 160. de-
cantatum illud specificum in cophosi seu furd-
tate

tate, quam perperam *Menthæ* speciem fuisse Medici plurimi statuerunt, nec *Mentha* hujus succedaneum esse potest, cum *Hedyotis stellata* sit planta, *Galio* affinis, nec ullo modo verticillatis associanda. *Ex eadem disput. manuscripta*, quæ 40 continet nova genera. Ante aliquot dies amissimus Cancellarium Academiae nostræ, Regni Senatorem, Regiæque cancellariæ Præsidem, comitem Carolum Gyllenborg. Ex obitu ejus magnam fecit jacturam studium medicum, inprimis vero Botanicum. Hoc enim miro ardore promovebat. Historiam morbi ejus diuturni acerbissimique in Actis Stockholmensibus dabo. Fatis quoque nuper cessit Comes Lagerberg, itidem Regni Senator. Utriusque cadaver post obitum est apertum. Sed calamum temperare debeo. Vale itaque; vir summe, meque semper ama. Raptim Upsaliæ die 16. Dec. st. vet. 1746.

345.

J. JAC. DILLENIIUS.

Litteræ tuæ 29. Sept. scriptæ cum inclusis feminibus 23. rite ad me per quendam ex curribus nostris velocibus delatæ fuerunt, quo curante, an Dn. de Reich, an Alberto, me latet. Novissimas vero Tuas, quinto Decembris scriptas habui a Dn. Gynandro, ad quem etiam (officia sua offerentem) per amicum Londinum profecturum, misi has meas, cum feminibus circiter 43. & scheda desiderata Catal. Nottingham. In iis (posteriorio-

sterioribus) mentionem facis duorum fasciculorum, 50. forte, feminum species continentium, quorum unum me jam accepisse, modo dixi, alterum vero spero adventurum. Interea Fasciculus Spreckeisenianus, Aprili missus, circa finem Octobris, paucis diebus, postquam ad Te scripseram, ad me missus fuit, per Nauclerum, mihi olim bene notum, Joh. Castens, continens plura femina, & quædam multa desiderata. Litteræ nullæ nec a Te, nec ab amico olim optimo Spreckelsenio, cujus mortem, si ita se habeat, maximopere lugeo.

Ceterum litteræ tuæ 29. Sept. datæ, multa habent Botanica, sed sunt adeo velociter scriptæ, ut plura nequeam intelligere, præsertim quæ de Muscis regeris. Mentionem facis, Te Byssi, vel si placet, Lichenis odorati (cujus magnam vim collegeris) specimen illud addidisse, sed profecto oblitus fuisti. Videtur fato quodam fieri, ut ejus compos non fiam. Vellem & habere exemplaria Hippopodii matura, (nam quod a Montio datum habeo, non satisfacit) ut videre queam, quomodo capita rumpantur, & an opercula habeant, aliorum Muscorum instar formata, horizontaliter nempe abscedentia, an & qualis farina sit, vel an potius ad Fungos pertineat. Nascens nunquam vidi: Buxbaumii figuras & ex sicca qualemunque fecit Hist. Musc. Tab. 68. n. 5. ubi vicinia fig. 4. mihi in memoriam revocat animadversionem Helv. Add. 772. in Te ipsum cum-
sam. Cum enim occupatum me scires in descri-
bendis

bendis & figurandis istis rebus, oportebat mittere exemplaria optima & perfecta, quod vero ego a Te habui, fragmentum potius, quam exemplar erat. Ibi etiam observo, a Te citari librum illum: Sylva Muscorum, cum tamen titulo Hist. Musc. prodierit. Unde credo futuros esse, qui existiment duos me de hac materia publicasse libros.

Sed ad litteras tuas revertor. Doles jacturam Lasepiti Prutenici, nec causam assequi potes. Vidi id olim Elthami, eodem fato, quo tuum periisse. Videtur mihi esse planta biennis, ferenda mature auctumno, Augusto nempe mense, ut plantæ nempe formatæ, possit mature sequenti anno florere & semina maturare. Sic ego vellem ferere, si mihi semina ejus contingerent. Immo vero omnes umbelliferæ melius gliscunt auctumno fatæ, quam vere, præsertim si id siccus contingat. Idem mihi evenit in Umbellifera, Sese-
lios nomine missa ex Siberia, quæ vere fata, flores quidem dedit, sed ingruente hyeme semina non perfecit & postea interiit. Vidi esse Hippomarathrum Riv. aut saltem ejus speciem, ob calycem umbellarum partialium peculiarem monophyllum, 6. 8. ve denticulis incisum, (umbella totalis ligulas tenues ad singulos radios singulas habebat, a Rivino omittas, ob tenuitatem forte?) Semina, quantum recordor, Cari erant exacte similia, non alata, ut habet nota Fl. Jen. III. 280. Quod si synonyma ibi vera, Clusius calyces privatos omisisse censendus est. Verum Clusius præ-
terea

terea lobos foliorum breviores & in progressu latescentes pingit, secus ac in Hippomarathro Riv. observatur, ut de synonymo ejus dubitem. An vero ad Hippomarathrum Riv. referri debet Libanotis *καρβυκοειδης* Thal? 71. vel Daucus tenuifolius Cord. L. 2. c. 75? Poteris, si loca a Cordo memorata transiveris, examinare. De eo mihi constat, non posse ad Hippomarathrum Riv. referri Foeniculum 5. Vaill. Bot. Par. p. 54. Tab. 9. f. 4.

Non novi Jacobæam illam, quam annuam dicis, cujus figuram in Flora Jenensi exhibes pro Jacobæa incana Senecionis folio perenni Raj. Dico esse plantæ alienæ, nam Rajana flores habet majores, vulgaris magnitudine & est perennis planta, ut recte Rajus observavit. E feminibus hoc anno satis habui in Horto plantam, quæ præterita æstate floruit & semina perfecit, quæ hic mitto, utinam satis bona, nam nimis sero floruit. Evanuere folia & caules exaruerunt, verum jam in horto percipio radices gressus facere, & secundum eos frequentem furrigere sobolem, ut de ejus perennante genio dubium non sit. Folia ejus in longiora & minus frequentia quam in vulgari, segmenta divisa sunt, alius non multo magis, nisi locis sterilibus, quam illius incana. Vide Jacobæam incanam, segmentis longioribus Hist. Ox. III. 108. n. 2. Sect. VII. Tab. 12. ser. 2. f. 2. & Jacobæam incanam repentem Barr. Obs. 1075. Icon. 153. ubi non male repræsentatur. Vulgaris quidem Jacobæa foliis multum ludit, habemus

habemus tamen aliam, quæ non est in Syn. Raj. foliis multifariam incis, faturate viridibus, quam ab aliis Erucæ Artemisiæve similitudine expressam existimo. Ex vicino monte Shotover semina legi, & in Horto cum præcedenti eodem tempore sevi, sed nondum floruit, foliis autem abundat, in extremitate latioribus, læte adhuc viridibus. Jacobæarum differentia melius in Horto, quam in campis ediscuntur. Vellem tuæ vel Ruppianæ Jacobææ semina habere.

Scribis Te habere *Aspalathos* tres, mihi tantum est, *Aspal.* arborescens pinnis foliorum crebrioribus oblongis, *Caragana*, *Baralo* Mogulis Stirp. Ruth. n. 285. & unum tantum ampliore &c. Stirp. Ruth. n. 174. cujus semina misi, Tu nunc mitte tua, cum *Chymeno* Gerb. *Caryophyllo rupestri*, (præter squamis ciliaribus donatum). Sic gratum facies. Vale.

Scrib. Oxon. 31. Dec. st. vet. 1746.

346.

JOSEPH. EXUPERIUS BERTIN.

Quanta sit mea erga Te veneratio, vir experientissime, si Tibi exposuerit discipulus meus charissimus Hugo, non dubito, quin aliqualem de me existimationem conceptam habeas. Te itaque supplex oro, ut si per tempus liceat, per primum tabellarium tuam sententiam de canali venoso exponas, scilicet an aliquam communicationem

tionem habeat canalis iste cum vena portarum aut cum ipsius sinu. Pluribus verbis respondebo, atque cum a longo tempore commercium epistolare in votis meis sit Tecum colere & fovere, quæ hic nova proponuntur aut verius fuere proposita, Tibi communicare summo honori ducam. Vale. Dabam Parisiis, die 9na Januarii, an. 1747.

347.

J. G. GMELIN.

Weitbrechtus d. 8. hujus mensis mortuus est. Diu phthisi se laborare ipse credidit & crediderunt omnes. D. Riverius & ego curam ejus habuimus ultimis duabus hebdomadis ante mortem, cœci perpetuo in causa morbi. Dissecui cadaver. Valvulam reperi sive intromissionem ilei, ab inferiori in superiorem partem sex circiter pollicum, cujus vix erat ante mortem indicium. Pulmones anteriori parte & ad latera per filamenta pleuræ accreti, posterius liberi, in omni superficie scatebant vesiculis nucis juglandis magnitudine ad pisum usque, aëre plenis. Nullus fere cruor in pulmonibus, nullus ichor, nullum ferum. Bronchia aliquantisper infarcta. Conformatio naturalis vitiosa. Duas partes trunci pectus, unam abdomen occupabat. Umbilicus nullo fere spatio interjecto supra pubem collocatus erat, ex cujus adverso costæ spurix terminabantur, abdomen tantum coercentes, ut eo a-

perto manus ventriculum vix attingere potuerit, qui sine dubio diaphragma perpetuo preffit, & respirationem reddidit difficilem. Semina, quæ desiderasti, ad Te missa esse, frater scribit. Accepi non ita diu semina Astrachano & ex Persicis finibus a D. Lerche, quæ hic mitto, cum Siegesbeckius iis non sit dignus, ego autem proximo vere in patriam rediturus sim, ut ipse culturam eorum administrare vix possim. Adibo lares tuos humaniter invitatus, & mirabor tecum pulcherimas plantas, quas hortus tuus alet. Multas ex hisce, quæ mitto, feminibus, accipies plantas in Centuriis Buxbaumii recensitas & male descriptas, atque male depictas, quicquid dixerint eo tempore, cum liber prodiret, Lipsienses, icones ad naturam exactas pronunciantes. Organum auditus præparatum accipies proxima æstate. Vale & me ama. Dabam Petropoli d. XXVIII. Febr. clc lccc XLVII.

JOH. GESNERUS.

Lubenter addidissem semina plantarum alpinarum, sed conatus meus in his comparandis irritus & sine successu fuit: quem enim miseram in Ureriorum Alpes Rizotomum, fracturam cruris passus est; & D. Zelwegerus, qui & semina ex Abbatiscellanorum Alpibus mittere promisit, agebat se omnia cum plantis nonnullis vivis S. Gallam misisse, ut per D. D. Gillerum communem nostrum amicum ad Te mitti possent.

Me

Me quod attinet, magis magisque infestans morbus fere ab omni itinere & aëris vicissitudine subeunda me quam maxime impedit. Cæterum mea negotia lente domi conficio. Nostra societas physica meis auspiciis cum hoc anno læta cœpit initia. In universum sunt 20, qui labores prælect. & experimentorum sumtus in se susceperunt. Numerus vero, qui inter auditores s. Membra honoraria referri cupiebant, ad 60 assurgebat. Singulis 14 diebus una convenimus: & apparatus Bibliothecæ, suppellectilis instrumentorum & quæ huc pertinent, sensim nobis comparamus: & omnino spes est Hortum medicum conficiendi: in qua quidem re Tu Vir ampliss. & amiciss. unus omnium maxime & consilio & opere præcipue semina plantarum communicando adjuvare nos poteris, quod imprimis a Te flagito. Tentavimus nuper experimenta D. Ferrein de chordis sonoris in productione tonorum vocis humanæ, nec sine successu; inflando asperam arteriam feminae in aqua suffocatæ successive pro varia tentione chordarum tonos diapason ut. re. mi &c. produximus. Quæ hætenus prælegi, agebant de situ urbis nostræ & pendentibus inde mutationibus; de constructione problematum vel æquationum omnis generis mechanica per solum regulæ Logarithmicæ motum ad eum fere modum, quem D. Camus in mensurandis deliorum capacitatibus proposuit; de ortu & progressu Societatis Regiæ Parisinæ. Alii alia proposuerunt. D. Steinerus Microscopium paravit, in quo omnia microscopiorum commoda simul juncta habentur

cum non paucis emendationibus. In eadem enim machina habetur Microscopium simplex, compositum, speculis concavis pro objectis opacis instructum; solare & anatomicum Lieberkühnia-num. Et generatim amor studii physici magis magisque apud nostrates increfcere videtur, ut ex parvis his initiis aliquando majora & utilia b. c. D. sperem; omnium maxime, si quandoque præclara Tua inventa nobiscum communicaveris, quod etiam atque etiam meo & sociorum nomine rogo. Cl. Stehelinus de edendo suo opere de ovis cogitat. Sculptorem sibi deesse scribit; possem apud nos in hoc genere non rudes ipsi suppeditare, si velit. D. Fauré ditionis Bernensis Genevæ edidit opusculum, in quo circuli quadraturam se invenisse jactat; quæ daret rationem quadrati diametri ad aream circuli ut $9^2 : 8^2$ quæ quidem aream polygonum 9 b. laterum adhuc excederet. Parato pretio demonstrationem se additurum promittit, sed ut hujusmodi homines solent, nimium promittunt, potius ex inscitia & lucri cupiditate, quam malo animo. Vale. Scripsi Tiguri d. 17. Febr. 1747.

349.

CAROLUS LINNÆUS.

Hisce diebus prodiit Iter meum Westrogothicum, in quo character Algæ & ter tua encomia juxta.

Impri-

Imprimitur quotidie Flora Zeylanica , in
cujus præfatione dixi de Te , quod de nullo alio.
D. Rosen promisit se illud missurum.

In Dissert. novorum generum itidem Te ,
ut debui, extuli; hæc adhuc fudat, intra men-
sem ventilabitur.

Ex hisce tribus videas , quod tuus sim ; &
magis quam nullus alius. Tentavi tuam obti-
nere gratiam , si sit in humana potestate.

Nunc totus sum in historia morborum, quam
publice doceo & privatim in mineralogicis.

An verum quod D. Doppelmeyer, Prof. Math.
Noriberg. ab electricitate in Hemiplegiam in-
ciderit?

Quomodo Tu electricitatem in usum me-
dicum trahas , totus orbis mecum scire desiderat.

An Te culpaverim in dissertatione quod Pa-
sifloras inter cucurbitaceas retuleris plantas ? mi-
nime. Sic ego in fragmentis methodi naturalis ;
& adhuc idem sentio ; nec umquam aliter. Do-
leo quod sis iratus ; alias numquam ita expli-
cares.

Vale & diu vive. Dabam Upsaliæ 1747.
d. 10. Aprilis.

CAROLUS LINNÆUS.

Cum ante octiduum Stockholmiæ eram, Academia Regia scientiarum Stockholmenfis Membra extranea denominavit, uti Gesnerum, Jussæum, Te, Gmelinum, Sauvagesium, Claytonum, Collinsonum, Swietenium; mihi in mandatis dedit prædicta Societas & Academia, ut Te hisce literis perofficiose vocarem, & invitarem; hocce, levidense licet, animi mei pignus non respuas, qui natus es in scientiarum reformationem atque restitutionem. Quod si benigne excipias, literas mittas ad Academiam Regiam Scientiarum Stockholmiæ, ipsique significes, Te hasce meas accepisse. Vale. Dabam Upsaliæ 1747. d. 12. Maji.

JOH. GESNERUS.

Tua liberalitate ad me missum fasciculum elegantissimorum libellorum ante aliquot hebdomadas cum iis quæ Cel. Morgagno destinasti, rite accepi, & operam dedi, ut sine mora Patavium mitteretur. In illis non exiguam voluptatem mihi attulit Barianum scriptum & amicitia authoris, quam ex ejus inscriptione cognovi; & hanc ut bene multa, immo innumera alia benefacta, Tuæ in me benevolentia tribuenda esse facile sentio & gratissimus agnosco. Bakerus his diebus advenit. Hujus authoris judicio & observationibus

nibus plurimum tribuo, & multo majora quam Adamo licet sit copiosior, subinde tamen hallucinatus est, ut ad caput de floribus & salibus inspicienti abunde patebit. Flora Germanica magno sane rei botanicæ incremento in lucem emittetur; det Deus vitam, sanitatem, otium ut ipsum opus felix perficias. In Suevia & Wirtembergico Ducatu medici inter se stabiliverunt societatem, quam Crypto Jatricam vocant, quod nonnisi medica tractet, potissimum quæ ad morborum certam prognosin & diagnosin ac curationem atque vires medicamentorum pertinent, quodque suas observationes unice inter socios per commercium literarium communicent. Nostra societas physica fautores & amatores magis magisque invenit; medici hujus societatis scriptum parant vernaculum de restituenda vita submersorum: nuper experimenta electrica in ea exhibui imprimis recentiora Bosiana. D. Lavaterus peritus & industrius pharmacopœus, quippe plurimos annos in officina Linkiana & Boulduciana degebat, pulchra admodum & nova experimenta instituit de variis phosphori solutionibus & specifica indole salis, quod ex eo habetur: Imprimis curiosæ sunt eæ, quæ in liquore æthereo Lullii & oleo vini perficiebantur. Cæterum hæc societas mihi non exiguam temporis & otii mei partem eripit, quod mihi arctius redditur, maxime cum hoc tempore oneroso Scholarchæ munere apud nos fungar. Tu vero vale, Fautorum & amicorum princeps; Te salutant amici & mea conjux. Iterum vale, & mihi favere ut soles perge.

Scripsi Tiguri d. 13. Maj. 1747.

JOSEPHUS EXUPERIUS BERTIN.

Epistola tua, Vir illustrissime, a tribus hebdomadis jam ad manus meas pervenit; qua quidem, non sine summa animi voluptate, percepi, operum quæ in orbe litterato prodeunt nova, inter te & me commercium individuæ amicitiae pignus fore, & mutuum necessitudinis perpetuæ vinculum. Gratissimum mihi erit, si mea in mittendis ad te recens inventis vigilantia, in communicandis tecum elucubrationibus meis anatomicis sedulitas, ad amplissimam laborum tuorum segetem tantillum conferre queant. Quod si nondum ad te miserim dissertationes nostras Parisienses potissimum de anatomia & chirurgia, & quod tam tarde prodeat responsum tuæ epistolæ, id morbo qui a quatuor hebdomadis & ultra lecto me affigit,tribuendum venit.

Bene dixisti, cum arduam esse carotidis externæ accuratam descriptionem delineationemque monuisti, ipsam jam absolvi, at fatebor, non sine metu infausi eventus prodibit hæc angiologiæ meæ pars. Arteriæ, quæ per tubam & musculos ipsius per tonsillas, quo partem superiorem pharyngis & quarum mox trunci mox rami intra cranium per varia baseos cranii foramina intus suscipiuntur, ubinam reperiuntur descriptæ, geminae aut tres plerumque sunt in singulo quoque latere

latere harumque altera a loco divisionis trunci communis in carotidem externam & in internam, oritur. Dissertationes varii argumenti a te memor accepi, & clarissimo Winslowo eas commisi, quas eidem committendas jussisti.

Antequam germanus professor (Günz) suam ederet de arteria maxillaris internæ epistolam, jam a longo tempore discipulis meis pleraque, quæ ab ipso proponuntur, demonstraveram, quod nec ipse diffitetur. Nonnulla tamen teneo, quæ omisit, de quibusdam quæ proponit, dubito. Tuam de infertione venæ umbilicalis in portam sententiam rogavi, ut mihi nitide innotesceret, utrum eadem cum mea penitus consona & similis esset. Verum ut video longe distamus, etenim admittis finem portæ ramumque sinistrum sinus, ortum canalis venosi a ramo sinistro sinus e regione quidem & e directo infertionis venæ umbilicalis, quibus omnibus nullatenus assentior. Ramum enim hunc, quem vocas ramum sinistram venæ portarum, pertinere ad umbilicalem venam judico & per hunc, umbilicalem sanguinem pervenire ad lobum hepatis dextrum. Scilicet truncum portæ concurrere cum hoc ramo umbilicali ad efformandum truncum quendam, is esset juxta omnes ramus dexter sinus, venosum insignem brevissimum, sanguini venæ umbilicalis & venæ portæ æque pervium, in ramos innumeros divisum qui omnes per lobum hepatis dextrum disseminantur. Nec ullam guttam sanguinis venæ portarum pervenire autumo ad hunc ramum, quem

vocas sinistram ramum sinus venæ portæ, verum truncum insignem umbilicalis venæ & huius ramo & lobo dextro partim, & variis aliis ramis per lobum sinistram sparsis & canali venoso unice prospicere. Unde sequitur motum sanguinis in hepate foetus non fieri a dextra in sinistram partem hepatis, verum a sinistra in dextram. Quæ omnia jam ante aliquot menses Academiæ regię scientiarum demonstravi. Dabam Parisiis die decima quarta Maji 1747.

353.

J. F. SCHREIBER.

Respondeo ad binas tuas litteras, quarum alias per Wagnerum, alias per Winklerum recepi. Jam dudum significavi, experimenta Tua de respiratione recepisse, sed abfuisse libellum de oculorum morbis, cujus mentionem fecisti. Id addo, mihi videri, quod ductus ex glandula parotidis adcessoria a Te inventus, de quo verbum injecisti in dedicatione tua ad DD. Trew, præmissa illis experimentis, mihi non videatur differre ab iis, quibus de retulit *Justus Vesti* in Programmata, edito a. 1686. Erfordii, sequentem in modum: Superiores salivales Stenonianos ductus ita deprehendi, ut in utroque latere majorem bini minores, aurem versus, concomitarentur. Hambergeriana non legi: adtamen doleo, quod animi duorum præcipuorum in Germania
Medi.

Medicorum ita inter se colliduntur. Adtamen nec crediderim, Hambergerum Tecum comparari velle in argumento, quo de agitur. Filius amici mei, qui Tubinga ad Vos tendere voluit, est filius Directoris tabellariorum hujatis, Asch. Diu hunc non conveni: sicque ignoro, an mutaverit sententiam. Sed de hoc poterit referre coram Gmelinus. Si de me quæris: respondeo, me adhuc in antiquo consistere statu: delitescere inter privatos parietes, nunc legere, nunc aliqua in chartam conjicere, nunc plane otiosum esse; quia fere idem videtur mihi fore, agere vel non agere. Weitbrechti obitus sat notus est. Siegesbeckio non roganti misit Academia dimissionem ab officio, adeo, ut senex, liberis forte ditior, quam opibus, transfretaturus dicatur, haud dubie Heisterum suum aditurus. Gmelinus ante dies quatuor mihi dixit, se ultimum vale nobis post 2 vel 3 hebdomadas dicturum, & aditurum Gedanum, Berolinum, Lipsiam atque Gottingam Tuam. Id quod felix faustumque eveniat. Is Tibi tradet donum ill. Sanchez, aurem internam ab artifice nostro insigni van Melln, præparatam. Hic ipse mihi hodie ostendit elegantem præparationem cordis. Est hoc eleganter exsiccatum & præparatum: & ope fenestrarum, aperiundarum & claudendarum, debite in substantia cordis, valvulæ omnes in situ videri possunt, atque quadam sectione, quæ totum cor transit, dum ope ginglymi cor explicari & claudi potest, omnes partes cordis internæ: septum: foramen ovale, quod in hoc subjecto adulto apertum fuit, &c.

De

De peste libellum lubenter & quidem ultima vice, recusum vellem: quia habeo longe plura addenda, quæ mihi videntur operæ pretium factura, & sententiam meam quam maxime corroboratura. Sententia explorata, possem Mss. tum ultimis navibus transmittere. De cetero gaudeo, quod valetudo Tui corporis tantis laboribus sufficiat, atque ut diu integra persistet, ex animo voveo. Petropoli 17⁶/₈ 47.

354.

JOH. GESNERUS.

De Tabulis coloratis D. Gautier vix magna mihi promitto ex ea recensione, quam in Diario Trevoltienſi legi, cum & poſthumæ ſint proſeſtoris Duverneii, & ipſi recenſores Galli imperfectionem non diſſimulent. Diſſertationem D. Scheidii fasciculo incluſam ad me miſit amiciffimus Gillerus, ut darem operam, ut ad Te per curſorem publicum deferatur, cui lubens morem geſſi. Adjunxi tabulam monumenti inter rudera dirutæ olim arcis *auf dem Lindenhof* inter fodiendum detecti. Ego dum lapides rudorum accuratius contemplatus ſum, inter alios non paucos offendi alabaſtritas totas plenos petrefactis Teſtaceorum variorum.

Tumore pedum Te laborare non ſine mœrore intellexi, ſed erexit animum, quod ſine moleſtia aut morboſis ſymptomatibus acciderit; ſæpen-

penumero enim Natura in hoc ætatis consistentis statu exundantibus humoribus hisce in extremitatibus locum quærit absque incommodo; sunt enim non pauci, qui ad summam senectutem aliis morboris accessibus liberi pedes tumentes perferunt. Fortasse frequens in humidis locis, horto imprimis & itineribus botanicis labor aliquam huic incommodo ansam dedit, quod moderatione nimiorum laborum Deo dante remittet, quod ardentissime opto.

Ludwigii definitiones auctas bibliopola attulit; characteres plerique ex Linnæo contracti; sibi vero in eo dissimilis videtur, quod haud raro ex partibus vegetationis radice & foliis differentias generum statuatur, dum in aliis locis hujusmodi notas excludit, & nonnisi Linnæana genera conservat, licet numerosissimam plantarum classem admittant, & ex foliorum aut radicum aut calicum differentiis in plura genera subalterna eodem jure possent distribui: Cæterum difficile admodum videtur, Linnæanas generum descriptiones contrahere, cum omissis quibusdam non raro in examine florum deinde merito desiderantur; nisi ea omittenda sint, quæ toti classi sunt communia. Si plura genera naturalia eo modo, quo Tu, Vir excellentissime, Allium exhibuisti, a Botanicis pertractarentur, facilis foret ad perficiendam Botanicam vir. Ludwigius ad repetitas meas literas nil respondet, postquam hæreditate Waltheriana auctus est. Maximum habebo beneficium, si plantas rariores, quæ successive & subinde in horto

horto Vestro proveniunt, mecum communicaveris. Introductionem in Botanicam ad normam Linnæanam & eam, quam in Dissertationibus meis exhibui, conscribo, & Tabulis, quæ differentias partium vegetationis & fructificationis repræsentant, illustrabo. De hoc consilio quidem nihil cum publico communicare animus est, ante librum editum; audio enim, Halæ Saxonum editionem fundamentorum botanicorum Class Linnæi cum meis dissertationibus parari; quæ si notis & tabulis illustraretur, meum fortasse consilium irritum facerent. Tuum vero in his judicium plurimum semper faciam.

Te locum Cel. Dillenii cum illustri eo, in quo constitutus es, prorsus non commutaturum esse, facile Tui amici pervidere poterant. Si vero optare cum fructu liceret, id modo optassem, ut apparatus & suppellex botanica, qua Dillenio uti licuit, per aliquot annos in tuum usum concederetur, ut aliquando plenam & perfectam historiam plantarum universalem eruditissima & diligentissima tua cura elaboratam orbis eruditus nancisceretur.

Scripsi Tiguri d. 16. Jun. 1747.

355.

NICOLAUS ROSEN.

uo minus crebrioribus literis Te, Vir illustris, adpellarem, permulta obstitere impedimen-

to,

ta, heic operose non recensenda: at nunc, aliquid otii nactus, calamus arripio, non tam Tibi, quam nobis gratulaturus de Te, utpote dignissimo Academix nostræ scientiarum Stockholmenfis Membro ordinario. Commentatiunculam Tuam, Vir optime, de Tunica pupillari, si Tua venia liceat, in sermonem Suecanum convertere, ego perlubens ipse convertam, quo Actis nostris rite & cum Tua laude inseratur; quemadmodum eandem operam amicissimam Tibi delatam cupio in aliis quibuslibet ex Tuo ingenio prodituris & Societati nostræ literariæ multum lucis ac splendoris, uti auguror, foeneraturis. Non Rollinus, sed Medicinæ Studiosus D. Rothman a Sacra Regia Celsitudine nuper est constitutus Professor ad hanc Academiam. Hic cuncta, quæ hac in re acta sunt, summa fide tibi narrabit. Cum frater meus apud Te esset, de Professore ne quidem cogitavi. Norem obtinere non potui, Rothmannum vero nova arte consecutus sum. Hunc, quo necessaria artis præsidia sibi comparat, ad Te jam mittit Academia nostra, eundemque nomine consistorii nostri Tibi summopere commendo. Pervelim scire, an usus baccarum lil. convallium in Epilepsia, corticis peruviani in cancro, & D. Herrenschwand contra Tæniam confirmetur. Anne hoc remedium e crySTALLIS lunæ, Elaterio albo & sapone Starkeyano præparetur? Expuli nuper uncia rad. Jalappæ Tæniæ ulnas XVI. in hac tumor digiti crassitie est, e quo minutissimas Tænias exprimere possum: An hoc aliquid novi? Linnæus Archiatri titulo est mactatus. Ego
Rector

Rector Academiæ Upsaliensis per hoc semestre creatus sum. Fac de cetero valeas, vir amicissime, resque tuas feliciter & ex animi sententia geras. Dabam Upsaliæ die XIV. mensis Julii st. v. A. 1747.

J. F. SCHREIBER.

En Tibi tandem amicissimum nostrum Gmelinum, quem videre, cujus colloquio frui, tanto, & tam justo desiderio tenebaris! Utere igitur ipsius consortio, & quantum permittet botanicum otium, nostri memento! Quæ jussisti, hac comoda occasione transmitto scripta Hartmanni. Nova litteraria, quæ me longe melius nosti, referre non possum. Id audiui, Te indefessum in studiis, tabulas novas anatomicas, & historiam morborum Uratislaviensium edi curasse! Faxit DEUS, ut vires corporis diu constant! Novum honorem, dum Te in Academiam scientiarum Suecicam modo receperunt, ex animo gratulor. Vive sanus & felix, meque redamare numquam desine. Petropoli, 17²²/₇ 47.

J. G. GMELIN.

Scripseram ad Te, optime amice, Lubeca, & promiseram, brevi Te convenire. Detinuit me
Lubecæ

Lubecæ catarrhus aliquod temporis spatium idque majus, quam speraveram. Substiti Hamburgi integram hebdomadam. Ibi de ulteriori itinere deliberans perspexi, male me geographiæ Germanicæ fuisse gnarum, dum Hamburgo Göttingam & hinc Berolinum proficisci constituebam. Mutavi itaque consilium, & huc profectus sum, hinc Dresdam & Lipsiam, tandemque suavissimam Göttingam petiturus. Duo me affligunt, primo, quod Ill. Werlhofii colloquio, ita ferente casu, frustratus sim; secundo, quod pauca spes supersit, ex horto vestro Academico proficiendi. Cum vero, quod ad primum spectat, Ill. vir, secundum mea vota diu adhuc inter vivos superstes futurus sit, non omni me spe excidisse credo illius colloquio olim fruendi, deinde cupido, quæ in me est maxima, me forte salvabit. Quod attinet ad alterum, tuo horto sicco fruendi spes eo affulget major, quo minus curis horti vivi impeditus eris. Litteras Petropoli accepi, Ill. Sanchez officio suo tandem demissum reditum in Patriam meditari. Scripsi jam ad Te, me organum auditus, Mellii cura præparatum, ab illo accepisse, ut Tibi offeram. Tenuem etiam fasciculum a D. Schreiberio habeo, dissertationibus quibusdam, quas ab illo petiisti, farctum, quem adferam. Superest, ut me Tibi totum commendem, & ut bene mihi cupias, exoptem. Vale. Dabam Berolini d. XXVI. Septembr. MDCC XLVII.

EBERH. ROSEN.

Tractationem solidissimam de respiratione contra Hambergerum eo avidius legi, quo jucundior mihi esset memoria, spectatorem egisse me plurimorum ea in re a Te institutorum experimentorum. Quam vellem ut apud nos etiam aliquid Te dignum aliquando prodiret, quo sic gratias referendi occasio, sese mihi offerret, quum in ære tuo multis nominibus esse me grata mente agnoscam. Botanicen, ex quo in Sueciam factus sum redux, negligentius tractavi; cum futuri horti Academici curam retinere voluerit Collega meus honoratissimus Gustavus Harmens. Ex quo autem vergente æstate urgere nunc frater meus coepit, ut ne factos apud Te Botanices progressus ultra promovere desisterem; priora equidem in memoriam revocare coepi. Primum quidem plantulas aliquot, quas patriam repetens in insula Hedenfee Rügiae finitima primo vere observaveram, lustrare iterum coepi. Ex his autem binas mihi tum quidem omnino ignotas offendi. Unam quidem ex oraculo meo, Helvetia nempe tua, cognoscere didici. Esse nempe illam *Alchemillam* foliis levibus lobatis, lobis multifidis Helvetiæ tuæ p. 185. n. 3. Levem autem viridemque tuam plantam dicis, nostra a tomento argenteo ut prior species N. 2. obducta observatur. Radix plane lignea est, modo crasso cortice obducta, & habemus specimen, cujus folia tam infra quam supra
tomento

tomento hujusmodi albo obducta sunt. Plantulam mittimus, ut Te Censore discamus, vera ne sit, quam opinamur, Alchemilla hæc tua nec ne? Numnon quoque vere differat ab illa, quam n. 136. H. Suec. Linnæus recenset? Ceterum eodem loco & alteram mihi ignotam plantam vidi, cujus nondum adultæ folia tantum, Mari odorem spargentia, carpere licuerit. Cognovi equidem nunc Absinthium esse, sed de specie plane hæreo. Satis conveniunt folia cum specimine Echerti, sub nomine Absinthii tenuifolii camphoram spirantis Halleri & cum Artemisia Helvetiæ tuæ p. 694. n. 1. Sed cum suspicio sit Absinth. Seriphium Belgium N. 641. Linn. Suec. quod nondum vidimus, similia quoque exhibere folia, & Absinthium maritimum latifolium, sive Matthioli J. Bauh. III. p. 144. similem pene habeat foliorum divisionem, dubius plane sum, quænam sit hæc, quæ in Hedensea crescit Absinthii species. Habemus radicem, quæ satis crassa & omnino lignea est, magnumque fasciculum foliorum, quorum aliquod mittimus, ad terram protrudit. Memini mas quoque caulem ab altero anno emarcidum satis longum & crassum vidisse nos, ut inde suspicaremur, mox quidem speciem aliquam Artemisæ vulgaris foliis multifidis, hic subesse. Sed hæc nobis non sufficiunt, ut de specie aliquid certi statuamus. Tu vero, vir illustris, ex hisce nos dubiis facile extricabis. Porro: in eadem hac insula vidimus Lithospermum Helv. p. 518. n. 3. vel Tabern. Anchusam Ic. 849. sed flore præditam coeruleo. Quæ num frequens sit varietas, lubenter scirem.

Ibi quidem in summa provenit copia, unde plura legimus specimina.

In Scania nostra hac æstate paucas reperimus herbas, a Botanicis nostris nondum, quod scio, in Suecia observatas, circa Gottingam vero, ut olim vidimus, crescentes. Sunt autem hæ:

1. Verbascum flore albo Helv. p. 510. n. 2. Quod cum descriptione Helvet. & Joh. Bauh. convenit, nisi, quod folia in nostro rotunde crenata magis, quam argute ferrata observentur. Stamina enim in nostro buxea sunt & apices miniat. Quare vix crediderim, varietatem hanc in margine foliorum tanti esse faciendam, ut ad Verbascum Helv. p. 511. n. 3. referri debeat. Grato nostrum odore erat fere Violæ martiæ.

2. Lotus floribus umbellatis, siliquis pendulis, caule erecto Helv. p. 541. n. 2.

3. Cirsium Helv. p. 682. n. 12. radice Asphodeli. Hoc autem propter radicem, ut nobis visum est, vix Asphodeli, multum nobis fecit negotii. Neque enim icon radicis vel in Joh. Bauh. vel in Tabern. nostri hujus Cirsii radicem bene exprimit. In ceteris autem fere idem & convenit plane cum tua & Bauhini descriptione, nec non cum specimine, quod Gottinga detulimus Cirsii radice Asphodeli; id, quod reperiisti, Vir Illustrissime, mense Sept. in prato quodam humido, haud procul a Göttingervalde, dum herbarum

barum causa Tecum læti exspatiaremur. Radicem autem Gottinga non attulimus. Si velis Iconem radicis in Cirsio hoc nostrate, inspicias tantum iconem radicis in Spatula foetida, quam dat Tabern. p. 650. quæ in eo tantum a nostra differt, quod radix in nostro hoc Cirsio longius serpat, & plurium sæpe caulium mater sit, haud fere aliter ac in Chamæiride Tabern. p. 680. Cumque viderimus nec esse Carduum Helv. p. 677. n. 4. nec Cirsium Helv. p. 681. n. 9. conclusimus, esse plantam hanc nostram Cirsium tuum n. 12. An locus in quo provenit nostrum magis siccus & fere montanus effecit, ut parenchyma radicis tenuius esset, ignoramus.

4. Allium staminibus simplicibus, umbella bulbifera, vagina bicorni, foliis teretibus, Haller. de Allio p. 49. n. 23. Ita vocare liceat Allium apud vos repertum, nisi quidem mediam quandam allii speciem inter N. 23. & 24. foliis semiteretibus statuere Tibi placuerit. Multum utique convenit nostrum cum Ceba n. 205. Lin. Suec. sed differt fructu, qui in nostro hexagonus est, & sex monticulis ad apicem distinctus. Nec in nostro folia distinctos adco & eminentes aut scabros angulos habent, qui numerari commode, ut in Linnæano queant. Convenit cum Icone Allii tui foliis teretibus, sed minus nostrum observatur vix pedale, nec vaginas adeo longas, caput habet. Convenit quoque cum descriptione tua, sed involucrum radicis in nostro non subfuscum, sed album nitidum est; nec aliter

intelligere potui, quam bulbillos exiguos ex latere generet, quamvis incautius fodientes, eorumdem cum primario bulbo cohærentiam, mediantibus fibrillis reperire non potuerimus. Porro folia in nostro ad unciaë vel semiunciaë tantum longitudinem fistulosa observantur, cavo prædita duplici, quod ex sulco formatur, qui folium superius per longitudinem excavat. Reliquum foliorum magis planum observatur semperque emarcidum, ut bis locum, ubi nascitur, repetere coacti fuerimus, donec tandem unicum folium, quod non ad culmum usque emarcidum erat, reperiremus.

5. *Sisymbrium* pinnis profunde ferratis dif-
fisis Helv. p. 548. n. 4.

Præter hæc jam recensita, varietates quædam reperimus. Ex horum censu, *Scabiosa integrifolia* Thalii est; *Bidens*, porro, flore radiato & *Stoechas citrina* calyceibus aurantiis. *Rhapon-tici* quoque N. 3. Helvet. folia inferiora partim hastata, partim quoque integra legimus. Quæ cum ante nobis ea figura visa non fuerint, animi causa mittimus.

Ceterum, ut ne diutius Tibi, Vir Illustris, minutiis hisce meis tædiosus sim, finem tandem scribendi faciam. Plura quidem circa plantas quasdam a nobis lectas & notatas dubia occurrunt; ita vero tuo jam frui favore decet, ut eundem quoque alia vice flagitare liberius ausim.

Dabam Lundæ die 24. Septembris stili veteris 1747.

JOH. GESNERUS.

Cum præterito Augusto mense humanissimas tuas literas acceperam, paucos post dies idem iterum febrilis & exanthematicus morbus, qui hoc ipso anni tempore me jam aliquoties anniversaria velut accessione afflixit, per aliquot hebdomadas lecto affixit.

Magnificentissimum Consulem Aescherum & Amplissimum Blaarerum salutavi tuo nomine, & propositum indicavi, data commoda occasione cum ad Orationem solemnem invitarem, quam in Festo Felicis & Regulæ dixi de restitutione eorum, qui mortuorum speciem præ se ferunt. Hi institutum tuum omni conatu lubentissime adiuturos esse promiserunt, & pro eo quo feruntur erga Te amore, & maxima Tui existimatione nil in hoc genere prætermittent id vel coram vel per literas agere, & Cl. Bodmerus mecum non cessabit Tui memoriam apud eos refricare. Te etiam plurimum per me salutant, nunquam ipsos video, quin de Te & rebus tuis mecum sermones misceant, idque imprimis optant, ut Te quam primum Patriæ redditum sciant.

Præter ea quæ a Te cognovi de Societatis Suecicæ in me voluntate & iudicio benignissimo, nil quicquam hætenus mihi innotuit; rogo itaque, ut benevole indices, quænam ea sit societas Literaria Upsaliensis, an Holmiensis Societas scientia-

rum, & ad quem dirigendæ sint literæ, ut gratiarum actiones mittere possem, quas tuæ procurationi commendare vellem.

Ex alpibus Abbatiscellanis plantas circiter 150. diversas hac æstate misit Cel. Zellwegerus, nostris sumptibus per Riczotomum collectas, omnes eas vegetas florentes & radicibus instructas, quarum non paucae læte in hortulo succrescunt. Quorundam flores & fructificationis partes pictor meus ex recentibus depinxit. In iis etiam Orchidem nigro flore palmatam, quam alias petiisti, & quâ nunc inservire potero, nisi ea sis instructus. Hoc modo notas diagnosticas specierum ex vivis speciminibus, reliquas ex optimis scriptorum iconibus colligo, ut tandem tot quot ad repræsentanda genera sufficere possunt, in tabulas distributa exhibere possim. Et sic labor meus in botanicis continuo crescit, & pristinus fere plantarum amor redit, eo tempore quo & plurima negotia me avocant, & valetudinis ratio ab itineribus botanicis fere abstinere jubet. Interim id ago, ut institutiones parem botanicas, in quibus characteres generum, species cum paucioribus selectis synonymis locis natalibus & virium compendio exhibeantur. Icones specierum ex addentur operi, quales ex Fuchsio habeo, & alias nonnullas, sed potissimum medicatas. Accepi catalogum horti Carlsruhiani a D. Rislero confectum, & inde non pauca mihi promittunt amici.

Hac æstate optimus & diligentissimus D. Gagnebin, dum thermis uteretur Badensibus, me
invi-

invisebat, & plurimus de te noster sermo fuit, qui serio & ardentissime Te in patria frui, & doctissimis tuis consiliis uti optabamus. Scripsit ex eo tempore pluribus ad me, & communicavit catalogum plantarum in hoc itinere lectarum, quem si velis lubentissime ad Te mittam.

Societas nostra physica continuo incrementa capit. Magnificentissimi Consules & amplissimi Proconsules ac Archioeconomi interfuerunt quoque conventibus nostris, non sine benevolentiae testificatione; id unum agitamus, ut hortuli medici initium commode fiat. A Seelmattero nil accepi, neque fasciculum illum, quem Cel. Morgagno destinasti. Sulzerus noster Professor Mathematicos Berolinensis a Rege Borussiae electus est. Vale.

Scripsi Tiguri, d. 15. Octobr. 1747.

360.

CAROLUS LINNÆUS.

Suavissimas literas Tuas d. 25. Maji scriptas accepi heri a Collega meo D. Rosen, cum incluso specimine de nummo; in quo iterum amicitiae Tuae specimen habeo; gratus agnoscam.

Spero quod D. Rothman hisce diebus ad Te Floram meam Zeylanicam deferet, in quo plurimas species ad sua genera amendavi; utinam Tibi non displiceret.

Y 5

Utinam

Utinam numeris velles determinare species, quas siccas desiderares e Flora Suecica, mitterem mox; sed Lapponicas vix possum; distat nempe Lapponia longius a me quam vestra Göttinga, nec in Lapponia a meo decessu ullus Botanicus plantas Lapponicas legit; quas habui, dudum amicis dedi, excepto unico specimine. Reliquas Suecicas, fere singulas, possem comparare, modo scirem quas velles. Semina habeo nulla nisi Sibirica; sed ea pleraque, ni omnia, video in tuo horto. Corradam tamen nonnulla si velis.

Kulmius hisce diebus petiit Angliam, & inde petet Canadam, ut legat semina pro horto, cum Canadenses apud nos optime ferant hyemes. Ast ille meus discipulus, & nuper constitutus œconomix Professor Abpenfis, quod munus, me commendante, obtinuit.

D. Ternstrom, qui ante duos circiter annos, meo impulsu, Chinam adiit, nondum rediit, sed tempestatem expectat in India orientali; est collector plantarum egregius, sed nil ultra.

Heri abiit alter uti Concionator, qui Indiam orientalem cum navibus Indicis petet; eximius collector, licet parum alias versatus sit.

Hortum Upsaliensem absolvi, proxima æstate habebis; sed pauper adhuc.

Colligo nunc species quas vidi omnes, & proptiis generibus subjicio, quas edam cum systemate.

Lud.

Ludwigii definitiones nondum vidi, Linde-
rum vero accepi, sed parum præstitit. De Gor-
teri Flora nondum ad meas manus pervenit; uti
nec D. Gmelini Sibirica. Barrerii Ornithologia
pulchra est, sed deficiunt descriptiones.

Materiam medicam fere absolvi, sed Agallo-
chum, Lignum Rhodium, Bdellium, Carannam,
Elemi, Sagapenum, f. Ammonicum, Myrrham,
Thus, Balsamum peruv. Anisum stellatum, Myro-
balanus Chebul, Belliric. Citrinum non novi;
scilicet plantas unde desumantur; si novisti,
quæso impertias.

Bellevedere hoc anno floruit in horto, sed
hac nocte gelu plantas corrupit; stamina in no-
stris plantis non reperi, quæso inquiras, an den-
tur individua mascula?

Inclusa semina sunt Arbuti istius Fl. Suec.
340, sed forte habes ex Alpibus Tuis. Novisti,
quod ferenda sint in terra sabulosa macra. Sunt
recentissima & hodie e planta desumta; mox ea
terræ mandes, sub dio.

Nil apud nos novi. Ursi cauda elongata
descriptionem dedi in Actis Stockholmensibus.

Adhuc sudant Acta Upsaliensia, in quibus
Tua observatio pulcherrima & vere nova de tu-
nica oculi embryonum.

Hisce vale. Dabam Upsaliæ d. 23. Octob.
1747.

D. LUDWIG.

Pauca sunt, Vir illustris, quæ reddere possim, cum tam egregia & Tua & aliorum scripta mecum communicaveris, inprimis vero Physiologiam lectionibus academicis accommodatam diu desideravi; cum Boerhaavius multa anatomica immisceat eaque non satis accurata, quæ nos in explicanda Physiologia ipsa vel confundunt vel retinent, dabo recensionem in novis literariis. Horum meum hac æstate in ordinem digessi, hybernacula mutavi, & quasdam mutationes, quæ Walthero displicebant, summe tamen necessariae erant, suscepi; spero itaque me intra annum, & amicis qui mihi semina dederunt, & plantas aliquid reddere posse, ex tuis quoque feminibus nonnulla accessere bona & desiderata, quæ iterum semina dederunt matura. Gmelini Floram Sibiricam nondum vidi, laudat eandem Kleinus, qui iterum botanica amare incipit; Flora Zeylanica Linnæi reliquis scriptis similis, in novis generibus nimis præcipitanter agit, multa mutat postea, quæ prius non rite perspexerat, ex plantis siccis genera definire ambiguum sæpe est, cum stamina in his vix certo definiantur, & alia quæ genericos characteres exhibent. Doleo me Linnæo in pluribus & inprimis in graminibus inhæsisse. Ego certe, qui perlibenter Te videre cupio, iter Quersfurtum suscepissem, si me de itinere tuo certior fecisses.

Vale,

Vale, valetudinis rationem habeas, & me
ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XVIII. Octobr.
1747.

362.

J. G. GMELIN.

Beneficiis tuis innutritus & tantum non satia-
tus hodie hora octava matutina huc incolumis
perveni. Minden enim pernoctabamus, quod
Casselis fera nocte neminem in urbem intromitti
fama percipiebamus. Sub meum huc adventum
chartas meas perlustrabam, nec epistolas Ham-
burgum atque Berolinum scriptas invenire licuit.
Vix igitur dubito, quin Göttingæ reliquerim,
de quo rogo, ut quamprimum litteras ad me da-
re libitum Tibi fuerit, certiore me reddas.
Consiliarius aulicus, ad quem litteras dedisti,
gazophylacium lubentissime & sine mora mon-
stravit. Vix diversorium ingressi sumus, quod
D. Huberus ad nos venit, suaque officia sponte
obtulit. Convenit nos postea in ædibus, ubi
gazophylacium dispositum est, & monstravit thea-
trum anatomicum atque quædam sceleta. Alia
præparata ibi defunt. Decreveramus mox post
prandium proficisci in illum locum, ex quo pe-
nus aquarum nescio quo devehitur, sed equos
nullo modo comparare licuit. Contemplabimur
itaque modulos, secundum quos ille locus ex-
structus est, tum balneum marmoreum ingre-
diemur, lares denique Huberianos compellabi-
mus,

mus, & collectis farcinis ingruente nocte iter ulterius prosequemur. Salvere jubeo Te, honoratissimam conjugem, lectissimam filiam totamque tuam domum. Idem mecum optat itineris socius, Günther. Vale. Dabam Cassellis d. xx. Octobr. clō Idcc XLVII.

363.

J. G. GMELIN.

Nihil sane adhuc fuit, quod reminiscentiæ beneficiorum Tuorum, quæ larga manu in me contulisti, oblicem ponere potuisset, tanta illa fore, quæ nec ferior ætas delere posset. Utinam par pari referre liceret! Huberum secundum literas, quas Cassellis ad Te dedi, adii, sed temporis brevitatis non permisit, ut vel minimam partem ejus præparatorum perlustrare licuerit. Circa octavam enim horam p. m. ex urbe egressus sum. Francofurtum perveni d. xxii. Octobr. sub septimam horam p. m. Stutgardiam autem attigi d. xxv. ej. salvus & incolumis. Tubingam denique salutavi d. iv. Novembr. Jam hic vivo epulis quotidie vexatus & distractus, invitatus licet. Sed hæc ad formam optimi mundi pertinere judicant amici, & ego judicium amicorum vix initiatus subvertere mihi non sumo. Vale. Dabam Tubingæ d. xiii. Novembr. clō Idcc XLVII.

D. LUDWIG.

Horti Carlsruhani novam accepi editionem, a priore parum diversam, nisi quod sparsim genera Linnæi indicentur. Nonnullas plantas novas & rariores in eo reperi, sed nil nisi semina inde expetenda sunt, quas horti inspector promisit. Gesnerus Tuus opus botanicum sub prelo habet, quantum illud? Gleditschius nonnulla dedit & plura promisit instante vere. Berolinenses horti nostris ditiores sunt. Historiam Fungorum, novamque plantas disponendi methodum edere promisit. Hortulani de cultura plantarum exoticarum pauca præstare possunt. Terræ mixtiones cognoscunt, in qua tamen re non omnia posita sunt, aërem & aquam addere & demere inprimis tempore hyberno, maximam in conservandis plantis curam exigit. Multa errando me docuit Waltherus, sed fateor non omnia rite succedere, sed interdum plantas perire mea culpa. Vale, & me ut soles ama, & valetudinis rationem inprimis inter labores anatomicos habeas. Dabam Lipsiæ d. 1. Dec. 1747.

NICOLAUS ROSEN.

Litteras Tuas, mihi gratissimas, perlegi, simulque Linnæo, quas ad illum misisti, tradidi. No-
va

va item literaria accepi, ex quibus plurimas, easque egregias, dissertationes medicas a vobis esse editas video. Excell. Wagnerus binos quoque mihi transmisit fasciculos, in quorum postremo iconum anatomicarum fasciculus tertius, pars Physiologiæ Tuæ eruditissimæ, de Phrenitide optima dissertatio, & alia docta continebantur. Quod honorificam adeo mei mentionem feceris in iconum anatom. splendido opere, id quidem gratissima mente agnosco & semper agniturus sum. Tuam famam licet ego adaugere, cum summa sit, nequeam, discipuli tamen mei præter Te vix alium audient a me collaudari. Prelum reliquit Mineralogia D. D. Wallerii, quam, data prima occasione, ad Te mittam, Tibi non ingratam, uti spero, nam cuncta quæ ad Regnum hoc pertinent, in classes, ordines, genera speciesque non solum dispescuit, verum singula etiam curate examinavit. Regnum ejus, quod adpellat, aqueum, brevi etiam prodibit. Linnæus in catalogo Horti academici Upsaliensis conscribendo & materie medica edenda occupatus est; ista, cum lucem viderint publicam, habebis. De Physiologia Tua mihi impense gratulor. Si eam per omnia intelligo, erit prælectionibus meis instar normæ. Miror profecto Te tot laboribus & scriptis tanta cura elaboratis sufficere: Vellem ut salutis Tuæ rationem haberes, sed volo etiam, ut, in studio hocce decurrendo occupatus, omnes artis nostræ partes, pro ea, qua cœpisti, incredibili industria, felix absolvas. Etenim vereor, ne aliquando, exemplo Rudbeckiorum, Morgagni & Douglassii
hæc

hæc studia relinquas, & totum Te aliis tradas. Id majorem in modum rogo, uberrimis tuis commentariis edas Boerhaavii libellum de methodo discendi medicinam, nam & utilissimus est hic labor, & Tibi perfacilis, qui non solum recte de auctoribus judicas, sed etiam vastissima lectione dudum inclaruisti. Recensionem Act. Societatis Reg. Stockholmenfis ad annum 1743. (in Bibliothecæ raisonnée) summa cum voluptate legi. Eandem quoque vidit Princeps nostra Serenissima, Regiaque aula. Recitata enim est in conventu Societatis. Ut alia taceam, id effecit elogium, quod Dno. Brandt dedisti, ut Præses Societatis per hoc trimestre sit constitutus. Præter me nemo novit, Te recensionis hujus esse auctorem, neminique rem aperiam, nisi id tuo fiet jussu. Videlicet, dum post aulæa delitescis, liberior Tibi erit censuræ locus. Contra historiam Regni Suiogothici, quam ad Te cum Dno. Rothman misit auctor, amicus meus singularis, acriter insurgunt antiquarii nostri, utque ab ordinibus regni prohibeatur, contendunt, licet iidem ordines donum 6000. thalerorum illi ante triennium decreverint. Pergit vero ille in edendo tomo secundo. Fac, nostri enim causa omnia facere soles; fac inquam, ut D. Rothman, Te viam monstrante, diurna nocturnaue opera in iis defudet, quæ solertem, cum medicum, tum anatomicum constituunt atque ornant; felix est & velocissimum ejus ingenium, sed calcaribus semper opus habet, nec diu uni rei adhæret. Assiduus magis est Dn. Elf. Doleo Tecum vices D.

Noren, sed nulla mihi suppetit occasio, qua illi suppetias feram. Ignoscas longiori literarum mearum intercapedini, quippe munere nunc tandem Rectoratus Academici defunctus, in posterum tarditatem majori compensabo diligentia. Unica mea filia, duodecim annorum, Tœnia laborat. Ejus undecim ulnas excrevit, quo casu id factum sit, narrabit Dn. Rothman, qui præsens erat, ego enim non aderam. Ab illo tempore frustra exhibui Essent. catholicam purgantem Rothii, pulv. radic. Jalappæ, Electuarium de stanno Edinburgensium. Nec particulam ejus expellere potui, licet uno die propinaverim tres pulveres, quorum quivis continebat calomelanos gr. v. & G. guttæ gr. vii. Satis ceteroquin bene valet, licet doleat interdum ventriculus, regio vero imprimis umbilici, quæ quoque sub paroxysmo tumet. Tuam operam tuumque consilium vehementer mihi expeto. Credo uxorem meam eodem laborare malo. Jam xx. numerare possum ægrotos, qui tristi hoc morbo affliguntur, & misere interdum excruciantur. Integram jam unam cum capite possideo tæniam, quam, pro ea qua est humanitate, summa cura delineavit Dn. Carol. de Geer. Partem tæniæ expulsam vivere nuper vidi. Tepidæ sc. immersa miros edidit motus, qui affusa frigida statim cessabant, tepida vero addita illico renovabantur. Vale, vir summe, & me semper ama. Dec. 1747.

J. G. GMELIN.

Utramque tuam epistolam & semina & tres fasciculos cum novis litteris, & catalogum seminum rite accepi. Gaudeo, Te Göttingam nondum esse relicturum, & spem fortis melioris tandem obtinuisse, & incitamentis non carere, ad majora in dies præstanda. Lætor etiam inprimis de membrana iridem claudente, repetitis observationibus & præparationibus confirmata. Si quæ Tua prodeunt nova, cura quæso, ut quantocyus eorum fiam compos. In horto tuo edendo festive & humaniter mecum agis. Nitschius homo garrulus est & malæ concoctionis. Vix spero nova aut meliora illum de scorbuto scripisse, quam ante habuimus. Litteras ad Schreiberum curabo. Nos Tubingenses aliquantisper, sed pro more, otiosi sumus. Ego Floram Sibiricam præ manibus habeo, ut sequentes tomi brevi prodire possint. Rhapontici tui 3. & Cyani 3. plantas siccas habere valde optarem: habeo ego plantam Ingricam, quæ squamis calicis mire ludit, interdum totæ rhapontici squamæ sunt, interdum cyani totæ, inferiores nonnunquam cyani, superiores rhapontici. Et certe scio esse varietates. Folia etiam multum variant. Eadem planta etiam Stutgardiz nascitur, & nescio, cui Tuarum adseribam.

Dabam Tubingæ, d. 2. Jan. clc lccc XLVIII.

J. CHRISTOPH. RAMSPECK.

Postquam, uti nosti, Vir Excellentissime, Musis Göttingensibus valedixissem, Argentinam petii, ibique per tres circiter septimanas moram nectens eruditos ejus Universitatis viros invisi; præsertim vero Clariss. Gravelium, ad quem literis commendaditiis a fautore quodam Basileensi instructus accessi, cujus sane Viri singularem in me humanitatem satis laudare nequeo, nec non experientissimi Behrii, qui me in numerum suorum Commensalium atque amicorum recipere haud dedignatus est. Argentorato tandem publico cursu Lutetiam iter faciens per Dei gratiam Idibus Decembris anni præteriti salvus ac fospes urbem hanc adveni, literasque commendatitias, quibus me pro tuo singulari in me affectu iter Parisinum ingressum ad Celeberr. Winsloun instruxisti, mox post adventum meum ipsi exhibui, cumque laudatus hicce Vir omnia benevolentiae ac favoris officia abunde in me conferat, commendationi tuae, qua præcinctus ad eum accessi, soli me ea debere nullum dubium est; a Te enim, Vir Celeberrime, quem Winslous insignis eruditionis causa præ cæteris magni facit, ipsi commendari, cur commendatio non exoptatum effectum præstaret? quem etiam re ipsa jam sensi, quippe jam ter me invisere, meque jam semel convivio excipere dignatus est; Integra interim adhuc valetudine Vir laudatus licet octogenarius excepta Ba-

φυνησια fruitur, Teque fautor Colendissime unicuique tanquam anatomes in Germania decus ac lumen bene adhuc valere valdopere lætatur, e contrario vero obitum beati Waltheri atque Platneri, Virorum de quibus bene æstimabat, haud parum dolet. Fasciculos tuos anatomicos, quos pro tua erga me munificentia mihi dono dedisti, ipsi cum Programmatibus contra Hambergerum mutuo dedi, quæ eruditione atque fama tua digna scripta non sine animi oblectamento pervolvisse mihi testatus est. Literas tuas, quas jam aliquoties ad ipsum dedisti, tam a D. de Hugo, quam a Dn. Oswald accepit, lubensque confitetur, merito sese a Te, Vir Excellentissime, negligentia in scriptione literarum responforiarum insimulari posse, sperans tamen Te pro tua æquitate eam in malam haud interpretaturum partem; mihi equidem pollicitus est, propediem sese ad Te scripturum, literasque ut meis includam mihi traditurum, quo factum, ut desiderio atque officio meo literas ad Te dandi non tam cito, uti optassem atque debuisssem, fatisfecerim; quum vero vir laudatus promissis suis nondum steterit, nolui literas meas ad Te, Vir Celeberrime, diutius morari, Winslovianas statim ac mihi ipsas tradet Tibi missurus: multum inter alia mihi colloquebatur de tractatu suo *de monstris*, qui in ultimo Tomo Historiæ Acad. Reg. Scient. continetur, mihi hique dixit, in Tomo proxime edendo novum circa eandem materiam ab ipso proditurum. Quod attinet ad literas a Te ad Cl. B. . . exaratas, quoniam jam per semiannum affectu melancho-

lico . maniaco laborat , illas ipsi tanquam mentis
haud compoti nondum exhibere potui , interim
eas ferveo jussu tuo , quomodo de iis ordinandum
expectans. *Causam προηγουμένην* hujus affectus
audivi originem trahere ex inimicitia, quæ ipsum
inter atque Ferreinum jam a quodam tempore
evixit , quumque hic B. . . multum tædii ac
injuriæ intulerit , facile in ejus organo sensorio
mutatio quædam contingere potuit. Nunc etiam
officii ratio exigit , ut Tibi , Vir Excellentissime,
exponam , qua ratione studiorum meorum , in
quæ tua sub manu ductione incubuisse grata ac
dulci memoria recordor , telam texere pergam.
Fateor ante omnia , intermissionis itineris in Bel-
gium , quod uti nosti , semper in animo habui ,
me haud parum pigere , valdopereque optare , ut
consilia tua ad Academiam Leidensem proficif-
cendi secutus fuisset , atque fere pudere , quod
vano metu perterritus consilium mutaverim huc-
que contenderim , quippe neque in anatomicis
neque in practicis , neque in aliis Medicinæ par-
tibus Galli expectationi meæ satisfaciunt , meri-
toque , si loqui fas est , invidendum fortunæ eorum ,
quibus olim Winsloi temporibus Anatomix ope-
ram dare sub laudati viri manu ductione conti-
git. Multa quidem cadavera a multis hic secan-
tur , atque a variis varii cursus sic dicti Anatomici
instituantur , quorum plurimis jam interfui , ve-
rum cædro dignis demonstrationibus Hallerianis
affuerus inde parum oblectationis capio , quippe
spinosa ardua quæque aliis Anatomicis crucem fi-
gunt.

gunt, sicco ut plurimum pede transeunt, de notis vero ac levidensibus multa inutilia blaterant, deinde usum physiologicum subjungentes stomachum mihi sæpe movent. Animus mihi quidem ab initio erat cursui Anatomico Dni. Ferrein interesse, verum, quum aliquoties tanquam hospes ipsum demonstrantem audiverim, consilium mutavi, quippe honorarium 120. librarum Gallic. ab Auditoribus exigit, neque ipse partes demonstrandas dissecat, verum omnia Chirurgo cuidam Professori suo committit. Ego nunc apud satis eruditum virum nomine Disdier *Maitre és Arts & Chirurgien Juré*, qui jam aliquot tractatus tam Anatomicos, quam Chirurgicos publici juris fecit, anatomicis laboribus atque dissectionibus operam do, qui mihi etiam cursum operationum chirurgicarum atque fasciarum (des bandages) prælegit. Lectionibus ac demonstrationibus anatomicis præterito mense Januario in Horto Regio partim a Cel. Winslow, partim a Duverneyo Chirurgo ejus adjuncto, publice habitis sedulo interfui, in quibus Winslous inter alia novæ tuæ Omenti descriptionis mentionem fecit, tuasque laudes ac elogia, Vir Excellentissime, hac occasione publice prædicavit; Duverneyus ibidem asseruit, primum se observasse Musculum Psoam parvum vasis cruralibus e pelvi egredientibus sese circumvolvere, eaque quasi vagina musculosa munire. Idem nepos Duverneyi, qui de auditu scripsit, tabulas magnas myologicas colore rubro tinctas in publicum edit, quas vero Cl. Winslous, uti mihi testatus est, haud magni facit.

Alium cursum anatomicum publicum in Collegio St. Come Dn. Verdier Chirurgus nunc prælegit partesque demonstrat, quem mox Garengéotus excipiet. In schola porro Medicorum alium cursum anatomicum Cl. Winslous mox auspiciabitur, mihiq̃ue promisit, sese ipsum cadaver dissecturum, suosque labores maxime circa Neurologiam versaturos. Ex cæteris lectionibus, quæ in dicta schola a Professoribus publice habentur, parum solatii atque emolumenti percepi, forsan vero culpa mea est. Xenodochia *Hôtel Dieu* atque *la Charité*, etiam frequento morborum externorum operationumque chirurgicarum, non vero internorum causa, quoniam, uti vir Celeberrimus ipse novit, praxis medica Gallorum potius empirica quam rationalis vocanda est. Cursum physicum experimentalem proximo mense spero me apud Cl. Nolletum incepturum. Quod ad rem herbariam attinet, nil adhuc in Horto Regio observare potui, tempore quippe brumali ipsi minus favente, propediem tamen cum amico D. Bernhard de Jussieu invisam. Neque Chymia hyeme docetur, verum usque ad proximam æstatem plane cessat. Excellentiss. Stæhelinus noster Parenti meo significavit, ut a Te, Vir Celeberrime, suo nomine veniam peterem, quod minus sedulus sit in scribendo, utpote valetudine adversa jam per quoddam tempus impeditus, eidemque promisit, mihi post reditum in patriam se omnia communicaturum tam Anatomica, quam Botanica, Physica ac Practica, parum vero spei virum laudatum e morbo recreatum iri affulgere viribus

viribus quippe valdopere fractum Parens mihi scripsit. In confessum Academiae Reg. Scient. Dn. Clairaut, cui a Cel. Dan. Bernoullio commendatus sum, me nuper introduxit. Quisnam honorem membri peregrini loco beati Bernoullii nostri in Academia hacce adipiscetur, nondum decretum est; si conjecturae valent, Cramerus Mathematicus Genevensis Academiae Correspondens, qui tanquam socius itineris cum Principe haereditario Gothano nunc hic commoratur, palmam praecripet, omnibusque anteponetur. Dolerem fane Cel. Dan. Bernoullium nostrum, qui hoc modo magnam pateretur injuriam. Novellas literarias nullas nunc Tibi, Vir Excellentissime, communicare queo, praeter quod haud ita pridem liber novus hic prodiit sub titulo *Observations & prédictions des Crises par le Pouls Hispanice* primo ac Auctore Hispano conscriptus, in Anglicam linguam, inde tandem in Gallicam versus lucem aspexit; multas observationes continet, quibus Auctor probare contendit, per pulsum quamcunque instantem crisin sive per haemorrhagiam, sive per sudorem, aquam &c. praedici posse. Politicas quod attinet, fama est pacem inter Regem Christianissimum Foederatosque Pragmaticos mox conciliatum iri. Dabam Lutetiae Parisiorum, quinto Iduum Februar. 1748.

J. F. SCHREIBER.

Lecto tuo Compendio forte Tibi communicabo meum, quod ex Physiologia, diu jam in charta conjecta concinnabo. Quod Tr. de Peste iterato promiseris, quoad nitidissime, imprimendum: id lætus legi: neque, nisi hac ultima vice, illud argumentum retractabo. Curabo, ut ad Te hac æstate hoc MStum certo perveniat. Secunda experimenta contra Hambergerum ex dono Gmelini possideo. Quod Ill. Sanchés honesta dimissione impetrata nos dereliquerit, id diu jam scies: quantum novi, nunc moratur Parisiis. Certissimum propositum fuit, Gottingam adire: sed Berolino scripsit, se recta via Lutetias petiturum. Cl. Abr. Kaauw Boerhaave successit in locum B. Weitbrecht, Anatomes & Physiologiæ Professor, annuo 1000. Rublonum stipendio: audiui, ipsum nunc in sectione monstri humani, quod tamen non vidi, occupari. Nunc ad vos tendit amici mei, D. Directoris Postarum Petropolitani, Afch a), filius, quo de jam diu scripsi, & Gmelinus pluribus haud dubie Tecum egit. Rogavit Parens ejus, ut ipsum tuæ doctrinæ, ac providentiæ, iterum maxumeque commendem. Postquam D. Sanchés abiit, versor in ignorantia omnium ad rem litterariam spectantium. Ille enim solitus erat, mecum fideliter communicare, quæ ex Anglia, Belgio, & Gallia recipiebat. Vale & fave. D. 13. Febr. 1748. Petropoli.

a) Nunc Exercituum Russicorum Medicus primarius.

J. G. GMELIN.

Accepi Floram Ceylanicam, & plantas quasdam tuo beneficio missas & gratias ago summas pro liberalitate tua. Fasciculum plantarum paratum habeo, qui votis tuis non inferior erit. Curabo, ut ille brevi ad Te perferatur. Si Tu pariter olim quibusdam carere poteris, ne obliviscaris quæso amici tui. Conferva fontana nodosa spermatitis ranarum instar lubrica & mollis, Botrytis vulgaris cinerea, Riccia, Salvinia, Lenticula quadrifolia, Jungermannia, Ruppia, Gramen spongiola villosa ad foliorum nodos Goett. Polygonifolia Dill. Potamogeton gramineum latifolium, Geum rotundifolium majus, Sparganium aquis innatans, Salicaria hyssopi folio latiore præ omnibus aliis jam arriderent. Sed nullas contemnam, omnes magni habebo, modo a Te proficiantur. Si Salicariæ jam scriptæ femina recentia habes, rogo ut etiam granula quædam in litteris mittas. Ne rursus conqueraris de inopia novorum Tubingensium, en Tibi casum medicum!

Fœmina viginti trium annorum sana & prospera valetudine fruens, ante annum viro nupta, peperit filium non sine dolore quidem, nec tamen nimis obstinate, scilicet prodiit infans vivus, & per aliquot hebdomadas vita fruitus est. Perendie aquam loturæ carnis similem, per quam ad-

versum

versum odorem spirantem ex utero excernit. Post effluxum viginti quatuor horarum a partu spatium retentionem urinæ experitur, quæ tamen brevi resoluta est. Tum sub partum tum puerperii tempore copiosissimæ contigerunt uteri hæmorrhagiæ, & lochia perpetuo erant foetidissima, unde viribus sæpe adeo debilitata erat, ut de ejus vita desperarent multi. Post elapsas tamen decem a partu hebdomadas & vires aderant, & in pristinam sanitatem rediisse videbatur. A collectione & repulsione lactis nullum patiebatur incommodum. Catamenia nec post decem a partu hebdomades, nec vel postea aliquot adhuc mensibus præterlapsis fluebant, licet lactatione infantis nullum illis impedimentum injiceretur. Tandem aliquando equo cum magno corporis motu vecta, ad alvum solvendum laceffitur, & sellæ quidem insidens magnosque nifus pro more suo excernens, speciem sentit spasmi ab intestino recto ad genitalia interna subito extensi, simulque sensationem habet veluti globi in vaginam uteri ruentis. Sub ipso autem hocce lapsus sensu aliquot unciz sanguinis purissimi excernebantur, id quod postea pluries, quando alvum solvebat, contigit. Sollicita tandem femina obstetrici genitalia exploranda concedit, quæ prolapsum uteri adesse dicit, quem annulis applicitis juvare vult, frustraneo quidem conatu, quia prominentia paulatim annulum ingressa est, ut tandem eo multum emereret, & eminenti illa parte lapideam fere duritiem nacta esse videretur. Hæmorrhagiæ etiam redibant insignes, & quando inducias egerunt,

egerunt, fluor albus aderat. Hæmorrhagiarum ea erat natura, ut nulla arte compesci possent; nec tamen solus sanguis purus excernebatur, sed & coagulatus, qui cultro extensus jam membranaceam fibrosamque texturam induisse visus est. Sæpe hæmorrhagiam sequebatur fluxus aquæ loturæ carniū similis copiosissimus, cum summa virium jactura, deliquiis insignibus, tinnitu aurium, cephalalgis, cervicis tensionibus spasmodicis, pulsibus cordis intensissimis, spasmis levibus sensuque tractionis per integrum corpus. Si spasmi in *ακμή* erant, tumor sive globus superscriptus magis externa versus prolapsus est, tunc in umbilico sensus ejusmodi erat, quasi quis cum maximo impetu illum evellere tentaret. Et hæmorrhagiæ quidem illæ aquarumque fluxus nulli tempori adstringebantur, sed post duas, tres aut quatuor hebdomadas, raro serius, absque ullo ordine redibant. Iis cessantibus appetentia ciborum optima erat, & bene per aliquot dies valere visa est, præterquam quo alvum perpetuo segnem experiretur, impedimentum intra vaginam uteri manu Chirurgi, artis suæ gnari, exploratur. Is corpus tangit & vidit molle, ex orificio interno egrediens, anteriori parte pyrum forma & magnitudine exacte referens, posterius rursus aliquanto coarctatum ad pollicis usque crassitiem. Orificium istud adeo erat relaxatum, ut aliquot digitos inter illud & tumorem haud difficulter circumagere facultas ipsi esset. Pars in vaginam prominens nullo modo reponi poterat, sed trusa sinistro vaginæ parieti se applicabat & sedem

sedem quasi figebat. Tumor tamen non eadem semper se magnitudine prodit, minuitur & increfcit, mollis est & durus, nec orificium internum semper relegatum manet, sed sæpe etiam constrictum est. Uterum non esse prolapsum satis jam evictum est. Nam sponte se retrahit tumor sæpissime in uterum, ut nihil plane ejus intra vaginam reliquum sit, interdum sed raro ita elabatur, ut paulo extra vaginam promineat. Ipsa ægrota ejus tumoris vel prorsus retracti intra uterum, sensum habet nonnunquam prorsus flaccidi & quasi depleti, alio tempore tumentis admodum. Melius habuit ab applicatione sacculorum, speciebus adstringentibus repletorum, vini & aquæ calcis vivæ partibus æqualibus incoctorum, & pessi forma applicatorum, ut & a suffitibus adstringentibus per metrenchytam in vaginam directis, etiam a spongiis decocto & speciebus adstringentibus, solius vini ope facto, imbutis & vaginæ intrusis. Alvus perpetuo segnis laxantibus sæpe tentabatur. Et sic quidem satis bene se habebat, quin & extra lectum ambulare totas dies commode poterat. Fluor albus sisti non poterat, & facies, uti a primo morbi impetu, plurimam partem erat pallida, non sine flavedine, quæ præcipue in extremitatibus superioribus diffusa videbatur. Tandem doloribus dorsi & abdominis rursus vexatur, quo pressa pede insignis uteri hæmorrhagia sequitur, aliquot dies durans & vires maxime infringens, vomitu tandem, qualis & ante in simili aliquoties casu contigit, finito, post quem scil. melius habuit. Vix hæ-

mer.

morrhagiæ aliquot hebdomadas inducias egerunt, novo cum impetu redeunt, & talis fuit scena per duos fere annos. Sed per integrum fere annum post hæmorrhagiam loco fluoris albi ichor exhibat obscure fusens, foetidissimus, subinde etiam materia purulenta. Sub idem tempus tumor aut nullus aut valde minusus erat. Ultimo die 1746. subito hora decima a. m. frigore concutiente duarum horarum vexatur, comitata copiosa excretionem aquarum fuscarum non valde foetentium, unde vires ita infrangebantur, ut lecto per aliquot dies affigeretur. Ex hoc tempore menstrua quales fere adeo secundum ordinem licet aliquanto copiosa procedebant, ut spe magna alerent ægram reconvalescentia instantis. Subinde quidem aquarum fuscarum aliquis fluxus erat, sine ullo tamen incommodo. Tumor intra vaginam increfcit & minuitur, non tamen ad eam magnitudinem redit, uti fuit. Sub initium Maji 1747. instante menstruatione mane aliquid cruoris rursus effluebat, sub vesperam autem ejusdem diei pomis frigidis, recens e cella elatis cutem detrahente excipiens, subito sensu magnæ per totum corpus mutationis corripitur, quam enormis uteri hæmorrhagia secuta est, & hanc excipiebant deliquia gravissima, cum asthma suffocationem minante. Hæmorrhagia & deliquia alternatim redibant sæpe, & quidem integra minuta plerumque singula eorum durabant. Cum cruore lim-pido magna etiam coagulati frusta exhibant. Summus instantis mortis metus erat, deliquia etiam post septem horarum spatium effluxum cessabant & hæ-

& hæmorrhagia remittebat, ut post duas hebdomadas lecto surgere, & in ædibus circumambulare posset. Sub finem ejus mensis denuo hæmorrhagia uteri tentatur, sed levi, non tamen sine cruore coagulato, frustis minoribus prodeunte, & post diei spatium præterlapsum cessante. Hæmorrhagiæ posthac sæpe redierunt, non raro copiosæ, non tamen vires refringentes, nec lecto affigentes, moderata cruoris e vena brachii missione plerumque valde moderatæ. Ichores etiam aquosi sæpe effluebant, modice adstringentibus & alvum leviter subducentibus facile cedentes. Tumor mox imminutus, mox valde increscens, sub ipsum etiam hæmorrhagiarum tempus, imminutus tum demum, quando superveniens brevi post alia hæmorrhagia cruoris majorem vim effudit. Gravissima erat secundo Octobris, brevi tamen compescebatur. Quod vero mirum est, tot passa hæmorrhagias intra unius aut aliquot dierum spatium ita viribus rursus refocillata erat, ut & corpore & animo alacris esset. Et sic annus transiit satis placide fere ad finem usque, dum inopinato rursus hæmorrhagiam experitur gravissimam, enormibus deliquiis stipatam, quales etiam ex illo tempore sæpe redierunt, cum hac a prioribus differentia, quod & animo & viribus valde dejecta sit, & perpetuo fere lecto affigatur, vix cum aliqua remissione. Symptomata etiam quæ prius hæmorrhagias comitabantur, jam omnia graviora sunt, deliquiis exceptis, quæ satis tolerabilia. Dolores capitis, palpitationes cordis, angores animi, nausæ matutinæ, dolores vagi arthritici,
phlo-

phlogoses vagæ jam crebro invadunt, aut omnia simul, aut quædam ex his. Maxime incommodum ægrotæ hoc est symptoma, quando veluti motum quendam in toto abdomine sentit, & tensiones atque vellicationes umbilici, quæ tamen sæpe contingunt. Deinde maxime sensibilis ejus est natura ex illo tempore, modo conclave per minutum unum apertum sit, friget toto corpore, genua autem, licet vel maxime calida imponantur corpori tegmina, licet etiam totum reliquum corpus calidum sit, nunquam incalescunt. Oppressiones pectoris frequentiores sunt, & corpus ubique dolet. Vix quatuor dies effluerunt, quod nauseam exporta est tota die, ut prandere vix potuerit, cum in illum usque diem vix unquam de appetitu aut imminuto aut depravato querendi causam haberet. Quin cum ipso illo die coenæ accumberet, cujus in gratiam e lecto proreperat, mox rigore febrili per duas horas durante corripitur, quem calor non valde vexan-
exceptit. Sed nox ista adeo erat inquieta, occasione motuum supra scriptorum, quos in abdomine se sentire credebat & tensionum umbilicalium, & angustiarum pectoris & pulsationum tractionumque in capite sensum, & sensum exquisitæ imbecillitatis, ut ipsa se noctem non supervicturam metueret, & metuerent etiam adstantes. Laborabat jam per aliquot dies hæmorrhagia, quæ tempore motuum febrilium & symptomatum hystericorum fere supprimebatur, rediens altero die, ex quo rursus melius habet. Tumoris etiam hoc anno modus semper idem est,

ut mox minuatur, mox increseat. Aliquam tamen mutationem subiisse videtur. Chirurgus supra nominatus sub medium Januarii denuo illum explorans intra orificium internum uteri affigi deprehendit, non quidem continuo sed interrupto tractu, ita ut parvum spatium esset liberum, quod exciperet aliud firmiter utero accretum, hæcque exciperet denuo liberum, & sic porro, in distantia duorum circiter pollicum. Tumor præterea valde erat sensibilis ad tactum, & solus tactus dolorem creabat ægræ, quem vix ferre poterat, quemque dolorificæ sequebantur umbilici tractiones.

Temperies est cholero-sanguinea, habitus corporis satis robustus, passionibus animi frequentes, sed non violentæ. Coelibatu fruens tantum non semper erat sana, ultimis coelibatus annis vitæ generi valde inquieto, postea magis sedentario addicta. Maritus ante initum 2. matrimonium, quod ex voto utrique parti contigit, subinde ictericus erat, post initum matrimonium præter flatulentias hypochondriacas nullum valetudinis damnum notabile expertus est. Suspicio etiam fuit, quæ apud multos adhuc viget, nimis violenter obstetricem cum parturiente egisse, & forte lacerationem alicubi fecisse. Est vero sola suspicio, eventu infortunato, nec ulla alia re fundata. Felix enim, & ad manuales operationes vulgo aptissima censetur.

Reme-

Remedia ab initio morbi tentata erant ex classe confortantium, analepticorum, tonicorum, balsamicorum, temperantium, gelatinosorum, leniter adstringentium. Anno quadragesimo quinto thermis ferinis nostris usa est, quas optime quidem ferre poterat, neque vero exinde vel parum levaminis in morbo sensit. Postea curam quandam chalybeatam, Medici ejusdem consilio, in usum vocavit; ex ea non pejus habuit, in morbo tamen præcipuo tollendo aut imminuendo nihil profecit. Venæ sectio sæpe administrata est, plerumque cum euphoria; suppositoria applicata sunt, laxantia intus sumpta sæpe, quia uti per totam vitam alvo erat segni, ita præcipue etiam durante toto hoc morbo, id quod hæmorrhagia præsentē aut imminente maximo damno fuit, quando conatibus ad alvum excernendam adhibitis prorruptionem cruoris aut nimium maturavit, aut nimis impetuosam reddidit. Nec lenibus remediis semper obediebat alvus, sæpe fortiora in usum vocanda erant, Pruna damascena nonnunquam sola sufficiebant, raro tamen. Diæta semper fuit satis laudabilis, nisi quod propter appetitum valde bonum in copia nonnunquam peccaret. Remediis internis nihil unquam effectum est, nisi quod symptomata eorum usu mitigarentur.

Cum tamen malum increfcere, quotidiana symptomata palam facerent, res tandem mense Majo 1747 inter duos Medicos in deliberationem venit & judicatam est 1) opus esse in genere,

ut cacochymia humorum nimis acrium corrigatur diluentibus, obtundentibus. Serum enim sanguinis e vena emissi gustu perquam salsum & acre deprehensum est: 2) ut in specie cacochymia humorum in utero, maxime circa uterum evacuetur: 3) ut omnes humores temperentur: 4) ut universum vasorum systema, inprimis uterinorum, tonicis, martialibus, roboretur: 5) ut alvus perpetuo servetur aperta: 6) ut sanguis in utero subinde stagnans dissolvatur & tumor aut exsiccantibus aut cathæriticis aboleatur. Ad satisfaciendum quinque prioribus indicationibus I. per totum mensem sero lactis caprini, chærefolio, fumarizæ & millefolio incocto utatur, hac ratione ut primis tribus diebus sex ejus uncias, reliquo tempore quovis mane duodecim uncias capiat. Elixirio ex tinct. Mart. cydon. Elixir. aperit. & Elixir. balsam. temper. unam horam ante prandium quotidie, & in plures menses utatur. Pro potu ordinario sit lene decoctum ex radicibus sanguinem purificantibus & edulcorantibus cum cornu cervi passul. min. cort. citr. rec. crem. tartari cass. lign. mart. solub. Pro sexta indicatione loco pessorum mane & vesperti per octo continuos dies facculi applicentur herbis uterinis & aliquantulo corticis granatorum farcti & succo rad. bryon. & triplo aq. calc. viv. incocti, ne autem cruor stagnans adstrictioni & roborationi vasorum distentorum officiat, ante pessorum applicationem quotidie bis ad tres uncias mixti ex succ. bryon. & aq. calc. viv. liquoris injiciantur. Post hebdomadis spatium
effla-

effluxum remotis sacculis injectio fiat ex aqua phagædenica, quæ fit ex aq. calc. libr. j. & merc. subl. gr. xv. Circa menstruum periodum ab omnibus emmenagogis & vel leniter exæstuantibus, diu vino, aut infuso theæ calido abstineat, & at-orgasmm menstruæ periodi præcavendum quinque aut sex diebus, antequam ingruat, moderata v. f. in brachio administretur. Pridie, quam ægrotæ curæ initium faciet, xv. pil. stahlianas deglutiat, & quovis altero die earum usum continuet, nisi forte hæmorrhagia aut menstruatio contra indicet: præterea diæta præscripta est tenuis & usui remediorum conveniens.

Hoc consilium d. xvii. Jun. superioris anni effectui dare coeptum est, secundum rationem præscriptam, nisi quod ad xxvii, usque ejus mensis ex male intellecto consilii sensu tam aqua phagædenica quam mixtura aq. calc. & succ. bryoniæ alternatim injicerentur. Ægra ab usu pilularum flatulentias oriri putat, unde noctem inquietam transigat, alvum nunquam esse apertam nisi illo die, quo pilulas deglutiat, nifum tumoris sub usum pilularum exteriora versus sibi videri majorem, & tumorem illo tempore incrementum, cærulescentem colorem lapideamque duritiem induere. Flatulentia illæ lacti medicamento a Medico adscriptæ sunt, hinc lac cum jusculo medicamento commutare decretum est. Pessæ a primo Julii non amplius applicentur, nec jam aliæ injectiones fiant, nisi cum aqua phagædenica. Durante usu injectionum ichor quidam

limpidus copiosus non foetens exit, fibræque & lacertuli secedunt, quos ægra a tumore solutos esse credit. Quod si per impedimenta quædam domestica aut propter instantia catamenia injectiones omittit, tumor brevi valde increfcit, usu injectionum brevi minuendus. Itaque magna fiducia in injectionibus istis collocatur, quæ propterea ad vigesimum usque Octobris diligenter continuatæ sunt, cum subito & inopinato omnia salivationis instantis symptomata exorirentur, id quod cum Medicus mercurii particulis ex aqua phagædenica intra vasa resorptis adscriberet, mox usum illius aquæ interdixit, & temperantia, demulcentia, leniter laxantia, ut & gargarismata adhibuit, ut motus salivationis compefceret, quæ tamen satis larga procedebat; qua durante alvi constipatio multum laborem faceffit, quippe nec pilulis balsamicis levanda. Tandem cum salivatio feliciter præteriisset, ægra in eum statum rediit, in quo jam per totum suum morbum verfabatur. Tumor increfcit & decrefcit, hæmorrhagiæ copiosissimæ sunt, raro foetentes, ichor e fusco rubens sæpe effluit, flatulentis & motibus in abdomine variis spasmodicis, inprimis umbilici tractionibus, multum ægra est obnoxia, anxietates præcordiorum, palpitationes cordis, cervicis spafmi, capitis dolores & vellicationes vix per unum & alterum diem remittunt. Lassitudo summa est & magna debilitas præcipue extra lectum, animus aliquando hilaris, sæpe summe conturbatus.

Fuit Medicus , qui ex incremento & decremento tumoris & ex copiosis hæmorrhagiis varicem , & quia aliquando materia purulenta cum cruore exiit , sæpe suppurantem, credere voluit. Sed tumor sæpe tactui non cedit, & lapidis instar durus est. Sæpe autem sub ipsam hæmorrhagiam incrementa capit. Quod ad primam attinet instantiam , quæritur , an ex solo cruore coagulato tumor tam durus evadere possit? Quod ad secundam , jam supra monui, id si fit, semper novam hæmorrhagiam subsequi , & tunc tumorem depleri. Idem ille Medicus putavit, annon ligatura tumoris in ipsa radice medelam afferre posset. Sed obstat basis tumoris latissima, quam explorando novissime expertus est Chirurgus. An injectiones cum aqua phagædenica de novo incipiendæ sunt?

Non sane hæc ad fallendum tempus scripsi, quod mihi est pretiosissimum. Nec vel tibi Vir optime , tempus , quod tibi adhuc pretiosius est , & quod impendis in incrementum scientiarum & in salutem publicam , suffurari admodum vellem. Consanguinea est , cujus morbum exposui, cui optarem ut medela afferri posset. Haud difficile conjicere potes , non diu esse , quod & ego tristis hujus scenæ spectator sim. Confero etiam mea quæcunque , bene gnarus , nihil me adhuc proposuisse , quod tollendo morbo inservire posset. Mulcemus , mitigamus symptomata , urgentibus , quoad fieri potest, succurrimus, reliqua in tenebris obscurissimis reptamus. Tu felici si-

dere nate qui uteri penetralia per integros annos scrutatus es, quem nec vel minima ejus venula aut nervulus latet, age quæso, stringe vel per unicam horulam mentem in hunc casum, vide an theoriam mali detegere possis, nec nobis cella, qua ratione tu velles, ut curam aggrediremur. Gratias habebimus summas, easque ex toto animo.

Plantas siccas, quas hisce diebus Francofurtum mittam, rogo ut cum fructu aliquo meo perlustres, chenopodia præcipue & atriplices, tithymalos, artemisias, absynthia, ne fugitivis perlustres oculis, & si quæ tibi notæ videntur plantæ, quas pro incognitis tradidi, significare quæso. De Chondrilla calicibus glaberrimis, quid sentires percire velim. Annon haberes pro Hieracioide foliis variis? Cirsium calicibus inermibus acutis, foliis utrinque viridibus firmis, integerrimis, inæqualiter ciliatis, annon varietatem judicas cardui in avena provenientis? Quid sentis de Btitoide, cujus characterem nullo modo adhuc definire potui? Annon habitu atriplici quodammodo similis est? Unam plantam apposui, ad quam hæc verba scripta sunt: Quæritur qualis plantæ? an scirpi, aut junci, aut butomi? Ceterum pleræque plantæ, quas mitto, Sibiricæ sunt, paucis exceptis Wirtembergicis, quarum locus natalis adscriptus est. Litteras ad Schreiberum ante duas hebdomadas misi. Tuas Tuosque plurima salute impertio. Iterum vale. Dabam Tubingæ, die XIX. Febr. MDCCCXLVIII.

J. G. GMELIN.

Accepi suavissimas Tuas & gratias ago pro benignissimo consilio Tuo medico, cujus in actum deducendi cras initium faciemus. De effectu olim dicendi erit opportunitas. Ver expectabo patiens. Plantæ dudum ad Te paratæ & in fasciculum confutæ heri demum abhinc missæ sunt, auriga nescio quas moras faciente. In eundem fasciculum imposui librum Suecica lingua exaratum, de quo coram Tibi explicavi, quod sit liber metallurgicus, ab Hiernio olim editus. Neminem Petropoli nancisci potui, qui opus versionis in linguam latinam, vel germanicam, vel gallicam, suscipere voluisset. Tu spem fecisti aliquam propter studiosos Suecicæ nationis, apud vos litteris operam navantes, si fieri id poterit, nummos pro versione erogare non detrectabor, modo significes, quot numerandi sint. Misi etiam, sed cum aliquo dolore meo, aureum Tuum libellum, qui poemata continet, nec dolor prorsus remitter, nisi remiseris hunc vel alium novæ editionis impertias. Ophtalmiaticas diss. Mauchartus edere continuat, in quarum fere singulis sphincterem pupillæ serio inculcat, mihi que aliquando in faciem dicere non erubuit, quasi illum demonstrasset magnæ studioforum cohorti. Comperi postea, id se aliquando præstare voluisse, cum vero nemo esset, qui conspiceret, admonuisse præceptorem, ne tam stupidi cœcutirent stu-

diosi, leucomata omnia mox disparuisse & visum contigisse præter naturam clarum. Quicquid horum sit, mittam dissertationes omnes, quas comparare potero. Sed de veteribus dubito; habeo equidem plurimam earum, quas recenses, partem, sed cum pluribus aliis in libram compactam, quibus sine detrimento librorum istorum carere vix potero. Vidi & legi iudicium de Mineralogia Wallerii, recensione x. tomi Act. Petropolit. & Floræ Zeylanicæ, nec vidi quid ab amicitia alienum, nec iniqui Linnæo, pro quibus omnibus mille gratias ago. Sed quid de Te metuere liceat homini recte, saltem uti honestum virum decet, agenti, nescio. Discant meo exemplo sapere & alii. Video, sapuisse Linnæum. Forte hinc augurium bonum capi potest. Tomum X. Comment. Petrop. nulli adhuc Academicorum Petropoli concessum esse, ex nuperis litteris intellexi. Mirabuntur itaque, si recensione in novis vestris viderint. Dabam Tubingæ d. XI. Martii clocc XLVIII.

371.

PETRUS TARIN.

Vir clarissime, humanaque œconomia ministrorum facillime princeps, Tua, mihi vix dum Medicinæ limina lambenti, nescio quo felici casu ocupletissima magni Boerhaavii institutionum Commentaria occurrere; plurima me ex illo inexhaustiundo pena hausisse confiteor, cumque in-
de

de mihi, in tanti Viri aureis deambulare campis nata sit occasio, Tui, præceptoris tuique, sic perpetuo duratura apud me invaluit existimatio, ut vos meos mutos præceptores honori ducam & ausim appellare. Juvenis adhuc, paucis abhinc annis ad Demonstratoris anatomici, in Parisino fratrum charitatis nosocomio, vices gerendas vocatus, quam tunc ad usus tantum peculiares excoluerar anatomem, mihi nunc ob mea rite munia obeunda, alioquin curioso miraculorum naturæ scrutatori sic excolendam suscepi, ut tum in dissectionibus, tum in auctoribus qui suis anatomicam rempublicam ditavere, perlegendis totus sim: & cum nuda per hyemem corporis humani partium tum evolutioni tum descriptioni datam sit incumbere, hinc prælectiones physiologicas per æstatem succedere decrevi, nihilque me opportunius quidquam acturum putavi, quam si eximio illo tuo libro ad propositum uterer, quin imo illum in vernaculam vertere linguam in me suscepi: an tum typis mandatum expostulem; ne forte, in illa tam egregia dicta non vero ita interpretata interpretando erraverim, tibi tua cum licentia traductionem missam curabo, ne qua addenda suadeas, quæ vero eliminanda jubeas.

Tua tanti facio, Vir illustrissime, ut Dictionarii illius tum scientiarum tum artium universalis ab anglicana in nostram linguam versi, anatomicam partem mihi commissam plerisque tuis decorari tabulis in nostrorum utilitatem voluerim.

luerim. Conatus ergo juventutis meæ tuis sustineas consiliis, des auxilium quærenti, mihi-que tibi devinctissimo tuique colendissimo faveas. Etiam acque etiam vale. Dabam Parisiis 1ma Aprilis 1748.

372.

SIBTHORPE.

Speciminum siccorum fasciculum cum epistola vestra salutavit Bibliotheca nostra Botanica, de hac re diu occasionem occurrere speraveram, quâ per litteras Vir ornatissime Te certum faciam, & amici nostri mortem significarem, eodemque tempore exoptans a Te favorem, quem Dillenio diu habuisti pro humanitate tua Dilleniano permutare dignari, licet minus e merito. Uti vixit, ita tranquille, placide, sine ulla fere colluctatione instanti morti sese obtulit, apoplexia percussus dies paucos ante mortem hemiplegia subsequente; 2a. Nona Aprilis meta fuit Viri hujusce eruditi, veterum Germanorum moribus imbuti, mense vero sequenti a Collegio Medicorum Londinensium ad locum ejus honoratus fuit e longinquo rare medicinam exercens: quantum vero ad Botanicos amorem coluit, nil majus ostendit, quam frequens repetitio nominis tui facile Botanico-
rum principis. Anima vix sufficiente titubante lingua Te solum esse parem ad Pinacem Sherardinum complectendum, minimum me pudet hæc dicere. Utinam operi tantæ molis par essem. Utinam longiorem vitam, salutem meliorem Viro defuncto concessit Deus.

373.

J. C. RAMSPECK.

Cel. Winslous varia mihi pro Te daturum promisit simul cum litteris responsoriis, qui optimus Senex nuper in Horto Regio lipothymia correptus filum orationis abrumpere statimque domum se conferre cogebatur, quam postea febris catarrhalis senibus alias funesta excepit, verum Vir laudatus præter spem atque opinionem convaleuit. En schedulam e litteris defuncti Cassibomii ad ipsum aliquando exaratis excerptam, quamque ut Tibi mitterem mihi describendam dedit. Librum huncce Arantii, de quo Cassibomius mentionem facit, Winslous nunquam vidit, an vero Tibi, Vir Celeberrime, notus sit scire cupit. Fasciculum, quem Bertino inscripsisti, ipsi jam ante menstruum spatium, antequam litteras a Te acceperim, exhibui, quum eo tempore satis belle habebat, spesque recuperandæ valetudinis affulgebat. Verum breve admodum erat hocce intervallum, quandoquidem haud multo post morbus recrúduit, bonusque Vir paroxysmo maniaco rursus vexabatur. Omnibus itaque remediis in cassum hætenus adhibitis in mutatione loci e consilio Medicorum solatium quæret, quapropter propediem hinc proficiscetur, atque in Britannia patria sua ruri habitabit usque dum convalescat. Quum ergo Bertinus valetudine impeditus anatomicis laboribus vacare nequeat, e consilio Dni. Clairaut, cui cum Ferreinio amicitia inter-

intercedit, istius Viri cursum anatomicum jam a 2. fere mensibus frequento, ipsumque Angiologiam cum Neurologia demonstrantem audiui, nunc vero circa Spanchnologiam sensuumque organa occupati sumus. Ipse equidem non dissecat, aliis quippe negotiis districtus, omniaque Professori suo committit, verum præteritis temporibus summo cum studio dissectioni cadaverum Monspelii præsertim operam eum dedisse audiui, quod etiam ex ejus demonstrationibus conjicere licet, quandoquidem semper de suis observationibus, quas olim in cadavere fecit, loquitur. Multis in rebus particulares equidem fovet sententias, sed tamen uti mihi videtur, haud absque rationis quadam specie. Ex. gr. asserit, dari per totum corporis ambitum ubique glandulas subcutaneas, in propriis foveolis in cute inter pinguedinem locatas, materiem sudoris præbentes, seque eas manifestissime in strangulatis iisque qui frigore perire confertim observasse. Lienem statuit non vasculosum esse, sed propria quadam substantia fibrosa albida compositum, quæ nulla arte nec rubescere, nec injici, atque solummodo microscopiis observari possit, vasa erga ejus substantiam perreptantia ab ipsa probe distingui debere. Quoniam laryngem nondum demonstravit, de ejus experimento circa vocem nihil adhuc Tibi Vir Illustris scribere queo; nec de hepate adhuc, circa quod etiam cum aliis dissentit, verba fecit. Bertinus ante morbum suum novam anatomicam descriptionem renum Academiæ proposuit, non sine applausu, quæ in proxime edendo

do Tomo Historiæ A. R. S. continebitur, an Tibi jam nota sit ignoro. Mihi nuper Dno. Langhans schedulam Tibi tradendam circa novum inventum anatomicum de communicatione arteriarum mesentericarum vasorumque lacteorum, quod vero nondum extra omnis dubitationis aleam est positum, vasa quippe hæc, quæ Tarinus pro lacteis habet, lymphatica solum esse possent, quæ sententia etiam Winsloi de hac re est. Interim Auctor, cui mecum a quodam tempore amicitia arcta intercedit, summa cum industria ulterius in hocce inventum disquiret, donec vel fallaciam quandam perspiciat, vel de veritate ejus penitus sit persuasus. Idem nunc in translatione Physiologiæ tuæ, quam ipsi commodavi, est occupatus, quæ mox gallico idiomate lucem aspiciet, ejusdem tui libri Cavelier Bibliopola nonnulla exemplaria accepit, quorum vero emtores sine mora invenit, ut ne unicum amplius proftet. Tabulas etiam tuas anatomicas Tarino mutuo dedi, qui tam ipsas quam doctissimas descriptiones satis admirari nequit, iisque utitur pro Dictionario universali medicinæ, ad quod elaborandum etiam cum aliis operam suam confert. Bertino itaque mentis haud compote, Winsloo decrepito, si forsan Vir Excellentissime quodam eges, qui Tibi Parisina communicet, Tarinus hicce contra Gallorum morem haud mediocri sane eruditione munitus summo sibi honori ducet a Te litteras accipere, Tibique ubicunque ejus opera utendum putabis infervare. Apud Clariss. Nolle-
tum circa initium præteriti mensis cursum phy-
sicum

ficum auspicatus sum, in experimentis equidem expectationi meæ satisfacit amplissima quippe nitidissimorum instrumentorum penu instructus, verum ratiocinium ejus, in quo nimis brevis mihi non semper placet. Nonnulli novi circa vim electricam in publicum hætenus prodire e. gr. Observation sur l'Électricité, où l'on tache d'expliquer son mécanisme & ses effets sur l'économie animale, 1747. Eandem vim transpirationem augere Nolletus in felibus & passeribus invenit, nunc in experimentis electricis circa emeritos milites in Nosocomio des Invalides dicto capiendis Vir laudatus occupatus est.

Dabam Lutetiæ e Museo octavo Iduum Aprilis MDCCXLVIII.

Excerpta e Litteris Cassoboniæ. J'ai un Manuscrit de 20. feuilles in 8vo. qui a pour titre : Tractatus de Musculis Cl. Viri Julii Cæsaris Arantii Prof. Bononiensis, Bononiæ MDLXXIX. XIII. Martii, il vient de la Bibliothèque de Mr. Eltzholtz ci. devant Medecin de l'Électeur Frédéric Guillaume de Brandenbourg. Je l'ai conféré avec les Observations anatomiques dudit Auteur, mais le Tractatus de Musculis n'y est pas contenu, je ne fais pas s'il est imprimé ou non. Je vous prie Monsieur de m'en éclaircir, s'il n'est pas imprimé, il mérite de l'être.

374.

J. G. GMELIN.

Ecce tandem Tibi Aschium, de quo multa sæpe scripsi, quemque tua ope, tua benevolentia Te complexurum esse promifisti. Parente ingenuo & honestissimo natus est, qui, quicquid in eum contuleris, gratissimo agnoscat animo. Fac quæso, ut in tramite honestatis, ad quam indolem habet natura infusam, strenue pergat, & cura, ne seducatur consuetudinibus malorum hominum. Vale Tuasque Tuosque plurima salute meo nomine imperti. Dabam Tubingæ, d. xv. April. cdo lccc XLVIII.

375.

JO. B. MORGAGNUS.

Tam grata fuerunt mihi omnia, quæ nudius tertius a Te missa accepi, cum litteris humanissimis conjuncta, datis die 5. Julii anni superioris, ut statim per has litterulas gratias agere voluerim liberalitati erga me tuæ, simulque rogare, ut mihi indices, si quid forte librorum hinc optes. Carcani opuscula, quæ per amicos quærendi nulum finem facio, neque adhuc, ne de Canano quidem despero. Salomonis Alberti Historiam habeo; ne in quærenda hac sollicitus sis. Orationes ejus istas tres opto, quæ cum annexis editæ sunt A°. 1585. Schneideri autem disputationes

de reliquis ossibus capitis, & præsertim temporum; nam librum de osse cribriformi, quem misisti, habebam: neque minus tamen pro hoc quoque gratias ago. Quæ vero Wepferi, Nicolai, aut Huberi cupiam, superiori epistola scripsi, quam ferme ante biennium cum Cortesii Miscellaneis per Bergomeneses, Orellios, & Tigurinos Ottios ad Te perferendam curavi. Deum precor, ut saltem angiologicas tabulas, quas, ut ex fasciculo tertio video, summa diligentia, & eruditione proferre pergis, feliciter absolvas; quando de nova Boerhaaviana Operis editione dubitas. Quod scribis de Gunzii Programmate, ut de Albini Tabulis viginti, illud non vidi; harum autem non nisi primas olim Auctor misit; nostri autem Bibliopolæ in ejusmodi rebus hinc procurandis, magis vero nostri Medici; si paucos excipias, in apparandis segnes sunt, quo fit, ut in Italia hoc tempore vix aliquid de Anatome exeat, quod Tibi, grati animi causa, quantumvis cupiam, possim mittere. Apud vos autem præclarum Dissertationum edendarum institutum jam diu florere, nec satis commendare possum utilissimum propositum tuum meliores seligendi, & recudendi, quod ex misso ad me volumine lubens perspexi, quippe quod complures habet, quas nunquam videram. Illud etiam quod de utero & luteo corpore, a Te nuper inspectis, significasti, libenter legi, & si quando edam quæ de hisce habeo, nonnullis in puerperis diligenter observata, utile erit conferre. Nunc autem quod alias significavi, in eo laboro. Tu interea, Vir Illustris, non modo quamdiu istic
eris,

eris, verum etiam cum in Patriam, quo Te virtus, ut merita tua vocant, redieris, fac, quæso, ne communia studia anatomica, in quibus adeo excellis, omnino deferas, neve hominis obliviscaris Tui observantissimi, Tibique obstrictissimi. Vale. B. Patavii Kalendis Maji cło lccc xxxviii.

376.

J. G. GMELIN.

Abulam ad Hortum Göttingensem & initium versionis libri Hierniani accepi, gratias agens pro utroque. Versionem vellem continuari, licet enim tanti non sit, ut magnæ utilitati esse possit: continet tamen, ut puto, varia, quæ in historia litteraria usui esse possunt. Si vero nihil digni contineret, convictus de hoc tum demum essem, quando versionem legissem, & vel hoc mihi sufficeret. Non ita pridem litteras a Ludwigio accepi, in quibus ille putat, observationes botanicas jam tanto studio urgeri, ut Botanica brevi aut culmen perfectionis suæ attingere, aut prorsus corrumpere debeat, quod ego quidem non satis capio, nisi forte Linnæum nimis audiverit, qui multas hybridas plantas introducere velle videtur. Multa ex multarum hybridarum plantarum consideratione aliquis sibi somnium faciat, omnes plantas ex duabus tantum plantis originem traxisse, & paulatim reliquas ex immutatis primigeniis, tota corrumpet Botanica. Introducentur Adamus botanicus & Eva botanica. Vale & me amare perge. Tubingæ, d. 6. May 1740.

Bb 2

377.

377.

J. G. GMELIN.

Tractatum mitto, superiori anno hic editum, quo carere quidem non difficulter posses, sed ne historia litteraria etiam in hujus Professoris, qui scripsit, celeberrimo nomine Tibi deficiat, retinere nolui. Ipse de eo nihil sciveram, sed jam demum vidi. Deinde duas plantas mutilatas mitto, de quibus facile inducor, ut credam unam eandemque esse, quas in Bargusini fluvii montosis locis autumnos lectas olim misit Stellerus sub generico Doronici nomine, ego vero reducere nequeo, consilium Tuum mihi expetens, quo referenda sit, & annon conjecturam quandam verisimilem de illa suggerere possis. Quoniam vero nullum exemplum præter hæc, quæ mitto, possideo, rogo ut ad me remittas. Non enim deo uti jam aliquoties significavi, mittere a Te plures non adeo obscuras, quæ itaque Tuo Gazophylacio magis digna erant. Vale & me amare perge. Datum Tubingæ d. XIII. Maji 1748.

378.

J. F. SCHREIBER.

Gratissima fuerunt Patri Aschio, quæcunque bona scripsisti de ejus filio. Debeo summo Tuo in me amoris, quod adeo faciliam Te promiseris in
edi-

editione scripti mei de Peste. Mittam illud proxime, haftenus impeditus morbo gravi, & omni momento imminente morte, matris meae conjugis, quæ mecum vixit haftenus. Ecquis replevit vasa lactea per arterias? an Jurin Anglicus? sic legi. [Tarin] Quis factus Maniacus? & qui inde triumphat, an Ferrein? [B.] Et cur? Nec novi eum, qui Nervorum Paris quinti in vestro theatro anatomico in liquidum deduxit? Quibuscumque me donaveris lucubrationibus Tuis, eas omnes exosculabor, tanquam res mihi nunquam non adceptar & necessarias. Sed Compendii Tui physiologici oro, ne obliviscaris: ut neque tabulæ ramificationum paris quinti nemorum. Kratzensteinius dicitur receptus in academiam nostram scientiarum, ejusque adventum præstolantur hic. Gmelinus spem fecit proximi reditus. Petropoli d. 19. Maji 1748.

379.

CAROLUS LINNÆUS.

Legi recensionem Tuam Fl. Zeylanicæ in novis Litterariis, ex ea intellexi, Tuum generosum in me animum, unde non leviter fui excitatus. Curabo in omnibus meis posthac opusculis ut idem a me experiaris.

Misi ad Te cum studiofo, qui ante aliquos dies hinc discessit Göttingam, Hortum Upsaliensem, qui continet brevem Catalogum plantarum

in gratiam studioforum, absque ullis observationibus.

Dolui quod non acceperam Acta Upsaliensia, tu eadem mittere potuisses, in quibus binæ tuæ observationes pulcherrimæ de Amethyllina & nova Tunica oculi dudum impressa sunt; mittam prima occasione.

Ante ferias æstivales tres dissertationes academicas proponam ventilandas:

- 1) *de Surinamensibus Grillianis*. qua continet serpentes & animalia,
- 2) *de usu plantarum Suecicarum æconomico*,
- 3) *de Homine curioso admiratore Creatoris*.

Hisce diebus incipiem imprimere Materiam medicam, qui liber mole erit parvus. Demonstrationes & excursionibus botanicis me totum occupant. Domus instruitur in Horto pro Museo academico. Si Dn. Ternström vivat, qui Chinam ante duos annos adiit, eundem hac æstate reducem habebimus.

De Kalmio, post accessum Londinum, nihil audivimus; eundem tamen dudum iter in Canadam suscepisse non dubito.

Occupatus adhuc sum cum itinere Domini Hasselquist in Terram Sanctam; vellem quod aliquis Botanicus describeret floram Palæstinæ, ut Philologi, & Theologi, facilius & certius plantas biblicas extricarent.

Proxima

Proxima æstate , si vixero , Scaniam peragrabō jussu Regio.

Misi itidem cum studio Dissertationem de CrySTALLORUM generatione.

Nil novi in nostris terris , omnia a vestribus habebimus.

Semina quæ misisti , pulchre excreverunt. si quasdam e meis desideras , exceptis iis quibus signum Crucis † est adpositum , moneas & curabo ut habebis.

Vale & fave. Dabam Upsaliæ 1748. d. 28. Maj.

Pater meus Nicolaus Linnæus , natus 1674 die 1. Julii hisce diebus obiit , sive d. 12. Maji Fuit summus æstimator plantarum rariorum , & semper habuit selectum hortum pl. non vulgarium.

380.

J. C. RAMSPECK.

uin venerandus senex Winslous ad Te Vir celeberrime ! scripserit nullus dubito , paucas quippe horas , antequam Parisiis valedixeram me invisens litteras nondum absolutas mihi monstravit , ego interim mea manu petitioni ipsius satisfaciens inscriptionem exaravi. Citius quidem ad Te litteras dedisset , nisi bellici tumultus , qui per aliquot annos Gallos inter atque Pragmaticos foederatos sæviebant , ipsum a proposito aver-

tissent, veritum ne commercium epistolicum cum viro in hostili regione degente ipsi molestiam exhiberet, pace nunc vero conciliata absque metu a Te nunc scribere potest. Timidiusculus paulum est optimus aliàs hicce Vir, qui ut Cassibonii methodum secandi ipsi mittam, me rogavit libro quippe hocce Parisiis haud apud Bibliopolas prostante, quod etiam lubentissimo animo a me fiet. Vidi porro apud ipsum Anatomiam C. H. Hispanico idiomate in 4to c. f. Hispali 1746, autore Martinez, eodem, cujus Dissertatio quædam in primo Collectionum Tuarum Tomo continetur, figuræ vero omnes sine selectu e Verheyeno depromptæ sunt. Ostendit mihi etiam figuras suas osteologicas in folio nitide admodum pictas, quas, nisi Albinus ipsum prævenisset publici juris fecisset. Quod literas ad Dn. Missa Parisinum meis incluseris Tibi haud parum me obstrinxisti, nactum hoc modo occasionem cum præstantissimo hocce Floræ filio amicitiam contrahendi, qui etiam ab eo tempore in numerum amicorum me recipere haud dedignatus, omnis amoris atque amicitiae officia larga sane manu in me contulit multisque modis me sibi haud parum devinxit. Præter alia Clariss. virum Bernhardum de Jussieu invisendi occasionem mihi præbuit, qui humaniter admodum me excipiens omnia vegetabilia, quæ in horto coluntur regio, mihi monstravit, meque ut ipsi Rupprii Floram Jenensem a Te Vir illustris! auctam Parisiis vero haud inveniendam, mitterem rogavit, quâ in re optimo huic Viro lubentissime infer-
viam.

viam. Experimentum Ferreinianum de voce, quod tibi paradoxon videtur, idem laudatus Missa, ut me de veritate ipsius convinceret, in conclavi meo cum larynge suo præsentibus nonnullis amicis instituit, optimeque meo saltem iudicio theoriam Ferreinii probavit; ipsemet etiam idem experimentum feci optimoque cum successu, ita ut, cum ratiocinia a priori contra experimenta, nil valeant, non possim non theoriæ Ferreinianæ a posteriori suffultæ victas dare manus. Plura oretenus Tibi de hocce experimento Cl. Missa communicabit, quippe ipsi Upsaliam petenti per aliquot dies Göttingæ moramnectere animus est, Te invisendi Tibique tantum in orbe litterario nomen adepto colloquendi causa; sin vero consilium mutaret, navique iter conficeret, alia vice Tibi, quæ ad experimentum, hoc spectant cum aliis dogmatibus Ferreinianis ab ipso in cursu anatomico nobis traditis communicabo, ne epistola in nimis magnum volumen excreseat. Excellentiss. Stæhelinum nostrum, nunc vicinum meum (qui plurimam Excellentiae Tuae salutem dicit) quotidie fere viso, ejusque e consortio haud parum emolumenti capio. Plantas meas quas tam Berolini apud optimum Gleditschium quam Göttingæ tua sub manu ductione (cujus gratissima mihi semper erit recordatio) collegi mecum hac æstate perlustrabit. Quoniam autem Vir optimus systemate nervorum valde pere debilitato laborat, ita ut vix incedere vixque unciam continere possit, quin sponte effluat, ut balneis confortantibus utatur ipsi suasi. Fungos suos Tibi

Præceptor colendissime! propediem lubentissimus mittet, ut mihi promisit. A pictore plantas nonnullas capillares ἐπιφυλλοσπέρμας depingi curat, eas Viro Cl. optimo Gleditschio cum Epistola responsoria missurus. Commericii epistolici Casp. Bauhini cum reliquis hujus ævi Botanicis potero Te forsan, si desideras, participem facere. Cl. Gmelinus, uti ab amico percepi, propediem Tubinga huc adveniet. Nova litteraria nulla habeo, quæ Tibi Vir celeberrime communicare possim. A Societate quadam sic dicta Helvetica hic florente in historiam naturalem agri Basileensis inquiritur, cumque labores ejus typis mandentur, primus jam eorum tomulus in publicum prodiit, continens descriptionem historico physicam pagi *Muttenz* cum monte adjacente, cum figur. Ea quæ ad Botanicen spectant in hoc opusculo a Cl. Friderico Zuingero amico meo honoratiss. elaborantur, partem historicam Sprengius Societatis hujus Præses suppeditat, regnum vero minerale a Domino Bavier Lithophilo describitur, si Tibi placet opusculum hocce Tibi mittam. Dabam Basileæ e Museo Nonis Junii A. R. S. 1748.

381.

J. FR. SCHREIBER.

Manuscriptum de Pestilentia quod promisti apud vos & splendide & correctius, in 4to imprimendum, si impressione dignum judicaveris. Nobilissi-

Nobilissimum Dominum Bibliopolam, quem saluto, quique poterit certus esse, me impressionem libelli nunquam reiteraturam, unde & ultima editio in titulo adposui, rogavero, ut aliqua exemplaria charta magna ad me mittere velit. Quomodo vetus Præfatio ex editione Berolinensi, nec non observationes Odzacovienses ex eadem imprimi debeant, in scripto ipso adnotavi: data occasione, opinor, notum facies, Te scriptum illud recepisse. Petroburgi 17¹⁸/₁₇48.

Forte duo vel tria exemplaria, interque ea Comiti destinatum, postquam impressa sunt, mitti poterunt per Tabellarium publicum: qua in re Aschius inservire poterit. Saltim Pater hanc methodum mihi sæpe & obtulit & proposuit. Kratzensteinus, ut ajunt, in hanc Academiam receptus, brevi expectatur. Vale, meque amare perge. Nolim oblivisci, mihi Tua nostraque, forte per Wagnerum transmittere: Compendium in primis Tuum physiologicum, & collectionem de morbis epidemicis Uratislaviensium, quam Præfatione Te ornasse inaudivi. An Commentarius Tuus in Institutiones med. Boerhaave ex veteri proposito, reimprimetur in 4to auctusque? Iterum vale.

382.

JOH. GESNERUS.

Me quod attinet, varia interim fortuna sum adfectus. Carissima soror ex lento morbo hydropi.

dropico, qui tandem in phthisin & violentam tussim abiit, mihi erepta fuit, non sine maximo animi dolore. In meis negotiis lentius pergo, spero vero promptiores progressus, postquam deposui Rectoris munus. In Societate nostra physica lætos faciunt progressus, ea publica benevolentia amplissimi Magistratus nostri quoque fruebatur; eique concessum fuit, ut per sortes publicas (Lotteries) quandam pecuniæ summam pro expensis colligant. Factum inde ut specimen aliquod hujusmodi collectionis publici juris factum fuerit; Præstantissimam antliam duplicem, cum omni apparatu cibi comparaverunt. Et ut spero Hortus botanicus hoc anno adhuc instruetur, quum commodus ei locus, qui & observationibus astronomicis physicis aptissimus foret, commode sese obtulerit. Sunt etiam non pauci e Societate, qui per donationes inter vivos, pecuniam conferant. Perplacebat etiam locus celeberrimo Gmelino Professori Petropolitano, qui cum doctissimo fratre Pharmacopæo & medicinæ Licentiato, nos Tiguri invitebat. Hoc Viro nihil humanius aut suavius esse potest. Quantam vim observationum impr. botanicarum congeffit? & quanta humanitate omnia communicat, & quanto cum judicio & eruditione de omnibus differit? Hoc etiam mihi jucundissimum in cæteris fuit, quando de Te Vir illustrissime, & de Tuo in me amore & prospera valetudine tua quævis læta nuntiavit. Meos in Botanicis conatus ipsi indicavi, eos suo judicio submittens, tuam opem mihi submisit expetens. Probavit consilium de edenda compendiaria
stir.

stirpium historia, de qua olim pluribus ad Te scripsi, probavit etiam, ut differentias & partes florum, fructuum & vegetationis in tabulis æneis per synopsis repræsentarem: & singulis classibus characteres generum ex speciebus sedulo adnotandis exhiberem. Plura mihi ipse mecum benevole communicaturum promisit. Inter plurima, quæ de Te & præclaribus laboribus tuis laudavit, spem nobis fecerat, Te proxime editurum esse descriptionem Horti Göttingensis, in qua sit quoque nova graminum methodus, qua sane huic difficili materiæ egregiam & utilem opem adferes. In meo opere malo posteriores curas expectare, quas majori accuratione instituere poterō si Hortus botanicus noster ex voto succedat. Ex plantis Abbatiscellanis alpinæ circiter 30 per hiemem servatæ sunt; alias nunc ex Valesia & iisdem alpibus expecto. Ut periclitarer, quantum vires meæ ad itinera botanica valeant; montem Uetliacum nostrum conscendi lætus, vegetus, & pristinum in herbas amorem lætus in memoriam revocavi. Plantas quoque rariores nonnullas in hortum transferri curavi. Non tamen inveni novas, aut antea non visas. Mitto iconem *Ophridis* nigro flore, pictam coloribus (quæ tamen non admodum placet) eam fasciculo Francofurtum pro Te misso addidi. *Chamæorchidem* recentem autem non habeo ut depingi posset.

Tiguri d. 3. Julii 1748.

PETRUS BORSIERI Principis Epi-
scopique Gurcensis Medicus.

Interpellari Te a gravissimis occupationibus ab homine nec nomine Tibi noto mirari desinas Vir Celeberrime : præclaræ enim tuæ doctrinæ, prodigiosæque in re medica peritiæ fama ita Te celebravit, ut universus terrarum orbis tuo jam nomine sit plenus, ignotisque notissimus sis factus. Fama de tua doctrina majora in dies incrementa sumit, & famam ipsam superant virtutes tuæ : opera quæ dedidisti, omnes legunt, lectaque suspiciunt, mirisque laudibus efferunt, atque singulorum suffragia primas Tibi in arte deferunt. Iniquo igitur haud animo feras, si in pertinacissimo morbo, qui curandus mihi proponitur, cujusque historiam hic Tibi paucis subnecto, tuis artis oraculis imbui, recrearique consilio tuo & ope vehementer exoptem. Herculeo indiget auxilio herculeus morbus, tuisque meditationibus dignus esse videtur, contra quem nihil aggredi mecum constitui, nisi prius Te consulto quid agendum sit, intellexero.

Morbi historia.

Octavus jam occurrit annus, a quo nobilis Juvenis 30. annorum temperamenti sanguineo-cholerici, & tenerioris macilentiorisque corporis habitus, luem celticam ex impuro concubitu sibi

contraxit, quam ut debellaret, nihil intentatum reliquit: Lignorum enim decocta antimoniata diu, large atque iterato ingessit, hisque nihil proficientibus ad præparata mercurialia se convertit, ususque mercurio dulci cathartico absque levamine, eodem sublimato dulci salivationem sibi cieri voluit, quam ter incassum expertus mercurium diaphoreticum Tomsoni post ultimam, quam anno elapso subiit, salivationem in usum adhibuit sed pari eventu. Quapropter eadem æstate sudorem decocto saturatiori ex ligno guajaco spiritusque vini ardentis flamma sibi elici curavit, nec tamen quidquam commode exinde retulit; vere nuper elapso pillulæ ex argento vivo additisque una catharticis confectæ, quas Barbarossæ appellant, per mensem & ultra ei sicut exhibitæ; adhibitis subinde ad crura mercurii frictionibus, at eadem persistunt, quibus hactenus conflictabatur incommoda; dolores scilicet artuum vagi in tibis potissimum, tarso & metatarso sæviunt, nebuloso præsertim cælo ingravescentes, ulcuscula in penis præputio interdum subito erumpunt, moxque disparent, porrulique ibidem succrescunt, faucium interiora pustulis in ulcuscula degenerantibus quandoque obsidentur, meatusque auditorius circa alvearium pruritu, vellicationibusque leviusculis tentatur, quæ etiam intra nares sæpe percipiuntur. In hoc rerum discrimine meam infelix Juvenis exposcit opem, quæ sine tua pusilla admodum foret. Per consilia igitur tua misero succurras Te oro, atque obtestor, & mihi adversus morbum contumacissimum peculiarem

liarem methodum aperias, sapientiæ juncta & humanitatis specimen præbens. Quod ad me attinet, cultum Tibi meum & devotionem, & amicitiam Tibi Præclarissime Vir æternam polliceor, idque ut intelligas omni erga Te officio curabo. Vale. Viennam Clagenfurtum demum. Gurk in Carinthia pridie Nonas Julias 1748.

384.

J. G. GMELIN.

Duas tuas epistolas d. 18. Maji & 7. Julii scriptas magna mea cum voluptate accepi, cum ante aliquot dies ex Helvetia redux factus essem. Gratias Tibi ago decentissimas pro labore, quem in evolvendis & dijudicandis plantis ad Te missis suscepisti; equidem judicium tuum nondum mecum deliberavi, aut prorsus pervolvi. Sed quis Magistro non credat? Satis diu moratus sum in Helvetia, post septem demum hebdomades redux factus. Collegi varias plantas quotquot colligere itineris ratio permisit: in Randio monte & in montosis Badæ melissophyllum Fuchsi, in illo fruticem quendam, floribus papilionaceis luteis, Coluteæ simillimum, Gesnerus autem pro Emero habet: pinguiculam Gesneri, primulam rubro flore Clus, & Cneorum Mathioli inter Hohentwiel & Scaphusiam &c. Feci autem quolibet in loco configurationem earum, quas a proximo loco vidi. Iter meum fuit per Scaphusiam Tigurum, abhinc Basileam, tunc Argentoratum, Carls-

Carlsruham, Stutgardiam hucusque. Botánicos Scaphusiæ nullos vidi, nec ullum hominem, qui plantas vel mediocriter nosceret. Tiguri Gesnerum invisi, & miratus sum Viri humanitatem, eruditionem, modestiam, & diligentiam. Vidi herbarium ejus, fossilia, mineras, insecta, seminum collectionem, marina, & quid non? In eo totus est, ut societatem eruditam, cujus ille auctor est, in ordinem redigat, & jam præcipue, ut hortum botanicum societati comparet & herbis instruat, cui instituto fortuna egregie favet. Præsto enim est hortus non procul a porta superiori urbis ad lacum Tigurensem egregie situs, ad hortum botanicum aptissimus, quem possessor nescio ex quo rumore lemorum in illo vagantium 3000. florenis vendere vult, qui sine hoc metu vix 10000. florenis venderetur. Sic etiam lemures botanicæ favent. Historiam plantarum universalem adhuc meditatur, sed timidulus esse videtur. Cetera institutum placet. Sed Tuum S o quantum inveni mutatum ab illo! non vidi floridum, vegetum, alacrem, sed cachecticum, segnem, torpidum, somnolentum, memoriam in eo fere abolitam, judicium perquam labile. Miram catastrophem vocant Basileenses, qui ante hos tres annos satis agilem adhuc fuisse prædicant. Conveni ipsum aliquoties, vidi res ejus naturales, quas vix nomine suo vocare amplius scit, & totalis fere in ipso oblivio est præteritorum. Pedibus vix insistere multo minus incedere valet, spe maxima interea se perpetuo lactans, fore ut in pristinam sanitatem rediturus sit. Ego
Tom. II. Comm. Lit. C c hoc

hoc minime credo, & doleo fatum Viri, qui pulcherrimas observationes vegetus adhuc instituit, quarum pleræque, si excipias illas, quas circa solutionem silium fecit, cum illo peribunt. Doleo ejus fatum, quo premente, si diu adhuc vivet, in summa miseria tempus & vitam transiget, in multo enim jam ære alieno est, nihilque in ipso superest, quo nummos sibi comparare possit. Opto, ut icones fungorum & plantarum aliarum, & uterorum gallinaceorum, in doctos manus perveniant, & fato subtrahantur. Carolus-ruhæ plantas aliquas valde voluissem videre, quæ in Catalogo exstant, semina autem vetusta & exsoleta tantum supersunt. Ceterum Hortus mire placuit, & si usquam terrarum, hic sane commodissimus est locus plantandis vegetabilibus. Uterque enim hortulanus summo desiderio flagrat hortum augendi, & nihil omittit, quo diligentiam suam testari possit. Exoticarum plantarum multitudo stupenda adest. Siegesbeckius secundum litteras Petropoli acceptas hoc vere in Germaniam proficisci voluit, postquam munus Physici Moscoviensis recusavit, restitutionem autem professionis botanices nullo modo impetrare potuit. An Orphireus Cassellis adhuc vivit? An perpetuum mobile ejus adhuc viget? An in aliis machinis occupatur? Rogo, ut paucis indices, nisi nimis molestum fuerit. Dilationem termini reditus mei Petropolin in dimidium annum a Præsidente Academiae nostræ mihi expetii, sed responsum nondum tuli. Ergone igitur exclusus sum ab Academia scientiarum Holmienti? Mihi & Müllerero alicui usui esse poterit. Vale. Dabam Tübingæ d. xv. Jul. clc Idce XLVIII.

NICOLAUS ROSEN.

Litteras tuas summa cum voluptate legi, ex illis enim intellexi, Te optime valere, mihi que uti soles, bene cupere. Quæ misisti per D. Archenholzium, ea omnia accepi. Oh! quam vellem lubentissime Rothmanni mei desideriis satisfacere! sed res hæc mei non est arbitrii. Dirigit enim iter Princeps noster clementissimus Acad. Cancellarius. Credunt, penes quos est potestas, neminem rite anatomen, chirurgiam & reliqua discere posse, nisi Gallos audiverit. Ipse nihil sciet Apollo, si Musas Parisinas per tempus quoddam non inviserit. Hydrologiam Wallerii Tibi traditam esse spero. Quæ ab illo tempore edita sunt cum Med. St. Dno. Aurivillio misi, scil. Disputationes aliquot Linnæi, & novam auctamque editionem Systematis Naturæ. Tui solius causa Göttingam adit Dn. Aurivillius. Fac, si me amas, ut intimæ sit admissionis. Ego salutis Regis nostri clementissimi solus adhuc invigilo. Rediit, quæ Dei est gratia, eo usque cum sanitate in gratiam, ut motus sensusque non amplius in latere dextro sit expers. Solus jam interdum deambulat, & hodie in publicum prodiit, sed difficilis adhuc est loquela. In principio morbi neminem ex domesticis nominare potuit. Judicium jam erat læsum & memoria abolita. Jam bene de rebus judicat, actorum & agendorum est inemor, comedit, bibit, dormit. Legere jam potest, sed

urbes, personas, resque paucas suo nomine impertire rarius potest. Voces bene pronuntiat. Narrationes satis apposite contexit, sed gallica lingua illi jam faciliior est, quam germanica. Regis optimi salus ita me totum occupat, ut filiam meam adhuc videre non potuerim. Et hæc est ratio, quæ effecit, ut specificum Dni. D. Herrenschwand adhuc exhibere non potuerim. Sponte interim sua cessarunt convulsivi motus & reliqua symptomata, ni expellatur vermis, brevi forsan reditura. Tibi interim summas ago grates, qui efficax hoc remedium mihi misisti. Cum primum potero illud propinabo, & effectus narrabo. Scripsi jam ad Dum. D. Herrenschwand & rogavi, ut specifici hujus nobis copiam faceret, sed ea conditione, ut pretium minueretur, ceteroquin emi non potest. Proximo trimestri Actor. Stockholmensium inserta est Commentatio de membrana pupillari. Latine impressa est in Act. Upsal. Vale Vir amicissime, Tuos saluta, meque semper ama.

Raptim Stokholm die xx. Jul. A. v. 1748.

386.

J. C. RAMSPECK.

Quoad Commmercium Epistolicum C. Bauhini, de quo in ultimis meis litteris mentionem feci, id in 6. voluminibus in 4°. possidet D. Huber J. U. D. Parentis mei amicus, Vir stupenda manuscriptorum farragine instructus, qui, ut id describatur, lubenti animo concedet. Placeat itaque

que Tibi Vir Illustris! me certiore reddere, anne velis ut tuo nomine per studiosum quendam id describi curem, cujus etiam descriptionem Excell. Stæhelinus optat.

Quæ neglexi Deo volente proxime cum usura compensabo, præsertim si optimus Stæhelinus noster, uti quidem opto, a morbo liberatus erit, quod vero potius optandum quam sperandum, ingenii animique quippe viribus cum corporis simul fractis. Clariss. Gmelinus, qui hic per xv. fere dies nuper commoratus eum invisit, etiam judicavit, dolendum esse, quod de integra restitutione hujus Viri tam parum spei affulgeat. Dabam Basileæ Museo sexto Iduum Augusti An. MDCCXLVIII.

387.

J. F. SCHREIBER.

Quisnam sit ille egregius Anatomicus J. E. Bertin ignoro? Eum m. factum audio; & in ultimis Tuis inter nova numeras Bertini Diff. de Rene. Non crediderim, esse illum, quem tabulas anatomicas Nervorum, opinor, Romæ edidisse relatum fuit a). Kratzensteinus, qui judice Eulero, in mechanica excellit, hanc olim hic professurus, advenit, licet ipsum haud dum viderit, Professor vocatus. Abr. Kaauw Boerhaave ex morbo peracuto, ultra 40. dies protracto, vix evasit. Attamen manit surdus. Edeat H. Boerhaavii edita & inedita omnia in folio,

C c 3

prout

a) Petrus Berrettinus Crotoniensis celebris pictor.

prout Hofmanni Opera edita habentur. Quod receperis scriptum de Peste lætor, utinam Tibi placeat: inque Te confido, Te quoad impressionem ceteraque curaturum omnia: hinc de ea re ne verbum amplius addam. Ut Commentarios, prout decet, in 4°. & splendide edi facias: votum erit omnium. Petropol. D. XXVII. Aug. 1748.

Ut scriptiunculæ de Peste impressio acceleretur, iterum peto.

388.

J. G. GMELIN.

De typis expresso articulo Lubecensi gratias ago. Alpes adiissem, sed nimis fero reversus essem. Consumpsi septem hebdomadas integras in itinere. Ex quo redux factus sum, peregrinationibus & permultis aliis rebus distractus fui, ut otium minime suppetierit, observata itineraria conscribendi. Mittam autem suo tempore catalogum plantarum in itinere observatarum. Nec Fraxinellam nec Galegam in Randio vidi, vidi autem utrumque Durlaci.... Expectat autem Te præmium perenne in secula duraturum. Bona nova de Aschio perplacent. Parenti suo certe hodie illa nuntiavi, qui acceptissimo illa suscipiet animo. Ex quo litteras ad Te dedi, a Stæhelino epistolam accepi, in qua nuntiat, videri sibi, paulatim in pristinam sanitatem redire. Sed vix crediderim. Faxit Deus, ne icones ejus in alias quam in tuas manus inciderint. Mariscum nunquam

quam vidi. Litteras accepi a Linnæo, in quibus
asserit, Anacampserotidem flore luteo Amm. &
Sedum flore luteo Ej. unam eandemque esse plan-
tam. Dabam Tubingæ d. 6. Sept. 1748.

389.

JOH. GESNERUS.

Commercium litterarium epistolicum Bauhinia-
num in manus Cel. Huberi J. U. D. litteratissimi
transiit. Cel. Stæhelinus ovans & Deo gratias
reddens ad me scripsit, se ex usu balnei Schauen-
burgensis, quod ex consilio Exper. Gmelini adhi-
buit, & corporis & animi vigori restitutum esse.
Faxit Deus, ut constanti hac sanitate diu fruatur.

Societatis nostræ physicæ Membra pro Horto
Botanico 3000. fl. contulerunt, & opportunus ex-
tra urbem locus sese offerebat. Potior autem pars
eum rejecit, & expectare vult majorem sum-
mam, quæ ex fortibus publicis (Lotteries) acqui-
ritur, ut intra moenia locum feligamus. Interim
conduximus aream 24000. pedum quadratorum,
in qua tentamen instituere animus est. Ea hoc
anno in areolas distribuetur, & aquis instruetur
& plantis. Utinam tuo jam consilio & colloquio
frui possem, ut tanto concinnior & usibus aptior
evaderet. Sunt apud nos Anthophili potius quam
Botanici, si unum aut duos excipias vix est, qui
Botanices fundamentis sit imbutus; plures vero
hujus studii sunt amatores. Consilium est apud
eos hunc amorem fovere & studii facilitate & ele-

gantia allicere, ut ad idem excolendum majori studio ducantur. Methodus Linnæana plerisque & simplicitate sua, quæ ex numero & relatione staminum classes statuit, perplacet. Methodus naturalis, quæ non ex una, sed naturam imitans, ex compositis relationibus fructificationis & vegetationis partibus classes exponit, difficilior videtur. Sed agnoscunt omnes, nisi Linnæanæ classes ad naturales classes prius reductæ fuerint, in perplurimis plantis difficillimam futuram perquisitionem. Plantarum semina obtulerunt Directores horti Carlsruheniis, quæ etiam nostratibus sunt plantæ & semina liberaliter & amice invicem communicamus. Clar. Gmelinus quædam Siberica quoque promisit. In ea etiam egestate rerum exoptatum foret, si ab humanitate tua & beneficentia quædam pro instituendo horto semina exspectarem. Scripsi Tiguri d. 11. Sept. 1748.

390.

CAROLUS LINNÆUS.

Per Dm. Missam habere suavissimas tuas, refertas candore & amicitia summa; hanc colo, hanc æstimo & magni facio. Quidquid velis de meis dicere, poteris omnino; inde mihi nihil recedit, modo tuam habeam amicitiam; nolo esse inimicus cum ullo, multo minus cum heroe in arte & antiquo amico.

Si poteris me audire, ut amicum candidum, ego suaderem quod desisteres ab apologiis; cum
Ham.

Hambergero & aliis, non est ille Tui par, quantum ille Te inferior est, tantum illi accedit de fama, qui alias lateret paucis notus, nisi suis proximis. Nostrum speculum, Boerhaavius nunquam respondebat. Memor sum illius effati ad me; dixit mihi: nunquam debes respondere ad apologias; & hoc mihi promittas, promisi; & inde maxime profeci; tuæ horæ publico nimis pretiosæ sunt; Tu poteris magis quam centum alii contribuere in augmentum scientiarum; plurima pars hominum judicat, quod non intelligit, vide quomodo reges bella gerunt, victores evadunt cum ruina plurium millium subditorum; sic eruditus vincit cum jactura plurium meritorum suorum. Beatus Dillenius a paucis fuit amatus ob litem cum Rivino, licet victor evasit; doluit hoc deinde multum; & se hoc doluisse mihi ipse narravit. Si vera nostra sunt, aut falsa, erunt talia licet nostra per vitam defendimus; post fata nostra pueri, qui nunc laudant, nostri judices erunt. Nunquam Hambergeriana persisterent, si vel ille victor evasisset in re erronea. Perpende antiquorum controversias in re herbaria; legas, nonne nauseam movent. Multi legunt apologias cum oblectamento, sed nunquam amant personam acrem; sed horrent & rident. Tu facias in re tua ut placeat; meum est tantum uti amicus consulere. Non debet imperator nimis diu bella continuare. Cogit hostem sæpe ad ea, quæ ipse non cogitaverat; immiscetur sæpe aliis præliis: sic facile accideret, ut Hambergerus acciperet amicum, qui inciperet Tua adrodere omnia; forte

arriperet quæ nunc non intellexit, in quibus forte caderes. Ego hæc Tibi dixi, ut amicus fidelissimus & peream, si non hæc dixerim uti amicus integerrimus. Si Tu aliter hæc excipias a me dicta, valde peccas.

Mariscum ego examinavi; & vidi optime differentiam istam, quam Tu observasti a Schoeno Fl. Lapponicæ, & hæc notavi in Itinere Gotlandico; sed observes quæso reliquas species; & videas deinde, num debeas novum genus condere; observa faciem, modum florendi &c.

Exspectamus methodum tuam, quam promissisti Missæ, reformatam, ut potero eam inferere classium plantarum mearum novæ editioni. Cum liceat & occasio sese præbeat, mittam ad Te dissertationem de Curiositate naturali; ego supplicibus verbis a Te petam, uti eam amice recenseas, & hoc ob certas causas; ne hæc charta vacua veniat in manus tuas, dabo Tibi Muscum parissimum, quem forte non possideas. Muscus est Norwegicus umbraculo ruberrimo Petiv. vide Dillen. musc. appendicem, invenimus & eundem umbraculo saturate flavo. Mira nobis narras de Arctoti, quod semiflosculi radii abortivi, & disci fertiles sint, non credebam propriis oculis vel calamo, adeoque hac hora iterum examinavi flores. Sed sunt in meis flosculi radii instructi seminibus magnis villosis, corona paleacea obtusa coronatis; flosculi disci tantum gerunt semina angustissima exsucca & fere nulla. Annon Tu aliud habeas genus, vel annon habeas speciem, mihi non visam?

Tæniam

Tæniam examinavi, & reperi 14. vivas integras, quæsi caput, quod omnes medici in lumbrico lato quæsierunt, sed frustra; falsissimum est caput, quod Tulpius habet in observationibus, & frustra quæritur caput, nam caput est in singulo articulo, & os in singulo articulo, in una specie subtus, in altera ad latus. Nullus mortaliū potuerit intelligere hunc vermem, qui non intellexerit polyporum naturam, de quibus recentiores tam multa; habet tænia naturam polyporum, & propagatur secedentibus articulis, dum quilibet articulus vivit, & accrescit in perfectum corpus: inserui Actis Upsaliensibus nunc imprimendis.

Tandem intellexi, qua ratione margaritæ nascantur & generentur in conchis, & potero jam efficere *a*), ut quælibet concha margaritifera, quam licet in manu tenere, post 5. vel 6. annos ferat margaritam magnitudine seminis e vicia vulgari.

Vidisti procul dubio volumen 8. Act. natur. curiosorum, & ibi Mitchellii nova genera; sunt

certo Cynorrymbium	est	Mimulus.
Diconangia		Itea.
Memecylon		Andromeda.
Pentstemon		Chelone.
Melilobus		Gleditscha.
Spondylococcus		Callicarpa.
Trilopus		Hamamelis.
Trixis		Proserpinaca.
		Aphyllon

a) Ob id inventum ab ordinibus regni splendide remuneratus fuit Vir Ill.

Aphyllon		Orobanche.
Chamædaphne		Lonicera.
Forte, Aronia	erit	Acorus.
Corion		Arenaria.
Elymus		Zizania.
Erebinthus		Cracca.
Hedyosmus		Ziziphora.
Vera & genuina genera:		Acnide.
		Angioplaris.
		Viticella.
		Malacodendrum.
Imperfecta:	Garosmus.	
	Leptostachya.	
	Myrrha.	
	Helix.	

Difficile valde fuit hæc extricare.

Ego non seduxi Te, optime Amice, cum dedi recensitionem membrorum societatis regię Stockholmensis; fuere omnes, quos scripsi, electi & mihi in mandatis datum, ut ad eos scriberem, licet Academia nullos alios receperit, quam solum eos, qui responsum dedere, & testificati sunt beneplacitum.

Nomina specifica in Horto Upsal. plura emendaverim, cum plures jam noverim species, certe qui non attendit ad omnes notas, errat quoties scribit nomen, non habito respectu ad omnes notas. Vale & diu vive sospes. Upsal. 1748. d. 13. Sept.

391.

H. D. GAUBIUS.

Pro transmissis gratias humanitati tuæ maximas ago, laudoque insignem tuum in adjuvanda re medica fervorem, quem merito boni omnes, quibus otium est, imitari deberent. Nos tamen & intestina status publici perturbatio, & gliscens perfidi hostis furor adeo tenet attonitos, ut propemodum de fuga magis, quam de studiorum ratione sollicitis, satis sit officium taliter qualiter fecisse. Non itaque magni momenti sunt, quæ aut mittere aut significare nova Tibi possim. Medicas Dissertationes omnes, quæ hoc & superiore anno in hac Academia defensæ sunt, sine detractu, quem tuo iudicio permitto, accipies. Ad didi Hemsterhusii sermonem nitidissimum ad principem nostrum, & quem ipse hoc anno de regimine mentis medico necessitate extortum habui. Ceterum Winterus Archiater Principis ad nostram Academiam promotus nuperrime est. Schreiberum ita cognovi, ut facile credam nausea suæ fortis laborare: num alibi melius habiturus sit, dubito. Vale & me ut amas, ama. Dabam Leidæ 24. Sept. 1747.

392.

J. C. RAMSPECK.

Litteras tuas mihi gratissimas suo tempore accepi, e quibus non solum Te cum honoratissima familia

familia valere, verum etiam propensum erga me animum haud mutasse, summo cum gaudio perspexi. Ego sane ad ultimum usque cordis ictum omni studio eo annitar, ut nec in posterum me benevolentia tua, qua me hactenus complecti haud dedignatus es, prorsus indignum judices, nullamque occasionem prætermittam, quin quanti tanti Viri favorem faciam omni opera sim Te staturus.

Præteritis diebus favente sorte suffragiisque Fautorum in Professore Matheseos electus fui. Promotores mei erant D. Nicolaus Bernoulli J. U. D. & Prof. D. Burcardus S. Theol. Prof. D. Burcardus Scholarcha, atque optimus noster Stæhelinus, neutiquam vero , qui potius spartam hancce modo nactam mihi invidet (sed hoc obsecro sub rosa). Quum vero ab amplissimo Senatu academico mutatio mihi cum Cel. Joh. Bernoullio Eloquent. Prof. fuerit proposita, non possum non huic petitioni aures præbere faciles, quapropter in posterum munus Professoris Eloq. in me suscipiam, hancce Spartam Deo volente circa medium Novembris solemniter auspicabor. Quamvis vero nunc in Facultatem philosophicam receptus fuerim; artem tamen asclepiadeam, in qua Te, Vir Celeberrime! per quoddam tempus Præceptore uti tam felici mihi esse licuit, minime negligam, sed potius studio anatomico atque botanico maximopere me dabo, ut suo tempore vacante aliquando hacce cathedra reliquis competitoribus palmam reddere possim dubiam. Cum autem Te

Vir

Vir Illustris in hisce disciplinis omnibus hujus ævi Eruditis præcellere abunde sit notum, ut me porro ex uberrima eruditionis tuæ penu consiliis tuis, quæ mihi tam domi quam foris salutaria fuere, uti hactenus fecisti, allevare pergas etiam atque etiam rogo atque obsecro. Opportunitas quidem adest plantas colendi, spatiosum quippe hortum post ædes nostras possidens, verum semina mihi deficiunt, si nonnullorum pro tua in me benevolentia proximo vero me participem facere velles, in æternum me Tibi jam satis obstrictum devincires. Excellentiss. Stæhelinus noster, qui indies Deo gratias melius habet, a Te Vir Celeberrime! litteras expectat responsorias, Tibique plurimam dicit salutem.

Augustissimum Regem vestrum Tibi Vir Excellentissime! non solum collocutum, verum etiam Te præ reliquis Professoribus singulari clementia affectuque regio complexum fuisse, summo cum gaudio e novellis publicis edoctus fui, quem honorem Tibi animitus gratulor. Quoad nova pauca habeo, quæ Tecum communicem. Sprengius noster præterito mense in frequenti Panegyri in memorium pugnæ ad Divi Jacobi olim anno 1444. commissæ orationem germanicam publice habuit, Helvetiorumque qui in hocce prælio occubere laudes ac facta recitavit; quæ oratio panegyrica nunc publici juris facta est. Circa finem hujus anni animus ipsi est in laudem Willhelmi Tellii publice verba facere, quumque sese totum studio det Historiæ patriæ Societatem quandam
sic

sic dictam Helveticam formavit, in cujus confesso de Origine Helveticorum differit, posteaque meiletemata sua circa hanc materiam sub titulo *Resungen über die helvetischen Geschichten* in publicum edet. Dabam Basileæ e Museo x. Calend. Octob. 1748.

393.

J. B. MORGAGNUS.

Vix ego sub initium Septembris tres ex nostratibus libros (neque enim plures qui Tibi forsasse ingrati non sint, his temporibus exierunt) in parvum, tuo illustri nomine inscriptum, fasciculum compactos, Bergomum ad Orellios miseram; cum Bergamo a Sprechero ad me missus en multo major fasciculus tuus, cum litteris humanissimis conjunctus, quas die 18. Junii dederas. Ago gratias plurimas liberalitati erga me tuæ, non solum pro iis quæ misisti, sed pro iis etiam quæ nuntiasti, sive a Te, sive a Tuis egregie utiliterque peracta, & quamprimum edenda. Nihil enim mihi esse gratius potest, quam & legere, & audire adeo promota, & promovenda communia studia, in vasis præsertim, & nervis, & cerebro ipso. Illud unum grave est, vix posse me, nisi animo, quo certe non defum, nec deero quoad vivam, tantæ isti tuæ erga me humanitati in præsentia respondere. Nam quod ad alienos attinet libros, de eorum apud nos penuria jam dixi, quod ad meos aurem: quales hi
cumque

eumque futuri sint, ejusmodi certe sunt, ut dis-
 juncti exire non possint: quam ob rem, nisi
 omnes absolvero, quæ res annos requirit plures,
 typis non commissurus sum. Quod hos optas,
 benevolentiaæ tuæ, Illustris Vir, acceptum refero:
 cujus luculentissimum testimonium vel in Præfa-
 tione ipsa dedisti ad primas lineas utilissimæ
 Physiologiaæ tuæ. Quam benevolentiam, quæso,
 conserva ergo hominem, eximia tuæ & virtuti
 & humanitati addictissimum omni tempore futu-
 rum. Vale. D. Patavii postridie Kalendas Octo-
 bris clc Idcc XXXXVIII.

394.

D. LUDWIG.

Licet hac ipsa æstate ob morbum & mortem
 filii unici, & ob alios labores practico clinicos
 horti curam habere non potuerim, tamen cura
 amicorum omnia ex voto cessere. Vidi & ego
 Hambergeri scriptum, quod maxime displicet,
 fac quæso ut ex hac controversia Te volvas, per-
 mittas ut alii scribant. Vale & me ut soles ama.
 Dabam Lipsiæ d. VIII. Octobr. 1748.

395.

J. G. GMELIN.

Oblitus sum, cum nuper ad Te scriberem,
 me Büttnerum tuum commendasse Petropolin,
Tom. II. Comm. Lit. D d ut

ut Botanici munere ibi defungeretur. Hoc feci tunc temporis, cum pro me dimissionem peterem. Irascentur ab initio, sed spero, postea in gratiam redituros esse. Responsum autem nondum tuli. Scripsissem etiam de Meckelio, nisi impetum faciens Kaius præripuisset palmam. De hoc nuper scripserunt, febre catarrhali maligna periculosissime laborare, qualem autem eventum ceperit, de hoc nondum certior factus sum. Rudbeckia pulcherrima mihi ex seminibus Collinsonianis floruit, foliis radicalibus integerrimis, nihil plane ferratis. Multa habet communia cum illa, quam Dillenius in horto Elthamensi describit, sed pedunculi florum multo breviores sunt. Receptaculum seminum cylindricum est. Etiam Cassiæ species, cujus descriptionem nusquam adhuc invenio, egregie floruit. Prioris femina matura mittam. Posterior fructum non maturavit. Linnæus ad me scribit, invenisse se methodum, ex singulis plantis virentibus, modo aspiciat illas cælo vel sereno vel nubilo, horam diei determinandi, præter horam ab octava ad nonam: editurum se hac de re sequenti anno dissertationem sub titulo: *Horologii floræ*. Vale & me amare perge.

Dabam Tubingæ, d. IV. Oct. clō MCC XLVIII.

396.

J. G. GMELIN.

Facile in suspensionem negligentiae apud Te cadere possem, dum nec ad epistolas tuas, nec ad munera, mihi sane pretiosissima, adhuc aliquid perscripsi. Sed patria proscriptus sum ex sententia Praesidis Academiae Petropolitanae, nusquam secure vivens, nisi apud sponfam, ubi nullus scribendo locus est. Sane tam iracunde, tam ignominiose & fere dixerim.... mecum egit Praeses, ut aliquam mihi temporis partem abriperit. Stutgardiam debui proficisci; Serenissimo nostro Principi rem meam explicare, & ab illo litteras intercessorias petere. Haecenus ex mea parte omnia, uti puto, morate acta sunt, & ita etiam iudicavit Princeps, quod Christianos non barbaros magis deceat. Nisi vero destiterint fulmina vibrare, & in sententia persistant, quod debeam reverti Petropolin, tunc alio flectam sermones. Moraliter coactus fui, pactum cum ipsis inire, & satis duco servitia praestitisse per viginti annorum decursum, eaque sine ulla reprehensione. Haec potero demonstrare, si ita placuerit illis hominibus, qui tam dure mecum agunt. Forte autem compescent affectus, nec ad extrema devenient. Videtur etiam Schreiberus tantillum in horum hominum sententiam inclinare; allegat enim exemplum D. Smithii, de quo Göttingae me comorante ad Te scripserat Ill. Werlhofius, quod ille ex pacto redierit. Ego sane, uti nunquam in

animo habui redire, nec unquam redibo. Semina mihi Linnæo mihi vicino, Tu procul abfuisti. Multos ille errores commisit, quorum aliquos tetigi in secundo tomo. Inprimis etiam loca natalia plerumque satis perversè indicat. Multum Tibi debeo pro Horto Upsalensi. Accepi amœnitates ejus, sive librum in 8°. qui continet omnes ejus Dissertationes in unum librum collectas. Stæhelinus, quicquid scribat, idem est, qui fuit, cum ego illum inviserem. Habeo hoc de aliis amicis Basileensibus. Est pars ejus morbi, quod miserimus putet, se optime valere. Et corpus morbo laborat & mens, Tu vero æternum Tibi devincies totum Orbem litterarium, si curare poteris, ut icones & observationes ejus adhuc frugi sint. Hambergerum ego non multum curarem. Omnes ex tuis partibus stant, nisi qui ratione destituuntur, aut fidem experimentis derogant, aut experimenta ipsi instituere nesciunt. Interim nihil ex hoc patitur orbis; cumula experimenta, demonstra theses tuas secundum omnem rigorem, nemo erit, qui indignabitur. Quod catenæ meæ non displicuerint, lætus percipio & gratias ago pro congratulatione. Sed catenæ sunt duriores, quæ sponsalibus complendis remoram injiciunt, puto Russica fulmina. Antequam enim dimissionem obtineam, aut jubear a Serenissimo Principe, munus professorium non adgrediar, nec antea nuptias celebrabo, antequam munus aggressus sim. De Büttnero nihil novi possum scribere. Debent animi Petropolitæ placari, tum forte de hoc cogitari poterit. Dab. Tübingæ, d, 22, Octob. 1770. MCCC XLVIII.

397.

NICOLAUS ROSEN.

Benevolentiam, & favorem tuum, Vir Amicissime, in Rothmannum & Dn. Elf collatum gratissimus agnosco, & postquam Lipsiæ valedixit, jamjam Tibi aderit Aurivillius noster, quem tenerrimo, quo cœpisti in Suecos, complectaris animo, quemque informatione tua, fidelissima & incomparabili, ornes augeasque, majorem in modum, oro & contendo. Valetudini augustissimi Regis & Monarchæ nostri inserviturus, adhuc in Aula commoror, quemadmodum & Serenissimæ Principi Hæreditariæ, Carolum Principem die 26. Sept. favente Lucina enixæ, & ante & post puerperium fedulus adfui. Novellas nostras Suecanas, easque litteratas, lubentissimus Tecum, Vir optime, communicabo; ut juxta monendum erit, esse illarum auctorem & collectorem nonnisi typographum, Laurentium Salvium. Avide expectamus reditum Professoris Clewbergii. Ignoscas, Vir illustris, quod epistolam ad Daum. Dm. Meckel, a me datam, tua potissimum ope reddendam putaverim. Observationes tuas de membrana pupillari, Actis Societatis Stockh. Suecico indutas habitu, inseruimus, nec graveris nos omnium eorum fructuum participes facere, qui ex feracissimo ingenii judiciiue tui horto prodituri erunt. Me interea temporis, uti soles, habebis &c.

Stockholm d. 2. Novemb. An. 1748.

D d 3

398.

G. E. GEBAUER. Antecess.

Percrebuerat fama, celeberrimum antiquissimumque Pandectarum codicem mstum, qui Florentiæ in Gaza regia asservatur, a Taurelliis parum diligenter & accurate esse editum. Persuaderi sibi passus est Henricus Brenemannus, ut suscepto in Italiam itinere, institutaque accuratissima collatione, quicquid illius thesauri neglectum esset, servaret nobis, codicemque paucis ostendi solitum, & tandem post mille annos dudum elapsos sua periturum ætate, daret integrum. Non caruit difficultate hic conatus; sed ab Henrico Newtono ablegato Britannico valde Magno Duci commendatus, obtinuit tandem, ut una cum Abbate Salvinio viro utriusque linguæ peritissimo sibi liceret codicem accuratissime a capite usque ad calcem inspicere. Aliquot annos huic rei impendere Viri illi doctissimi, & præterea Brenemannus Taurini, Florentiæ, Romæ multos alios codices Pandectarum MSt. tractavit, & in locis maxime dubiis inspexit & consuluit. His Gazis onustus tandem in Belgium rediit, totumque emendandis, explicandis, enucleandisque Pandectis se dedit, Historiam Pandectarum, nempe illarum Florentinarum, in publicum emisit, &, quid conaretur in ea exposuit, sed curis, morbis aliisque forte calamitatibus fractus, tandem rebus humanis valedixit: suis scriptis, collectionibus, lucubrationibus magnam partem nondum ad umbilicam perductis

ductis Celebri JCto Bynkershoeckio legatis. Hæc omnia me de editione Corporis Juris civilis a tot annis cogitantem latebant, cum post B. Reinharthi mortem & meæ mortalitatis memor apud me serio constituebam, ne mei labores prorsus interirent, Corporis Juris editionem moliri, & ea de causa vacationem a munere de jure respondendi petere, quam Illustrissimus noster Curator mihi vix gratiosissime indulserat, cum in Catalogo Bynkershoeckiano ipse legerem, ista Brenemanniana omnia proxime fore venalia. Vix credebam oculis, & postquam de tanto ærario dubitare non amplius licebat, tristis admodum nesciebam, ad quem ista omnia nunc essent perventura. Parum aut nihil spei supererat posse illa a me emi, in Belgio maxime, ubi tot amatores Juris romani exstare credebam, me animosiores & ditiores, & quod caput rei erat, me feliciores, quod ista omnia oculis inspicere possent, nec cum folle rem tantam emere haberent necesse. Sed ut Deo ita omnia moderante contigerunt, ita exspes putabam non indecorum fore, si in tanta turba, ut ego quidem rebar, emtorem homo etiam Germanus compareret. Illustrissimus noster curam istius rei omnem pro consueta sua comitate suscepit; mille & quingentos florenos Hollandicos in omnem casum volui esse pretium meum; & en! mihi nihil tale speranti ea MSta omnia, ut pag. 218. Catalogi Bynkershoeckiani leguntur, mille & quinquaginta florenis Hollandicis sunt emta. Ex eo tempore sisyphium illud saxum volvo, & postquam ante mensem denuo vacatio a munere

JCti de jure respondente mihi obtigit, certa & pulcra me fovet spes, fore ut futura æstate de opere illo imprimendo cum Bibliopolis agi possit. Gazis Brenemannianis jure dominii, & , ni fallor, rectius ipse Brenemannio sum usus, ut finito labore per speciale schediasma orbem eruditum edorebo, & in Codice quoque Novellis Institutionibus & Feudis varie exornandis neutiquam fui segnis, ut, nisi Bibliopola defuerit, novam emendatissimam locupletissimamque Corporis Juris civilis editionem post unum alterumve annum sum daturus. Forte e re foret & mea & publica, si tribus verbis hanc spem in novis nostris litterariis JCtis nostris annunciares, non tamen meo nomine sed impersonaliter. Habes, Fautor honoratissime & Amice non e multis, historiolum Brenemannianorum, utaris ea, ut lubet, & si quid amplius scire cupis, impera. Forte etiam in Scripto tuo Anglicano, quod avide exspecto, posset aliquo in loco mentio injici mei Richardi, non ac si tantæ laudis cupidine ducar, sed ut tamen Britannis, quibus ni fallor ista Tua scribuntur, innotescat, in Regis communis Universitate res nobilissimæ gentis non prorsus negligi. Sed & hoc tuo arbitrio plane committo. Vale & quod facis, fave. 12. Nov. 1748.

399.

J. F. MECKEL.

Tristis lugeo absentiam meam a Te Carissimo Præceptore meo, quoties gratissimum illud in
 animum

animum recurrit, quod favore tuo plane insigni, per tot annos Tecum mihi fuit ac utilissimum commercium; nec unquam acerbius mihi quid visum est, quam ille, quem semper timui atque abhorruui, a Te Carissimo Præceptore meo discessus. Ast tristem erigit animum absenti etiam mihi non denegata benevolentia tua, qua me Tui deditissimum, imposterum dignari velis, enixe rogo. Lætus jam ex litteris carissimi amici mei Sprœgelii, tuam perspexi bonam valetudinem, quam Omnipotens Deus Tibi diutissime servet precor. Nec minus incrementum Civium Academicorum Gœttingensium cum voluptate animi ex iisdem litteris cognovi; sic enim brevi fiet, ut numerus ille studiosorum, quem aliæ Academiæ simulant, Gœttingæ vere adsit. Obitum tamen Illustris Klaprothi & hic discipuli ejusdem dolent. Sed erunt, qui parum hac calamitate afficientur, quorum applausui hæc mors consuluit.

Wetzlarix die xvi. Novemb. MDCCXLVIII.

400.

J. F. SCHREIBER.

Novi, D. Bolten Hamburgensem de scripto meo de Pestilentia ed. Berolin. sinistre & publice sensisse; interim non animadvertes, me in MSCTo, quod in manibus habes, vel verbulo mentionem ejus fecisse. Interea adhuc semel, & ultima vice, respondebo: eoque magis, quod Te in his ultimis litteris non recte defendisti. Quan-

D d 5

tum

tum ad litem cum Hambergero, mea est sententia, Te propositiones tuas circa illam rem, quæ mihi veræ videntur, probare debere a priori vel a posteriori, quantum potes, quo ipso cadunt contrariæ sententiæ omnes. Reliqua exulcerant animos, suntque sine fructu. Ita agere consueverunt Mathematici; hinc horum scripta carent litibus & controversiis. Alterum tangit Initium Physiologiæ tuæ de fibra: id quod Tibi olim non adeo probabatur Comm. cit. Vol. I. p. 110. Respondes in ultimis Tuis: id ideo factum, quia totum corpus ex cellulositate fieri, nunc persuasus es. Quamquam vero hac de re olim persuasus non fueris, adtamen semper, opinor, putasti, omnia solida C. H. ultimo constitui ex fibris, tela cellulosa non sola, sed solido quovis. Ut adeo eadem causa ordinis semper subsit. Sed hæc sufficiant. Si Deo aliquando fuerit visum, ut edere possim, quæ circa Physiologiam congeffi, fatis videbis, quanti a me fias, & quantum per tuam incredibilem diligentiam profeceris. Quidquid sit, Physiologia tua est eximium opus: sed multa cum ratione vereor, ut pauci eam intelligant. Ex litteris D. Sanchés d. 10. Aug. Parisiis scriptis, perspexi, ipsum meas tuæ curæ commissas recte adcepisse. Pro qua humanitate tua insigni, optume Hallere, Tibi sum admodum obstrictus. Vale cum egregia tua Coniuge atque tuis Liberis quam optume & diu. Petropol. 19. Novembris 1748.

JOH. GESNERUS.

Accepi liberalitate tua Vir Amplissime perelegans Mekelii de Nervo quinti paris scriptum, quo in genere nil pulcrius, nil absolutius magis me vidisse memini, ut abunde cognoscatur, quantum tuis consiliis, tua doctrina, tua eruditione profecerit Clar. Author. Rev. & humaniss. D. Sprunglinus post aliquot dies me accessit, & lætissima quævis de Te & optimo tuæ sanitatis rerumque tuarum statu mihi nunciavit. Eum Tibi omnes boni ad Nestoreos annos constantissimum optant. Oblatrantem Hambergerum, sui que similes nemo Tu omnium minime curabis. Linnæi methodus, quod opuscula ejus in omnium manibus essent, & prima specie facilitate sua se omnibus commendaret, expetita fuit. In iis tamen locis, ubi plantæ a classibus naturalibus nimium divulsæ erant, immutavi, ut in graminibus, in syngeneriis, in quibus quatuor ordines semiosculosarum, cinarocephalarum, radiatarum, discoidearum servavi; ita & Diandrias ringentes in Didynamiis reliqui & nonnulla alia. Optamus autem, ut pleniora de elegantissima tua methodo ad nos perveniant, quæ ad naturæ normam plura revocabit. Video in Cl. Linnæum tuis observatis non raro tum in Horto tum in nostro Systemati cum fructu uti. Tiguri d. 19. Nov. 1748. raptissime.

J. C. RAMSPECK.

Obstinationem certe & pertinaciam Hambergeri concipere fere vix queo; libellus ejus conviciis refertus, quem contra Te edidisse ex litteris tuis perspexi, hic nondum est notus. Quum certe bina tua programmata, quibus eum oppugnasti, omni exceptione sint majora, quippe argumenta indubitata tam a priori quam a posteriori contineant, non video, quidnam (calumniis exceptis, quibus Te jam impugnavit) contra ea ab ipso negari possit, nullusque dubito, quin ejus contumacia rixandique studium ab omnibus bonis æquitatisque amantibus odio habeatur. Quum Cl. Stæhelinus noster ex litteris tuis perspexerit, Te icones suas de ovis desideratas, eas ut Tibi mitterem mihi tradidit, quas a Dno. Renier accipies; ad intelligendum Bellinum de ovo ejusque aëre eas quam maxime utiles esse Vir laudatus mihi dixit, sique in publicum edere illas velles, gratissimum mihi faceres. Calculus iste algebraicus literis hisce inclusus etiam ad hanc rem facit, figuram respondentem in iconibus reperies. Fungos ipsius non opus est ut remittas, eos itaque servare poteris. Quoad ejus valetudinem, semper adhuc quam maxime est infirma, cumque nuper insultum apoplecticum passus sit, totumque insuper nervosum systema valdopere debilitatem habeat, vereor, ut revalescat. Edes suas nuper vendidit, aliasque minoris pre-

tii emit. Quum Possessor Commericii epistolici Bauhiniani, qui per quoddam tempus absens fuit, nuper in Patriam reversus sit, id pro Te describi curabo. Fridericus Zwingerus novum fungum a nemine adhuc descriptum sese invenisse putat, quem vero apud ipsum nondum videre potui; ipsum in descriptione pagi Brattelen, in cujus vicinia crescit, cum publico communicabit. Vale, Vir Celeberrime! Dabam raptim e Musco d. 8. Decemb. 1748.

403.

J. F. MECKEL.

Litteras ad me humanissimas dederunt Illustris Archiater Rosen, & Ill. a Bergen. Ille, quæ nondum edita de Nervis haberem, a me exigit, ut sibi eadem tradam, his verbis: „Si
 „ quæ recens adinventæ & iudicii tui acumine
 „ elaborata typis non commiseris, nobis trans-
 „ mittenda cures, ut in Actis Societatis nostræ
 „ Stockholmensis, quem jure sibi vindicabunt,
 „ ipsis locum assignemus”. Certam quidem mihi hic Ill. Ellerus, & Eulerus, & Sprœgelius, qui Tibi sese commendant Teque salutant, promittunt tum receptionem in societatem scientiarum, tum professionem anatomicam, neque me aliud ambire munus volunt, quod in Academia Gießensi post obitum Professoris Hert oblatum
 mihi

mihi est; sed non poterit ante reditum Dni. de Maupertuis ex patria, qui erit mense Aprilis, receptio fieri. Interim meis in usus anatomicis delector laboribus, & pergam nervorum inquirere latebras; sed tuo prius indigeo consilio, quis ille nervorum sit, qui accuratiori indiget inquisitione; an sufficiens nervi septimi paris adest descriptio? an vero magis operæ pretium putas intercostalis nervi ulteriorem inquisitionem?

Lipsiæ Ludwigio innotui, & perhumano Hebenstreitio, & tum temporis anatomicis laboribus infudanti Gütztio. Horum prior, cum de Hambergero sermo occurreret, satis tepide respondit, atque dubius hæsit, cui parti assentiret; attamen ab opprobriis abhorruit Hambergerianis, neque hic ullus est, etiam Hambergero amicissimus, quin scriptum Hambergeri detestetur, eoque omnem boni viri notam illum amisisse fateatur; neque Lieberkühnius ab Hambergeri, sed a tua stat sententia, tantum abest, ut quæ mentitus est de eo Hambergerus, ita enim ipse loquitur, vera sint. Contra injurias a Te monita in Göttingensibus novellis legi, & gratias pro amore tuo in me, quem immeritis laudibus publice testaris, summas ago. pertinaciam ac indignum doleo animum, sed & hunc omnes boni detestantur. Dabam Berolini d. 24. Decembris MDCCXLVIII.

B. WICHMAND.

Plures sunt causæ, quæ ad Te, Vir Perillu-
stris, litteras mittere monent; jubet enim pie-
tas grati animi debitum indicare, suadet reveren-
tia studiorum genera vitæque conditionem enar-
nare. Fama eximiæ, qua polles, doctrinæ Göt-
tingam me vocavit, ignotum singulari tua & sua-
vi excepisti humanitate, varia ad artem medi-
cam pertinentia inculcasti præcepta, iterum Te
reliqui ampliori scientiarum penu instructus, læ-
torque me ea didicisse, quæ sequentis vitæ usi-
bus inservirent, & sane jam fructum percipio.
Pro his igitur tuis beneficiis summas ago gratias,
debeo quam plurimas. Quod studia vitæque ge-
nus attinet, domicilio hospitioque eodem cum
D. Schobingero & Elff fruor, eodem studiorum
utor genere. Hora octava matutina quotidie No-
fodochium militare petimus, deligationum vi-
dendi gratia: ægroti multi hic reperiuntur variis
morbis laborantes, augentque numerum ex bello
redeuntes venereis malis fere omnes affecti: cu-
rant multos repetita cataplasmata, alios ferrum,
cujus usum non ignorant præsentis Chirurgi,
qui tamen cura non parva tractant ægrotos. Cli-
nicorum raro adhuc adgredimur lectos, numero
non paucos, quorum multi anatomicis chirurgicis-
que sectionibus fiunt prædæ. In cadaveribus, febri-
bus intermittentibus mortuis, venæ sectionem 12.
& pluries institutam ordinatione Medici observavi-
mus,

mus, perierunt hi maxime hydrope. Hora post meridiem 2da. operationes chirurgicas propriis manibus perficimus in cadaveribus, sub auspiciis D. Le Riche, hujus Nosodochii Chirurgus major, cui, ut præmium, duos solvimus Ludovicos. D. Rothmann maxime operam impendit operationibus anatomicis & chirurgicis, quas ut melius addiscere possit, apud D. le Riche hospitatur. Cum Universitate Argentinensi nulla nobis res est. Præparationes ac demonstrationes, ut audiui, brevitate non parva absolvuntur. Professor Eisenmann, quantum valet, secundum Winslowum prælectiones habet. Professor Jacobi fecat & præparat ita, ut multorum dierum labores unius vel plurium horarum inserviant demonstrationibus. Præterea initio demonstrationum nomina statim subscribere, & nummosolvere auditores, famulosque agere Professoris obligantur, a quibus nos, Gottingæ melioribus adfueti, abhorrebamus. Professor Sachse in prælectionibus practicis maxime sequitur Boerhaave, plurimis temporibus praxi distractus. Alternis diebus D. Fried audimus, virum pium, probum, & in arte sua experientissimum, Practicum rationalem, & in Physiologicis maxime Tecum consentientem, ut de placenta non in fundo solum uteri, sed etiam lateribus imo in orificio reperta: de re-
ditu urinæ ex foetu in matrem per funiculum umbilicalem, de foetu non perspirante per cutem, propter mucum abundantem, quo obtegatur: de causa partus ex pondere capitis unice derivanda, orificium uteri attenuante, dilatante & aperiente.

riente. De Allantoide, quam non omnino negat, sed tamen in dubium vocat, & de pluribus aliis. Instrumenta non omnino rejicit, sed caute & parcissime adhibet. Operationes in partu tam naturali quam præternaturali in utero ex corio parato monstrabit. Applicat in Nosodochio instrumenta & machinas, demonstrat fideliter, nihilque reticet ad artem pertinentium. Manuale obstetricale commendat Johannis von Horne, Sueci, quod memoriter fere totum recitat. Sententiam eandem ac Tu de Levret habet, & instrumentum ejus, ingeniose excogitatum, laudat, in usum trahendum, præcipue si crebriori experientia commodum ejus innotesceret. Fatum tuum, ratione valde dolet, de vera hujus causa seorsim instructus ab optimo Schobingero. Omni tertiæ hebdomadis die Saturni statum exploramus gravidarum (sunt enim tres auditorum classes, quorum quælibet propriam habet hebdomadem, huic actioni perficiendæ), & quem ordo tangit, sub partu munus peragit obstetricis. Octavum partum adspexi, semel obstetricavi. Pro hoc Collegio 6. solvimus Ludovicos, exceptis pluribus, qui extraordinariis rebus impenduntur. Exemplum lethalitatis vulneris cordis jam post 12. vel 14. horam ante mensum habemus. Miles vulneratus nocte in platea reperiiebatur, mane in Nosocomium ferebatur, deligabatur, post 12. vel plures horas mortuus inspiciebatur. Gladius costam 4^{am}. veram a superioribus numerando, pollicis distantia a parte cartilaginea perforaverat fregeratque. Aperto

thorace pulmo dexter illæsus reperiebatur, sed per fissuram ensis ad cor transiverat: remoto pulmone, foramen inveniebatur per auriculam & cameram dextram & apicem cordis lateris sinistri. In cavitate pectoris liquor injectus sub deligatione sanguine rubellus erat, & sub apice cordis thrombus sanguineus non ita magnus foramen factum claudebat: camera dextra vacua adparebat. Quam humillime Te salutant D. Schobinger, Elff & Rothmann. Felicissimum novum annum & insequentes multos optamus omnes. Amorem, favoremque, quibus me præsentem persequi non dedignatus eras, absentem Tibique obstrictissimum complecti pergas. Vale. Argentorati d. 27. Decemb. 1748.

